

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

Ι΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ - ΣΥΝΟΔΟΣ Β΄

Συνεδρίαση 18^{ης} Δεκεμβρίου 2012

Ωρα έναρξης: 4.20 μ.μ.

Αρ. 16

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γ. ΟΜΗΡΟΥ)

Καλό σας απόγευμα.

Κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής. Παρακαλώ το γραμματέα να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(Α. ΠΙΤΣΙΛΛΙΔΗΣ)

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Προ ημερησίας διατάξεως θα ήθελα να αναφερθώ σε ένα θλιβερό γεγονός, στο θάνατο την περασμένη Κυριακή του πρώην συναδέλφου Κίκη Γιάγκου σε ηλικία εβδομήντα ετών.

Ο Κίκης Γιάγκου γεννήθηκε στην Αμμόχωστο το 1942 από πολυμελή οικογένεια. Εντάχθηκε στο λαϊκό κίνημα από μικρή ηλικία και υπηρέτησε τις αξίες του μέχρι τέλους, αρχικά ως μαθητής από την ΠΕΟΜ Αμμοχώστου, ακολούθως από την ΕΔΟΝ και αργότερα από τις τάξεις του ΑΚΕΛ και της ΕΚΑ. Διετέλεσε μέλος της Επαρχιακής Επιτροπής και της Επαρχιακής Γραμματείας ΑΚΕΛ Αμμοχώστου για πολλές δεκαετίες, καθώς και μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ από το 1986 μέχρι το 2010. Ως συνδικαλιστής διετέλεσε βοηθός γραμματέας της ΕΚΑ Αμμοχώστου.

Το 1955 συνελήφθη και φυλακίστηκε από τους Άγγλους με την κατηγορία ότι διένειμε παράνομα φυλλάδια. Μετά την προσφυγιά διετέλεσε μέλος της Κεντρικής Γραμματείας της Παγκύπριας Επιτροπής Προσφύγων και γραμματέας της Επιτροπής Προσφύγων Αμμοχώστου. Το 1991 εξελέγη βουλευτής εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου με το ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, αξίωμα στο οποίο επανεξελέγη για άλλες δύο θητείες. Διετέλεσε αναπληρωτής πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων-Εγκλωβισμένων-Αγνοουμένων-Παθόντων και της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών, καθώς και μέλος της επιτροπής Γεωργίας και Φυσικών Πόρων και της επιτροπής για την Εγκληματικότητα. Ο προσφυγικός, αλλά και ο αγροτικός κόσμος ήταν βασικότατο μέλημά του, ειδικά κατά την κοινοβουλευτική του πορεία.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Έντονο στοιχείο της πολιτικής προσωπικότητας και της κοινοβουλευτικής δράσης του Κίκη Γιάγκου ήταν η μαχητικότητα στη διεκδίκηση των λαϊκών δικαίων. Η σεμνότητα, ο δυναμισμός, ο αλτρουισμός και ο γνήσιος ανθρωπισμός του θα μείνουν αξέχαστα σε όλους όσοι τον έχουμε γνωρίσει.

Εκφράζοντας τα ειλικρινή συλλυπητήριά μας προς την οικογένειά του και διερμηνεύοντας τα αισθήματα όλων, σας καλώ να τηρήσουμε μονόλεπτη σιγή στη μνήμη του.

(Τήρηση μονόλεπτης σιγής)

Αιωνία του η μνήμη.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζουμε σήμερα τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού για το 2013. Όπως έχει συμφωνηθεί, σήμερα θα μιλήσουν οι αρχηγοί ή οι εκπρόσωποι των κομμάτων, ξεκινώντας

από το μικρότερο κόμμα. Παρακαλώ επίσης όλους τους ομιλητές να περιοριστούν αυστηρά στο χρόνο που τους έχει δοθεί, όπως άλλωστε είναι η ομόφωνη απόφαση όλων των εν τη Βουλή κομμάτων.

Καλώ τώρα...

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ. Ο κ. Κατσουρίδης.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Έχω μία παράκληση. Η συνεδρία ήταν για τις τέσσερις. Αρχίσαμε τέσσερις και είκοσι. Ελπίζω αύριο και μεθαύριο να είμαστε στην ώρα μας! Και είναι μεγάλη καθυστέρηση...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ όλοι οι συνάδελφοι να βρίσκονται έγκαιρα...

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Εμείς δηλαδή που είμαστε συνεπείς στην ώρα μας τι φταίμε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ όλοι να βρίσκονται έγκαιρα στην αίθουσα της ολομέλειας!

Καλώ τώρα τον πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού κ. Νικόλα Παπαδόπουλο να καταθέσει εν συντομία τα κύρια συμπεράσματα που αναδεικνύονται μέσα από την έκθεση της επιτροπής, που έχει ήδη κυκλοφορήσει και βρίσκεται στα χέρια όλων μας.

(Η σχετική έκθεση, αποσπάσματα της οποίας ανέγνωσε ο πρόεδρος της επιτροπής.)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για το νομοσχέδιο «Ο περί Προϋπολογισμού του 2013 Νόμος του 2012»

Μέλη της επιτροπής:

Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος

Γιάννος Λαμάρης

Άγγελος Βότσης

Πάμπρος Παπαγεωργίου

Αβέρωφ Νεοφύτου

Νίκος Νικολαΐδης

Μάριος Μαυρίδης

Νίκος Κουτσού

Χάρης Γεωργιάδης

Γιώργος Περδίκης

Σταύρος Ευαγόρου

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1. Εισαγωγή

Ο κρατικός προϋπολογισμός για το οικονομικό έτος 2013 κατατέθηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων, σύμφωνα με το άρθρο 81 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, στις 22 Νοεμβρίου 2012 και ακολούθως παραπέμφθηκε ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για μελέτη και υποβολή σχετικής έκθεσης προς το σώμα.

Σημειώνεται ότι η κατάθεση του υπό συζήτηση προϋπολογισμού για το 2013 έγινε εκτός των προβλεπόμενων συνταγματικών πλαισίων και τούτο, σύμφωνα με τους εκπροσώπους της εκτελεστικής εξουσίας, οφείλετο στην αναμονή για ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων που διεξήγοντο με τους εκπροσώπους του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για σκοπούς ένταξης της χώρας μας στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης η οποία θα ήταν καθοριστική για την τελική μορφή που θα λάμβανε ο κρατικός προϋπολογισμός.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού λόγω των στενών χρονικών περιθωρίων που είχε στη διάθεσή της για τη μελέτη του υπό συζήτηση προϋπολογισμού λόγω της καθυστέρησης με την οποία κατατέθηκε ενώπιον του σώματος υιοθέτησε μια πιο συνοπτική από τη συνήθως ακολουθούμενη διαδικασία για εξέταση του κρατικού προϋπολογισμού, καλώντας καταρχάς σε συνεδρία της τον Υπουργό Οικονομικών, για να εισαγάγει το σύνολο του προϋπολογισμού ενώπιόν της, καθώς και το Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου. Ακολούθως, όσον αφορά τα επιμέρους

καθ' ύλην αρμόδια υπουργεία πραγματοποίησε πολύωρες συνεδρίες της στην παρουσία μόνο των γενικών διευθυντών και εκπροσώπων των εν λόγω υπουργείων, όπου πραγματοποιήθηκε η κατ' άρθρον συζήτηση των δαπανών κάθε υπουργείου ξεχωριστά.

Η συζήτηση του υπό αναφορά προϋπολογισμού άρχισε στις 29 Νοεμβρίου 2012 με την παρουσίαση της οικονομικής πολιτικής, της δημοσιονομικής και χρηματοοικονομικής κατάστασης από τον Υπουργό Οικονομικών κ. Βάσο Σιαρλή και το Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου κ. Πάνικο Δημητριάδη και έληξε στις 5 Δεκεμβρίου 2012 με την ολοκλήρωση της κατ' άρθρον συζήτησης των προϋπολογισμών των επιμέρους υπουργείων.

Πραγματοποιήθηκαν συνολικά πέντε συνεδρίες της επιτροπής, ως ακολούθως:

- Τέσσερις συνεδρίες για την κατ' άρθρον συζήτηση των δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού του 2013 για όλα τα υπουργεία,
- μία συνεδρία για σκοπούς έγκρισης του προσχεδίου έκθεσης της επιτροπής, όπως και αριθμού τροποποιήσεων στον κρατικό προϋπολογισμό του 2013, οι οποίες κατατέθηκαν στην επιτροπή από το Υπουργείο Οικονομικών μετά την επίσημη κατάθεση του προϋπολογισμού.

Ο Υπουργός Οικονομικών στις 6 Δεκεμβρίου 2012¹ ανέλυσε ενώπιον της ολομέλειας του σώματος τη γενική οικονομική πολιτική της κυβέρνησης, τη δημοσιονομική κατάσταση, καθώς και τις προτεραιότητες και τους στόχους της κυβέρνησης για το έτος 2013, όπως διαγράφονται μέσα από τον υπό συζήτηση προϋπολογισμό.

Το τελικό πρόγραμμα συνεδριών για τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού του 2013 έχει ως ακολούθως:

- Πέμπτη, 29 Νοεμβρίου 2012
 - Υπουργός Οικονομικών
(Οικονομική πολιτική, δημοσιονομική και χρηματοοικονομική κατάσταση και εκτιμήσεις)
 - Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου
(Οικονομική κατάσταση και εκτιμήσεις)
- Παρασκευή, 30 Νοεμβρίου 2012
 - Κατ' άρθρον συζήτηση επί των δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού του 2011
 - Υπουργείο Οικονομικών
 - Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- Δευτέρα, 3 Δεκεμβρίου 2012
 - Κατ' άρθρον συζήτηση επί των δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού του 2011
 - Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος
 - Υπουργείο Υγείας
 - Υπουργείο Άμυνας
- Τρίτη, 4 Δεκεμβρίου 2012
 - Κατ' άρθρον συζήτηση επί των δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού του 2011
 - Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού
 - Υπουργείο Εσωτερικών
 - Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
- Τετάρτη, 5 Δεκεμβρίου 2012
 - Κατ' άρθρον συζήτηση επί των δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού του 2011
 - Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως
 - Υπουργείο Εξωτερικών
 - Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων

¹ Στοιχεία της ομιλίας του Υπουργού Οικονομικών ενώπιον της ολομέλειας του σώματος δεν έχουν περιληφθεί στην παρούσα έκθεση.

Στα πλαίσια των ειδικότερων διαδικασιών που ακολουθούνται κάθε χρόνο για τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού, βάσει πάγιας πρακτικής, τηρήθηκαν/κατατέθηκαν ενώπιον της επιτροπής τα ακόλουθα:

- Πλήρη στενογραφημένα πρακτικά για όλες τις συζητήσεις, τα οποία αποστενογραφήθηκαν και βρίσκονται στη διάθεση όλων των βουλευτών.
- Ειδικό παρουσιολόγιο, προσυπογραφέν από τον πρόεδρο της επιτροπής σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού της Βουλής.
(Οι παρουσίες των βουλευτών μελών και μη μελών της επιτροπής στις συνεδρίες εμφανίζονται στο παρουσιολόγιο, το οποίο περιλαμβάνεται στο Μέρος Δ΄ της παρούσας έκθεσης.)
- Γραπτά σημειώματα/ομιλίες με συγκεκριμένα στοιχεία αναφορικά με τις δαπάνες κάθε υπουργείου, τους στόχους και την πολιτική, το βαθμό υλοποίησης δαπανών και άλλα συναφή στοιχεία, κατ' απαίτηση της επιτροπής.
- Ειδική διαδικασία ερωτήσεων, με βάση την οποία όλοι οι βουλευτές έχουν το δικαίωμα να υποβάλλουν γραπτώς ερωτήσεις επί ειδικών κονδυλίων του υπό αναφορά προϋπολογισμού, οι οποίες διαβιβάζονται αρμοδίως στα αντίστοιχα υπουργεία/υπηρεσίες για κατάθεση γραπτώς των σχετικών απαντήσεων.

2. Κατ' άρθρον συζήτηση

Η διαδικασία της κατ' άρθρον συζήτησης ακολουθήθηκε για τρίτη συνεχή χρονιά και κατά τη συζήτηση η επιτροπή είχε την ευκαιρία να διεξέλθει κατά κεφάλαιο και άρθρο το κείμενο του υπό συζήτηση προϋπολογισμού και να υποβάλει ερωτήσεις επί συγκεκριμένων άρθρων αναφορικά με διάφορα θέματα αρμοδιότητας των υπουργείων. Είχε επίσης την ευκαιρία να ζητήσει την κατάθεση συγκεκριμένων γραπτών στοιχείων για σωρεία κονδυλίων που περιλαμβάνονται στα κεφάλαια που αντιστοιχούν σε όλα τα υπουργεία, τα οποία η εκτελεστική εξουσία δεσμεύτηκε να καταθέσει ενώπιον της επιτροπής πριν από την έναρξη της κυρίως συζήτησης του προϋπολογισμού.

Η κατ' άρθρον συζήτηση, σύμφωνα με τα πιο πάνω, έγινε στην παρουσία των γενικών διευθυντών/αναπληρωτών γενικών διευθυντών όλων των υπουργείων, οι οποίοι πλαισιώθηκαν από ανώτερους τεχνοκράτες των υπουργείων τους και οι οποίοι έδωσαν τις αναγκαίες επεξηγήσεις σε όλα τα ερωτήματα που τους υποβλήθηκαν εκ μέρους της επιτροπής.

3. Στοιχεία/Πληροφορίες

Η παρούσα έκθεση βασίζεται στα στοιχεία των τριών τόμων του κρατικού προϋπολογισμού του 2013 (Α, Β, Γ), στο Επεξηγηματικό Υπόμνημα και στα Παραρτήματα αυτού που συνοδεύουν τον υπό αναφορά προϋπολογισμό, στα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της επιτροπής από τον Υπουργό Οικονομικών κατά την έναρξη της συζήτησης², όπως και στα στοιχεία που περιλαμβάνονται στους αναλυτικούς πίνακες για τα μεγέθη του προϋπολογισμού και τους μακροοικονομικούς δείκτες (2009-2013), οι οποίοι κατατέθηκαν μαζί με τον υπό αναφορά προϋπολογισμό.

Στο Μέρος Α΄ της παρούσας έκθεσης παρατίθεται η ανάλυση του Υπουργού Οικονομικών αναφορικά με την ακολουθούμενη οικονομική πολιτική της κυβέρνησης, το οικονομικό πλαίσιο επί του οποίου βασίζεται ο κρατικός προϋπολογισμός του 2013, όπως και άλλα συναφή ζητήματα.

Στο Μέρος Β΄ της παρούσας έκθεσης παρατίθενται στοιχεία αναφορικά με τις δαπάνες (τακτικές και αναπτυξιακές) που αφορούν τα επιμέρους κεφάλαια του κρατικού προϋπολογισμού του 2013, τα οποία αντιστοιχούν στα έντεκα υπουργεία.

Στο Μέρος Γ΄ παρατίθενται οι παρατηρήσεις των κοινοβουλευτικών ομάδων και άλλων κομμάτων για τον κρατικό προϋπολογισμό του 2013.

Στο Μέρος Δ΄ παρατίθεται το παρουσιολόγιο βουλευτών κατά τις συνεδρίες της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για τη μελέτη του κρατικού προϋπολογισμού του 2013.

Στο Μέρος Ε΄ παρατίθενται πίνακες, οι οποίοι κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών και οι οποίοι αποτυπώνουν τη δημοσιονομική κατάσταση.

Στο Μέρος ΣΤ΄ παρατίθενται οι τροποποιήσεις στον κρατικό προϋπολογισμό του 2013 που κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών μετά τη λήξη της κυρίως συζήτησης από την επιτροπή.

² Επιστολή Υπουργού Οικονομικών προς τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων ημερομηνίας 22 Νοεμβρίου 2012. (Παρουσίαση στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού - Υπουργός Οικονομικών - 29 Νοεμβρίου 2012).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

1. Μακροοικονομικό πλαίσιο

Στις 29 Νοεμβρίου 2012 ο Υπουργός Οικονομικών ανέλυσε το οικονομικό πλαίσιο επί του οποίου βασίζεται ο κρατικός προϋπολογισμός του 2013, καταθέτοντας τα ακόλουθα:

- Η κυπριακή οικονομία εξακολουθεί να αξιολογείται δυσμενώς από τους διεθνείς οργανισμούς και οίκους αξιολόγησης.
- Οι υποβαθμίσεις της κυπριακής οικονομίας, που έγιναν τους τελευταίους δεκαπέντε μήνες λόγω των τεράστιων αναγκών κεφαλαιοποίησης των κυπριακών τραπεζών, καθώς και των δημοσιονομικών και διαρθρωτικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει, συνεχίζουν να πλήττουν καίρια την κυπριακή οικονομία.
- Η κυβέρνηση έχει πολύ περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοδότηση αποκλειστικά από την εγχώρια αγορά, με σχετικά ψηλό κόστος. Η αύξηση των επιτοκίων δανεισμού του δημόσιου τομέα επιφέρει ανάλογες αυξήσεις στα επιτόκια δανεισμού του ιδιωτικού τομέα επηρεάζοντας δυσμενώς την αναπτυξιακή προοπτική της κυπριακής οικονομίας.
- Η πιστωτική επέκταση έχει συρρικνωθεί κυρίως λόγω της τεράστιας απώλειας κεφαλαίων που οι κυπριακές τράπεζες έχουν υποστεί από το κούρεμα των ελληνικών ομολόγων του δημόσιου (πέραν των €4,5 δις), καθώς και από άλλες σημαντικές απώλειες (πέραν των €4 δις) που και πάλι σχετίζονται με το ελληνικό τραπεζικό σύστημα και τη διασύνδεσή του με τις κυπριακές τράπεζες.
- Για την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών του κράτους, καθώς και για τη στήριξη του τραπεζικού τομέα η κυβέρνηση ζήτησε την ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης.

Συναφώς, ο αρμόδιος υπουργός, καταθέτοντας στοιχεία ενώπιον της επιτροπής αναφορικά με τον ρυθμό ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας, δήλωσε τα ακόλουθα:

Η κυπριακή οικονομία προβλέπεται να παρουσιάσει παρατεταμένη ύφεση τα επόμενα δύο χρόνια (2013-2014) και σταδιακή ανάκαμψη μετά το 2015.

Ο ρυθμός ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας με τη λήψη μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης (2012-2013) υπολογίζεται να είναι αρνητικός και να κυμανθεί στο -2,4% το 2012 και γύρω στο -3,5% το 2013.

Προβλέπεται επίσης ότι η οικονομία θα παρουσιάσει περαιτέρω συρρίκνωση το 2014 με το ρυθμό ανάπτυξης να συνεχίζει να είναι αρνητικός και να κυμανθεί γύρω στο -1%.

Οι βασικοί ανασταλτικοί παράγοντες στην πορεία ανάκαμψης της κυπριακής οικονομίας είναι οι ακόλουθοι:

- Η δημοσιονομική εξυγίανση, η οποία βραχυπρόθεσμα θα επιδράσει ανασταλτικά στην ιδιωτική κατανάλωση.
- Η αναμενόμενη συγκράτηση της πιστωτικής επέκτασης προς την οικονομία.
- Η αναπόφευκτη διόρθωση στον κατασκευαστικό και τραπεζικό τομέα.
- Το ολοένα και πιο αρνητικό κλίμα εμπιστοσύνης στην κυπριακή οικονομία από ξένους και Κύπριους επενδυτές λόγω των χρόνιων προβλημάτων ανταγωνιστικότητας, της δυσμενούς κατάστασης των δημόσιων οικονομικών, καθώς και των προκλήσεων στον τραπεζικό τομέα.
- Οι αρνητικές επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης και το κλίμα εμπιστοσύνης που παρατηρείται μεταξύ των καταναλωτών, καθώς και της δυσκαμψίας στην αντιμετώπιση των χρόνιων διαρθρωτικών προβλημάτων.

Η αρνητική αυτή προοπτική υπολογίζεται να αναστραφεί κατά το 2015 όπου ο ρυθμός ανάπτυξης προβλέπεται να είναι θετικός και να κυμανθεί γύρω στο 1%. Προϋπόθεση αποτελεί η διόρθωση των δημοσίων οικονομικών και η ανακεφαλαιοποίηση και εκσυγχρονισμός του τραπεζικού τομέα.

Ο αρμόδιος υπουργός διέγραψε επίσης τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά εργασίας, καταθέτοντας ταυτόχρονα στοιχεία για τη διακύμανση του πληθωρισμού, ως ακολούθως:

- Η αποδυνάμωση της αναπτυξιακής πορείας της κυπριακής οικονομίας επηρέασε αρνητικά και την αγορά εργασίας με κάποια χρονική υστέρηση.
- Για το 2012, η ανεργία προβλέπεται να φθάσει γύρω στο 12% του εργατικού δυναμικού (11,3% το δεύτερο τρίμηνο του 2012).
- Σχετικά υψηλά ποσοστά ανεργίας παρουσιάζονται κυρίως στους τομείς των κατασκευών, του

εμπορίου και των υπηρεσιών εκτός του τομέα του τουρισμού.

- Υψηλά ποσοστά ανεργίας παρουσιάζονται στους νεοεισερχομένους στην αγορά εργασίας, λόγω μειωμένων ευκαιριών απασχόλησης. Τα επόμενα χρόνια η ανεργία προβλέπεται να αυξηθεί περαιτέρω και να ανέλθει το 2013 γύρω στο 13,7% φθάνοντας περίπου στο 14,2% το 2014 και ακολούθως θα παρουσιάσει τάσεις αποκλιμάκωσης.
- Το 2012 ο πληθωρισμός υπολογίζεται ότι θα κυμανθεί γύρω στο 3,4%, παρά τη συρρίκνωση της εσωτερικής ζήτησης έναντι 3,3% τον προηγούμενο χρόνο λόγω κυρίως της αύξησης του συντελεστή ΦΠΑ κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες, της αύξησης στο φόρο κατανάλωσης για καπνικά προϊόντα καθώς και στις αυξήσεις των τιμών των ενεργειακών προϊόντων.
- Για το 2013 ο πληθωρισμός προβλέπεται να μειωθεί και να κυμανθεί γύρω στο 1,5% λόγω συρρίκνωσης της ζήτησης σε συνδυασμό με την αποκλιμάκωση των πιο πάνω παραγόντων.
- Για τη διετία 2014-2015, ο πληθωρισμός εκτιμάται ότι θα διατηρηθεί στα επίπεδα του 2013 δηλαδή περίπου στο 1,5%.

Σύμφωνα με τον ίδιο αξιωματούχο, το δημοσιονομικό έλλειμμα αποτελεί καίριας σημασίας διαρθρωτικό πρόβλημα. Η προβλεπόμενη επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των δημοσίων εσόδων, σε συνδυασμό με τις υφιστάμενες δεσμεύσεις δαπανών συνεπάγεται σημαντική επιδείνωση του διαρθρωτικού δημοσιονομικού ελλείμματος χωρίς τη λήψη διαρθρωτικών μέτρων.

Υπό το φως των πιο πάνω, το δημοσιονομικό ισοζύγιο παρουσιάζει την ακόλουθη εικόνα:

- Με βάση τα αποτελέσματα της περιόδου Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 2012 το δημοσιονομικό έλλειμμα έφθασε στο 3,6% σε σύγκριση με 3,4% την αντίστοιχη περίοδο του 2011 ενώ για ολόκληρο το 2012 (χωρίς τη λήψη οποιωνδήποτε νέων μέτρων) εκτιμάται ότι το δημοσιονομικό ισοζύγιο θα σημειώσει μικρή βελτίωση και το έλλειμμα θα περιορισθεί γύρω στο 5,75% του ΑΕΠ σε σύγκριση με 6,3% το 2011 λόγω των μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης που έχουν προωθηθεί κατά το τέλος του 2011.
- Οι δημόσιες δαπάνες κατά την υπό αναφορά περίοδο αυξήθηκαν οριακά με ρυθμό ύψους 0,4% λόγω αύξησης των δαπανών για φιλοδωρήματα και συντάξεις, για επιδοτήσεις, για πληρωμές τόκων, καθώς και για πληρωμές του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
- Το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ ανήλθε στο 71,1% στο τέλος του 2011 σε σύγκριση με 61,2% στο τέλος του προηγούμενου χρόνου, ενώ για το 2012 προβλέπεται να ανέλθει στο 75,7% του ΑΕΠ λόγω του συνεχιζόμενου υψηλού πρωτογενούς ελλείμματος. Σημειώνεται ότι με την έκδοση του ομολόγου στις 29 Ιουνίου 2012 για την κεφαλαιοποίηση της Λαϊκής Τράπεζας το δημόσιο χρέος αυξάνεται στο 85,8%.

2. Δημοσιονομικές Δεσμεύσεις προς Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) - Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος

Η Κύπρος από τον Ιούλιο του 2010 βρίσκεται σε διαδικασία υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος και επιτήρηση της οικονομίας της από τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφού το δημοσιονομικό της έλλειμμα από το 2009 είχε ξεπεράσει το ποσοστό αναφοράς (3% του ΑΕΠ). Τα συνολικά δημοσιονομικά ελλείμματα για την περίοδο 2009-2012 υπολογίζονται περίπου στο 23% του ΑΕΠ ή σε απόλυτους αριθμούς στα €4 δις.

Ως εκ τούτου, το Συμβούλιο ECOFIN απηύθυνε σύσταση στην Κυπριακή Δημοκρατία, καλώντας την να λάβει κατάλληλα μέτρα για τερματισμό του υπερβολικού ελλείμματος το αργότερο μέχρι το 2012 (<3% του ΑΕΠ). Παράλληλα, την κάλεσε να βελτιώσει τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών, μέσω της εφαρμογής μέτρων μεταρρύθμισης για περιορισμό των δαπανών για συντάξεις και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, έτσι ώστε να απαμβλυνθεί ουσιαστικά η προβλεπόμενη αύξηση των δαπανών που σχετίζονται με τη γήρανση του πληθυσμού.

Το Συμβούλιο κάλεσε επίσης την Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας να ενδυναμώσει το δεσμευτικό χαρακτήρα του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΜΔΠ) και να βελτιώσει τη διαδικασία παρακολούθησης και εκτέλεσης του προϋπολογισμού.

3. Δημοσιονομικές Προοπτικές για το 2013 - Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΜΔΠ) 2013-2015

Παρουσιάζοντας το ΜΔΠ 2013-2015, ο Υπουργός Οικονομικών κατέθεσε τα ακόλουθα:

- Η ανάκτηση της εμπιστοσύνης των αγορών προϋποθέτει την άμεση λήψη διαρθρωτικών μέτρων εξυγίανσης των δημοσίων οικονομικών και αύξησης του δυνητικού ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας μέσω διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

- Απαιτείται η σταδιακή εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου και ρεαλιστικού προγράμματος δημοσιονομικής εξυγίανσης το οποίο θα τεθεί σε εφαρμογή για περίοδο τεσσάρων ετών (2013-2016).
- Ο προϋπολογισμός του 2013 όπως και το ΜΔΠ 2013-2015 είναι προϋπολογισμοί περισυλλογής στους οποίους έχουν περιοριστεί στο μέγιστο δυνατό βαθμό οι λειτουργικές και οι μη παραγωγικές δαπάνες.
- Το πρωτογενές ισοζύγιο, με τη λήψη των προτεινόμενων μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης που περιλήφθηκαν στο Μνημόνιο Συναντίληψης, προβλέπεται να περιορισθεί το 2013 γύρω στο -0,5% του ΑΕΠ και να μετατραπεί σε πλεονασματικό κατά τα επόμενα δύο χρόνια.
- Το δημόσιο χρέος, χωρίς το κόστος ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών που προβλέπεται στα πλαίσια του Μνημονίου, ως ποσοστό του ΑΕΠ, αναμένεται να ακολουθήσει αυξητική πορεία και να ανέλθει το 2013 γύρω στο 82% και ακολούθως να φθάσει γύρω στο 86% το 2014 ακολουθώντας μετέπειτα πτωτική πορεία.

4. Ένταξη στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης

Σύμφωνα με τα όσα κατέθεσε ο αρμόδιος υπουργός ενώπιον της επιτροπής, πραγματοποιήθηκαν τρεις επίσημες αποστολές της τρόικας, οι πρώτες δύο τον Ιούλιο του 2012 και η τρίτη το Νοέμβριο του 2012. Μετά από εντατικές διαβουλεύσεις τόσο σε πολιτικό όσο και σε τεχνοκρατικό επίπεδο διαμορφώθηκε το τελικό Μνημόνιο Συναντίληψης από το οποίο όμως υπολείπεται ο καθορισμός του ύψους της κεφαλαιοποίησης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων της Κύπρου, το οποίο θα γίνει γνωστό προκαταρκτικά στις 7 Δεκεμβρίου 2012. Η όλη διαδικασία έγκρισης του Μνημονίου προϋποθέτει την έγκριση του Eurogroup και αριθμού εθνικών συμβουλίων χωρών μελών της ζώνης του ευρώ.

Κατά τη διαδικασία των διαβουλεύσεων οι εν λόγω συζητήσεις επικεντρώθηκαν στους ακόλουθους τρεις κύριους άξονες:

- Χρηματοπιστωτικός τομέας
 - Ενδυνάμωση του τραπεζικού τομέα.
 - Ενδυνάμωση της κεφαλαιακής βάσης των πιστωτικών ιδρυμάτων.
 - Ενίσχυση της εποπτείας των τραπεζών και των Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων (ΣΠΙ).
 - Διαχείριση ρευστότητας.
- Δημοσιονομική πολιτική
 - Συνδυασμός περικοπών στο κρατικό μισθολόγιο και στις συντάξεις των δημοσίων υπαλλήλων και μείωση των κοινωνικών παροχών.
 - Φορολογική μεταρρύθμιση ακίνητης περιουσίας.
 - Ειδικοί φόροι κατανάλωσης στα αλκοολούχα ποτά και τον καπνό, αύξηση του ΦΠΑ και αύξηση φόρου στα πετρελαιοειδή.
- Διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις
 - Μεταρρύθμιση συνταξιοδοτικών σχεδίων (ΤΚΑ και ευρύτερου δημόσιου τομέα).
 - Αύξηση ορίου συνταξιοδότησης.
 - Μεταρρύθμιση του συστήματος της ΑΤΑ.

5. Μνημόνιο Συναντίληψης (MoU)

Ο Υπουργός Οικονομικών, αναλύοντας τις παραμέτρους του πλαισίου δημοσιονομικής εξυγίανσης, της δημοσιονομικής πολιτικής και των στόχων, καθώς και τα δημοσιονομικά διαρθρωτικά μέτρα που εντάσσονται στο πλαίσιο του Μνημονίου Συναντίληψης, κατέθεσε τα ακόλουθα:

α. Πλαίσιο Δημοσιονομικής Εξυγίανσης

- Σταδιακή επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος ύψους 4% μέχρι το 2016. (Στόχος μνημονίου, συμπεριλαμβανομένων όλων των μέτρων που έχει εισηγηθεί η τρόικα.)
- Περίοδος προσαρμογής 2012-2016 και προβλεπόμενη διόρθωση της τάξης του 7,25% του ΑΕΠ. Το ετήσιο μέγεθος των μέτρων προσαρμογής, ως ποσοστό του ΑΕΠ, κατανέμεται ως ακολούθως:

- 0,25% του ΑΕΠ για το έτος 2012.
- 2,75% του ΑΕΠ για το έτος 2013.
- 1,75% του ΑΕΠ για το έτος 2014.
- 1,5% του ΑΕΠ για το έτος 2015.
- 1% του ΑΕΠ για το έτος 2016.
- Σαφής προσδιορισμός μέτρων της τάξης του 5,5%.
- Δέσμευση για πρόσθετα μέτρα της τάξης του 2% του ΑΕΠ κατά τα τελευταία έτη της προγραμματικής περιόδου.

β. Δημοσιονομική Πολιτική-Στόχοι

- Διόρθωση υπερβολικού ελλείμματος το συντομότερο.
- Εφαρμογή μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης συνολικού ύψους 7,25% του ΑΕΠ μέσω της εισαγωγής μόνιμων μέτρων και συγκεκριμένα μέτρα για μείωση του κρατικού μισθολογίου και των κοινωνικών παροχών, μετριάζοντας τις επιπτώσεις στις ευάλωτες ομάδες.
- Μεσοπρόθεσμη διατήρηση της δημοσιονομικής εξυγίανσης συγκλίνοντας προς την επίτευξη του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Στόχου της Κύπρου μέσω της συγκράτησης των δαπανών, βελτίωσης του φορολογικού πλαισίου και της προώθησης δημοσιονομικών διαρθρωτικών μέτρων περιλαμβανομένου της εισαγωγής ενός Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου στη βάση των κατευθύνσεων της Ε.Ε.

	2012 (εκατομ.)	2013 (εκατομ.)	2014 (εκατομ.)	2015 (εκατομ.)	2016 (εκατομ.)
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο	-€1.036				
Πρωτογενές Ισοζύγιο		-€122	€175	€489	€752
Δημοσιονομικά Μέτρα	€42	€480	€307	€270	€190

γ. Δημοσιονομικά Διαρθρωτικά Μέτρα

- Μεταρρύθμιση των συνταξιοδοτικών σχεδίων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων που αφορά όλους τους Κυπρίους για βελτίωση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών.
- Μεταρρύθμιση του τομέα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης για αντιμετώπιση των προκλήσεων της γήρανσης του πληθυσμού.
- Δημοσιονομικό Πλαίσιο:
 - Διαχείριση Δημοσίου Χρέους.
 - Συμπράξεις ιδιωτικού και δημόσιου τομέα.
- Βελτίωση της φορολογικής διαχείρισης και συμμόρφωσης.
- Μεταρρύθμιση του φορολογικού πλαισίου της ακίνητης περιουσίας.
- Μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης.
- Μεταρρύθμιση της κοινωνικής ευημερίας και ενσωμάτωσης των ευάλωτων ατόμων στην κοινωνία.
- Μεταρρύθμιση του συστήματος της Αυτόματης Τιμαριθμικής Αναπροσαρμογής (ΑΤΑ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

1. Κρατικός προϋπολογισμός του 2013

Σύμφωνα με τα κατατεθέντα από τον Υπουργό Οικονομικών στοιχεία ο προϋπολογισμός του 2013 είναι περιοριστικός με σημαντικές μειώσεις σε διάφορες κατηγορίες δαπανών. Σε αυτόν ενσωματώθηκαν τα μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης που συμφωνήθηκαν με την τρόικα. Συναφώς απαιτείται αυστηρή

εφαρμογή του προϋπολογισμού για το 2013, καθώς και συστηματική παρακολούθηση και εφαρμογή διορθωτικών μέτρων.

Προς την κατεύθυνση της δημοσιονομικής εξυγίανσης στη βάση ενός δεσμευτικού τριετούς Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου 2013-2015 στον προϋπολογισμό έχουν ληφθεί υπόψη οι ακόλουθες παράμετροι:

- Καθορισμός ανωτάτων οροφών ανά υπουργείο.
- Περίληψη επαρκούς αποθεματικού για αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών.
- Μείωση χρηματοδοτικών αναγκών στο ελάχιστο δυνατό (εξάρτηση από αγορές).
- Αναχαίπιση της αυξητικής πορείας του δημόσιου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ.

α. Έσοδα

Στον προϋπολογισμό προβλέπεται οριακή αύξηση των εσόδων στα €5.860 εκατομ. σε σύγκριση με αναθεωρημένα έσοδα ύψους €5.786 εκατομ. το 2012, δηλαδή αναμένεται να παρουσιάσουν μικρή μόνο αύξηση ύψους 1,3% σε σύγκριση με αύξηση ύψους 1,6% το 2012 παρά την προώθηση των μέτρων αύξησης των εσόδων λόγω συρρίκνωσης της προβλεπόμενης οικονομικής δραστηριότητας και κατά συνέπεια μείωση της κατανάλωσης.

Τα κρατικά έσοδα τα τελευταία χρόνια παρουσιάζουν υποτονικούς ρυθμούς ανάπτυξης σε αντίθεση με το δυναμισμό που παρουσίασαν τη διετία 2007-2008 ως αποτέλεσμα της έντονης δραστηριότητας στον τομέα των ακινήτων. Τα δημόσια έσοδα (€5.860 εκατομ.), ως ποσοστό του ΑΕΠ (€17.5 δις), το 2013 υπολογίζεται ότι θα αυξηθούν στο 33,5% σε σύγκριση με 32,4% το 2012.

Οι σημαντικότερες κατηγορίες εσόδων εξαιρουμένων των εσόδων από δάνεια είναι οι άμεσοι και έμμεσοι φόροι που συνολικά προϋπολογίζονται για το 2013 στα €4,887 εκατομ. και αποτελούν το 83,4% των συνολικών εσόδων. Το υπόλοιπο 16,4% των εσόδων, εξαιρουμένων των εισπράξεων από δάνεια, αφορούν τα μη φορολογικά έσοδα, όπως πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών και μεταβιβάσεις, που για το 2013 προϋπολογίζονται στα €972,7 εκατομ.

Τα φορολογικά έσοδα το 2013 προβλέπονται να παρουσιάσουν οριακή μείωση της τάξης του 0,1% σε σύγκριση με οριακή αύξηση της τάξης του 1,0% των αναθεωρημένων εσόδων για το 2012.

Ως ποσοστό του ΑΕΠ προϋπολογίζεται ότι τα φορολογικά έσοδα το 2013 θα αυξηθούν οριακά στο 28,1% σε σύγκριση με 27,5% το 2012 παρά την περαιτέρω συρρίκνωση που αναμένεται να παρουσιάσει η κυπριακή οικονομία το 2013. Η οριακή αυτή αύξηση οφείλεται στον υποτονικό ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας σε συνδυασμό με την προώθηση των μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης που περιλαμβάνει τόσο αποκοπές από το κρατικό μισθολόγιο, όσο και αυξήσεις διαφόρων φορολογιών. Τα έσοδα από την άμεση φορολογία, ως ποσοστό του ΑΕΠ, προϋπολογίζεται το 2013 να φθάσουν το 12,4% σε σύγκριση με 12,2% τον προηγούμενο χρόνο. Τα έσοδα από την έμμεση φορολογία, ως ποσοστό του ΑΕΠ, το 2013 προϋπολογίζονται να ανέλθουν στο 11,5% σε σύγκριση με 15,2% το 2012.

Αναλυτικά τα έσοδα από την άμεση φορολογία το 2013 προβλέπονται να παρουσιάσουν μείωση της τάξης του 8,8% σε σύγκριση με την αύξηση ύψους €4,8% το 2012. Σε απόλυτους αριθμούς, το 2013 οι άμεσοι φόροι προϋπολογίζονται να φθάσουν περίπου τα €1.993 εκατομ. σε σύγκριση με αναθεωρημένα έσοδα ύψους €2.185 εκατομ. για το 2012.

Συγκεκριμένα τα έσοδα από το φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων, προβλέπεται να μειωθούν σε ρυθμό ύψους 2,2% το 2013 και να περιοριστούν στα €629 εκατομ. σε σύγκριση με αναθεωρημένα έσοδα ύψους €642 εκατομ. το 2012 ενώ τα έσοδα από τον εταιρικό φόρο προβλέπονται να μειωθούν κατά 13,9% και να περιοριστούν στα €670 εκατομ. σε σύγκριση με αναθεωρημένα έσοδα ύψους €778 εκατομ. το 2012.

Ο ρυθμός ανάπτυξης των εσόδων από την έμμεση φορολογία προβλέπεται να αυξηθεί οριακά το 2013 κατά 0,9% σε σύγκριση με υπολογιζόμενη επιβράδυνση ύψους 1,8% το 2012. Αναλυτικότερα, τα έσοδα από το ΦΠΑ, προβλέπεται να σημειώσουν μείωση κατά 3,8% παρά την προϋπολογιζόμενη αύξηση του συντελεστή λόγω της αναμενόμενης συρρίκνωσης της ζήτησης και να περιοριστούν στα €1.635 εκατομ. σε σύγκριση με αναθεωρημένα έσοδα ύψους €1.700 εκατομ. το 2012. Όσον αφορά τα έσοδα από τους φόρους κατανάλωσης, το 2013 προβλέπονται να σημειώσουν αύξηση της τάξης του 9,9% σε σύγκριση με αναμενόμενη μείωση της τάξης του 3,4% το 2012, φθάνοντας έτσι τα €671 εκατομ. το 2013 σε σύγκριση με €611 εκατομ. το 2012 παρά τη μείωση της ιδιωτικής ζήτησης.

Τέλος, τα μη φορολογικά έσοδα προϋπολογίζονται το 2013 να αυξηθούν στα €799 εκατομ. σε

σύγκριση με αναθεωρημένα έσοδα ύψους €773 εκατομ. το 2012 σημειώνοντας αύξηση ύψους 3,3% λόγω εισαγωγής τελών χρέωσης για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στα δημόσια νοσηλευτήρια, της κατάργησης των εξαιρέσεων για την επιβολή του τέλους επί των εταιρειών καθώς και στα αυξημένα τέλη που αφορούν την παραχώρηση δικαιωμάτων εξόρυξης υδρογονανθράκων.

β. Δαπάνες

Το σύνολο των προϋπολογιζόμενων δαπανών του προϋπολογισμού του 2013 ανέρχεται στα €7.014 εκατομ. σε σύγκριση με προϋπολογιζόμενες δαπάνες ύψους €7.449 εκατομ. το 2012, δηλαδή παρουσιάζουν μείωση ύψους 5,8%.

Οι δημόσιες δαπάνες το 2013 (€7.014 εκατομ.), ως ποσοστό του ΑΕΠ, προβλέπεται ότι θα μειωθούν σε σύγκριση με το 2012 και να περιορισθούν γύρω στο 40,1% από το 41,7% που ήταν τον προηγούμενο χρόνο. Συναφώς, από την ανάλυση προκύπτει ότι οι κατηγορίες δαπανών με εξαίρεση τις δαπάνες για τόκους παρουσιάζουν μείωση ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Ειδικότερα, οι δαπάνες προσωπικού που περιλαμβάνουν τις συντάξεις και τα φιλοδωρήματα, υπολογίζονται να ανέλθουν στα €2.603 εκατομ. σε σύγκριση με €2.749 εκατομ. το 2012 σημειώνοντας μείωση της τάξης του 5,3% η οποία προκύπτει λόγω της αναμενόμενης μείωσης της απασχόλησης σε συνδυασμό με την παγοποίηση των απολαβών. Οι δαπάνες προσωπικού, ως ποσοστό του ΑΕΠ, περιορίζονται στο 14,9% από το 15,4% τον προηγούμενο χρόνο.

Αναφορικά με τις μεταβιβαστικές πληρωμές που αποτελούνται κυρίως από τις κοινωνικές παροχές, τις χορηγίες προς τους ημικρατικούς οργανισμούς και τις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης μειώνονται, ως ποσοστό του ΑΕΠ, στο 11,8% από το 12,6% τον προηγούμενο χρόνο.

Αναλυτικότερα σε απόλυτους αριθμούς η κατηγορία αυτή το 2013 προβλέπεται να περιοριστεί στα €2.057 εκατομ. σε σύγκριση με €2.251 εκατομ. το 2012 σημειώνοντας μείωση ύψους 8,6% λόγω επέκτασης της στόχευσης των κοινωνικών παροχών και κατάργησης κάποιων σχεδίων, καθώς και λόγω περίληψης μικρότερων χορηγιών προς τους ημικρατικούς και άλλους οργανισμούς. Οι κοινωνικές παροχές προϋπολογίζονται στα €963 εκατομ. σε σύγκριση με €1.115 εκατομ. τον προηγούμενο χρόνο σημειώνοντας ρυθμό μείωσης 13,7%.

Οι υπόλοιπες κατηγορίες δαπανών αφορούν τις λειτουργικές δαπάνες, τις κεφαλαιουχικές δαπάνες και τις πληρωμές τόκων.

Οι λειτουργικές δαπάνες προβλέπεται να ανέλθουν €1.107 εκατομ. το 2013 σε σύγκριση με €1.071 εκατομ. το 2012 σημειώνοντας αύξηση της τάξης του 3,4% λόγω αύξησης των λειτουργικών εξόδων μη γραφειακών χώρων.

Οι κεφαλαιουχικές δαπάνες προβλέπεται να ανέλθουν στα €572 εκατομ. σε σύγκριση με €767 εκατομ. το 2012 δηλαδή παρουσιάζουν μείωση 25,4% λόγω αποπεράτωσης μεγάλων αναπτυξιακών έργων καθώς και λόγω συρρίκνωσης της οικονομικής δραστηριότητας.

Οι δαπάνες τόκων προϋπολογίζονται για το 2013 να αυξηθούν κατά 10,3% και αν ανέλθουν στα €675 εκατομ. σε σύγκριση με €612 εκατομ. το 2012 λόγω αύξησης του ύψους του δημόσιου χρέους και του μέσου κόστους εξυπηρέτησής του.

Περαιτέρω, στον προϋπολογισμό του 2013 έχουν γίνει πρόνοιες για κατάργηση 761 κενών θέσεων έναντι αριθμού των οποίων υπηρετούν εργοδοτούμενοι καθορισμένης διάρκειας ή εργοδοτούμενοι αορίστου ή έκτακτοι ορισμένου χρόνου ή με δεκαπενθήμερα συμβόλαια. Επίσης, καταργήθηκαν 228 κενές θέσεις εισδοχής ωρομισθίου κυβερνητικού προσωπικού. Επιπρόσθετα, διατηρούνται οι πρόνοιες σε σχέση με την αναστολή της πλήρωσης των μόνιμων κενών θέσεων πρώτου διορισμού (άρθρο 17).

Στον προϋπολογισμό του 2013 περιλήφθηκε και πρόνοια η οποία εξαιρεί την επαναπρόσληψη εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας των οποίων τα συμβόλαια λήγουν την 31^η Δεκεμβρίου 2012, καθώς και πρόνοια για ανανέωση συμβολαίων υπηρετούντων έκτακτων υπαλλήλων ορισμένου χρόνου ή υπηρετούντων σε δεκαπενθήμερη βάση, τα συμβόλαια των οποίων επίσης λήγουν την 31^η Δεκεμβρίου 2012.

Επιπρόσθετα στον προϋπολογισμό προνοείται τροποποίηση του άρθρου 19 με την οποία όλα τα επιδόματα φορολογούνται με εξαίρεση επιδόματα που αφορούν την κάλυψη συγκεκριμένων εξόδων.

Περαιτέρω, δεν περιλήφθηκε πρόνοια για πρόσληψη ωρομισθίου εποχιακού προσωπικού με εξαίρεση τις περιπτώσεις που αφορούν δασοπυροσβέστες, πυροφύλακες και ναυαγοσώστες.

2. Μέτρα Δαπανών και Εσόδων για το Έτος 2012

α. Μέτρα Δαπανών

- Μόνιμη κλιμακωτή μείωση απολαβών στον κρατικό και ευρύτερο δημόσιο τομέα περιλαμβανομένων επί των μηνιαίων απολαβών ή/και των συντάξεων ως ακολούθως: €0-1,000:0%, €1,001-1,500:6.5%, €1,501-2,000:8.5%, €2,001-3,000:9.5%, €3,001-4,000:11.5%, €4,001:12.5% (ετήσια μικτή απόδοση το 2013: €128 εκατομ. και απώλεια των φορολογικών εσόδων €46,5 εκατομ.).
- Περαιτέρω χρονική επέκταση της αναστολής της ΑΤΑ σε όλο τον ευρύτερο δημόσιο τομέα μέχρι να τεθεί σε ισχύ η μεταρρύθμιση του συστήματος ΑΤΑ.
- Επέκταση της παγοποίησης των μισθών (προσαυξήσεων και γενικών αυξήσεων μισθών) στο δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα και της προσωρινής συνεισφοράς επί των ακαθάριστων εσόδων για τρία επιπλέον έτη μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 2016.
- Μείωση του αριθμού των δημοσίων υπαλλήλων κατά τουλάχιστον πέντε χιλιάδες κατά την περίοδο του 2012-2016, με:
 - i. την παγοποίηση των διαδικασιών πλήρωσης κενών θέσεων πρώτου διορισμού στις κατώτερες θέσεις των υφιστάμενων δομών θέσεων (εισαγωγικός βαθμός) για τρία επιπλέον έτη μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 2016,
 - ii. την εφαρμογή πολιτικής πρόσληψης ενός ατόμου για κάθε τέσσερις αφυπηρητήσεις (οριζόντια),
 - iii. την εισαγωγή μέτρων για την αύξηση της κινητικότητας των δημοσίων υπαλλήλων εντός και μεταξύ υπουργείων και
 - iv. την εφαρμογή ενός τετραετούς σχεδίου με στόχο την κατάργηση τουλάχιστον 1 880 θέσεων μόνιμης απασχόλησης.
- Πάγωμα των προσλήψεων νέου ωρομίσθιου προσωπικού και την άμεση εφαρμογή της κινητικότητας εντός και μεταξύ υπουργείων και άλλους κρατικούς φορείς. Στους τομείς υγείας και της ασφάλειας θα είναι δυνατή η πρόσληψη ενός ατόμου για κάθε πέντε συνταξιοδοτούμενους μόνο για περιπτώσεις επείγουσας ανάγκης.

β. Μέτρα Εσόδων

- Διασφάλιση πρόσθετων εσόδων από τη φορολογία ακινήτων από:
 - i. την ενημέρωση των τιμών του 1980 με την εφαρμογή του ΔΤΚ από το 1980-2012 και
 - ii. την τροποποίηση των φορολογικών συντελεστών. Οι νέες τιμές, που θα ισχύσουν για τις ενημερωμένες τιμές έχουν ως εξής (καμία αναμενόμενη απόδοση το 2012, 2013: €69 εκατομ.):
- Είσπραξη πρόσθετου εφάπαξ μερίσματος από ημικρατικούς οργανισμούς (προβλεπόμενη απόδοση το 2012: €20 εκατομ.).
- Αύξηση της εισφοράς από τις τράπεζες και τα πιστωτικά ιδρύματα, πάνω στο ποσό των τραπεζικών καταθέσεων από 0,095% σε 0,11% με 25/60 των εσόδων να προορίζονται σε ειδικό λογαριασμό για ένα Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (καμία αναμενόμενη απόδοση το 2012, 2013: €10 εκατομ.).

3. Μέτρα Δαπανών και Εσόδων για το Έτος 2013

α. Μέτρα Δαπανών

- Καθιέρωση μηχανισμού για τακτική επανεξέταση των ειδικών φόρων κατανάλωσης για εξασφάλιση της πραγματικής αξίας των ειδικών φορολογικών εσόδων (καμία αναμενόμενη απόδοση το 2012).
- Μείωση στις κοινωνικές μεταβιβάσεις, κατά τουλάχιστον €113 εκατομ., μέσω:
 - i. κατάργησης σχεδίων χορηγιών και επιδομάτων, όπως το επίδομα μάνας, άλλα οικογενειακά επιδόματα και εκπαιδευτικές χορηγίες,
 - ii. κατάργησης συμπληρωματικών επιδομάτων του δημοσίου βοηθήματος και της ειδικής χορηγίας και καλύτερης στόχευσης του πασχαλινού επιδόματος για τους συνταξιούχους,

- iii. μείωσης του κόστους στεγαστικών σχεδίων κατά τουλάχιστον €35 εκατομ. μέσω της ενοποίησης και τον εξορθολογισμό των σχεδίων για τους εκτοπισμένους και του ενιαίου στεγαστικού σχεδίου και τον τερματισμό της ειδικής χορηγίας για την απόκτηση πρώτης κατοικίας. Τερματισμός της παροχής δανείων και εγγυήσεων δανείων που σχετίζονται με την κατασκευή και την απόκτηση κατοικίας σε όλα τα κυβερνητικά στεγαστικά σχέδια (προβλεπόμενη απόδοση το 2013: €113 εκατομ.).
- Μείωση των επιδομάτων στο δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα μέσω:
 - i. Φορολόγησης των συντάξιμων/υψηλών επιδομάτων των ανώτατων κρατικών υπαλλήλων και αξιωματούχων (γραμματειακών υπηρεσιών, παραστάσεως και φιλοξενίας) στο δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα (προβλεπόμενη απόδοση το 2013: €1,1 εκατομ.).
 - ii. Εξορθολογισμός επιδομάτων των κρατικών υπαλλήλων περιλαμβανομένου της μείωσης των επιδομάτων των κρατικών υπαλλήλων και αξιωματούχων και του ωρομίσθιου κυβερνητικού προσωπικού κατά 15% (εκτιμημένη απόδοση το 2013: €28,2 εκατομ.).
 - iii. Μείωση του ημερήσιου επιδόματος συντήρησης εξωτερικού που καταβάλλεται για υπηρεσιακά ταξίδια στο εξωτερικό κατά 15%. Περαιτέρω, μείωση του ημερήσιου επιδόματος διατροφής (για κάλυψη εξόδων διατροφής, διακίνησης και άλλα προσωπικά έξοδα) στην περίπτωση που προσφέρεται γεύμα/δείπνο στο εξωτερικό στο ήμισυ του επιδόματος που ισχύει σήμερα (20%-45% του επιδόματος συντήρησης εξωτερικού αντί 40%-90% που καταβάλλεται) (προβλεπόμενη απόδοση το 2013: €0,4 εκατομ.).
- Μείωση ορισμένων παροχών και προνομίων των κρατικών αξιωματούχων και ανώτερων κυβερνητικών αξιωματούχων, κυρίως με την:
 - i. Αναστολή του δικαιώματος χρήσης αεροπορικής θέσης business ή club class από ανώτατους κρατικούς υπαλλήλους και αξιωματούχους εκτός των περιπτώσεων υπερατλαντικών ταξιδιών. Το δικαίωμα χρήσης παραμένει για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και το Πρόεδρο της Βουλής (προβλεπόμενη απόδοση το 2013: €0,7εκατομ.).
 - ii. Κατάργηση του δικαιώματος αγοράς αφορολόγητου οχήματος από ιδιώτες, αξιωματούχους και κρατικούς υπαλλήλους (εν ενεργεία ή που έχουν αποχωρήσει από το αξίωμα/θέση τους) (προβλεπόμενη απόδοση το 2013: €0,1εκατομ.).
 - iii. επέκταση παγοποίησης των μισθών και της προσωρινής συνεισφοράς επί των μεικτών εισοδημάτων των κρατικών αξιωματούχων (129 άτομα) για το 2013-2016, συμπεριλαμβανομένων των μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων (εκτιμώμενη απόδοση το 2013: €0,1εκατομ.).
- Εφαρμογή μέτρων για το σχέδιο συντάξεων των κρατικών υπαλλήλων:
 - i. Παγοποίηση συντάξεων.
 - ii. Παράταση της ηλικίας υποχρεωτικής αφυπηρέτησης κατά δύο έτη ανάλογα με την ηλικία υποχρεωτικής αφυπηρέτησης των διαφόρων κατηγοριών υπαλλήλων (π.χ. αστυνομικών, μελών του στρατού κ.ά.), με εξαίρεση το ιατρικό προσωπικό που αφυπηρετεί στο 65^ο έτος, κατά την περίοδο 2013-2016 (εκτιμώμενη απόδοση το 2013: €38 εκατομ.).
 - iii. Αναθεώρηση των συνταξιοδοτικών σχεδίων των πιο κάτω ομάδων κατ' αναλογία της αναθεώρησης των κρατικών υπαλλήλων: ΕΠΥ και των Εθελοντριών (657) (Στρατός), έκτακτων υπαλλήλων (3 348) και Ειδικών Αστυφυλάκων (840).
 - iv. Συνεισφορά ύψους 3% επί των συντάξιμων απολαβών για το ταμείο χήρων και ορφανών για όσους αξιωματούχους λαμβάνουν σύνταξη και εφάπαξ με βάση σχετικές νομοθεσίες και συνεισφορά ύψους 6,8% των συντάξιμων απολαβών αξιωματούχων οι οποίοι δικαιούνται σε σύνταξη και εφάπαξ και δεν καλύπτονται από το κυβερνητικό σχέδιο συντάξεων ή σχέδιο όμοιο με αυτό (Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Πρόεδρος της ΕΔΥ, Πρόεδρος ΕΕΥ, Κυβερνητικός Εκπρόσωπος, Προεδρικός Επίτροπος, Επίτροπος Νομοθεσίας και Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού) έναντι των συνολικών συνταξιοδοτικών τους ωφελημάτων (εκτιμώμενη απόδοση το 2013: €1,1 εκατομ.).
 - v. Οι συνεισφορές στο ταμείο χήρων και ορφανών δεν πρέπει να είναι επιστρεπτές.

- Εφαρμογή περαιτέρω μέτρων μεταρρύθμισης του Συστήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων μέσω:
 - i. Αναλογιστικής μείωσης των συντάξεων για αφυπηρετήσεις πριν το 65 έτος ηλικίας (0,5% το μήνα).
 - ii. Παγοποίηση των συντάξεων του ΤΚΑ.
 - iii. Κατάργηση της αύξησης της σύνταξης για εξαρτώμενα άτομα.
- Μειώσεις μεταβιβάσεων προς ημικρατικούς οργανισμούς και οργανισμούς ιδιωτικού δικαίου (εκτιμώμενη απόδοση το 2013: €25 εκατομ.).
- Μειώσεις λειτουργικών δαπανών των ημικρατικών οργανισμών (εκτιμώμενη απόδοση το 2013: €20 εκατομ.).
- Περιορισμός της πρόσληψης εκτάκτου ωρομίσθιου εποχικού προσωπικού που κατά το 2012 ανερχόταν περίπου σε 1 806 άτομα, κατά περίπου 992 άτομα (εκτιμώμενη απόδοση το 2013: €9,6 εκατομ.).
- Εφαρμογή τετραετούς προγράμματος από το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού με στόχο την κατάργηση τουλάχιστον 1 880 μόνιμων θέσεων κατά το 2013-2016.

β. Μέτρα Εσόδων

- Αύξηση φόρων κατανάλωσης σε όλα τα καπνικά προϊόντα και ιδιαίτερα στο στριφτό τσιγάρο που επιβαρύνεται με σημαντικά χαμηλότερο φόρο. Υποχρεωτική αναγραφή της τιμής στα πακέτα.
- Αύξηση φόρου κατανάλωσης στα αλκοολούχα ποτά με εξαίρεση το κρασί, αύξηση του φόρου κατανάλωσης στην αιθυλική αλκοόλη.
- Αύξηση φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα κίνησης (πετρέλαιο και βενζίνη) (προβλεπόμενη απόδοση το 2014: €49 εκατομ.).
- Αύξηση του υφιστάμενου κανονικού συντελεστή ΦΠΑ κατά μία ποσοστιαία μονάδα από 17% σε 18%.
- Φορολόγηση με συντελεστή 20% των αποδόσεων των τυχερών παιχνιδιών του ΟΠΑΠ και του Κρατικού Λαχείου.
- Μεταρρύθμιση του όλου φορολογικού πλαισίου απόκτησης και χρήσης μηχανοκινήτων οχημάτων στη βάση των εκπομπών ρύπων (φόροι κατανάλωσης, τέλος εγγραφής και ετήσια άδεια κυκλοφορίας).
- Γενική αναθεώρηση όλων των τελών της κυβέρνησης.
- Χρέωση ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης ασθενών εξωτερικών ιατρείων.
- Επιβολή του τέλους εταιρειών σε όλες τις εταιρείες ανεξαιρέτως.
- Νομική ρύθμιση για χρονικό περιορισμό της μεταφοράς των ζημιών των εταιρειών στα πέντε χρόνια.

4. Μέτρα Δαπανών και Εσόδων για το Έτος 2014

α. Μέτρα Δαπανών

- Μείωση κοινωνικών παροχών κατά €28,5 εκατομ. μέσω της κατάργησης των μέτρων κοινωνικής συνοχής που παραχωρούνται μέσω των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και καλύτερης στόχευσης του επιδόματος τέκνου και της φοιτητικής χορηγίας.
- Περαιτέρω καθολική μείωση των απολαβών και συντάξεων του ευρύτερου δημόσιου τομέα κατά 3% (εκτιμώμενη απόδοση το 2014: €73 εκατομ.).
- Εφαρμογή τετραετούς προγράμματος από το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού με στόχο την κατάργηση των τουλάχιστον 1 880 μόνιμων θέσεων κατά το 2013-2016.
- Εισαγωγή μηνιαίας κάρτας διακίνησης με τις δημόσιες μεταφορές για μαθητές, φοιτητές και συνταξιούχους.
- Αύξηση διδακτικών περιόδων εκπαιδευτικού προσωπικού κατά μία διδακτική περίοδο από το Σεπτέμβριο 2013.

β. Μέτρα Εσόδων

- Επέκταση της ισχύος της έκτακτης εισφοράς επί των ακαθάριστων απολαβών του ευρύτερου δημόσιου και ιδιωτικού τομέα από την 1^η Ιανουαρίου 2014 μέχρι το 2016: €0-1.500: 0%, €1.501-2.500: 2,5%, €2.501-3.500: 3,0% και €3.501 και άνω: 3,5%.
- Αύξηση του υφιστάμενου κανονικού συντελεστή ΦΠΑ κατά μία ποσοστιαία μονάδα από 18% σε 19%.
- Αύξηση του υφιστάμενου μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ κατά μία ποσοστιαία μονάδα από 8% σε 9%.
- Αύξηση φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα κίνησης (πετρέλαιο και βενζίνη) (προβλεπόμενη απόδοση το 2014: €49 εκατομ.).
- Αύξηση των εισφορών των υπαλλήλων και εργοδοτών προς το ΤΚΑ κατά 1% (0,5% από τους εργοδοτούμενους και 0,5% από τους εργοδότες).

5. Συναφή Ζητήματα

α. Βαθμός υλοποίησης αναπτυξιακών δαπανών (προϋπολογισμός 2012)

Βάσει των στοιχείων που κατατίθενται στην επιτροπή επί τακτής βάσεως από το Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας σε σχέση με την πορεία υλοποίησης των αναπτυξιακών δαπανών της κυβέρνησης (ανά ομάδα δαπανών) και σύμφωνα με την τελευταία ενημέρωση που είχε η επιτροπή για την περίοδο από 1^{ης} Ιανουαρίου 2012 μέχρι την 31^η Οκτωβρίου 2012, προκύπτουν τα ακόλουθα:

- Ποσοστό υλοποίησης κεφαλαιουχικών δαπανών (έργα συγχρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους, αγορά γης και κτιρίων, ανεγέρσεις, επεκτάσεις και βελτιώσεις κτιρίων, δρόμοι, έργα υποδομής κ.ά.) για την πιο πάνω αναφερόμενη περίοδο 42%, σε σχέση με ποσοστό υλοποίησης για την αντίστοιχη περίοδο του 2011, 46%.
- Ποσοστό υλοποίησης άλλων αναπτυξιακών δαπανών (συντηρήσεις και επιδιορθώσεις, εκπαίδευση προσωπικού/συνέδρια, συμβουλευτικές υπηρεσίες/έρευνες, επιχορηγήσεις, κοινωνικές παροχές κ.ά.) για την ίδια πιο πάνω αναφερόμενη περίοδο 65%, σε σχέση με ποσοστό υλοποίησης για την αντίστοιχη περίοδο του 2011, 38%.
- Ποσοστό υλοποίησης του συνόλου των αναπτυξιακών δαπανών για την ίδια περίοδο του 2012, 50% έναντι ποσοστού υλοποίησης 43% για την αντίστοιχη περίοδο του 2011.

Σημειώνεται ότι η επιτροπή αναμένει την κατάθεση των τελικών στοιχείων για το συνολικό βαθμό υλοποίησης αναπτυξιακών δαπανών για το έτος 2012, στοιχεία τα οποία μέχρι το χρόνο ολοκλήρωσης της παρούσας έκθεσης δεν ήταν διαθέσιμα.

β. Συμπληρωματικοί προϋπολογισμοί του προϋπολογισμού του 2012

Κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους, η κυβέρνηση κατέθεσε στη Βουλή έξι νομοσχέδια συμπληρωματικών προϋπολογισμών για το 2012.

Το σύνολο των συμπληρωματικών πιστώσεων, των οποίων ζητήθηκε η έγκριση από τη Βουλή ανέρχεται σε €82.149.994.

Οι υπό αναφορά συμπληρωματικοί προϋπολογισμοί αναλύονται ως ακολούθως:

- Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού (Αρ. 1) Νόμος του 2012 [Νόμος αρ. 44(II) του 2012], προβλέπει συμπληρωματική δαπάνη ύψους €5.034.000 για το σχέδιο αποζημίωσης προς τις Κυπριακές Αερογραμμές λόγω της απώλειας εσόδων από την απαγόρευση των πτήσεων πάνω από την Τουρκία.
- Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού (Αρ. 2) Νόμος του 2012 [Νόμος αρ. 45(II) του 2012], προβλέπει συμπληρωματική δαπάνη ύψους €2.785.994 για την κάλυψη της δαπάνης που αφορά τη δημιουργία εκατόν θέσεων Ειδικών Αστυφυλάκων για τη στελέχωση της Πρώτης Φάσης του Χώρου Κράτησης Απαγορευμένων Μεταναστών στη Μεννόγια.
- Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού (Αρ. 3) του 2012 [Νόμος αρ. 46(II) του 2012], προβλέπει συμπληρωματική δαπάνη ύψους €26.999.990 για κάλυψη των δύο πρώτων δόσεων για τη συμμετοχή της Κύπρου στο καταβληθέν μετοχικό κεφάλαιο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας.

- Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού (Αρ. 4) του 2012 [Νόμος αρ. 50(II) του 2012], προβλέπει συμπληρωματική δαπάνη ύψους €31.330.000 για σκοπούς αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου των Κυπριακών Αερογραμμών.
- Ο Περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού (Αρ. 5) Νόμος του 2012 [Νόμος αρ. 54(II) του 2012], προβλέπει συμπληρωματική δαπάνη ύψους €16.000.000 για τις δημόσιες επιβατικές μεταφορές.
- Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού (Αρ. 6) Νόμος του 2012 [Νόμος αρ. 57(II) του 2012], προβλέπει συμπληρωματική δαπάνη ύψους €10 (συμβολική πρόνοια) για σκοπούς μεταφοράς ποσού €6.830.000 στο άρθρο “Χορηγία στο Ίδρυμα Διαχείρισης Απογευματινών και Βραδινών Επιμορφωτικών Προγραμμάτων”.

γ. Τροποποιήσεις του κρατικού προϋπολογισμού του 2013

Ο Υπουργός Οικονομικών στις 13 Δεκεμβρίου 2012 κατέθεσε στη Βουλή τρεις τροποποιήσεις στον κρατικό προϋπολογισμό του 2013 για σκοπούς ενσωμάτωσής τους στον κυρίως προϋπολογισμό και υποβολής τους με τον τρόπο αυτό προς έγκριση από την ολομέλεια του σώματος.

Όπως σχετικά αναφέρεται, μετά την έγκριση του προϋπολογισμού του 2013 από το Υπουργικό Συμβούλιο και την κατάθεσή του στη Βουλή των Αντιπροσώπων, διαπιστώθηκε ότι εκ παραδρομής δεν ενσωματώθηκαν στο προσχέδιο του νομοσχεδίου του περί Προϋπολογισμού του 2013 Νόμου κάποιες ρυθμίσεις που αφορούν είτε προγενέστερες αποφάσεις είτε περιλήφθηκαν πρόνοιες στο Μνημόνιο Συναντίληψης και δεν περιλήφθηκαν αντίστοιχες πρόνοιες στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2013 Νόμου.

(Επεξηγήσεις αναφορικά με το περιεχόμενο των προτεινόμενων εκ μέρους του Υπουργείου Οικονομικών τροποποιήσεων περιλαμβάνονται στο Μέρος ΣΤ΄.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

1. Κρατικός προϋπολογισμός του 2013

Ο κρατικός προϋπολογισμός του 2013 όπως αρχικά κατατέθηκε στη Βουλή, προβλέπει δαπάνες (τακτικές και αναπτυξιακές) για τις οποίες ζητείται έγκριση πληρωμής (μη περιλαμβανομένων των δαπανών που βαρύνουν το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας) **ύψους €5.769.900.540** (αρχικός προϋπολογισμός χωρίς τις τροποποιήσεις που κατατέθηκαν στο μεταξύ από το Υπουργείο Οικονομικών).

Τα μεγέθη του υπό συζήτηση προϋπολογισμού αναλύονται ειδικότερα ως ακολούθως:

- α. Το ΑΕΠ (σε τρέχουσες τιμές) προβλέπεται για το 2013** σε €17.493,5 εκατομ. έναντι €17.855,9 εκατομ. για το 2012 και €17.979,3 εκατομ. για το 2011.
- β. Τα συνολικά έσοδα για το 2013** προϋπολογίζονται σε €7.624,3 εκατομ.³ (εξαιρουμένων των δανείων).
 - Οι άμεσοι φόροι για το 2013 προϋπολογίζονται σε €2.155.940.000 έναντι €2.185.000.000 (αναθεωρημένα) για το 2012 και €2.085.737.727 (πραγματικά) για το 2011.
 - Οι έμμεσοι φόροι για το 2013 προϋπολογίζονται σε €2.731.493.455 έναντι €2.708.300.000 (αναθεωρημένα) για το 2012 και €2.757.191.822 (πραγματικά) για το 2011.
- γ. Οι συνολικές δαπάνες που προϋπολογίζονται στον κρατικό προϋπολογισμό του 2013** (στις οποίες περιλαμβάνονται και οι δαπάνες που βαρύνουν απευθείας το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας όπως και οι αποπληρωμές δανείων, οι οποίες δε χρήζουν έγκρισης από τη Βουλή), ανέρχονται σε €9.458.447.616 και περιλαμβάνουν τις δαπάνες του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας (€3.688.547.076), οι οποίες δε χρήζουν νομοθετικής έγκρισης.
- δ. Η συγκεφαλαίωση οφειλών και δαπανών, κατά κατηγορία δαπάνης, στον προϋπολογισμό του 2013** (σε σύγκριση με τα έτη 2012 και 2011) έχει ως ακολούθως:

³ Για το σκέλος των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού δεν απαιτείται η νομοθετική έγκριση της Βουλής.

	2011	2012	2013	
	Πραγματική Δαπάνη	Εγκριμένος Προϋ/μός	Εγκριμένος Προϋ/μός	Αύξηση + Μείωση -
	€	€	€	€
Ολικό	8.008.714.983	8.802.321.393	9.458.447.616	656.126.223
Πάγιο Ταμείο	1.892.236.019	2.586.011.513	3.688.547.076	1.102.535.563
Τακτικές Δαπάνες	5.295.093.938	5.198.981.859	4.968.041.004	-230.940.855
Αναπτυξιακές Δαπάνες	821.385.026	1.017.328.021	801.859.536	-215.468.485

ε. Τα μεγέθη του προϋπολογισμού του 2013, όπως κατατέθηκε στη Βουλή (σε σύγκριση με τα έτη 2005-2013) έχουν ως ακολούθως:

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	εκατομ.	εκατομ.	εκατομ.	εκατομ.	εκατομ.	εκατομ.	εκατομ.	εκατομ.	εκατομ.
ΕΣΟΔΑ	4.644,7	5.457,5	5.664,5	7.061,7	6.755,9	6.331,2	6.309,2	7.740,3	7.624,3
ΔΑΠΑΝΕΣ	6.074,1	6.627,3	6.954,0	7.509,6	8.131,6	8.626,8	8.861,8	8.770,3	9.458,4
ΕΛΛΕΙΜΜΑ	-1.429,5	-1.169,8	-1.289,5	-447,9	-1.375,7	-2.295,6	-2.552,6	-1.030,0	-1.834,2

στ. Οι δαπάνες για την εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους για το 2013 προϋπολογίζονται σε €674.637.000 έναντι €611.649.000 για το 2012 (προϋπολογισθείσες), €539.324.000 για το 2011 (πραγματικές), €459.001.000 για το 2010 (πραγματικές) και €511.927.000 για το 2009.

ζ. Οι δαπάνες προσωπικού για το 2013 προϋπολογίζονται σε €2.603.080.000 έναντι €2.748.991.000 για το 2012 (προϋπολογισθείσες), €2.625.867.000 για το 2011 (πραγματικές), €2.500.430.000 για το 2010 (πραγματικές) και €2.395.260.000 για το 2009 (πραγματικές).

Ειδικότερα οι δαπάνες προσωπικού αναλύονται ως ακολούθως:

- **Αποδοχές προσωπικού**, που για το 2013 προϋπολογίζονται σε €2.056.776.000 έναντι €2.180.642.000 για το 2012 (προϋπολογισθείσες), €2.076.522.000 για το 2011 (πραγματικές), €2.007.069.000 για το 2010 (πραγματικές) και €1.967.474.000 για το 2009 (πραγματικές).

- **Συντάξεις και φιλοδωρήματα**, που για το 2013 προϋπολογίζονται σε €546.304.000 έναντι €568.349.000 για το 2012 (προϋπολογισθείσες), €549.345.000 για το 2011 (πραγματικές), €493.361.000 για το 2010 (πραγματικές) και €427.786.000 για το 2009 (πραγματικές).

η. Οι λειτουργικές δαπάνες για το 2013 προϋπολογίζονται σε €1.107.336.000 έναντι €1.071.307.000 για το 2012 (προϋπολογισθείσες), €1.035.389.000 για το 2011 (πραγματικές), €1.033.592.000 για το 2010 (πραγματικές) και €1.059.450.000 για το 2009 (πραγματικές).

θ. Οι δαπάνες για μεταβιβάσεις για το 2013 προϋπολογίζονται σε €2.057.641.000 έναντι €2.250.462.000 για το 2012 (προϋπολογισθείσες), €2.402.814.000 για το 2011 (πραγματικές), €2.314.242.000 για το 2010 (πραγματικές) και €2.219.127.000 για το 2009 (πραγματικές).

Ειδικότερα οι δαπάνες για κοινωνικές παροχές για το 2013, οι οποίες περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων δαπανών στο πιο πάνω κεφάλαιο, προϋπολογίζονται σε €962.760.000 έναντι €1.115.327.000 για το 2012 (προϋπολογισθείσες), €1.233.196.000 για το 2011 (πραγματικές), €1.191.974.000 για το 2010 (πραγματικές) και €1.115.595.000 για το 2009 (πραγματικές).

ι. Οι δαπάνες για τα έργα υπό κατασκευή για το 2013 προϋπολογίζονται σε €225.782.000 έναντι €419.080.000 για το 2012 (προϋπολογισθείσες), €389.428.000 για το 2011 (πραγματικές), €404.235.000 για το 2010 (πραγματικές) και €441.214.000 για το 2009 (πραγματικές).

ια. Οι δαπάνες για τα δάνεια για το 2013 (έκδοση δανείων, αποπληρωμές εξωτερικού και εσωτερικού, συνεισφορά στα εξοφλητικά αποθέματα) προϋπολογίζονται σε €2.444.207.000

έναντι €1.352.947.000 για το 2012 (προϋπολογισθείσες), €823.111.000 για το 2011 (πραγματικές), €758.875.000 για το 2010 (πραγματικές) και €897.343.000 για το 2009.

ιβ. Η κατάσταση μόνιμων θέσεων στη δημόσια υπηρεσία στον προϋπολογισμό του 2013 (σύγκριση με το 2012) είναι η ακόλουθη:

Συνοπτική Κατάσταση	2012	2013
Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας	138	138
Δημόσια Υπηρεσία	15.862	15.202
Δικαστική Υπηρεσία	296	289
Άμυνα	4.362	4.353
Εσωτερική Ασφάλεια	5.744	5.678
Παιδεία	11.535	11.521
Σύνολο	37.937	37.181

Στον προϋπολογισμό του 2013 προβλέπεται η δημιουργία πέντε (5) νέων θέσεων Ελεγκτών Θαλάσσιας Κυκλοφορίας (Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας - Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων) και η κατάργηση 761 κενών θέσεων έναντι αριθμού των οποίων υπηρετούν εργοδοτούμενοι καθορισμένης διάρκειας ή εργοδοτούμενοι αορίστου ή έκτακτοι ορισμένου χρόνου ή με δεκαπενθήμερα συμβόλαια.

Ο Υπουργός Οικονομικών, στις 29 Νοεμβρίου 2012, παρουσιάζοντας τον προϋπολογισμό ενώπιον της επιτροπής και αναφερόμενος στις τελευταίες εξελίξεις δήλωσε ότι υπάρχει αυτή τη στιγμή μία καταρχήν συμφωνία με την τρόικα από την οποία υπολείπεται το κομμάτι που αφορά το ύψος της χρηματοδότησης που απαιτείται για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών για το οποίο διεξάγεται δειγματοληπτικός έλεγχος από την PIMCO, τα αποτελέσματα του οποίου πιθανόν να κοινοποιηθούν στην Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου μέχρι τις 7 Δεκεμβρίου 2012.

Κατά συνέπεια θα ακολουθήσει και δεύτερη συζήτηση σε επίπεδο Eurogroup (μετά την πρώτη στις 3 Δεκεμβρίου) η οποία έχει οριστεί για τις 13 Δεκεμβρίου, αφού γίνουν γνωστά τα αποτελέσματα της εν λόγω έρευνας.

Εφόσον υπάρξει κατάληξη και δεν αναβληθεί η συζήτηση για μεταγενέστερη ημερομηνία, τότε θα ακολουθήσουν οι συζητήσεις στα κοινοβούλια των χωρών μελών.

Η διαδικασία αυτή προβλέπεται να διαρκέσει μέχρι και έξι εβδομάδες από την ημερομηνία έγκρισης σε επίπεδο Eurogroup. Αυτό συνεπάγεται ότι η εκταμίευση της πρώτης δόσης του δανείου τοποθετείται χρονικά περί τα τέλη Ιανουαρίου του 2013.

Συναφώς, ο ίδιος αξιωματούχος δήλωσε ότι κρίνεται σκόπιμο όπως η Κυπριακή Δημοκρατία κινηθεί έντονα και δραστικά, σε κλίμα συναίνεσης, προς λήψη σχετικών μέτρων και ψήφιση καθοριστικών νομοθετικών ρυθμίσεων, γεγονός που θα ενισχύσει σημαντικά τη θέση της Κύπρου κατά τη συζήτηση στο Eurogroup.

Περαιτέρω, αναφερόμενος στη δυνατότητα του κράτους να συνεχίσει τις πληρωμές μέχρι και το τέλος Ιανουαρίου, χρονικό σημείο κατά το οποίο αναμένεται η πρώτη εκταμίευση, έτσι ώστε να μην υπάρξει κανένα πρόβλημα στάσης πληρωμών, ο υπουργός διαβεβαίωσε την επιτροπή ότι λαμβάνονται τέτοιες ενέργειες, έτσι ώστε να μην υπάρξει κανένα πρόβλημα. Δήλωσε επίσης ότι δεν υπάρχει καμία καθυστέρηση όσον αφορά πληρωμές από το κράτος σε οποιαδήποτε κατηγορία δικαιούχων και ότι σε περίπτωση που υπάρχει κάποια καθυστέρηση, αυτή δεν οφείλεται στην έλλειψη χρημάτων αλλά σε άλλους λόγους.

Στη συνέχεια, αναφερόμενος στη μονιμότητα των προνοιών του μνημονίου, ο Υπουργός Οικονομικών δήλωσε ότι εκτός από το κομμάτι που αφορά το χρηματοπιστωτικό σύστημα, που ουσιαστικά είναι διαρθρωτικό, δηλαδή αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο οι τράπεζες θα λειτουργούν από τούδε και στο εξής, υπάρχει και το κομμάτι που αφορά το δημοσιονομικό το οποίο είναι εξίσου σημαντικό, επειδή αφορά τη λήψη διαρθρωτικών μέτρων μόνιμου χαρακτήρα.

Τα διαρθρωτικά προβλήματα, συμπλήρωσε, αντιμετωπίζονται ίσως για πρώτη φορά μετά από δεκαετίες με συγκεκριμένο και μελετημένο τρόπο, έτσι ώστε τα δικαιώματα των εργαζομένων να διαφυλαχθούν και ταυτόχρονα να κτιστεί μία νέα μόνιμη δομή.

Όσον αφορά τις υποβαθμίσεις που έχουν γίνει κατά καιρούς από τους οίκους αξιολόγησης και οι οποίες συνέχισαν ακόμα και την ημέρα που επιτεύχθηκε η καταρχήν συμφωνία, ο Υπουργός Οικονομικών

δήλωσε ότι δυστυχώς θα συνεχίσουν να γίνονται, επειδή η Κύπρος συνδέεται άμεσα με την Ελλάδα λόγω του χρηματοπιστωτικού της τομέα και του αντίστοιχου της Ελλάδας. Σύμφωνα με τον ίδιο αξιωματούχο, μέχρι να βρεθούν εκείνες οι λύσεις, με τις οποίες θα απομονωθεί το σύστημά μας από την Ελλάδα, δυστυχώς αυτός ο κίνδυνος θα παραμένει.

Για το ίδιο θέμα δήλωσε περαιτέρω ότι, από τη στιγμή που θα υπογραφεί το μνημόνιο, δεν έχουν πλέον σημασία οι υποβαθμίσεις, αλλά εκείνο που έχει σημασία θα είναι η τήρηση του μνημονίου, η οποία θέτει ένα βασικό στόχο, να φύγουμε από τη σημερινή κατάσταση και να μπούμε σε νέα βάση με μεταρρυθμίσεις οι οποίες θα μας οδηγήσουν σε πρωτογενές πλεόνασμα της τάξης του 4% μέχρι το 2016 ή και νωρίτερα, ώστε να λειτουργούμε μέσα στο διεθνή χρηματοπιστωτικό τομέα και να παίρνουμε χρηματοδοτήσεις χωρίς να εξαρτόμαστε από εξωγενείς παράγοντες για τις χρηματοδοτικές ανάγκες του κράτους.

Όσον αφορά τις προϋποθέσεις ανάπτυξης, ο υπουργός δήλωσε ότι αυτή θα επέλθει μόνο όταν επιλύσουμε το πρόβλημα των τραπεζών. Χωρίς κεφάλαια, συμπλήρωση, οι τράπεζες δεν μπορούν να δανείσουν ανεξαρτήτως ρευστότητας. Με την απώλεια που έχουν υποστεί οι τράπεζες από το κούρεμα των ελληνικών ομολόγων και τις άλλες ζημιές που επακολούθησαν, η κεφαλαιουχική βάση των τραπεζών έχει εξασθενήσει και αυτό είναι κάτι που πρέπει να διορθωθεί. Αφού διορθωθεί, τότε θα παρασχεθεί η δυνατότητα στις τράπεζες και στα συνεργατικά να ξαναδανείσουν. Επίσης, σύμφωνα με τον ίδιο, θα πρέπει να επέλθει και η απαιτούμενη διόρθωση στα δημοσιονομικά, ώστε το κράτος να μη χρειάζεται να δανειζεται, αλλά, τουναντίον, να έχει ισοσκελισμένο προϋπολογισμό, γεγονός το οποίο θα προσδώσει σταθερότητα και εμπιστοσύνη στο σύστημα. Με όλα τα μέτρα τα οποία παρουσιάζονται στον προϋπολογισμό, καθώς και με το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο, δημιουργείται αυτή η απαραίτητη σταθερότητα και βεβαιότητα ώστε να μπορέσει το κράτος να κινηθεί προς τον τομέα της ανάπτυξης.

Τέλος, ο Υπουργός ζήτησε όπως η σοβαρή και υπεύθυνη στάση που τήρησε η Βουλή μέχρι σήμερα να συνεχιστεί, ώστε να διασφαλιστεί η επιτυχής κατάληξη του μνημονίου με τους καλύτερους δυνατούς όρους υπό τις πολύ δύσκολες συνθήκες οι οποίες επικρατούν.

Ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στις 29 Νοεμβρίου 2012, καταθέτοντας τις θέσεις της εποπτικής αρχής σε σχέση με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κυπριακή οικονομία στην παρούσα φάση και τους τρόπους εξόδου από την οικονομική κρίση, ανέφερε ότι χαιρετίζει την κατ' αρχή συμφωνία που επιτεύχθηκε με την τρόικα μετά από σκληρές διαπραγματεύσεις από μέρους της κυβέρνησης και της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, καθώς και την ευρύτερη πολιτική συναίνεση που ακολούθησε της συμφωνίας αυτής.

Περαιτέρω δήλωσε ότι η συμφωνία είναι η καλύτερη που μπορούσε να επιτευχθεί υπό τις περιστάσεις και ότι η πιστή εφαρμογή της συμφωνίας αυτής θα αποτελέσει την ισχυρή βάση για σταδιακή ανατροπή των αρνητικών εξελίξεων που σημειώθηκαν στην κυπριακή οικονομία τα τελευταία χρόνια ως απότοκο της κρίσης χρέους στη ζώνη του ευρώ και της μεγάλης έκθεσης του τραπεζικού μας συστήματος στην ελληνική οικονομία.

Δήλωσε επίσης ότι πρωταρχικός στόχος της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου είναι η πλήρης αποκατάσταση της αξιοπιστίας του χρηματοπιστωτικού τομέα, ενισχύοντας έτσι τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα στη χώρα μας η οποία θα θέσει τις βάσεις για ανάκαμψη της πραγματικής οικονομίας.

Στη συνέχεια ο ίδιος αξιωματούχος δήλωσε ότι η κατάσταση του κυπριακού τραπεζικού συστήματος έχει επιδεινωθεί σημαντικά από τα μέσα του 2011 κυρίως λόγω των αυξημένων προβλέψεων για τα δανειακά χαρτοφυλάκια στην Ελλάδα και την Κύπρο, καθώς και των απωλειών από την απομείωση του ελληνικού δημόσιου χρέους στο οποίο ήταν εκθειμένες σε υπέρμετρο βαθμό οι δύο μεγάλες κυπριακές τράπεζες. Οι οικονομικές διασυνδέσεις με την ελληνική οικονομία συνεχίζουν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο, η δε συνεχιζόμενη διαδικασία απομόχλευσης στον εγχώριο τραπεζικό κλάδο έχει σοβαρό αντίκτυπο στη βραχυπρόθεσμη ανάπτυξη. Οι αρνητικές εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα υποχρέωσαν, όπως είναι γνωστόν, τις δύο μεγαλύτερες τράπεζες να ζητήσουν οικονομική στήριξη από το κράτος και οδήγησαν την κυβέρνηση να προσφύγει στο Μηχανισμό Στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Περαιτέρω δήλωσε ότι η συνεχιζόμενη μείωση της παραγωγής προέρχεται από τη μεγάλη συρρίκνωση των ιδιωτικών επενδύσεων, κυρίως των κατασκευών, καθώς και της ιδιωτικής και δημόσιας κατανάλωσης. Αυτό αντανακλάται σε μία συνεχή και σημαντική αύξηση του ποσοστού ανεργίας σε πρωτοφανή για την Κύπρο επίπεδα. Οι βραχυπρόθεσμες προβλέψεις για την οικονομική δραστηριότητα, όπως παρουσιάζονται στον κατατεθειμένο προϋπολογισμό, αντανακλούν την επίδραση των μέτρων που έχουν περιληφθεί. Επισημάνε παράλληλα ότι η άμεση υιοθέτηση και αυστηρή υλοποίηση των μέτρων αυτών θα βοηθήσει στην ανάκτηση της εμπιστοσύνης, καθώς και στην εξάλειψη της αβεβαιότητας στηρίζοντας μεσοπρόθεσμα την ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας.

Ο ίδιος αξιωματούχος κατά τη συζήτηση δήλωσε ότι θα πρέπει να παρακολουθούνται στενά οι όποιες εξελίξεις συντελούνται στην οικονομική δραστηριότητα από την εφαρμογή του Μνημονίου Συναντίληψης και σε συνεργασία με την τρόικα να γίνονται οι απαραίτητες διορθώσεις και αναπροσαρμογές όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο υπογραμμίζοντας ότι καθοριστικό παράγοντα στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των επενδυτών προς την κυπριακή οικονομία θα διαδραματίσει η επίτευξη συναίνεσης και συναντίληψης από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, λαμβάνοντας υπόψη τις θέσεις του Υπουργού Οικονομικών, όπως και του Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου σε σχέση με την επιδείνωση της δημοσιονομικής κατάστασης, τους σχετικούς επιβαρυντικούς παράγοντες, καθώς και το πλαίσιο επί του οποίου έχει βασιστεί η κατάρτιση του κρατικού προϋπολογισμού του 2013, προβαίνει στις ακόλουθες διαπιστώσεις:

- Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού υποχρεώθηκε να υιοθετήσει μία πιο συνοπτική από τη συνήθως ακολουθούμενη διαδικασία για εξέταση του κρατικού προϋπολογισμού και δεν είχε στη διάθεσή της τον απαιτούμενο και επιθυμητό χρόνο να τον μελετήσει λόγω της καθυστέρησης με την οποία κατατέθηκε ενώπιόν της, καθώς και των πειστικών χρονοδιαγραμμάτων τα οποία εκ των πραγμάτων της είχαν επιβληθεί.
- Το εξωτερικό περιβάλλον συνεχίζει να είναι εξαιρετικά αντίξοο και να επιδεινώνεται σε σχέση με τις διεθνείς αγορές, επηρεάζοντας αναπόφευκτα και πολύ δυσμενώς την κυπριακή οικονομία και το δημοσιονομικό ισοζύγιο. Ιδιαίτερα επιβαρυντικούς παράγοντες, αποτελούν η δυσλειτουργία των αγορών κρατικών ομολόγων, με την έκθεση των κυπριακών τραπεζών στα ελληνικά ομόλογα και στο ελληνικό χρέος.

Επιπρόσθετο επιβαρυντικό παράγοντα αποτελεί ο αποκλεισμός από την πρόσβαση σε χρηματοδότηση από τις διεθνείς αγορές με μόνη διέξοδο την πολύ περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοδότηση αποκλειστικά από την εγχώρια αγορά με σχετικά ψηλό κόστος, καθώς και τη χρηματοδότηση μέσω της υπογραφής του Μνημονίου Συναντίληψης.

Ως αποτέλεσμα των πιο πάνω, ο ρυθμός ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας επηρεάζεται σημαντικά και παρουσιάζει επιβράδυνση. Προβλέπεται επίσης ότι η οικονομία θα παρουσιάσει περαιτέρω συρρίκνωση το 2014 με το ρυθμό ανάπτυξης να συνεχίζει να είναι αρνητικός.

- Παρά το γεγονός ότι λήφθηκαν κάποια μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης κατά τα προηγούμενα έτη, εκ των πραγμάτων διαπιστώνεται ότι αυτά δεν ήταν επαρκή για να αντιμετωπίσουν την επιδείνωση της δημοσιονομικής κατάστασης είτε λόγω της μορφής τους είτε λόγω του χρόνου υιοθέτησής τους είτε λόγω της έκτασης τους.
- Συνεπακόλουθα, το δημοσιονομικό έλλειμμα για το 2012 παρουσιάζει σοβαρή επιδείνωση ξεπερνώντας τις αρχικές κυβερνητικές προβλέψεις για το ίδιο έτος, αναμένεται δε να κλείσει σύμφωνα με τις δηλώσεις του Υπουργού Οικονομικών στο 5,75% του ΑΕΠ, αποκλίνοντας έτσι σημαντικά από τις υποχρεώσεις της χώρας μας προς τις ευρωπαϊκές της δεσμεύσεις.
- Το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ, παρουσιάζει επίσης για το 2012 σημαντική επιδείνωση στο 75,7% του ΑΕΠ, εξαιρουμένης της έκδοσης του ομολόγου για την κεφαλαιοποίηση της Λαϊκής Τράπεζας με την οποία, εφόσον συνυπολογιστεί, το δημόσιο χρέος αυξάνεται στο 85,8%, ενώ για το 2013 προβλέπεται να ανέλθει στο 92,0% του ΑΕΠ, εκφεύγοντας και πάλιν του ορίου του 60% του ΑΕΠ (σύμφωνα με τις δεσμεύσεις προς την Ευρωπαϊκή Ένωση).

Σε απόλυτους αριθμούς, το δημόσιο χρέος για το 2013 αναμένεται να αυξηθεί κατά €770 εκατομ. και να φθάσει τα €16.090.000.000, σε σύγκριση με €15.320.000.000 που υπολογίζεται για το 2012.

- Η ανεργία παρουσιάζει σημαντική επιδείνωση και συνεχιζόμενη ανοδική πορεία, με πρόβλεψη ότι το ποσοστό ανεργίας για το 2012 θα φτάσει γύρω στο 12% του εργατικού δυναμικού με ιδιαίτερη επίπτωση στους τομείς των κατασκευών, του εμπορίου και των υπηρεσιών.
- Ιδιαίτερα ψηλά ποσοστά ανεργίας παρουσιάζονται στους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας λόγω μειωμένων ευκαιριών απασχόλησης. Εξαιρετικά ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι η ανεργία προβλέπεται να αυξηθεί περαιτέρω και να ανέλθει το 2013 γύρω στο 13,8% καταλήγοντας περίπου στο 14,2% για το έτος 2014.
- Η Κύπρος από τον Ιούλιο του 2010 βρίσκεται σε διαδικασία υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος και επιτήρησης της οικονομίας της από τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφού το δημοσιονομικό της έλλειμμα από το 2009 είχε ξεπεράσει το ποσοστό αναφοράς (3% του ΑΕΠ).
- Το Συμβούλιο ECOFIN απηύθυνε σύσταση στην Κυπριακή Δημοκρατία, καλώντας την να λάβει

κατάλληλα μέτρα για τερματισμό του υπερβολικού ελλείμματος το αργότερο μέχρι το 2012 (<3% του ΑΕΠ). Παράλληλα την κάλεσε να βελτιώσει τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών, μέσω της εφαρμογής μέτρων μεταρρύθμισης για περιορισμό των δαπανών για συντάξεις και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, έτσι ώστε να απαμβλυνθεί ουσιαστικά η προβλεπόμενη αύξηση των δαπανών που σχετίζονται με τη γήρανση του πληθυσμού.

- Το Συμβούλιο κάλεσε επίσης την Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας να ενδυναμώσει το δεσμευτικό χαρακτήρα του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΜΔΠ) και να βελτιώσει τη διαδικασία παρακολούθησης και εκτέλεσης του προϋπολογισμού.
- Οι συνεχείς υποβαθμίσεις της κυπριακής οικονομίας αναπόφευκτα επιβαρύνουν ιδιαίτερα την ήδη βεβαρημένη δημοσιονομική κατάσταση και απαιτούν επιτακτικά την άμεση προώθηση και υλοποίηση περαιτέρω μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης.
- Η ανάκτηση της εμπιστοσύνης των αγορών προϋποθέτει την άμεση λήψη διαρθρωτικών μέτρων εξυγίανσης των δημοσίων οικονομικών και αύξησης του δυναμικού ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας μέσω διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.
- Η κυπριακή οικονομία προβλέπεται να παραμείνει σε ύφεση για τα επόμενα δύο έτη με πιθανότητα σταδιακής ανάκαμψης μετά το 2015. Ο ρυθμός ανάπτυξής της, υπολογίζεται να είναι αρνητικός το 2012 και 2013 και θα παραμείνει αρνητικός για το έτος 2014.
- Απαιτείται η σταδιακή εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου και ρεαλιστικού προγράμματος δημοσιονομικής εξυγίανσης το οποίο θα τεθεί σε εφαρμογή για περίοδο τεσσάρων ετών (2013-2016).
- Ο κρατικός προϋπολογισμός θα πρέπει να αναλύεται σε συνάρτηση με τα μέτρα που έχουν συμφωνηθεί με την τρόικα με στόχο τη βελτίωση της δημοσιονομικής κατάστασης και την κατάληξη σε πρωτογενές πλεόνασμα μέχρι το 2016.
- Όσον αφορά ειδικότερα τις προβλεπόμενες δαπάνες, ο προϋπολογισμός του 2013 όπως έχει κατατεθεί στη Βουλή και υπό την επιφύλαξη της τροποποίησης συγκεκριμένων κονδυλίων του παρουσιάζει μείωση των αναπτυξιακών δαπανών σε σχέση με τον προϋπολογισμό του 2012. Σύμφωνα με τα κατατεθέντα στοιχεία, οι αναπτυξιακές δαπάνες για το 2013 προϋπολογίζονται στα €802 εκατομ., σε σύγκριση με €1.017 εκατομ. το 2012, παρουσιάζοντας μείωση της τάξης του 21,2%.
- Στον προϋπολογισμό παρατηρείται επίσης μείωση των τακτικών δαπανών κατά €230.940.855 (€4.968.041.004 σε σύγκριση με €5.198.981.859).
- Ο ίδιος προϋπολογισμός παρουσιάζει επίσης μείωση των προνοιών για κοινωνικές παροχές κατά τουλάχιστον €113 εκατομ. μέσω:
 - κατάργησης σχεδίων χορηγιών και επιδομάτων, όπως το επίδομα μάνας, άλλα οικογενειακά επιδόματα και εκπαιδευτικές χορηγίες,
 - κατάργησης συμπληρωματικών επιδομάτων του δημοσίου βοηθήματος και της ειδικής χορηγίας και καλύτερης στόχευσης του πασχαλινού επιδόματος για τους συνταξιούχους,
 - μείωσης του κόστους στεγαστικών σχεδίων κατά τουλάχιστον €35 εκατομ. μέσω της ενοποίησης και του εξορθολογισμού των σχεδίων για τους εκτοπισμένους και του ενιαίου στεγαστικού σχεδίου και του τερματισμού της ειδικής χορηγίας για την απόκτηση πρώτης κατοικίας. Τερματισμού επίσης της παροχής δανείων και εγγυήσεων δανείων που σχετίζονται με την κατασκευή και την απόκτηση κατοικίας σε όλα τα κυβερνητικά στεγαστικά σχέδια.
- Οι λειτουργικές δαπάνες προβλέπεται να ανέλθουν στο €1.107 εκατομ. το 2013 σε σύγκριση με €1.071 εκατομ. το 2012 σημειώνοντας αύξηση της τάξης του 3,4% λόγω αύξησης των λειτουργικών εξόδων μη γραφειακών χώρων.
- Ειδικότερα, οι δαπάνες προσωπικού που περιλαμβάνουν τις συντάξεις και τα φιλοδωρήματα, υπολογίζονται να ανέλθουν στα €2.603 εκατομ. σε σύγκριση με €2.749 εκατομ. το 2012 σημειώνοντας μείωση της τάξης του 5,3% η οποία προκύπτει λόγω της αναμενόμενης μείωσης της απασχόλησης σε συνδυασμό με την παγοποίηση των απολαβών. Οι δαπάνες προσωπικού, ως ποσοστό του ΑΕΠ, περιορίζονται στο 14,9% από το 15,4% τον προηγούμενο χρόνο.
- Τα συνολικά έσοδα για το έτος 2013 παρουσιάζονται αυξημένα κυρίως λόγω του γεγονότος ότι οι συνεισφορές του προσωπικού από τα μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης που έχουν ληφθεί θα περιλαμβάνονται στο σκέλος αυτό.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της συζήτησης, βουλευτές μέλη της επιτροπής εξέφρασαν επιφυλάξεις και/ή κατέθεσαν διστάμενες απόψεις αναφορικά με το κατά πόσο ο υπό αναφορά προϋπολογισμός ανταποκρίνεται στις παρούσες δημοσιονομικές συνθήκες, οι οποίες κατά τη γνώμη τους επιβάλλουν την προώθηση επιτακτικά πρόσθετων μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης.

Στον καταρτισμό του κρατικού προϋπολογισμού του 2013 λήφθηκαν υπόψη οι αρνητικές επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, ιδιαίτερα δε οι επιπτώσεις της κρίσης χρέους που μαστίζει την ευρωζώνη. Με τον υπό συζήτηση προϋπολογισμό λαμβάνεται επίσης σοβαρά υπόψη ίσως για πρώτη φορά η επίλυση διαρθρωτικών προβλημάτων της κυπριακής οικονομίας και επιχειρείται η αντιμετώπισή τους.

Στον υπό αναφορά προϋπολογισμό παρουσιάζονται κάποια θετικά στοιχεία όπως η μείωση των τακτικών δαπανών, η προσπάθεια για περαιτέρω στόχευση των κοινωνικών δαπανών και ο καθορισμός ανώτατων οροφών δαπανών για τα υπουργεία και τις ανεξάρτητες υπηρεσίες, απαιτείται όμως η συνεχής παρακολούθηση της εφαρμογής και των αποτελεσμάτων της δημοσιονομικής διόρθωσης.

Η επιτροπή θεωρεί απόλυτα κατανοητό ότι η μείωση των κονδυλίων για κοινωνικές παροχές στον υπό αναφορά προϋπολογισμό προκαλεί προβλήματα και επιδεινώνει την κατάσταση για τις κοινωνικά ευαίσθητες και ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού και συναφώς αναγνωρίζει την ανάγκη περαιτέρω διαφύλαξης της κοινωνικής συνοχής.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στις 6 Δεκεμβρίου 2012, μετά την ολοκλήρωση της κατ' άρθρον εξέτασης του προϋπολογισμού και πριν από την υποβολή της παρούσας έκθεσης στην ολομέλεια του σώματος, κατατέθηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων από την εκτελεστική εξουσία ένα σύνολο νομοθετικών ρυθμίσεων που αφορά αριθμό πέραν των είκοσι επτά νομοσχεδίων τα οποία κατατέθηκαν στα πλαίσια της υιοθέτησης των δημοσιονομικών μέτρων εξυγίανσης που περιλαμβάνονται στην καταρχήν συμφωνία μεταξύ της κυβέρνησης και σε τεχνοκρατικό επίπεδο της τριόικας.

Η επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για την κατάθεση των νομοθετικών αυτών μέτρων για τα αποτελέσματα της εφαρμογής των οποίων έχει ήδη γίνει πρόβλεψη σε αρκετές περιπτώσεις στον κρατικό προϋπολογισμό του 2013. Η επιτροπή, παρ' όλο που δεν είχε στη διάθεσή της τον απαιτούμενο και επιθυμητό χρόνο, για να τα μελετήσει σε βάθος όπως θα επιθυμούσε και όπως απαιτεί η φύση και το αντικείμενό τους, ολοκλήρωσε τη μελέτη τους σε ταχύτερη από τη συνήθη διαδικασία ανταποκρινόμενη σε σχετική έκκληση του Υπουργού Οικονομικών και κατανοώντας τη σοβαρότητα των περιστάσεων. Η Βουλή των Αντιπροσώπων ακολούθως σε έκτακτη επί τούτω συνεδρία της ολομέλειας στις 12 Δεκεμβρίου 2012 προχώρησε σε ψήφισή τους σε νόμους.

Συναφώς, με την ψήφιση των μέτρων αυτών, πολλές από τις παρατηρήσεις και διαπιστώσεις της επιτροπής κατά την εξέταση του προϋπολογισμού αναφορικά με την ανάγκη λήψης μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων αντιμετωπίζονται ή απαντώνται με τις ρυθμίσεις αυτές. Ωστόσο, με τα μέτρα αυτά ασφαλώς και δεν ολοκληρώνεται η απαιτούμενη δημοσιονομική εξυγίανση στην οικονομία μας για την οποία απαιτείται η συνεπής εφαρμογή των μέτρων αυτών αλλά και η εγρήγορση για τη λήψη πρόσθετων ρυθμίσεων εκεί και όπου απαιτείται.

Η επιτροπή χαιρετίζει τη σύνεση και την υπευθυνότητα που έχουν επιδείξει όλα τα κοινοβουλευτικά κόμματα, ακόμα και αυτά που διαφώνησαν, κατά την εξέταση και ψήφιση των μέτρων που λήφθηκαν στα πλαίσια της δημοσιονομικής εξυγίανσης και της ανάκαμψης της κυπριακής οικονομίας.

2. Εισήγηση Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, αφού μελέτησε τον κρατικό προϋπολογισμό του 2013 και δηλώνοντας την ετοιμότητά της να στηρίξει δύσκολες αλλά αναγκαίες αποφάσεις με στόχο την αποφυγή της πλήρους οικονομικής κατάρρευσης και την επάνοδο σε πορεία ανάκαμψης και ανάπτυξης, τον υποβάλλει με την παρούσα έκθεσή της στην ολομέλεια του σώματος για λήψη τελικών αποφάσεων σε σχέση με την έγκριση ή απόρριψή του εν όλω ή εν μέρει. Επιφυλάσσει ταυτόχρονα το δικαίωμα των μελών της όπως και των υπολοίπων βουλευτών για υποβολή τροπολογιών σε σχέση με περικοπές ή/και δεσμεύσεις ειδικών κονδυλίων στο στάδιο της κατά κεφάλαιο και κατ' άρθρον ψήφισής του σε νόμο.

Οι τελικές θέσεις όλων των κοινοβουλευτικών πλευρών αναμένεται να διατυπωθούν κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού στην ολομέλεια του σώματος.

Οι τροποποιήσεις στον προϋπολογισμό του 2013, που κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών, έχουν επίσης ενσωματωθεί στο κείμενο του κυρίως προϋπολογισμού, το οποίο θα τεθεί ενώπιον του σώματος για έγκριση μαζί με τις τροπολογίες που αναμένεται να κατατεθούν εκ μέρους βουλευτών.

Σημειώνεται επίσης ότι οι επιμέρους παρατηρήσεις όλων των κοινοβουλευτικών πλευρών τόσο επί θεμάτων οικονομικής πολιτικής όσο και επί του υπό αναφορά προϋπολογισμού περιλαμβάνονται στο Μέρος Γ' της παρούσας έκθεσης.

Τέλος η επιτροπή σημειώνει ότι, υποβάλλοντας με την παρούσα έκθεσή της τον υπό συζήτηση προϋπολογισμό στην ολομέλεια του σώματος για συζήτηση και έγκρισή ή απόρριψή του, επιφυλάσσεται σε σχέση με τα τελικά του μεγέθη, τα οποία ενδέχεται να διαφοροποιηθούν στη βάση περικοπών ειδικών κονδυλίων του όπως και των συνολικών του δαπανών, υπό το φως της έγκρισης ή απόρριψης τροποποιήσεων σε αυτόν, οι οποίες κατατέθηκαν ή ενδέχεται να κατατεθούν στο μεταξύ εκ μέρους της κυβέρνησης, για σκοπούς υλοποίησης των κυβερνητικών δεσμεύσεων σχετικά με εξοικονομήσεις κοινωνικών ή άλλων δαπανών αυτού.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ

1. Κατανομή δαπανών κατά υπουργείο

Δαπάνες υπουργείων (τακτικές/αναπτυξιακές)

Οι συνολικές δαπάνες κατά υπουργείο, ανεξάρτητο γραφείο/υπηρεσία για την περίοδο 2010-2013 έχουν ως ακολούθως:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ	2010 Πραγμ. € εκ.	2011 Προϋπ. € εκ.	2011/10 % Μεταβ.	2012 Προϋπ. Ευρώ	2012/11 % Μεταβ.	2013 Προϋπ. € εκ.	2013/12 % Μεταβ.
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ/ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	168,6	170,3	1,0	248,0	45,6	225,6	-9,0
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ	345,5	345,1	-0,1	350,1	1,5	346,6	-1,0
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	307,1	307,9	-118.200,6	329,4	7,0	267,5	-18,8
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ	315,4	303,7	-3,7	310,7	2,3	299,5	-3,6
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	45,5	64,4	41,7	71,4	10,8	39,8	-44,3
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	808,0	822,4	1,8	829,4	0,8	758,0	-8,6
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	721,3	714,1	-1,0	711,5	-0,4	581,1	-18,3
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	75,8	77,0	1,6	83,9	8,8	79,3	-5,5
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	2.949,5	3.180,4	7,8	3.854,4	21,2	4.968,9	28,9
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	1.049,7	1.044,2	-0,5	1.045,9	0,2	967,0	-7,5
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ	360,6	379,9	5,4	356,6	-6,1	326,7	-8,4
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ	571,5	599,4	4,9	611,0	1,9	598,5	-2,1
ΣΥΝΟΛΟ	7.718,2	8.008,7	3,8	8.802,3	9,9	9.458,4	7,5

Σύμφωνα με τα κατατεθέντα στοιχεία, η κατανομή των δαπανών κατά υπουργείο έγινε λαμβάνοντας υπόψη το κοινωνικό και αναπτυξιακό όφελος, στη βάση προτεραιοτήτων πολιτικής, μέσα στα περιοριστικά πλαίσια που προκύπτουν από τις επιπτώσεις της διεθνούς οικονομικής κρίσης.

Οι συνολικές δαπάνες του προτεινόμενου προϋπολογισμού κατά υπουργείο (περιλαμβανομένων και των αποπληρωμών), όπως παρουσιάζονται στο σχετικό πίνακα, προβλέπεται να αυξηθούν με ρυθμό ύψους 7,5% και να φθάσουν τα €9.458,4 εκατομ. σε σύγκριση με €8.802,3 εκατομ. το 2012. Η αύξηση των προϋπολογιζόμενων δαπανών του 2013 σε σχέση με το 2012 οφείλεται στην αύξηση της εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους.

2. Πάνιες Δαπάνες κατά Υπουργείο

Οι πάνιες δαπάνες κατά το 2013 προβλέπεται να αυξηθούν με ποσοστό ύψους 42,6% και να φθάσουν τα €3.688 εκατομ. σε σύγκριση με €2.586 εκατομ. το 2012. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στις αυξημένες αποπληρωμές δανείων.

Οι πάγιες δαπάνες κατά υπουργείο για την περίοδο 2010-2013 έχουν ως ακολούθως:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ	2010 Πραγμ. € εκ.	2011 Προϋπ. € εκ.	2011/10 % Μεταβ.	2012 Προϋπ. Ευρώ	2012/11 % Μεταβ.	2013 Προϋπ. € εκ.	2013/12 % Μεταβ.
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ/ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	11,9	9,3	-21,3	10,1	7,9	10,2	1,2
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	0,1	0,1	1,2	0,1	19,9	0,1	3,6
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	0,1	0,1	0,0	0,1	20,0	0,1	-9,1
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	1.692,1	1.879,8	11,1	2.572,3	36,8	3.674,7	42,9
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ	2,9	2,8	-2,7	3,3	17,7	3,4	0,7
ΣΥΝΟΛΟ	1.707,0	1.892,2	10,8	2.586,0	36,7	3.688,5	42,6

3. Τακτικές δαπάνες

Οι τακτικές δαπάνες κατά υπουργείο προβλέπεται να μειωθούν με ρυθμό ύψους 4,4% και να φθάσουν τα €4.968 εκατομ. σε σύγκριση με €5.199 εκατομ. το 2012. Μειώσεις παρουσιάζουν σχεδόν όλα τα υπουργεία με εξαίρεση τα Υπουργεία Οικονομικών και Συγκοινωνιών και Έργων τα οποία παρουσιάζουν οριακούς ρυθμούς αύξησης ύψους 0,4% και 0,7%, αντίστοιχα. Οι μειώσεις των τακτικών δαπανών των υπουργείων οφείλονται στον περιορισμό των λειτουργικών δαπανών και των μεταβιβάσεων.

Τακτικές δαπάνες κατά υπουργείο 2010-2012

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ	2010 Πραγμ. € εκ.	2011 Προϋπ. € εκ.	2011/10 % Μεταβ.	2012 Προϋπ. Ευρώ	2012/11 % Μεταβ.	2013 Προϋπ. € εκ.	2013/12 % Μεταβ.
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ/ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	123,6	134,3	8,7	163,2	21,5	133,7	-18,0
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ	345,5	345,0	-0,1	350,1	1,5	346,6	-1,0
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	222,2	230,2	3,6	222,7	-3,3	215,2	-3,3
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ	272,6	285,4	4,7	294,6	3,2	283,0	-3,9
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	22,0	47,1	114,0	50,2	6,4	23,7	-52,8
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	789,4	798,7	1,2	797,4	-0,2	734,4	-7,9
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	464,4	447,6	-3,6	414,1	-7,5	357,4	-13,7
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	73,3	74,3	1,5	79,9	7,4	75,8	-5,2
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	1.198,6	1.280,4	6,8	1.166,1	-8,9	1.171,2	0,4
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	802,7	819,7	2,1	829,3	1,2	801,0	-3,4
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ	239,1	250,4	4,7	253,7	1,3	255,4	0,7
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ	555,7	582,0	4,7	577,9	-0,7	570,7	-1,2
ΣΥΝΟΛΟ	5.109,2	5.295,1	3,6	5.199,0	-1,8	4.968,0	-4,4

4. Αναπτυξιακές δαπάνες

Σύμφωνα με τα κατατεθέντα στοιχεία, οι αναπτυξιακές δαπάνες για το 2013 προϋπολογίζονται στα €802 εκατομ., σε σύγκριση με €1.017 εκατομ. το 2012, παρουσιάζοντας μείωση της τάξης του 21,2%. Ο λόγος είναι ότι μεγάλα αναπτυξιακά έργα κυρίως οδικά και κτιριολογικά έχουν ολοκληρωθεί, όπως για παράδειγμα η ανακαίνιση και ανάπλαση της λεωφόρου Αρχαγγέλου, ο κυκλικός κόμβος του ΓΣΠ, το κτίριο της Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το κτίριο του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως κ.ά.

Αναλυτικά οι αναπτυξιακές δαπάνες κατά υπουργείο έχουν ως ακολούθως:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ	2010 Πραγμ. € εκ.	2011 Προϋπ. € εκ.	2011/10 % Μεταβ.	2012 Προϋπ. Ευρώ	2012/11 % Μεταβ.	2013 Προϋπ. € εκ.	2013/12 % Μεταβ.
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ/ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	33,1	26,6	-19,7	74,7	180,8	81,6	9,1
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ	0,0	0,0	-5,8	0,0	219,1	0,0	-99,8
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	84,8	77,7	-8,4	106,7	37,3	52,3	-51,0
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ	42,7	18,3	-57,1	16,1	-12,0	16,5	2,4
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	23,4	17,3	-26,3	21,2	22,8	16,1	-24,1
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	18,5	23,6	27,3	31,9	35,4	23,5	-26,4
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	256,8	266,4	3,7	297,3	11,6	223,6	-24,8
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	2,5	2,7	7,2	4,0	47,5	3,5	-11,3
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	58,8	20,1	-65,7	116,0	476,2	123,0	6,1
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	246,9	224,5	-9,1	216,6	-3,5	166,0	-23,4
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ	118,5	126,6	6,8	99,6	-21,3	68,0	-31,7
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ	15,7	17,5	11,0	33,1	89,7	27,7	-16,3
ΣΥΝΟΛΟ	902,0	821,4	-8,9	1.017,3	23,9	801,8	-21,2

Τα κυριότερα αναπτυξιακά έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη καθώς και τα νέα έργα, τα οποία αναμένεται να αρχίσουν κατά τη διάρκεια του 2012 είναι τα ακόλουθα:

- **Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος**
 - Υδατικά Έργα Κοιλάδων Διάριζου και Ευρύτερης Περιοχής Πάφου: €0,6 εκατομ.
 - Αποχετευτικό Σύστημα του Συμπλέγματος Αστρομερίτη-Περιστερώνας-Ακακίου: €4,9 εκατομ.
 - Αξιοποίηση Επεξεργασμένων Λυμάτων Πόλεων: €2,0 εκατομ.
 - Υδατικά Έργα Σολέας Μαραθάσας: €3,0 εκατομ.
 - Σχέδια Αποχετεύσεως Λυμάτων σε Χωριά: €7,0 εκατομ.
 - Βελτίωση Υδατοπρομηθειών Χωριών: €2,5 εκατομ.
- **Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως**

Ανέγερση/Επέκταση κτιρίων:

 - Φυλακών: €4,1 εκατομ.
 - Αστυνομίας: €2,4 εκατομ.
 - Πυροσβεστικής: €1,5 εκατομ.
- **Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού**
 - Προαγωγή Εξαγωγών Βιομηχανικών Προϊόντων: €2,0 εκατομ.
 - Εφαρμογή Νέας Βιομηχανικής Πολιτικής: €0,5 εκατομ.
 - Σχέδιο Ανταγωνιστικότητας για Μεσαίες Επιχειρήσεις: €3,5 εκατομ.
 - Ενίσχυση Γυναικείας και Νεανικής Επιχειρηματικότητας: €3,3 εκατομ.
- **Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων**
 - Έκτακτο Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Εργοδότηση Μακροχρόνιων Ανέργων: €2,0 εκατομ.
 - Ανάπτυξη Δικτύου Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης: €0,5 εκατομ.
- **Υπουργείο Εσωτερικών**
 - Πολεοδομικά και άλλα έργα: €40,0 εκατομ.

- Μονάδα Ολοκληρωμένων Εγκαταστάσεων Διαχείρισης Απορριμμάτων και Διαμετακομιστικοί Σταθμοί Λευκωσίας, Λεμεσού, Πάφου, Λάρνακας: €8,5 εκατομ. (περιλήφθηκε πρόσθετη πρόνοια στο συγκεντρωτικό κονδύλι του Γραφείου Προγραμματισμού για την υλοποίησή τους).
- Απαλλοτριώσεις: €79,5 εκατομ.
- **Υπουργείο Εξωτερικών**
 - Επιδιόρθωση πρεσβευτικής κατοικίας στην Ουάσιγκτον: €1,5 εκατομ.
- **Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού**
 - Κρατικά Πανεπιστήμια: €118,0 εκατομ.
 - Ανέγερση/Βελτίωση Σχολείων: €35,0 εκατομ.
- **Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων**
 - Κατασκευή δρόμου που θα συνδέει το Λιμάνι Λεμεσού με τον Αυτοκινητόδρομο Λεμεσού-Πάφου: €18,0 εκατομ.
 - Βελτιώσεις Υφισταμένων Δρόμων: €5,0 εκατομ.
- **Υπουργείο Υγείας**
 - Ακτινοθεραπευτικό Κέντρο Λεμεσού και Λευκωσίας: €9,5 εκατομ.
 - Βελτιώσεις Νοσοκομείων και Ιατρικών Κέντρων: €1,3 εκατομ.
 - Αγορά Ιατρικού Εξοπλισμού: €8,7 εκατομ.

5. Επιμέρους προϋπολογισμοί υπουργείων⁴

• Υπουργείο Άμυνας (Κεφ. 11)

Ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Άμυνας για το 2013, προβλέπει συνολικές δαπάνες ύψους €346.564.835 έναντι €350.030.797 για το 2012 (εγκεκριμένες) και €345.055.819 για το 2011 (πραγματικές). (Μείωση για το 2013 κατά €3.465.962.)

Μέρος των συνολικών δαπανών του ίδιου υπουργείου, ύψους €6.549.856, αφορά δαπάνες για την ΕΛΔΥΚ που χρεώνονται απευθείας στο Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας⁵ [έναντι €6.681.250 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €5.747.548 (πραγματικές) για το 2011. (Μείωση για το 2013 κατά €131.394.)]

Οι τακτικές δαπάνες για το 2013 (Διοίκηση, Κυπριακός Στρατός, Εθνική Φρουρά) ανέρχονται σε €346.564.755 (προϋπολογισθείσες) έναντι €350.030.717 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €345.042.298 (πραγματικές) για το 2011. (Μείωση για το 2013 κατά €3.465.962.)

Οι αναπτυξιακές δαπάνες για το 2013 ανέρχονται σε €80 (εγκεκριμένες) έναντι €80 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €13.521 (πραγματικές) για το 2011.

Για σκοπούς αμυντικής θωράκισης⁶ προβλέπονται δαπάνες ύψους €95.000.000 για το 2013 έναντι €92.000.000 για το 2012 (προϋπολογισθείσες) και €96.472.935 για το 2011 (πραγματικές). (Αύξηση για το 2013 κατά €3.000.000.)

• Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος (Κεφ. 12)

Ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος για το 2013, προβλέπει συνολικές δαπάνες ύψους €267.480.130 έναντι €325.247.260 για το 2012 (εγκεκριμένες) και €307.893.481 για το 2011 (πραγματικές). (Μείωση για το 2013 κατά €57.767.130.)

⁴ Η σειρά παρουσίασης των προϋπολογισμών των υπουργείων βασίζεται στην κατάταξη, με την οποία παρουσιάζονται στο κείμενο του υπό συζήτηση προϋπολογισμού.

⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 166 του Συντάγματος, ποσά που βαρύνουν απευθείας το λογαριασμό του Πάγιου Ταμείου της Δημοκρατίας δε χρειάζονται έγκριση από τη Βουλή.

⁶ Οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες του Κεφαλαίου 11.04 "Αμυντική Θωράκιση" κατά ειδικό κεφάλαιο και άρθρο, παρατίθενται αναλυτικά σε ειδικό επεξηγηματικό μνημόνιο, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του κρατικού προϋπολογισμού. Αναλυτική ενημέρωση και συζήτηση επί του Κεφαλαίου 11.04 - "Αμυντική Θωράκιση" διεξάγεται στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Άμυνας.

Οι τακτικές δαπάνες για το 2013 ανέρχονται σε €215.225.439 (προϋπολογισθείσες) έναντι €219.130.695 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €230.169.665 (πραγματικές) για το 2011. (Μείωση για το 2013 κατά €3.905.256.)

Οι αναπτυξιακές δαπάνες για το 2013 ανέρχονται σε €52.254.691 (προϋπολογισθείσες) έναντι €106.116.565 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €77.723.816 (πραγματικές) για το 2011. (Μείωση για το 2013 κατά €53.861.874.)

- **Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως (Κεφ. 13)**

Ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως για το 2013, προβλέπει συνολικές δαπάνες ύψους €299.494.330 έναντι €309.729.140 για το 2012 (εγκεκριμένες) και €303.700.356 για το 2011 (πραγματικές). (Μείωση για το 2012 κατά €10.234.810.)

Οι τακτικές δαπάνες για το 2013 ανέρχονται σε €282.974.230 (προϋπολογισθείσες) έναντι €294.209.325 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €285.362.204 (πραγματικές) για το 2011. (Μείωση για το 2013 κατά €11.235.095.)

Οι αναπτυξιακές δαπάνες για το 2013 ανέρχονται σε €16.520.100 (προϋπολογισθείσες) έναντι €15.519.815 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €18.338.152 (πραγματικές) για το 2011. (Αύξηση για το 2013 κατά €1.000.285.)

- **Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού (Κεφ. 14)**

Ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού για το 2013, προβλέπει συνολικές δαπάνες ύψους €39.786.212 έναντι €71.073.498 για το 2012 (εγκεκριμένες) και €64.405.854 για το 2011 (πραγματικές). (Μείωση για το 2012 κατά €31.287.286.)

Οι τακτικές δαπάνες για το 2013 ανέρχονται σε €23.676.752 (προϋπολογισθείσες) έναντι €49.968.278 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €47.135.909 (πραγματικές) για το 2011. (Μείωση για το 2012 κατά €26.291.526.)

Οι αναπτυξιακές δαπάνες για το 2013 ανέρχονται σε €16.109.460 (προϋπολογισθείσες) έναντι €21.105.220 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €17.269.945 (πραγματικές) για το 2011. (Μείωση για το 2012 κατά €4.995.760.)

- **Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Κεφ. 15)**

Ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για το 2013, προβλέπει συνολικές δαπάνες ύψους €758.004.323 έναντι €822.827.150 για το 2012 (εγκεκριμένες) και €822.413.123 για το 2011 (πραγματικές). (Μείωση για το 2013 κατά €64.822.827.)

Μέρος των συνολικών δαπανών του ίδιου υπουργείου, ύψους €145.010, αφορά δαπάνες που βαρύνουν απευθείας το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας [έναντι €140.010 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €129.820 (πραγματικές) για το 2011.]

Οι τακτικές δαπάνες για το 2013 ανέρχονται σε €734.390.334 (προϋπολογισθείσες) έναντι €796.838.622 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €798.724.888 (πραγματικές) για το 2011. (Μείωση για το 2012 κατά €62.448.288.)

Οι αναπτυξιακές δαπάνες για το 2013 ανέρχονται σε €23.468.979 (προϋπολογισθείσες) έναντι €25.848.518 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €23.558.415 (πραγματικές) για το 2011. (Μείωση για το 2013 κατά €2.379.539.)

- **Υπουργείο Εσωτερικών (Κεφ. 16)**

Ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Εσωτερικών για το 2013, προβλέπει συνολικές δαπάνες ύψους €581.146.252 έναντι €707.899.165 για το 2012 (εγκεκριμένες) και €714.080.311 για το 2011 (πραγματικές). (Μείωση για το 2013 κατά €126.752.913.)

Μέρος των συνολικών δαπανών του ίδιου υπουργείου, ύψους €100.000, αφορά δαπάνες που βαρύνουν απευθείας το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας [έναντι €110.000 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €91.643 (πραγματικές) για το 2011.]

Οι τακτικές δαπάνες για το 2013 ανέρχονται σε €357.438.371 (προϋπολογισθείσες) έναντι €411.521.308 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €447.580.420 (πραγματικές) για το 2011. (Μείωση για το 2012 κατά €54.082.937.)

Οι αναπτυξιακές δαπάνες για το 2013 ανέρχονται σε €223.607.881 (προϋπολογισθείσες) έναντι €296.267.857 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €266.408.248 (πραγματικές) για το 2011.

(Μείωση για το 2013 κατά €72.659.976.)

• **Υπουργείο Εξωτερικών (Κεφ. 17)**

Ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Εξωτερικών για το 2012, προβλέπει συνολικές δαπάνες ύψους €79.275.136 έναντι €83.589.406 για το 2012 (εγκεκριμένες) και €77.041.515 για το 2011 (πραγματικές). (Μείωση για το 2013 κατά €4.314.270.)

Οι τακτικές δαπάνες για το 2013 ανέρχονται σε €75.751.826 (προϋπολογισθείσες) έναντι €79.741.786 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €74.348.041 (πραγματικές) για το 2011. (Μείωση για το 2013 κατά €3.989.960.)

Οι αναπτυξιακές δαπάνες για το 2013 ανέρχονται σε €3.523.310 (προϋπολογισθείσες) έναντι €3.847.620 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €2.693.474 (πραγματικές) για το 2011. (Μείωση για το 2013 κατά €324.310.)

• **Υπουργείο Οικονομικών (Κεφ. 18)**

Ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Οικονομικών για το 2013, προβλέπει συνολικές δαπάνες ύψους €4.968.947.244 έναντι €3.871.703.923 για το 2012 (εγκεκριμένες) και €3.180.355.846 για το 2011 (πραγματικές). (Αύξηση για το 2013 κατά €1.097.243.321.)

Μέρος των συνολικών δαπανών του ίδιου υπουργείου, ύψους €3.674.742.000, αφορά δαπάνες που βαρύνουν απευθείας το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας [έναντι €2.572.346.732 για το 2012 (εγκεκριμένες) και €1.879.836.017 για το 2011 (πραγματικές) (αύξηση για το 2013 κατά €1.102.395.268).]

Οι τακτικές δαπάνες για το 2013, ανέρχονται σε €1.171.173.772 (προϋπολογισθείσες) έναντι €1.178.056.132 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €1.280.386.731 (πραγματικές) για το 2011. (Μείωση για το 2013 κατά €6.882.360.)

Οι αναπτυξιακές δαπάνες για το 2013 ανέρχονται σε €123.031.472 (προϋπολογισθείσες) έναντι €121.301.059 (εγκεκριμένες) για το 2011 και €20.133.098 (πραγματικές) για το 2011. (Αύξηση για το 2013 κατά €1.730.413.)

• **Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (Κεφ. 20)**

Ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για το 2013, προβλέπει συνολικές δαπάνες ύψους €966.964.492 έναντι €1.045.150.850 για το 2012 (εγκεκριμένες) και €1.044.170.166 για το 2011 (πραγματικές). (Μείωση για το 2012 κατά €78.186.358.)

Οι τακτικές δαπάνες για το 2013, ανέρχονται σε €800.971.017 (προϋπολογισθείσες) έναντι €829.119.910 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €819.652.935 (πραγματικές) για το 2011. (Μείωση για το 2013 κατά €28.148.893.)

Οι αναπτυξιακές δαπάνες για το 2013 ανέρχονται σε €165.993.475 (προϋπολογισθείσες) έναντι €216.030.940 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €224.517.231 (πραγματικές) για το 2011. (Μείωση για το 2013 κατά €50.037.465.)

• **Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων (Κεφ. 21)**

Ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων για το 2013, προβλέπει συνολικές δαπάνες ύψους €326.724.614 έναντι €352.117.001 για το 2012 (εγκεκριμένες) και €379.885.739 για το 2011 (πραγματικές). (Μείωση για το 2012 κατά €25.392.387.)

Μέρος των συνολικών δαπανών του ίδιου υπουργείου, ύψους €3.353.000, αφορά δαπάνες που βαρύνουν απευθείας το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας [έναντι €3.331.000 για το 2012 (εγκεκριμένες) και €2.829.240 για το 2011 (πραγματικές) (αύξηση για το 2013 κατά €22.000).]

Οι τακτικές δαπάνες για το 2013 ανέρχονται σε €255.389.417 (προϋπολογισθείσες) έναντι €251.622.654 (εγκεκριμένες) για το 2011 και €250.410.119 (πραγματικές) για το 2011. (Αύξηση για το 2013 κατά €3.766.763.)

Οι αναπτυξιακές δαπάνες για το 2013 ανέρχονται σε €67.982.197 (προϋπολογισθείσες) έναντι €97.163.347 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €126.646.380 (πραγματικές) για το 2011. (Μείωση για το 2013 κατά €29.181.150.)

• **Υπουργείο Υγείας (Κεφ. 22)**

Ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Υγείας για το 2013, προβλέπει συνολικές δαπάνες ύψους €598.451.102 έναντι €608.593.457 για το 2012 (εγκεκριμένες) και €599.442.651 για το 2011 (πραγματικές). (Μείωση για το 2013 κατά €10.142.355.)

Οι τακτικές δαπάνες για το 2013 ανέρχονται σε €570.738.791 (προϋπολογισθείσες) έναντι €577.091.113 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €581.978.627 (πραγματικές) για το 2011. (Μείωση για το 2012 κατά €6.352.322.)

Οι αναπτυξιακές δαπάνες για το 2013 ανέρχονται σε €27.712.311 (προϋπολογισθείσες) έναντι €31.502.344 (εγκεκριμένες) για το 2012 και €17.464.024 (πραγματικές) για το 2011. (Μείωση για το 2013 κατά €3.790.033.)

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Παρατηρήσεις κοινοβουλευτικών ομάδων και άλλων κομμάτων για τον κρατικό προϋπολογισμό του 2013

(Οι θέσεις όλων των κοινοβουλευτικών πλευρών που περιλαμβάνονται στο παρόν Παράρτημα δεν έχουν υποστεί γλωσσική ή άλλη επεξεργασία.)

A. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού

Η συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού του 2013 στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού διεξάγεται σε μια περίοδο σημαντικών αρνητικών εξελίξεων για την κυπριακή οικονομία. Και αυτό γιατί όλοι οι οικονομικοί δείκτες έχουν καταγράψει σημαντική επιδείνωση κατά τη χρονιά που διανύουμε, με αποτέλεσμα να έχουμε ζητήσει οικονομική βοήθεια από τους Μηχανισμούς Στήριξης της Ευρωζώνης και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου από τα τέλη του περασμένου Ιουνίου.

Δυστυχώς, το τελικό μνημόνιο συναντίληψης που συμφωνήθηκε από την κυβέρνηση και την τρόικα δεν έχει καμία σχέση με το αρχικό έγγραφο του περασμένου Ιουλίου και αυτό λόγω της μεγάλης καθυστέρησης, ολιγωρίας, και αναποφασιστικότητας που παρατηρήθηκε εκ μέρους της κυβέρνησης. Αφού χάσαμε πολύτιμο χρόνο, αφήνοντας το έγγραφο του Ιουλίου ξεχασμένο σε κάποιο συρτάρι για περίπου δύο μήνες, και ενώ ταυτόχρονα η κατάσταση της κυπριακής οικονομίας επιδεινωνόταν συνεχώς με γοργούς ρυθμούς, η κυβέρνηση άρχισε τελικά διαπραγματεύσεις με την τρόικα για βελτίωση του κειμένου. Αλλά, στην ουσία, και κατά γενική παραδοχή, το τελικό έγγραφο είναι κατά πολύ χειρότερο από το αρχικό, επιβάλλοντας αυξημένες περικοπές σε μισθούς και συντάξεις και αυξημένες φορολογίες για τους πολίτες. Ενώ στο πρώτο μνημόνιο η δημοσιονομική προσαρμογή ήταν της τάξης των 975 εκατομ. ευρώ ή 5,5% του ΑΕΠ, στο τελικό κείμενο είναι της τάξης των 1,300 εκατομ. ευρώ ή 7,25% του ΑΕΠ.

Δυστυχώς, λόγω της μεγάλης καθυστέρησης που παρατηρήθηκε είμαστε στη δυσμενή θέση να έχουμε ενώπιον μας ένα κείμενο που χρίζει πολλών βελτιώσεων, αλλά να μην έχουμε τον αναγκαίο χρόνο ενώπιον μας για να εισηγηθούμε τροπολογίες στα μέτρα που η κυβέρνηση Χριστόφια έχει συμφωνήσει με τους εκπροσώπους της τρόικας. Και αυτό γιατί η οποιαδήποτε αλλαγή ή τροπολογία στα συμφωνηθέντα μέτρα, θα πρέπει να αποσταλεί πίσω στην τρόικα για επανεξέταση και έγκριση, γεγονός που θα μας βγάλει εκτός χρονοδιαγράμματος. Και αυτό γιατί μέχρι τη συνεδρία του Eurogroup της 12^{ης} και 13^{ης} Δεκεμβρίου τα συμφωνηθέντα μέτρα θα πρέπει να έχουν ήδη ψηφισθεί από το κοινοβούλιο. Με άλλα λόγια, λόγω των κυβερνητικών χειρισμών, για άλλη μια φορά η Βουλή των Αντιπροσώπων καλείται να λάβει σημαντικότερες αποφάσεις σε πολύ στενά περιθώρια, με ασφυκτικά χρονοδιαγράμματα και χωρίς να έχει άλλη επιλογή, αλλά ούτε και την ευελιξία να προβεί σε βελτιωτικές προτάσεις και εισηγήσεις.

Μετά και από το κούρεμα του ελληνικού χρέους που αποφασίστηκε σε πολιτικό επίπεδο τον Οκτώβριο του 2011 και με την ψήφο και του Προέδρου της Δημοκρατίας, και σε συνδυασμό με τον αποκλεισμό της χώρας μας από τις διεθνείς αγορές χρήματος που είχε συμβεί από τον Μάιο του 2011, τα πράγματα για την Κύπρο έγιναν χειρότερα. Οι ζημιές που πραγματοποιήσαν, εν μία νυχτί λόγω του κουρέματος, οι κυπριακές τράπεζες ήταν τεράστιες για τα δεδομένα της χώρας. Και σίγουρα τα νέα κεφάλαια που χρειάζονταν οι κυπριακές τράπεζες, λόγω του κουρέματος, πολύ μεγάλα για να καταφέρουν οι τράπεζες να τα αντλήσουν από τους υφιστάμενους μετόχους και από άλλους εγχώριους θεσμικούς επενδυτές. Ιδιαίτερα την περίοδο αυτή που διανύουμε, που χαρακτηρίζεται έντονα από την έλλειψη ρευστότητας και από τη δύσκολη πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Ως εκ τούτου, το κράτος είχε την υποχρέωση να επέμβει και να στηρίξει τις κυπριακές τράπεζες με τα ανάλογα ποσά. Φυσικά από τον Μάιο του 2011, το κυπριακό κράτος ήταν αποκλεισμένο από τις διεθνείς αγορές χρήματος, ως αποτέλεσμα της κακής πορείας των δημόσιων οικονομικών και της μεγάλης έκθεσης των κυπριακών τραπεζών στην ελληνική αγορά. Και τους τελευταίους μήνες το κράτος μετ' εμποδίων καταφέρει να πληρώνει μισθούς και συντάξεις, ενώ στην πράξη εδώ και ένα χρόνο έγινε στάση πληρωμών σε όλες τις άλλες υποχρεώσεις του κράτους.

Άρα, με δεδομένη την ανάγκη στήριξης των κυπριακών τραπεζών από το κράτος, και με δεδομένο τον αποκλεισμό της χώρας μας από τις αγορές από τον Μάιο του 2011, η κυβέρνηση θα έπρεπε να γνώριζε τουλάχιστον από τον Οκτώβριο του 2011 πως θα αναγκαζόμασταν να αιτηθούμε βοήθεια από τους μηχανισμούς στήριξης των χωρών της Ευρωζώνης και από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Αλλά, αντί

να ζητήσουμε την απαιτούμενη βοήθεια από τότε, που θα μας έδινε τον αναγκαίο χρόνο για διαπραγματεύση, προτίμησε η κυβέρνηση να μην πράξει απολύτως τίποτα και να περιμένει αδρανής το αναπόφευκτο, επενδύοντας στην ελπίδα ενός νέου ρωσικού δανείου. Και έτσι ζητήσαμε την οικονομική βοήθεια λίγες ημέρες πριν από το τέλος της περιόδου μέχρι την οποία οι τράπεζες θα έπρεπε να είχαν αντλήσει από τις αγορές τα απαιτούμενα κεφάλαια για να διαγράψουν τις ζημιές που προκλήθηκαν από το κούρεμα του ελληνικού χρέους, που ήταν η 30^η Ιουνίου 2012.

Μόνο μέσα στο 2012 η κυπριακή οικονομία υποβαθμίστηκε 13 φορές από τους οίκους αξιολόγησης. Φαίνεται αυτοί κατάφεραν δυστυχώς να προβλέψουν σωστά, για την κακή πορεία της κυπριακής οικονομίας κατευθείαν προς τον μηχανισμό στήριξης, σε αντίθεση με την κυβέρνηση. Πρώτος ο οίκος Standard & Poor's με διπλή υποβάθμιση της κυπριακής οικονομίας στις 16 Ιανουαρίου 2012, κατάταξε τα κυπριακά ομόλογα στην κατηγορία των σκουπιδιών, για να ακολουθήσει ο οίκος Moody's στις 13 Μαρτίου. Τελευταίος ο οίκος Fitch στις 25 Ιουνίου μας κατάταξε και αυτός στην κατηγορία των σκουπιδιών. Από τις 25 Ιουνίου, όπου τα κυπριακά ομόλογα αξιολογούνται και από τους τρεις οίκους αξιολόγησης ως σκουπίδια, οι κυπριακές τράπεζες δεν είναι σε θέση να βάζουν τα ομόλογα του κράτους ως εγγύηση στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για να αντλούν ρευστότητα. Αυτή η εξέλιξη επιδείνωσε δραματικά την κατάσταση, δρώντας καταλυτικά στην εξαφάνιση της όποιας ρευστότητας είχε απομείνει στην εγχώρια αγορά, ενώ την ίδια στιγμή επέφερε πιέσεις στα δανειστικά επιτόκια οδηγώντας σε περαιτέρω αύξηση τους.

Η πολιτική της κυβέρνησης να αποτείνεται σε εγχώριους θεσμικούς επενδυτές για χρηματοδότηση των αναγκών της επιδείνωσε περαιτέρω το πρόβλημα της ρευστότητας της εγχώριας αγοράς. Ταυτόχρονα, προκάλεσε αυξημένες πιέσεις στα δανειστικά επιτόκια και στέρξε από ιδιωτικές επιχειρήσεις και νοικοκυριά την πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Αυτό με τη σειρά του λειτούργησε αρνητικά στις επενδύσεις, στην ιδιωτική κατανάλωση με επιπλέον δυσμενείς επιπτώσεις στην αγορά εργασίας, την ανεργία και το λιανικό εμπόριο.

Μέσα σε αυτό το αντίξοο διεθνές περιβάλλον, την κρίση χρέους στην Ευρωζώνη και την αβεβαιότητα που επικρατεί στο εγχώριο οικονομικό κλίμα, η κυπριακή οικονομία παρουσίασε σημαντική επιδείνωση. Το τρίτο τρίμηνο του 2012 η οικονομία μας συρρικνώθηκε κατά -2,3% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του περασμένου έτους, ή -0,5% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Η απόδοση της χώρας μας στον ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης το τρίτο τρίμηνο του 2012 ήταν και η 5^η χειρότερη απόδοση από το σύνολο των 27 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά από την Ελλάδα, την Πορτογαλία, την Σλοβενία και την Ιταλία. Κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2012 η απόδοση μας ήταν ακόμα χειρότερη, αφού με αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης της τάξης του -2,5%, είχαμε την 3^η χειρότερη απόδοση μετά από την Ελλάδα και την Πορτογαλία. Και το τρίτο τρίμηνο του 2012 ήταν το 5^ο συνεχόμενο τρίμηνο όπου η οικονομία μας παρουσιάζει συρρίκνωση.

Οι προβλέψεις για το 2013 δεν είναι καθόλου ευοίωνες, αφού η οικονομία μας αναμένεται να παρουσιάσει επιπρόσθετη συρρίκνωση της τάξης του -3,5% ενώ το 2014 το ΑΕΠ μας προβλέπεται να μειωθεί περαιτέρω κατά -1,3% περίπου. Θετικός ρυθμός ανάπτυξης προβλέπεται για το 2015 όπου ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης προβλέπεται να είναι θετικός κατά 1,1%. Οι προοπτικές για το 2013 είναι αρνητικές για τους περισσότερους τομείς της οικονομίας λόγω της αναμενόμενης σμίκρυνσης του χρηματοπιστωτικού τομέα, τη μειωμένη ρευστότητα στην οικονομία και την μείωση της ιδιωτικής και δημόσιας κατανάλωσης που αναμένεται, λόγω των μισθολογικών περικοπών και της λήψης των μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης. Αρνητικά αναμένεται να επηρεαστούν επίσης ο τομέας των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, οι κατασκευές και το εμπόριο. Μόνο ο τουρισμός προβλέπεται να παρουσιάσει θετική συνεισφορά στο ΑΕΠ της χώρας.

Ως αποτέλεσμα της συρρίκνωσης της οικονομίας μας, η αγορά εργασίας επηρεάστηκε δυσμενώς. Με βάση στοιχεία του Eurostat, η ανεργία στην χώρα μας ανήλθε στο 12,9% τον περασμένο Οκτώβριο. Έχουμε από τον περασμένο Μάρτιο ξεπεράσει τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από τον περασμένο Μάιο τον μέσο όρο της Ευρωζώνης. Και από 3^η καλύτερη επίδοση μεταξύ των 27 χωρών της ενωμένης Ευρώπης, σήμερα βρισκόμαστε στην 21^η θέση. Δηλαδή έχουμε καλύτερη επίδοση μόνο από τις τρεις χώρες που βρίσκονται ήδη στον μηχανισμό στήριξης των χωρών της Ευρωζώνης, την Σλοβακία, την Λεττονία και την Ισπανία. Μάλιστα κατά τη διάρκεια του έτους είχαμε την μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση από το σύνολο των 27 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ανεργία στην Κύπρο μεταξύ Οκτωβρίου του 2011 (9,2%) και Οκτωβρίου του 2012 (12,9%) σημείωσε άνοδο της τάξης του 40% που είναι η μεγαλύτερη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μόνο η Ελλάδα μας προσεγγίζει με ποσοστιαία αύξηση της τάξης του 38%.

Δυστυχώς, τα χειρότερα για την αγορά εργασίας ακόμα είναι μπροστά μας, αφού η επιπρόσθετη μείωση στο ΑΕΠ της χώρας και η συρρίκνωση της οικονομίας μας το 2013 και 2014, αναμένεται να δράσουν αρνητικά στο ποσοστό των ανέργων. Πιο συγκεκριμένα η ανεργία στην Κύπρο το 2013 προβλέπεται να προσεγγίσει το 14% ενώ θα κορυφωθεί το 2014 στο 14,2%.

Από την πλευρά των δημόσιων οικονομικών, η παρατεταμένη ύφεση και η αρνητική ανάπτυξη της οικονομίας μας έχουν επηρεάσει αρνητικά τα κρατικά έσοδα, και ως εκ τούτου το δημοσιονομικό έλλειμμα, το οποίο αναμένεται να κυμανθεί γύρω στο 5,5% ως 6% του ΑΕΠ για το 2012. Το δημόσιο χρέος με την σειρά του επηρεάστηκε και αυτό δυσμενώς και αναμένεται να ανέλθει στο 86% του ΑΕΠ στο τέλος του έτους. Εάν αναλογιστούμε πως το 2011 έκλεισε με δημόσιο χρέος της τάξης του 71%, τότε μπορούμε να παρατηρήσουμε πως κατά την διάρκεια της χρονιάς το δημόσιο χρέος αυξήθηκε με ρυθμό 21% ή κατά 2.543 εκατομ. ευρώ. Το ποσό αυτό φυσικά περιλαμβάνει και το 1.8 δις ευρώ που δόθηκε για στήριξη της Λαϊκής Τράπεζας. Από το 2008 δε, η επιδείνωση του δημόσιου χρέους έφτασε σε επίπεδα εξωπραγματικά αφού σε μια τετραετία το δημόσιο χρέος αυξήθηκε από το 49% του ΑΕΠ το 2008, στο 86%, σημειώνοντας μια αύξηση της τάξης του 76% περίπου ή μια επιδείνωση της τάξης των 6,9 δις ευρώ. Αυτό που αναμένουμε τώρα είναι κατά πόσο το κυπριακό δημόσιο χρέος θα κριθεί ως βιώσιμο από την τρόικα, μετά και από την προκαταρκτική έκθεση της PIMCO για τις ανάγκες των τραπεζών που δόθηκε στις αρχές το Σάββατο 8 Δεκεμβρίου.

Το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών αναμένεται να παρουσιάσει βελτίωση σε σχέση με το 2011 και να περιορισθεί κοντά στο -4,5% του ΑΕΠ περίπου. Αυτό φυσικά προϋποθέτει ένα έλλειμμα στο ισοζύγιο της τάξης των 700 εκατομ. ευρώ περίπου. Εάν το μεταφράσουμε αυτό σε θέσεις εργασίας μπορούμε να δούμε πως αντιστοιχεί περίπου σε απώλεια 28 000 θέσεων εργασίας (εάν υπολογίσουμε ετήσιο μισθό της τάξης των 25.000 ευρώ).

Ο προϋπολογισμός του 2013 προβλέπει δημόσια έσοδα, εξαιρουμένων των δανείων, ύψους 5,860 εκατομ. ευρώ παρουσιάζοντας μια άνοδο της τάξης του 1,3% σε σχέση με τα έσοδα του 2012. Και αυτό παρά τις μεγάλες αυξήσεις σε φορολογίες που θα επιβληθούν κατά τη διάρκεια της χρονιάς. Πιο συγκεκριμένα, θα αυξηθεί ο συντελεστής ΦΠΑ από το 17% στο 18% και ακολούθως στο 19% από το 2014, καθώς επίσης ο μειωμένος συντελεστής του 8% σε 9%. Θα αυξηθούν οι συντελεστές φορολόγησης της ακίνητης ιδιοκτησίας καθώς επίσης θα περιλαμβάνεται και αναπροσαρμογή των τιμών του 1980 με βάση τον πληθωρισμό. Το τέλος των 350 ευρώ θα καταβάλλεται από όλες τις εγγεγραμμένες εταιρείες, θα αυξηθεί ο συντελεστής του ειδικού φόρου επί των καταθέσεων από το 0,095% στο 0,11%, θα εισαχθεί φόρος στα κέρδη από τα τυχερά παιχνίδια του ΟΠΑΠ με συντελεστή 20% και στα κέρδη του Κρατικού Λαχείου για ποσά από 5,000 ευρώ και πάνω, διαφοροποιούνται οι συντελεστές για την έκτακτη εισφορά των εργοδοτούμενων, συνταξιούχων και αυτοεργοδοτούμενων του ιδιωτικού και του ευρύτερου δημόσιου τομέα ώστε να ενισχυθούν τα κρατικά έσοδα, και αυξάνονται οι φόροι κατανάλωσης σε καπνικά προϊόντα, αλκοόλ, μπίρα και καύσιμα κίνησης.

Η μικρή αύξηση που αναμένεται στα δημόσια έσοδα, παρά τις πολλές νέες φορολογίες, οφείλεται στην προβλεπόμενη συρρίκνωση της οικονομίας μας σε συνδυασμό με την προώθηση των μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης και στην μειωμένη κατανάλωση που αναμένεται για την επόμενη χρονιά.

Πιο αναλυτικά τα έσοδα από την άμεση φορολογία προβλέπονται να παρουσιάσουν μείωση της τάξης του 1,3% το 2013. Και συγκεκριμένα τα έσοδα από τον φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων προβλέπονται να μειωθούν κατά 2,2% ενώ τα έσοδα από τον εταιρικό φόρο αναμένονται να μειωθούν με ρυθμό 8,7%.

Τα έσοδα από την έμμεση φορολογία προβλέπονται να αυξηθούν οριακά με ρυθμό 0,9%. Πιο αναλυτικά, τα έσοδα από ΦΠΑ προβλέπονται να σημειώσουν μείωση 3,8%, παρά την προϋπολογιζόμενη αύξηση του συντελεστή στο 18% λόγω μειωμένης ζήτησης. Τα έσοδα από φόρους κατανάλωσης προβλέπονται να σημειώσουν σημαντική αύξηση της τάξης του 9,9%.

Τέλος, μεγάλη αύξηση της τάξης του 8,9% αναμένεται στα μη φορολογικά έσοδα λόγω εισαγωγής τελών χρέωσης για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στα κρατικά νοσηλευτήρια, της εισαγωγής πρόνοιας για εφαρμογή του τέλους των 350 ευρώ σε όλες τις εγγεγραμμένες εταιρείες χωρίς εξαιρέσεις, καθώς και σε έσοδα από την παραχώρηση δικαιωμάτων εξόρυξης υδρογονανθράκων.

Οι δημόσιες δαπάνες, εξαιρουμένων των αποπληρωμών των δανείων, το 2013 προβλέπονται να σημειώσουν μείωση της τάξης του 5,8% και να περιορισθούν στα 7,014 εκατομ. ευρώ.

Πιο αναλυτικά, η μεγαλύτερη κατηγορία δαπανών στον προϋπολογισμό είναι οι δαπάνες προσωπικού που υπολογίζονται να ανέλθουν στα 2,603 εκατομ. ευρώ σε σχέση με 2,745 εκατομ. ευρώ το 2012, σημειώνοντας μια μείωση της τάξης του 5,3%. Πιο συγκεκριμένα, οι απολαβές προσωπικού θα μειωθούν κατά 5,7% ενώ οι συντάξεις και τα φιλοδωρήματα θα μειωθούν με ρυθμό 3,9%.

Η δεύτερη μεγαλύτερη κατηγορία δαπανών είναι οι μεταβιβαστικές πληρωμές που περιλαμβάνουν τις κοινωνικές παροχές και τις χορηγίες προς τους ημικρατικούς οργανισμούς και τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης. Το 2013, οι μεταβιβαστικές πληρωμές υπολογίζεται να μειωθούν στα 2,058 εκατομ. ευρώ σε σύγκριση με 2,250 εκατομ. ευρώ το 2012 και να σημειώσουν μείωση της τάξης του 8,6%. Η μείωση προβλέπεται λόγω της καλύτερης στόχευσης των κοινωνικών παροχών, στην κατάργηση ορισμένων παροχών και στη μείωση των χορηγιών προς τους ημικρατικούς οργανισμούς. Οι κοινωνικές

παροχές προϋπολογίζεται να μειωθούν κατά 152 εκατομ. (από 1,115 εκατομ. ευρώ το 2012 σε 963 εκατομ. ευρώ) και να σημειώσουν μείωση της τάξης του 13,7%.

Οι λειτουργικές δαπάνες του κράτους όμως, αναμένεται να εξακολουθήσουν την ανοδική τους πορεία και το 2013. Πιο συγκεκριμένα αναμένεται να ανέλθουν στα 1,107 εκατομ. ευρώ σε σχέση με 1,071 εκατομ. ευρώ το 2012 καταγράφοντας άνοδο της τάξης του 3,4%. Αυτό καταδεικνύει και την ανελαστική φύση της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπανών.

Οι κεφαλαιουχικές δαπάνες, όπως είναι αναμενόμενο, θα μειωθούν το 2013 κατά 25,5% και να ανέλθουν στα 572 εκατομ. ευρώ από 767 εκατομ. που ήταν το 2012. Αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στον περιορισμό αναπτυξιακών έργων στον προϋπολογισμό του 2013.

Αυξητική τάση θα παρουσιάσουν και οι δαπάνες τόκων για το 2013, οι οποίες αναμένεται να αυξηθούν κατά 10,3%. Αυτό οφείλεται στην τρομακτική αύξηση του δημόσιου χρέους, καθώς και του κόστους εξυπηρέτησης του. Ιδιαίτερα με την πολιτική που ακολούθησε η κυβέρνηση του εγγώριου βραχυπρόθεσμου δανεισμού, συνήθως με κυβερνητικά ομόλογα με περίοδο λήξης ενός μήνα.

Ο κρατικός προϋπολογισμός του 2013 σηματοδοτεί την αρχή μιας νέας εποχής για την χώρα μας. Η πιστή εφαρμογή της δανειακής σύμβασης είναι η μόνη επιλογή μας για έξοδο από την παρούσα κρίση. Η χρεοκοπία της χώρας, σαφέστατα δεν αποτελεί επιλογή. Η μόνη επιλογή είναι να υιοθετήσουμε και να εφαρμόσουμε πιστά τα μέτρα που έχουν συμφωνηθεί, όσο επίπονα και εάν είναι αυτά, ώστε να καταφέρει η χώρα μας να εξυγιάνει την οικονομία της και να θέσει βιώσιμες προοπτικές για ανάπτυξη. Με την εφαρμογή των μέτρων, τα δημόσια οικονομικά θα μπουν σε υγιέστερη βάση, πολλά διαρθρωτικά προβλήματα της οικονομίας μας θα διορθωθούν και η ανταγωνιστικότητα της χώρας μας θα βελτιωθεί σημαντικά. Η εφαρμογή των μέτρων θα επιτρέψει και στον χρηματοπιστωτικό μας τομέα να ορθοποδήσει και πολλά από τα κακώς έχοντα θα διορθωθούν. Η πιστή και αυστηρή υλοποίηση των συμφωνηθέντων μέτρων θα βοηθήσει τα μέγιστα στην ανάκτηση της εμπιστοσύνης στην χώρα μας καθώς και στην εξάλειψη της αβεβαιότητας από τους ξένους επενδυτές και θα στηρίξει μεσοπρόθεσμα στην ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας. Η δημιουργία κλίματος συναίνεσης, τις δύσκολες αυτές ώρες, θα διαδραματίσει καθοριστικό παράγοντα στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των επενδυτών και των οίκων αξιολόγησης προς την κυπριακή οικονομία. Η πλήρης εξυγίανση, η αναδιάρθρωση και η ανακεφαλαιοποίηση του χρηματοπιστωτικού μας τομέα, καθώς και η διόρθωση δομικών διαρθρωτικών προβλημάτων στα δημόσια οικονομικά και ο περιορισμός των δαπανών, αποτελούν αναγκαίες προϋποθέσεις για αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των επενδυτών, έξοδο από την παρούσα κρίση, βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και για επιστροφή σε βιώσιμη πορεία ανάπτυξης. Πρέπει να κερδίσουμε ως χώρα την αξιοπιστία μας. Και με την πιστή εφαρμογή των δεσμεύσεων πιστεύουμε πως θα την επανακτήσουμε. Και, αφού την επανακτήσουμε, θα μπορούσαμε να διορθώσουμε και επί μέρους στρεβλώσεις.

B. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις

Η συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού για το 2013 διεξάγεται για άλλη μια χρονιά μεσούσης της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Η σημερινή κατάσταση της κυπριακής οικονομίας είναι δύσκολη, πρώτα και κύρια γιατί η Κύπρος, όπως όλες οι υπόλοιπες χώρες του ευρωπαϊκού Νότου, όλες οι χώρες της ΕΕ, η παγκόσμια οικονομία στο σύνολο της, βιώνουν την χειρότερη κρίση του καπιταλιστικού συστήματος, χειρότερη και από την κρίση του 1929.

Ως εκ τούτου, παρά τα επιμέρους προβλήματα της κάθε οικονομίας, υπάρχει ένα κοινό σημείο που ισχύει σε όλες τις χώρες. Το εύρος και το βάθος της κρίσης είναι πρωτοφανές. Είναι τέτοιο που έχει δημιουργήσει στρατιές ανέργων, έχει αποσαθρώσει τον κοινωνικό ιστό των χωρών, οδηγώντας στην φτώχεια και την εξαθλίωση εκατομμύρια ανθρώπους. Στην ΕΕ της ευμάρειας και της προόδου, τρία στα δέκα παιδιά κάτω των 18 βρίσκονται στο όριο της φτώχειας.

Η ανάλυση μας θα πρέπει να επικεντρωθεί στην κρίση και το πώς αυτή έχει επηρεάσει την Κύπρο. Πώς οι ιδιαίτερες συνθήκες της Κύπρου έχουν οξύνει τις αντιθέσεις και πώς τελικά έχει οδηγηθεί η Κυπριακή Δημοκρατία στην καταρχήν συμφωνία με την τρόικα.

Η κρίση επηρέασε την Κύπρο ανεξαρτήτως προσφυγής ή όχι στο μνημόνιο. Η προσφυγή στο μνημόνιο αποτέλεσε το αποτέλεσμα πολύ συγκεκριμένων ενεργειών από πλευράς τραπεζών, ωστόσο θα πρέπει να είναι σαφές ότι η οικονομία της Κύπρου βρέθηκε ενώπιον της κρίσης από το 2008 και επανέφερε στην επιφάνεια διαχρονικά προβλήματα της κυπριακής οικονομίας.

Καταρχήν η κυπριακή οικονομία λόγω του υψηλού βαθμού εξάρτησης από το εξωτερικό, υφίσταται υποχώρηση των εσόδων της λόγω της οικονομικής κρίσης στην ΕΕ και ιδιαίτερα την Ελλάδα, τον βασικότερο εμπορικό εταίρο της Κύπρου. Ιδιαίτερα πλήγηκε ο τομέας των ακινήτων λόγω της υποχώρησης στην αγορά κατοικιών από ξένους επενδυτές.

Παράλληλα, ο κρατικός προϋπολογισμός βρέθηκε να συντηρεί ένα διογκωμένο κρατικό μισθολόγιο. Θα πρέπει όμως να θυμίσουμε ότι η εξυπηρέτηση μικροπολιτικών συμφερόντων οδήγησε στον

υπερακοντισμό του δημόσιου τομέα από σειρά προηγούμενων κυβερνήσεων. Είναι χαρακτηριστικό ότι στη δεύτερη πενταετία Κληρίδη υπήρξε αύξηση 12% στον αριθμό των εργαζομένων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, ενώ επί Τάσσου Παπαδόπουλου η αύξηση ανήλθε στο 10,9%.

Στο τομέα των τραπεζών, η είσοδος της Κυπριακής Δημοκρατίας στο ευρώ έδωσε τη δυνατότητα άντλησης τεράστιων ποσοτήτων φθηνού δανεισμού για τις τράπεζες, οι οποίες με τη σειρά τους τροφοδότησαν μια υπερεπέκταση στα δάνεια κυρίως προς τον κατασκευαστικό τομέα. Αυτή η πιστωτική επέκταση προς τον κατασκευαστικό τομέα ήταν καθοριστικός παράγοντας για τη δημιουργία της φούσκα που δημιουργήθηκε στον κλάδο των ακινήτων.

Την ίδια ώρα ο πλούτος βρισκόταν υπό αμνηστία, χωρίς να συνεισφέρει ουσιαστικά προς το κοινωνικό σύνολο, με αποτέλεσμα να συσσωρεύει τεράστια πλεονάσματα. Αυτά τα πλεονάσματα τέθηκαν εκτός της παραγωγικής διαδικασίας, αφού μεταφέρθηκαν από τους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας σε καταθέσεις, στις πλείστες των περιπτώσεων εκτός Κύπρου.

Η κυβέρνηση αναγνώρισε τις προκλήσεις που δημιούργησε η οικονομική κρίση και έλαβε σειρά μέτρων σε δυο χρονικές περιόδους. Το 2009, στήριξε την ανάπτυξη και τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Παράλληλα επεδίωξε την δικαιότερη συμβολή του πλούτου στα έσοδα του κράτους με τη κατάθεση δύο νομοσχεδίων, τα οποία όμως απορρίφθηκαν από τα υπόλοιπα πολιτικά Κόμματα.

Το 2011 ενέτεινε τις προσπάθειες για δημοσιονομική σταθερότητα και κατάθεσε με τον προϋπολογισμό του 2012 μια σειρά από μέτρα δημοσιονομικού χαρακτήρα, με στόχο να περιορίσει τα ελλείμματα του κρατικού προϋπολογισμού.

Οι ενέργειες της κυβέρνησης αποσκοπούσαν στην διαφύλαξη της βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών, χωρίς αυτή να αποβεί εις βάρος της στήριξης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.

Η πορεία όμως που ακολούθησε ο τραπεζικός τομέας ήταν τέτοια που οι όποιες ενέργειες έγιναν από την κυβέρνηση δεν ήταν ικανές για να καλύψουν τις τρύπες του τραπεζικού τομέα.

Τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν μπορούν να χωριστούν σε δύο σκέλη:

Πρώτον, στην εξάρτηση των κυπριακών τραπεζών στην ελληνική οικονομία λόγω του ύψους των δανείων που παραχώρησαν. Το σύνολο των δανείων που δόθηκαν στην ελληνική οικονομία ανέρχεται στα €25 δις. Η συνεχής διολίσθηση της ελληνικής οικονομίας λόγω της κρίσης, οδήγησε σε σταδιακή υποβάθμιση από τους οίκους αξιολόγησης της κυπριακής οικονομίας, λόγω ακριβώς της αδυναμίας των τραπεζών να καλύπτουν τις απώλειες από τα δάνεια που έδωσαν στην ελληνική αγορά. Αποτέλεσμα των συνεχών υποβαθμίσεων ήταν ο αποκλεισμός από τις διεθνείς αγορές, αφαιρώντας από την Κυπριακή Δημοκρατία τη δυνατότητα δανεισμού για αναχρηματοδότηση του δημόσιου χρέους της.

Δεύτερον, το κούρεμα των ελληνικών ομολόγων σε συνδυασμό με την απόφαση της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών για αύξηση των ιδίων κεφαλαίων όλων των τραπεζών της Ευρωζώνης στο 9%, δημιούργησε τεράστιες ζημιές και απαιτήσεις για τις τράπεζες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να είναι αναγκαία η ανακεφαλαιοποίηση τους για να αποφευχθεί η κατάρρευση του τραπεζικού συστήματος. **Ως εκ τούτου, η προσφυγή στους ευρωπαϊκούς μηχανισμούς ήταν αναπόφευκτη λόγω του ύψους της στήριξης που θέλει ο τραπεζικός τομέας, ποσό που ξεπερνά τις δυνατότητες μας ως κράτος.**

Είναι ξεκάθαρο ότι η απουσία εποπτικού ελέγχου από την Κεντρική Τράπεζα ως προς τις επενδύσεις που έκαναν οι τράπεζες στο εξωτερικό έδωσε τη δυνατότητα στις τράπεζες να λαμβάνουν αποφάσεις εν λευκώ. Αποφάσεις όπως η αγορά ελληνικών ομολόγων ενώ ήταν γνωστή η κρίση στην ελληνική οικονομία, εξ ολοκλήρου κερδοσκοπικές θέτουν υπό αμφισβήτηση τη βιωσιμότητα ολόκληρης της οικονομίας.

Η στήριξη του τραπεζικού τομέα αποτέλεσε και την αιτία προσφυγής στον μηχανισμό στήριξης της ΕΕ. Θα πρέπει να είναι ξεκάθαρο ότι η προσφυγή στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας, εν αντίθεση με όσους πίεζαν για άμεση και άνευ όρων προσφυγή, αποτέλεσε ύστατη επιλογή αν λάβουμε υπόψη τις αρνητικές και επώδυνες εμπειρίες των κρατών που προσέφυγαν στο Μηχανισμό και γνωρίζοντας τις πολιτικές που εφαρμόζει η τρόικα.

Άλλωστε και οι αριθμοί από μόνοι τους το αποδεικνύουν. Επιβεβαιώνεται πλέον και από πλευράς τρόικας και ξένων οίκων, ότι οι ανάγκες για κάλυψη του δημόσιου χρέους ανέρχονται σε €1,3 δις, ενώ οι ανάγκες για κάλυψη των ελλειμμάτων στο Τραπεζικό Σύστημα θα κυμανθούν γύρω στα €9 δις.

Παραστατικά αυτό που προκύπτει με βάση τους αριθμούς είναι ότι το 86% του συνολικού μας χρέους οφείλεται στον τραπεζικό τομέα. Το υπόλοιπο 14% βαραίνει λογικά διάφορους παράγοντες περιλαμβανομένων και των εκάστοτε κυβερνήσεων. Οι αποφάσεις των διοικήσεων των τραπεζών και ο πλημμελής έλεγχος της Κεντρικής Τράπεζας κοστίζει στην Κύπρο πολλά δισεκατομμύρια ευρώ τα οποία για να καλύψουμε υποχρεωθήκαμε να απευθυνθούμε στο Μηχανισμό.

Μελετώντας την εμπειρία των χωρών που εντάχθηκαν στον Μηχανισμό Στήριξης, βλέπουμε ότι η φιλοσοφία που ακολουθείται είναι κοινή σε κάθε περίπτωση. Επιδιώκεται η συνολική μεταβολή του τρόπου λειτουργίας του κράτους από την τρόικα, μείωση του δημόσιου τομέα, απενεύρωση του τραπεζικού κλάδου, πλήρης απορρύθμιση της αγοράς εργασίας και φιλελευθεροποίηση των κερδοφόρων τομέων της οικονομίας όπως η ενέργεια και οι μεταφορές. Οι καταρχήν θέσεις της τρόικας όσο αφορά την Κύπρο, ακολούθησαν το ίδιο πνεύμα και συνταγή. Μπορεί να περιλαμβάνουν ορισμένες πρόνοιες που είναι διορθωτικές, αλλά τα κύρια σημεία αποτελούν μέτρα άκρως αντιλαϊκά και αντιαναπτυξιακά.

Έχοντας αυτά ως βασικές αρχές, η κυβέρνηση παρουσίασε ένα συνολικό κείμενο, ως απάντηση στα όσα έχουν ζητηθεί από πλευράς τρόικας. Οι προτάσεις της κυβέρνησης δεν αποτελούν πρόταση εκ του μηδενός αλλά αντίθετα επεδίωξαν και πέτυχαν να απαντήσουν στις απαιτήσεις της τρόικας και ταυτόχρονα να διασφαλίσουν τα πιο κάτω κύρια σημεία:

- α) την ηπιότερη εφαρμογή των μέτρων με επέκταση του χρονικού ορίζοντα δημοσιονομικής προσαρμογής μέχρι το 2016, δηλαδή κατά ένα χρόνο περισσότερο.
- β) να προστατεύσουν το θεσμό της ΑΤΑ, που αποτελεί τη μεγαλύτερη κατάκτηση των εργαζομένων.
- γ) να μην καταργηθεί ο 13^{ος} μισθός, προστατεύοντας τους εργαζομένους και στηρίζοντας ταυτόχρονα την αγορά και την κατανάλωση.
- δ) να μην υιοθετηθεί η πρόταση της τρόικας για ιδιωτικοποιήσεις και εκποιήσεις Κρατικής περιουσίας.
- ε) να διαφυλαχθεί η διαχείριση των εσόδων από το φυσικό αέριο κατά τρόπο που να εξυπηρετεί το δημόσιο χρέος αλλά ταυτόχρονα να χρηματοδοτήσει τόσο τη δημιουργία των υποδομών για το φυσικό αέριο όσο και την αποταμίευση μέρους των εσόδων προς όφελος των μελλοντικών γενεών.
- στ) να προτείνει μέτρα που να λαμβάνουν υπόψη την κοινωνική συνοχή και τον δικαιότερο επιμερισμό των βαρών στα μέλη της κοινωνίας ανάλογα με τις δυνατότητες τους, εξού και έχει προχωρήσει στην κλιμακωτή αποκοπή μισθών και εισφορών στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα έναντι των οριζόντιων περικοπών που πρότεινε αρχικά η τρόικα.

Ωστόσο θα πρέπει να πούμε ότι ο προϋπολογισμός του 2013 αποτελεί προϋπολογισμό λιτότητας λόγω και της συμπεριληψής των μέτρων που καλείται να εγκρίνει η Κυπριακή Δημοκρατία στα πλαίσια της καταρχήν συμφωνίας με την τρόικα. Σε αυτόν καταγράφεται μείωση των αναπτυξιακών δαπανών και υπάρχει μια συνολική αναπροσαρμογή των λειτουργικών και μη παραγωγικών δαπανών, ιδιαίτερα του κρατικού μισθολογίου.

Η συνολική συρρίκνωση της κυπριακής οικονομίας αντικατοπτρίζεται και μέσα από το ρυθμό ανάπτυξης. Για το 2012 έχει καταγραφεί ύφεση ενώ αντίστοιχη πορεία θα υπάρξει και για το 2013 με πρόβλεψη για ύφεση 3,5%.

Αντίστοιχα για το δημοσιονομικό έλλειμμα αν και υπήρξε οριακή βελτίωση, η επιδείνωση της ύφεσης είχε σημαντικό αντίκτυπο στα αναμενόμενα έσοδα με αποτέλεσμα το 2012 εκτιμάται ότι θα φθάσει γύρω στο 5,5% του ΑΕΠ σε σύγκριση με 6,3% το 2011. Χαρακτηριστικό είναι ότι τα έσοδα κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 2012 διατηρήθηκαν στα ίδια επίπεδα με την αντίστοιχη περίοδο του 2011.

Το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ επίσης σημείωσε αύξηση από το 70,7% στο τέλος του 2011 στο 85,8% για το 2012. Η αύξηση του δημοσίου χρέους ακολουθεί τη διαχρονική τάση των τελευταίων χρόνων λόγω της μείωσης των εσόδων, αλλά ιδιαίτερα για το 2012 υπάρχει σημαντική υπερακόντιση λόγω της συμπερίληψης του ποσού για την ανακεφαλαιοποίηση της Λαϊκής Τράπεζας και της αύξησης του κόστους δανεισμού λόγω του αποκλεισμού από τις διεθνείς αγορές ένεκα των υποβαθμίσεων της κυπριακής οικονομίας. Οι δυο βασικές συνιστώσες αναδεικνύουν εκ νέου τη σύνδεση των προβλημάτων που καταγράφει ο τραπεζικός τομέας με της αύξηση του δημοσίου χρέους. Η ίδια διαπίστωση γίνεται και από την ΕΕ μέσα από τα βήματα που κάνει για απευθείας ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζικών ιδρυμάτων, στην προσπάθεια της να διασπάσει το κρίκο μεταξύ στήριξης των τραπεζών και διόγκωσης του δημοσίου χρέους που παρατηρείται ιδιαίτερα στις χώρες του ευρωπαϊκού Νότου.

Συνολικά, ο προϋπολογισμός του 2013 προβλέπει έσοδα, εξαιρουμένων των δανείων, ύψους €5.860 εκατομ. σε σύγκριση με αναθεωρημένα έσοδα ύψους €5.768 εκατομ. το 2012. Ο ρυθμός αύξησης των εσόδων το 2013 υπολογίζεται να φθάσει το 1,6% σε σύγκριση με την αναμενόμενη αύξηση ύψους 1,5% το 2012. Τα κρατικά έσοδα τα τελευταία χρόνια παρουσιάζουν υποτονικούς ρυθμούς ανάπτυξης σε αντίθεση με το δυναμισμό που παρουσίασαν τη διετία 2007-2008 ως αποτέλεσμα της έντονης δραστηριότητας του τομέα των ακινήτων. Τα δημόσια έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ το 2013 υπολογίζεται ότι θα μειωθούν στο 33,1% σε σύγκριση με 32,8% το 2012 λόγω του αρνητικού

οικονομικού κλίματος που επικρατεί, καθώς και λόγω των χρόνιων διαρθρωτικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η κυπριακή οικονομία.

Το σύνολο των προϋπολογιζόμενων δαπανών του προϋπολογισμού του 2013, εξαιρουμένων των αποπληρωμών δανείων, ανέρχεται στα €6.950 εκατομ. σε σύγκριση με €7.449 εκατομ. το 2011 σημειώνοντας έτσι μείωση ύψους 7,9%. Οι δημόσιες δαπάνες, ως ποσοστό του ΑΕΠ, προβλέπεται ότι θα μειωθούν σε σύγκριση με το 2012 και να περιορισθούν γύρω στο 40,0% από το 41,9% του προηγούμενου χρόνου. Από την ανάλυση προκύπτει ότι, σχεδόν όλες οι κατηγορίες δαπανών παρουσιάζουν μείωση ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι τα δημοσιονομικά ελλείμματα των πλείστων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρουσίασαν επίσης αύξηση, συνέπεια της μειωμένης ανάπτυξης, της αύξησης του κόστους δανεισμού τους αλλά και των ομολογουμένως ανελαστικών δαπανών τους (όπως μισθοί δημοσίων υπαλλήλων). Ως εκ τούτου, ο αποκλεισμός της Κύπρου από τις αγορές δεν ήταν ούτε λόγω του μεγέθους του κράτους ούτε λόγω του δημόσιου χρέους της, γιατί, αν ίσχυε κάτι τέτοιο, θα είχε επιπτώσεις και στις υπόλοιπες χώρες. Ενδεικτικά μπορούμε να δούμε τις κρατικές δαπάνες σε σχέση με ΑΕΠ έναντι των αποδόσεων των κυβερνητικών ομολόγων των χωρών της ΕΕ. Αν το μέγεθος του κράτους επηρέαζε τις αποδόσεις των ομολόγων του κράτους τότε θα περιμέναμε μία θετική σχέση των δύο, ενώ από τα στοιχεία φαίνεται ότι το ένα είναι άσχετο με το άλλο. Εξού και χώρες όπως η Φινλανδία, Δανία και Γαλλία που παρουσιάζουν τις μεγαλύτερες κυβερνητικές δαπάνες σε σχέση με το ΑΕΠ τους έχουν από τις χαμηλότερες αποδόσεις στα κυβερνητικά τους ομόλογα.

Η έλευσης της τρόικας στην Κύπρο σηματοδοτεί ένα σταθμό για την κυπριακή οικονομία. Την ίδια ώρα όμως η κοινωνία βρίσκεται αντιμέτωπη με προβλήματα που αγγίζουν το καθένα από μας και που ξεπερνούν τις καθημερινές εξελίξεις.

Η ανεργία, ειδικότερα στους νέους, αποτελεί πηγή έντασης κοινωνικών ανισοτήτων. Η αδυναμία συμμετοχής των ανθρώπων και ειδικότερα των νέων στην παραγωγική διαδικασία εντείνει τα φαινόμενα περιθωριοποίησης, ένδειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Η αντιμετώπιση της ανεργίας είναι για το ΑΚΕΛ πρωτίστως ζήτημα πολιτικό.

Η ανεργία και αυτό έχει αποδείξει η πράξη και στην Κύπρο, ακολουθεί πιστά την πορεία της ανάπτυξης. Η άμβλυση του προβλήματος πάει χέρι χέρι με την ανάπτυξη. Ωστόσο, η όποια συζήτηση γίνεται για την ανάπτυξη αλλά και για το μέλλον της κυπριακής οικονομίας είναι συνδεδεμένη με τη ικανότητα του τραπεζικού τομέα να αποκαταστήσει τη χρηματοδότηση της οικονομίας. Όσο η οικονομία αδυνατεί να βρει χρηματοδότηση και ειδικότερα οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όσο το βάρος της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών είναι μετέωρο με αποτέλεσμα η οικονομία να αντιμετωπίζει αυξημένες χρεώσεις και επιτόκια, το έργο της ανάπτυξης θα γίνεται ολοένα και δυσκολότερο.

Η ανάπτυξη για την Κύπρο είναι άμεσα συνδεδεμένη με την αξιοποίηση του φυσικού πλούτου. Σε σχέση με το φυσικό αέριο τα επόμενα βήματα, θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα έσοδα από την εκμετάλλευση του φυσικού αερίου θα δημιουργήσουν βάση στήριξης της παρούσας αλλά και των μελλοντικών γενεών. Η κρατική εταιρεία υδρογονανθράκων, η έναρξη του β' γύρου αδειοδότησης αλλά και η μελέτη για την ίδρυση ταμείου για τα έσοδα από την εκμετάλλευση του φυσικού αερίου είναι βήματα που καταδεικνύουν ότι η δική μας επιθυμία είναι το φυσικό αέριο να αποτελέσει πηγή πλούτου, όχι μόνο χρηματικού, για το σύνολο του κυπριακού λαού.

Η πολιτική λιτότητας που επιβάλλει ο Μηχανισμός ως προαπαιτούμενο για να χορηγήσει στήριξη στις χώρες που αιτούνται, ανατρέπει τις κοινωνικές ισορροπίες. Η δική μας θέση είναι ότι η λιτότητα που επιβάλλεται δεν μπορεί να ανταποκριθεί, δεν μπορεί να δώσει την προοπτική ανάπτυξης για τους λαούς. Η σημερινή πραγματικότητα αποδεικνύει καθημερινά, ότι οι πρακτικές και οι μέθοδοι που ακολουθήθηκαν στην περίπτωση της Ελλάδας, της Πορτογαλίας και της Ιρλανδίας δεν μπορούν να επιλύσουν τα διαχρονικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι χώρες.

Ο σημερινός μας ρόλος είναι όσο ποτέ άλλοτε κρίσιμος, ώστε να προστατευθούν οι μηχανισμοί αντίδρασης της κοινωνίας στην επίθεση που δέχονται κατακτήσεις και κεκτημένα των εργαζομένων. Να προστατευθούν οι οικονομικά ασθενέστεροι. Προπαντός όμως, θα πρέπει να θέσουμε τον πυλώνα της ανάπτυξης ως το βασικό εργαλείο εξόδου από την κρίση.

Γ. Παρατηρήσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος

Η φετινή εξέταση του κρατικού προϋπολογισμού για το 2013 δυστυχώς δεν μπορεί να διεξαχθεί χωρίς ταυτόχρονα να αναλύονται και οι δεσμεύσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας που περιλαμβάνονται στο συμφωνημένο μνημόνιο της τρόικας με την κυπριακή οικονομία.

Ζούμε πρωτόγνωρες εμπειρίες ως χώρα και ως λαός. Για πρώτη φορά καλούμαστε να ψηφίσουμε έναν προϋπολογισμό ο οποίος έχει μεν κατατεθεί από την κυβέρνηση, αλλά τον έχει προεγκρίνει η τρόικα.

Οφείλουμε να επισημάνουμε ότι ο προϋπολογισμός του 2013, ως αυτός έχει κατατεθεί, διαφέρει σε στόχους συγκρινόμενος με τις προτάσεις της τρόικας του Ιουλίου του 2012.

Για παράδειγμα η τρόικα στις προτάσεις της ημερ. 25.7.12 είχε θέσει ως στόχο ελλείμματος για το 2013 το 2,5% ενώ η κυβέρνηση στον προϋπολογισμό που μας έχει καταθέσει προβλέπει έλλειμμα 4,5% για το 2013.

Η εξήγηση που έχουμε λάβει από πλευράς της κυβέρνησης για αυτή την αναντιστοιχία είναι ότι το πρόγραμμα εξυγίανσης έχει επεκταθεί από το αρχικό 2015 μέχρι το 2016 και επομένως οι στόχοι της δημοσιονομικής διόρθωσης έχουν αναπροσαρμοστεί αναλόγως.

Δηλαδή, με βάση το Μνημόνιο τρόικας-Χριστόφια η Κυπριακή Δημοκρατία θα πρέπει να προβεί σε μια δημοσιονομική διόρθωση της τάξης του 7,25% τα επόμενα τρία χρόνια μέχρι το 2016.

Αναπόφευκτα αυτή η δραματική δημοσιονομική διόρθωση θα επιφέρει δυσάρεστες παρενέργειες στη ποιότητα ζωής των Κύπριων πολιτών αλλά και θα αυξήσει τις ήδη τεράστιες υφεσιακές πιέσεις πάνω στην κυπριακή οικονομία.

Μερικές από τις πιο δυσάρεστες παρενέργειες του Μνημονίου είναι οι πιο ακόλουθες.

Κοινωνικές παροχές

Για να καλυφθεί ο στόχος της δημοσιονομικής διόρθωσης του 2013, ο προϋπολογισμός του 2013 πρέπει να περιλαμβάνει σημαντικές μειώσεις και περικοπές στο κεφάλαιο των κοινωνικών παροχών οι οποίες θα ξεπεράσουν τα €113 εκατομ.

Κρατικό μισθολόγιο

Η Βουλή των αντιπροσώπων έχει ήδη ψηφίσει το πρώτο μέρος των μέτρων εξυγίανσης που έχει ζητήσει η τρόικα και σε αυτό περιλαμβάνονται σημαντικές περικοπές στο κρατικό μισθολόγιο. Τονίζεται όμως ότι αυτή η εξοικονόμηση δεν αντικατοπτρίζεται στα δεδομένα του προϋπολογισμού καθώς οι περικοπές περιλαμβάνονται στο σκέλος των «εσόδων». Περιλαμβάνονται δηλαδή στον προϋπολογισμό ως «έσοδο» και όχι ως «εξοικονόμηση δαπάνης».

Αναπτυξιακά έργα

Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί το γεγονός ότι οι αναπτυξιακές δαπάνες για το 2013 έχουν μειωθεί δραματικά 21,2%, ή, κατά €215 εκατομ. σε μια περίοδο όπου ο κατασκευαστικός τομέας αντιμετωπίζει ιδιαίτερα προβλήματα οπότεν θα ανάμενε κάποιος το κράτος να παρέμβει με επιπρόσθετα μέτρα ανάπτυξης.

Ανεργία

Η Κυβέρνηση προβλέπει μια παρατεταμένη ύφεση για τα επόμενα δυο χρόνια. Ως αποτέλεσμα είναι ιδιαίτερα ανησυχητικές οι προβλέψεις ότι αυτή η ύφεση θα εκτοξεύσει την ανεργία πέραν του 14%.

Δημόσιο χρέος

Σημειώνεται επίσης ότι το δημόσιο χρέος της Κύπρου θα ανέλθει στο 85,8% του ΑΕΠ το 2012 (με τη στήριξη της Λαϊκής η οποία ανέρχεται σε €1,8 δις ή 10% του ΑΕΠ) και θα εκτοξευθεί στο 95% του ΑΕΠ το 2014 χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η στήριξη των υπολοίπων Κυπριακών τραπεζών. Αυτά τα επίπεδα χρέους είναι επικίνδυνα από μόνα τους πριν ακόμη συνυπολογιστεί το ποσό που θα χρειαστεί να καταβληθεί για τη στήριξη του τραπεζικού τομέα.

Το μνημόνιο

Τονίζεται ότι το τελικό μνημόνιο δεν έχει ακόμη συμφωνηθεί με την τρόικα. Το τελικό κείμενο όπως όλα δείχνουν θα παραπεμφθεί στο Eurogroup του Ιανουαρίου του 2013.

Γνωρίζουμε όμως από τώρα πως αποτελεί προϋπόθεση τρόικας για την αποδέσμευση της 1^{ης} δόσης της δανειακής σύμβασης η ψήφιση του προϋπολογισμού με αφομοιωμένα τα μέτρα της τρόικας.

Η διαπραγμάτευση του μνημονίου

Αναγνωρίζουμε ότι η διαπραγματευτική ομάδα είχε να επιτελέσει ένα πάρα πολύ δύσκολο έργο. Έπρεπε να διεξαγάγει μια πάρα πολύ δύσκολη διαπραγμάτευση κάτω από πάρα πολύ αντίξοες συνθήκες και οι δικές τους προσπάθειες προεξάρχοντος του Υπουργού Οικονομικών πρέπει να αναγνωριστούν.

Όμως από την άλλη δεν μπορούμε να δηλώσουμε ικανοποιημένοι από το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων.

Τα δεδομένα ήταν αρνητικά και λόγω των λαθών της κυβέρνησης Χριστόφια.

Η κυβέρνηση Χριστόφια άργησε να συνειδητοποιήσει ότι η οικονομική κρίση θα κτυπήσει ανελέητα την Κύπρο αλλά αντίθετα θεωρούσε ότι θα την ξεπεράσουμε αλώβητοι.

Η κυβέρνηση του Δημήτρη Χριστόφια άργησε να συνειδητοποιήσει ότι ο υπερδανεισμός των τελευταίων πέντε χρόνων θα μας οδηγούσε σε χρεοκοπία.

Η κυβέρνηση του Δημήτρη Χριστόφια άργησε να πάρει μέτρα εξυγίανσης, παρά τις επανειλημμένες υποδείξεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των αγορών, της αντιπολίτευσης και των οίκων αξιολόγησης.

Η κυβέρνηση του Δημήτρη Χριστόφια άργησε να ζητήσει βοήθεια, ενώ γνώριζε ότι η Κύπρος βρέθηκε εκτός αγορών από τον Μάιο του 2011. Νόμιζε ότι το ρώσικο δάνειο των €2,5 δις θα την έπαιρνε μέχρι τις προεδρικές του 2013.

Τέλος, η κυβέρνηση του Δημήτρη Χριστόφια άργησε να ξεκινήσει τις διαπραγματεύσεις με την τρόικα. Οι διαπραγματεύσεις ξεκίνησαν τον Οκτώβριο του 2012 ενώ η κυβέρνηση είχε στα χέρια της τις προτάσεις της τρόικας από τον Ιούλιο του 2012.

Αυτοπαγιδεύθηκε λοιπόν σε μια θνησιγενή διαδικασία που έφερε τα γνωστά αποτελέσματα. Κανένας δεν μπορεί να διαπραγματευτεί διεκδικητικά με το πιστόλι στον κρόταφο.

Ως αποτέλεσμα το μνημόνιο τρόικας-Χριστόφια θα πλήξει τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και δεν διασφαλίζει την ανάπτυξη και τη κοινωνική συνοχή που ως λαός επιθυμούσαμε και επιδιώκαμε.

Ακόμη χειρότερα, είναι πλέον ξεκάθαρο ότι σε βασικούς τομείς της οικονομίας όπως είναι, μεταξύ άλλων, το ΓΕΣΥ, το ΤΚΑ, το φυσικό αέριο και η δημόσια υπηρεσία (σε ό,τι αφορά τους όρους εργοδότησης των δημοσίων υπαλλήλων), θα έχουμε νέα μνημόνια ή υπομνημόνια καθώς η ετοιμασία τους προνοείται στο συμφωνημένο μνημόνιο τρόικας-Χριστόφια.

Είναι επίσης πάρα πολύ πιθανό το χρέος της Κυπριακής Δημοκρατίας να φτάσει μη διαχειρίσιμα επίπεδα μετά από τη στήριξη των τραπεζών και επομένως θα πρέπει να εξεταστούν εναλλακτικές λύσεις διαχείρισης του όπως είναι οι ιδιωτικοποιήσεις, ένα πιθανό κούρεμα χρέους και επιπρόσθετα μέτρα εξυγίανσης.

Οι τράπεζες και ο συνεργατισμός

Οι διοικήσεις των τραπεζών διέπραξαν μέγα στρατηγικό λάθος με τις επενδύσεις τους στην Ελλάδα χωρίς ικανοποιητική διασπορά κινδύνου. Το ΔΗΚΟ θεωρεί πως θα πρέπει να διεξαχθεί έρευνα σε ότι αφορά τις εργασίες των κυπριακών τραπεζών στην Ελλάδα και την αγορά ελληνικών ομολόγων. Θα πρέπει επίσης να διεξαχθεί έρευνα για την απόφαση του Προέδρου της Δημοκρατίας να αποδεχθεί κουρέψει το ελληνικό χρέος, χωρίς να ζητήσει βοήθεια για τις κυπριακές τράπεζες, με τέτοιο τρόπο που επέφερε μια τρύπα της τάξης των €4 δις στο κυπριακό τραπεζικό σύστημα. Επίσης, θα πρέπει να διεξαχθεί έρευνα για την απόφαση αλλαγής του τρόπου υπολογισμού των μη εξυπηρετούμενων δανείων που εισηγήθηκε ο νυν Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας και η οποία έχει αυξήσει κατά €6,2 δις τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια του κυπριακού τραπεζικού συστήματος.

Οφείλουμε να σημειώσουμε ότι ο συνεργατισμός παρουσιάζει τεράστια προβλήματα ανακεφαλαιοποίησης, παρά του ότι δεν έχει καμία σχέση με την ελληνική αγορά, κυρίως λόγω της έκθεσης του σε κυπριακά ομόλογα και σε μη εξυπηρετούμενα δάνεια.

Δυστυχώς, η εκτίμηση του ΔΗΚΟ είναι ότι ακόμη και εάν προχωρήσει η ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών με το μηχανισμό στήριξης, θα συνεχιστεί το πρόβλημα ρευστότητας του κυπριακού τραπεζικού συστήματος και θα συνεχίσει αυτό το πρόβλημα να συμβάλλει τα επόμενα χρόνια στις υφεσιακές πιέσεις της κυπριακής οικονομίας.

Κατάληξη

Σήμερα βρισκόμαστε ενώπιον της χειρότερης οικονομικής καταστροφής του τόπου μας από το 1974. Γνωρίζουμε ότι ο προϋπολογισμός του 2013 είναι μόνο η αρχή της προσπάθειας αναστήλωσης της κυπριακής οικονομίας. Αναγνωρίζουμε ότι τα πράγματα θα γίνουν χειρότερα πριν να γίνουν καλύτερα. Οφείλουμε να σταθούμε ενωμένοι και με αποφασιστικότητα απέναντι στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα ο τόπος και ο λαός.

Δ. Παρατηρήσεις του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ

Η Βουλή των Αντιπροσώπων συζητά τους προϋπολογισμούς του 2013 υπό τη βαριά σκιά της τρόικας και του Μνημονίου. Για πρώτη φορά εδώ και πάρα πολλά χρόνια, η συζήτηση του κρατικού μας Προϋπολογισμού γίνεται με συνοπτικές διαδικασίες. Για πρώτη φορά δεν ασκείται στον επιβαλλόμενο βαθμό ο απαιτούμενος θεσμικός κοινοβουλευτικός έλεγχος προτού εγκριθεί ο κορυφαίος νόμος του έτους, ο ετήσιος προϋπολογισμός. Αυτό το γεγονός είναι ήδη μια οπισθοδρόμηση, ένα έλλειμμα στο δημοκρατικό μας πολίτευμα και στους θεσμούς του κράτους μας. Ένα έλλειμμα που θα καταγραφεί στα αρνητικά της πολιτικής ιστορίας του τόπου.

Μέσα στα πλαίσια της πραγματικότητας αυτής, η ΕΔΕΚ καταθέτει πιο κάτω τις απόψεις της για την κατάσταση της κυπριακής οικονομίας και για τον ετήσιο κρατικό προϋπολογισμό του 2013.

Η κατάσταση της κυπριακής οικονομίας

Ο εφηνουχασμός, η αδράνεια, η αναβλητικότητα οι αναστολές και οι δισταγμοί στην έγκαιρη λήψη μέτρων από την κυβέρνηση σε συνδυασμό με την αλόγιστη συμπεριφορά των τραπεζών οδήγησαν την υγιή και ανθούσα κυπριακή οικονομία του 2008 στον Μηχανισμό στήριξης της Ε.Ε. και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου του 2012. Είναι ξεκάθαρο ότι έχουμε αποταθεί στην Ευρώπη τόσο για σκοπούς ανακεφαλαιοποίησης των χρηματοπιστωτικών μας ιδρυμάτων, αλλά και λόγω των δημοσιονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουμε.

Τα δημόσια οικονομικά

Το πλεόνασμα του 3,5% του ΑΕΠ το 2007 μετατράπηκε σε έλλειμμα γύρω στο 6% στο τέλος του 2012. Τα έτη 2009-2011 συσσωρεύσαμε ελλείμματα ύψους €3,07 δις. Την περίοδο 2008-2011 το κόστος του κρατικού μισθολογίου αυξήθηκε κατά 12%, ενώ οι κοινωνικές παροχές κατά 30%, κυρίως εξαιτίας του γεγονότος ότι δεν ήταν στοχευόμενες. Η μεγάλη κρατική μηχανή δημιουργήθηκε διαχρονικά τόσο από κυβερνήσεις του ΔΗΣΥ αλλά και του ΑΚΕΛ. Ο ΔΗΣΥ είναι αυτό που ουσιαστικά αντιπροσωπεύει τις νεοφιλελεύθερες απόψεις της τρώικας, ενώ το ΑΚΕΛ είναι αυτό που τελικά αναγκάστηκε να την καλέσει.

Δημόσιο χρέος

Το δημόσιο χρέος από 48% του ΑΕΠ το 2008 εκτινάχθηκε στο 75% το 2012. Υπήρξε κακός προγραμματισμός και απουσία στρατηγικού σχεδιασμού. Ενώ υπήρξαν διαβεβαιώσεις ότι το ρωσικό δάνειο θα κάλυπτε τις χρηματοδοτικές ανάγκες του κράτους μέχρι τέλους του 2012, ξαφνικά βρεθήκαμε στην ανάγκη για εξεύρεση δανεισμού για να αποφύγουμε πιθανή στάση πληρωμών. Μέχρι το τέλος του 2014 η κυβέρνηση θα χρειαστεί €4,5 δις. για αναχρηματοδοτήσεις για εξόφληση δανείων. Υπήρξε ανυπαρξία σωστής στρατηγικής για τη διαχείριση του δημόσιου χρέους και η όλη προσπάθεια αναλώθηκε σε ευκαιριακές εκδόσεις βραχυπρόθεσμου χρέους, οδηγώντας σε ανεξέλεγκτα επίπεδα χρηματοοικονομικών κινδύνων. Η Κύπρος βρίσκεται εδώ και καιρό αποκλεισμένη από τις διεθνείς αγορές λόγω των υποβαθμίσεων της κυπριακής οικονομίας. Αυτές οι συνεχόμενες υποβαθμίσεις ήταν προϊόν από τη μια της αδυναμίας της κυβέρνησης στη λήψη μέτρων για την οικονομία, και από την άλλη του μεγέθους του τραπεζικού συστήματος και της έκθεσης του στην ελληνική οικονομία. Ως αποτέλεσμα το κράτος μας οδηγήθηκε στο σημείο να μη μπορεί να αναχρηματοδοτήσει το δημόσιο χρέος και να χρηματοδοτήσει τα ελλείμματα του. Τα κυπριακά ομόλογα τα οποία διαπραγματεύονται στις αγορές σε τιμές πολύ πιο κάτω από τις ονομαστικές τους αξίες δε μπορούν πλέον να χρησιμοποιηθούν ως εξασφάλιση για άντληση ρευστότητας, λόγω της τριπλής διαβάθμισης τους στην κατηγορία «junk». Αυτό έχει λειτουργήσει ως ανικίνητρο για ανανέωση των κυπριακών χρεογράφων κατά τη λήξη του και οδήγησε σε σημαντική αύξηση στο κόστος εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους. Τον Οκτώβριο του 2012 υπήρχε αύξηση 18% σε αυτό το κόστος από το ήδη αυξημένο 2011. Σημειώνεται ότι τα €7,2 δις που χρωστά η κυβέρνηση στο Γενικό Ταμείο Συντάξεων δεν υπολογίζονται στο δημόσιο χρέος, ενώ σύμφωνα με το Μνημόνιο Συναντίληψης οποιαδήποτε απόδοση από το συγκεκριμένο αποθεματικό δε θα λαμβάνεται υπόψη στις αναλογιστικές μελέτες.

Τραπεζικός τομέας

Το ΚΣ ΕΔΕΚ εμμένει στη θέση του για διεξαγωγή έρευνας και απόδοση ευθυνών, ώστε να διαφανεί πως οδηγήθηκε εδώ. Όμως, ανεξάρτητα από όποιες ευθύνες κι αν υπάρχουν για τη σημερινή κατάσταση, θα πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια εξυγίανσης του τραπεζικού μας συστήματος, και όχι διάλυσης του και χρησιμοποίησης του για οποιοσδήποτε σκοπιμότητες, ειδικά όσον αφορά τις συστημικές τράπεζες της χώρας. Άλλωστε ο συγκεκριμένος τομέας συντέινει για πολλά χρόνια στην ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας.

Οι ζημιές που ανακοίνωσαν οι κυπριακές τράπεζες μετά την απομείωση των ελληνικών ομολόγων ανήλθε σε €4,4 δις περίπου 20% του ΑΕΠ. Παράλληλα, τα δάνεια και οι αυξημένες επισφάλειες τους οδηγούν σε αυξημένα ποσά ανακεφαλαιοποίησης, και θέτουν υπό αμφισβήτηση τη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους.

Καταθέσεις-Χορηγήσεις:

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας τον Οκτώβριο του 2012 οι καταθέσεις στο εγχώριο χρηματοπιστωτικό σύστημα μειώθηκαν κατά €386,5 εκατομ., φθάνοντας στα €70,3 δις. Σε ετήσια βάση, οι καταθέσεις τον Οκτώβριο του 2012 αυξήθηκαν κατά 0,9 % σε σχέση με αύξηση 1,2% που σημείωσαν το Σεπτέμβριο του τρέχοντος έτους και αύξηση 3,5% τον Οκτώβριο του 2011.

Εξάλλου, τα δάνεια που παραχώρησαν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην Κύπρο μειώθηκαν τον Οκτώβριο του 2012 στα 71.4 δις ευρώ, από 72,6 δις ευρώ τον προηγούμενο μήνα και 67,8 δις ευρώ τον Οκτώβριο του 2011. Σε ετήσια βάση, οι χορηγήσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων τον Οκτώβριο

του 2012 μειώθηκαν στο 5,4% από 7% το Σεπτέμβριο του 2012 και 14,5% τον Οκτώβριο του 2011, καταδεικνύοντας την αδυναμία χρηματοδότησης της πραγματικής οικονομίας.

Είναι ξεκάθαρο ότι η αγορά πάσχει από σημαντική έλλειψη ρευστότητας και υψηλά επιτόκια, πνίγοντας τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και κάθε προοπτική επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Ανάγκες σε Κεφάλαια

Μέχρι τώρα είναι γνωστό το €1,8 δις και τα επιπλέον περίπου €700 εκατομ. από τη μη μετατροπή χρεογράφων της Λαϊκής, και τα 750 εκατομ. της Τράπεζας Κύπρου. Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών όμως ανακοίνωσε ότι οι δύο μεγάλες τράπεζες θα χρειαστούν περισσότερα ποσά όσον αφορά την ανακεφαλαιοποίηση τους από αυτά που είχαν υπολογιστεί στην αρχή. Το τελικό ποσό θα εξαρτηθεί εν πολλοίς από την τελική έκθεση του οργανισμού που διεξάγει το διαγνωστικό έλεγχο στα δανειακά χαρτοφυλάκια των τραπεζών και του 63% των Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων. Η τρόικα, η οποία είχε επαφές τόσο με τις εμπορικές τράπεζες αλλά και με το συνεργατισμό, από όσα έχουν δει το φως της δημοσιότητας, έχει επικεντρωθεί στη δυνατότητα των δανειοληπτών να αποπληρώσουν τα δάνεια, ενώ με τις παραδοχές που χρησιμοποιούνται μειώνονται οι αξίες των εξασφαλίσεων, κάτι που φυσιολογικά θα οδηγήσει σε σημαντικά αυξημένο ποσό επισφαλειών. Επιπλέον φαίνεται να έχουν εστιάσει την προσοχή τους σε δανειακές διευκολύνσεις που έτυχαν αναδιάρθρωσης τα τελευταία χρόνια. Όπως εκτιμάται, οι όροι της τελικής δανειακής σύμβασης που αναμένεται να εισηγηθεί η τρόικα θα εξαρτηθούν από το ύψος του ποσού που θα ζητηθεί από το Μηχανισμό Στήριξης και αναμένεται να καλύπτουν την αναδιάρθρωση του τραπεζικού τομέα, τη δημοσιονομική εξυγίανση και μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα.

Συνοψίζοντας, το τελικό ύψος του ποσού που θα διοχετευθεί από το Μηχανισμό Στήριξης θα διαμορφωθεί με βάση τις ανάγκες αναχρηματοδότησης του κυπριακού χρέους και χρηματοδότησης των ελλειμμάτων και τις ανάγκες ανακεφαλαιοποίησης του τραπεζικού τομέα οι οποίες θα διαπιστωθούν μετά και τον έλεγχο των δανειακών χαρτοφυλακίων. Είναι ξεκάθαρο ότι έχουμε αποταθεί στην Ευρώπη τόσο για σκοπούς ανακεφαλαιοποίησης, αλλά και λόγω των δημοσιονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουμε.

Ένταξη στο Μηχανισμό και διαπραγμάτευση με την τρόικα

Η κυβέρνηση και η τρόικα, μετά από διαπραγμάτευση κατέληξαν σε ένα κείμενο 30 σελίδων που το ονόμασαν «Μνημόνιο Συναντίληψης» (ΜΣ). Αυτό το ΜΣ είναι η βάση της δανειακής σύμβασης, η οποία δανειακή σύμβαση θα είναι ένα πολύ πιο πολύπλοκο νομικό έγγραφο. Η κυβέρνηση συμφώνησε σε όλες τις πρόνοιες αυτού του μνημονίου, εκτός από το ποσό της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών που δεν είναι ακόμα γνωστό, παρόλο που στο μνημόνιο αναφέρεται το καταρχήν ποσό των €10 δις.

Το μνημόνιο θα πρέπει να κριθεί στη βάση του αν είναι διαχειρίσιμο, αν μπορούμε δηλαδή ως οικονομία και ως κοινωνία να το διαχειριστούμε, και κυρίως είναι αν είναι ένα μνημόνιο που θα μας βοηθήσει να βγούμε από την κρίση ή θα μας χώσει πιο βαθιά στην κρίση;

Η πρώτη παρατήρηση είναι ότι το μνημόνιο αυτό, ή καλύτερα η αποδοχή του μνημονίου από την κυβέρνηση, ήταν απότοκο του εκβιαστικού διλήμματος του κινδύνου κατάρρευσης του τραπεζικού συστήματος και της αδυναμίας μας να διαμορφώσουμε και άλλες επιλογές για τη χώρα μας. Όταν κάποιος αναγκάζεται να δεχτεί μια συμφωνία κάτω από απειλή οικονομικής καταστροφής και επειδή αισθάνεται ότι δεν έχει άλλες επιλογές, αυτή η συμφωνία ασφαλώς δεν μπορεί να είναι μια καλή συμφωνία.

Μια αντικειμενική γενική εκτίμηση για το μνημόνιο αυτό, είναι ότι η τρόικα πέτυχε ό,τι επεδίωξε από την αρχή: ένα μνημόνιο που κινείται απόλυτα στη φιλοσοφία της μονόπλευρης λιτότητας, μιας φιλοσοφίας που στην πράξη απέτυχε γιατί οδηγεί την οικονομία σε ένα φαύλο κύκλο ύφεσης-περισσότερης ανεργίας-μεγαλύτερης ανάγκης για στήριξη. Είναι ένα μνημόνιο χωρίς κανένα ουσιαστικό μέτρο και προοπτική ανάπτυξης, ένα μνημόνιο που αφήνει απροστάτευτες ευάλωτες ομάδες και πλήττει την κοινωνική συνοχή. Ένα μνημόνιο που κατά κύριο λόγο στηρίζεται στους φόρους και στις σαρωτικές μειώσεις μισθών. Ένα μνημόνιο που πλήττει κορυφαίους κοινωνικούς θεσμούς, τα κοινωνικά επιδόματα, το ΓΕΣΥ, την ιδιοκατοίκηση. Ταυτόχρονα, μέσα από εποικοδομητικές ή μη ασάφειες, θέτει σε αμφιβολία και δεν διασφαλίζει επαρκώς κυριαρχικά μας δικαιώματα όπως το δικαίωμα διαχείρισης του εθνικού μας πλούτου, του ΦΑ.

Σε τελική ανάλυση, μια διαπραγμάτευση κρίνεται εκ του αποτελέσματός της. Και τα αποτελέσματα αυτής της διαπραγμάτευσης δυστυχώς δεν είναι θετικά. Το συμπέρασμα μας είναι ότι αυτό το ΜΣ είναι μια κακή βάση για συμφωνία. Πρέπει να πούμε ότι σε κάποια σημεία βελτιώθηκε από την αρχική πρόταση της τρόικας. Σε πολλά όμως σημεία υπήρξε χειροτέρευση του, κάτι που χρεώνεται στη διαπραγμάτευση (περικοπές μισθών, φόροι, το θέμα του ΦΑ).

Έστω και αν δεν έχουμε πολλές επιλογές, δεν μπορούμε να δεχτούμε πως αυτό το κείμενο που κατέληξε η κυβέρνηση, και δυστυχώς το δέχτηκε, είναι το τελικό, το τελευταίο κείμενο. Έχει μέσα πρόνοιες απαράδεκτες, έχει μέσα ασάφειες επικίνδυνες. Με τέτοιες πρόνοιες δεν μπορούμε να μη

διεκδικήσουμε το δικαίωμα περαιτέρω διαπραγμάτευσης του. Είναι κατανοητό ότι μπορεί να μην μπορούν να αλλάξουν κάποια αριθμητικά δεδομένα. Όμως υπάρχουν και πρόνοιες που δεν μπορούν να μην αλλάξουν. Ως ΕΔΕΚ, ζητήσαμε από την κυβέρνηση να διαπραγματευτεί περαιτέρω το ΜΣ, ώστε να αφαιρεθούν οι απαράδεχτες πρόνοιες, να αντικατασταθούν με άλλες πιο αποδεχτές πρόνοιες ίσου οικονομικού αποτελέσματος. Το ίδιο θα προσπαθήσουμε να το κάνουμε εμείς ως κοινοβουλευτική ομάδα της ΕΔΕΚ μέσα από τη διαφοροποίηση των νομοσχεδίων που θα έρθουν στη Βουλή, αλλά και μέσα από τον προϋπολογισμό.

Ανεξάρτητα από το τι μνημόνιο θα υπογραφεί τελικά, θα πρέπει πάση θυσία να διατηρήσουμε τη δυνατότητα μας να το επαναδιαπραγματευθούμε. Και να το κάνουμε μόλις μπορέσουμε να διαμορφώσουμε τέτοιες συνθήκες που να μας επιτρέπουν να έχουμε και άλλες επιλογές.

Θέλουμε να σημειώσουμε και το εξής: Ακόμα και αν γίνει κατορθωτό να υπογράψουμε ένα υποφερτό μνημόνιο, δε θα πάρει μπρος η οικονομία μας απλά και μόνο με την υπογραφή του. Χρειάζεται εμείς να κάνουμε μια σειρά από ενέργειες αναφορικά με την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, γιατί χωρίς ανάπτυξη δεν υπάρχει τρόπος να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας, να μειωθεί η ανεργία και να βγούμε από την κρίση. Γι' αυτό θα πρέπει να υπάρξει μια πλήρης και συντονισμένη αξιοποίηση όλων των μέτρων που μπορούν να συμβάλουν προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης, ιδιαίτερα των μέτρων εκείνων που δεν έχουν μεγάλες κεφαλαιακές απαιτήσεις:

- Πάταξη γραφειοκρατίας.
- Πιο αποτελεσματική δημόσια διοίκηση και διαδικασίες.
- Παροχή ισχυρών κινήτρων για επενδύσεις και για επιχειρηματική δραστηριότητα από νέους.
- Φορολογικά και πολεοδομικά κίνητρα.
- Επανακατεύθυνση της οικονομικής δραστηριότητας σε νέους τομείς.
- Εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας.
- Ιδιαίτερη έμφαση στη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (μείωση ενοικίων, πάγωμα δανειακών υποχρεώσεων κ.λπ.).
- Μείωση των επιτοκίων.
- Προσέλκυση ξένων επενδύσεων.

Τίποτα δεν τέλειωσε ακόμα και τίποτα δεν θα τελειώσει με την υπογραφή του μνημονίου. Έχουμε ακόμα πολύ και επικίνδυνο δρόμο μπροστά μας. Υπάρχουν τεράστιοι κίνδυνοι. Κίνδυνοι και από την μη υπογραφή μνημονίου, κίνδυνοι όμως και από την υπογραφή ενός μνημονίου με καταστροφικές πρόνοιες. Όλα αυτά πρέπει να συναξιολογηθούν με κάθε σοβαρότητα. Να μελετήσουμε τα τελικά κείμενα. Δεν είναι η ώρα της κομματικής σκοπιμότητας. Δεν μπορούμε να παίζουμε με το μέλλον του τόπου μας, είτε με τον ένα είτε με τον άλλο τρόπο. Είναι η ώρα της εθνικής ευθύνης για όλους.

E. Παρατηρήσεις του Ευρωπαϊκού Κόμματος

Γενικά σχόλια και θέσεις

Το Ευρωπαϊκό Κόμμα βλέπει ότι, κλείνουμε ακόμα ένα χρόνο κατά τον οποίο η ύφεση που μαστίζει τη χώρα μας όχι μόνο δε μετριάστηκε, αλλά ανθιέτως έχει ενταθεί, ενώ το δημοσιονομικό έλλειμμα και το δημόσιο χρέος ξέφυγαν περαιτέρω από τον έλεγχο της Κυβέρνησης. Αυτό σε μια περίοδο που η Κύπρος έχει οδηγηθεί σε αποκλεισμό από τις διεθνείς χρηματαγορές και η κυβέρνηση αναγκάζεται να ικετεύει να δανειστεί από τα ταμεία προνοίας και συντάξεων των εργαζομένων, τα μέλη των οποίων δικαιολογημένα εκφράζουν τις ανησυχίες τους, εάν αυτά τα δάνεια θα επιστραφούν.

Δυστυχώς, και το 2013 έχουμε ακόμα ένα χρόνο που συγκεντρώνεται στην αύξηση των τακτικών δαπανών κατά 11,2% και την περαιτέρω μείωση των αναπτυξιακών δαπανών κατά 21,2%, πράγμα που θα επιφέρει καθαρή αύξηση των δαπανών κατά €656 εκατομ., χωρίς να εντατικοποιείται η οικονομική ανάπτυξη.

Η φιλοσοφία της κυβέρνησης περιορίζεται στην αποκοπή μισθών και θέσεων στο δημόσιο τομέα και ταυτόχρονα την αύξηση της φορολογίας. Ενέργειες που μόνο περαιτέρω ύφεση μπορεί να φέρουν. Η κυβέρνηση μας καθησυχάζει με την προοπτική βελτίωσης της κατάστασης από το 2015. Αυτό το αμφιβάλλουμε, εφόσον η κυβέρνηση δανείστηκε για χρηματοδότηση των ελλειμμάτων του 2009-2011 και αυτά τα συσσωρευμένα δάνεια, μαζί με το δάνειο για τα ελλείμματα της περιόδου 2012-2016, θα αποπληρώνονται από τώρα, πράγμα που σημαίνει ότι, χρήματα για ανάπτυξη μάλλον δε θα υπάρχουν. Ο ισχυρισμός της κυβέρνησης ότι, οι μειωμένες χρηματοδοτικές ανάγκες που θα προκύψουν θα απελευθερώσουν πόρους για ανάπτυξη, δεν μπορούν να τεκμηριωθούν. Η κυβέρνηση θα έπρεπε να παρουσιάσει το χρονοδιάγραμμα της εξόφλησης των δανείων της τρούικας, σε σύγκριση με την ετήσια

δημοσιονομική κατάσταση για την περίοδο του πιο πάνω χρονοδιαγράμματος. Πρέπει να σημειωθεί ότι, για το 2013 ήδη προβλέπεται η Κύπρος θα χρειαστεί 3,1 δις ευρώ για εξυπηρέτηση και αποπληρωμή του δημόσιου χρέους, σε σύγκριση με 1,9 δις ευρώ το 2012.

Για κάποια διαρθρωτικά μέτρα που έχουν συμφωνηθεί, φαίνεται να υπάρχουν ακόμα προβλήματα και ασάφειες, που τώρα με την κατάθεση των σχετικών νομοσχεδίων εμφανίζονται. Μας δημιουργούνται ανησυχίες για την τυχόν καθυστέρηση και αβεβαιότητα που δημιουργείται, τόσο εντός της Κύπρου, όσο και στο εξωτερικό. Γι' αυτό η κυβέρνηση θα πρέπει να κινηθεί αποφασιστικά να κλείσει τα θέματα που μένουν ανοικτά και να πιέσει την τρόικα να επισπεύσει τις διαδικασίες για έγκριση και εκταμίευση των δανείων, ειδικά τώρα που παραδέχθηκε τον κίνδυνο της στάσης πληρωμών.

Παρόλη τη ζοφερή εικόνα που υπάρχει εμείς, ως Ευρωπαϊκό Κόμμα, πάντα παίρναμε τη θέση ότι δε θα πρέπει να πέσουμε σε ένα ατέρμονο καταιγισμό αλληλοκατηγοριών και αντιπαράθεσεων, αλλά με υπευθυνότητα, συναίνεση και ενότητα στόχων, να πάρουμε εκείνες τις σωστές και θαρραλέες αποφάσεις, που θα μας βγάλουν από την εγκυμονούσα καταστροφή. Γι' αυτό το λόγο έχουμε δεχθεί αρκετές φορολογίες και μειώσεις μισθών και δικαιωμάτων, για να βοηθήσουμε να αποφευχθεί η καταστροφή.

Η δική μας εισήγηση είναι ότι ο φετινός προϋπολογισμός δεν θα έπρεπε να είναι μονοετής αλλά τετραετής, να περιελάμβανε συμπληρωματικά νομοσχέδια και ανάλογες μεταρρυθμίσεις του κράτους αλλά και σχεδιασμό για ενίσχυση της πραγματικής οικονομίας.

Προϋπολογισμός του 2013

1) Επιμέρους σχόλια και θέσεις-Έσοδα

- α) Τα συνολικά προβλεπόμενα έσοδα κατά το 2013 είναι μειωμένα κατά 4,6% σε σχέση με τα αναθεωρημένα προβλεπόμενα έσοδα του 2012. Χωρίς τα δάνεια όμως, τα έσοδα για το 2013 προβλέπονται να είναι κατά 22,4% υψηλότερα από τον προηγούμενο αναθεωρημένο προϋπολογισμό. Σίγουρα η ενσωμάτωση κάποιων φορολογικών και άλλων εισοδηματικών μέτρων, φαίνεται να έχουν επηρεάσει τις προβλέψεις, αλλά με βάση τα προηγούμενα χρόνια που δεν εκτιμήθηκε σωστά ο επηρεασμός της περαιτέρω βάθυνσης της ύφεσης, μας δημιουργεί κάποιες αμφιβολίες, αν θα επιτευχθεί η εν λόγω αύξηση.
- β) Η πτώση των εσόδων από το φόρο εισοδήματος (€128 εκατομ.) δε θα έπρεπε να υπάρχει, εφόσον γνωρίζουμε ότι υπάρχουν ανείσπρακτες οφειλές προς το φόρο εισοδήματος. Γιατί η καθυστέρηση στην είσπραξη;
- γ) Σε σχέση με το ΦΠΑ η αύξηση του συντελεστή σε 18% και 19%, που αναμενόταν να επιφέρει πρόσθετα μεταξύ €50 εκατομ. και €70 εκατομ., φαίνεται ότι, θα αντισταθμιστεί και με το παραπάνω, εφόσον η ύφεση θα βαθύνει με αποτέλεσμα, τα αναμενόμενα έσοδα να είναι κατά €65 εκατομ. μειωμένα σε σύγκριση με το 2012. Δε θα εκπλαγούμε εάν τελικά η μείωση θα είναι πιο μεγάλη. Και εδώ η εισήγηση μας είναι η πιο έντονη δραστηριοποίηση στην είσπραξη των οφειλομένων φόρων και όχι την επιβολή πρόσθετων φόρων.
- δ) Κάτω από την κατηγορία ενοίκια, δικαιώματα και άλλοι πρόσοδοι, φαίνεται μια προβλεπόμενη αύξηση της τάξης των €84 εκατομ., σε σχέση με το 2012. Αυτό το ποσό όμως δεν συνάδει με τα ποσά των €10 εκατομ. και €5 εκατομ. για το 2013 που έχουν περιληφθεί στο Μνημόνιο, για τη χρέωση ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης ασθενών εξωτερικών ιατρείων και τη γενική αναθεώρηση των τελών της κυβέρνησης.
- ε) Στα έσοδα από τη φορολογία της περιουσίας, φαίνεται να στηρίζεται αρκετά η κυβέρνηση. Η αύξηση σε αυτά τα έσοδα προβλέπεται να αυξηθεί το 2013 κατά 132,3%, που σαφέστατα αντανάκλα την εφαρμογή της επιβολής του αναθεωρημένου (λόγω της τρόικας) νόμου, για την φορολόγηση της ακίνητης ιδιοκτησίας, με αναθεωρημένες αξίες και συντελεστές. Η θέση του κόμματός μας είναι ότι, να φορολογείται η περιουσία, αλλά να φορολογείται σωστά και λογικά. Δε νοείται η φορολογία να επιφέρει πέραν των €150 εκατομ., όταν ισχυρίζεται η κυβέρνηση ότι μόνο €80 εκατομ. θα παίρνει, ενώ η τρόικα είχε ζητήσει μόνο €69 εκατομ. Μια υπερβολική αύξηση, που θα προκύψει από την εφαρμογή των νέων συντελεστών και αναθεωρημένων αξιών, θα καταστρέψει τον κατασκευαστικό τομέα και θα αποθαρρύνει την ανάπτυξη. Κάποιες αναφορές που κυκλοφορούν τελευταίως για την εφαρμογή ενός κοινού συντελεστή για όλες τις αξίες και χωρίς να διευκρινίζεται εάν το αφορολόγητο ποσό των €150.000 θα συνεχίσει να ισχύει, δημιουργούν εύλογες ανησυχίες, κατά πόσο μια τέτοια αλλαγή θα είναι δίκαιη.

2) Επιμέρους σχόλια και θέσεις-Δαπάνες

- α) Η φιλοσοφία της κυβέρνησης φανερώνεται αμέσως μόλις ανοίξουμε τον προϋπολογισμό των δαπανών για το 2013, όπου οι συνολικές δαπάνες προβλέπονται να αυξάνουν κατά

7,4% σε σχέση με το 2012, εφόσον αναμένεται να αυξηθούν οι τακτικές δαπάνες κατά 11,2% και οι αναπτυξιακές να μειωθούν κατά 21,1%.

- β) Παρόλο της προαναφερόμενης αύξησης των δαπανών, εντούτοις η Κυβέρνηση προβλέπει μείωση κατά 5,3% των δαπανών που αφορούν τις απολαβές, συνεισφορές, συντάξεις και φιλοδωρήματα του προσωπικού και αξιωματούχων της κυβέρνησης. Όμως, έχοντας υπόψη το γεγονός ότι, τα αντίστοιχα ποσά το 2012 ήταν αυξημένα σε σύγκριση με το 2011, οι μικρές μειώσεις που αναμένονται να επιτευχθούν για το 2013, υπολείπονται πολύ από το 15% μείωση που απαιτεί η τρόικα για την περίοδο 2012-2013.
- γ) Η αύξηση των συνολικών δαπανών οφείλεται στην αύξηση των δαπανών για λειτουργικές δαπάνες, μεταβιβάσεις και το μεγαλύτερο μέρος στην εξυπηρέτηση, αποπληρωμή και κόστος έκδοσης δανείων. Η εξυπηρέτηση, αποπληρωμή και κόστος δανεισμού προβλέπονται να φθάσουν τα €3,1 δις το 2013 σε σχέση με €1,9 δις το 2012, μια αύξηση της τάξης του 63%. Όπως γίνεται αντιληπτό η μείωση ενός τέτοιου βάρους, το συντομότερο δυνατόν, είναι ουσιαστικής σημασίας, για να μπορούμε να διαθέσουμε αρκετούς πόρους, που να μπορούν να κάνουν την διαφορά για επαναδραστηριοποίηση της οικονομίας μας. Η ανάγκη για συλλογική ενημέρωση, συζήτηση, διαμόρφωσης στρατηγικής, σχεδιασμού και προγραμματισμού ενεργειών και λήψης αποφάσεων είναι απαραίτητη.
- δ) Σε ότι αφορά τις μεταβιβάσεις εντοπίζουμε ότι, ενώ κατά τη μελέτη και συζήτηση των μέτρων για το Μνημόνιο, είχαμε συμφωνήσει όλα τα κόμματα, ότι θα μπορούσαν να γίνουν περισσότερες εξοικονομήσεις από τα κονδύλια των κοινωνικών παροχών, χωρίς να πλήττονται εκείνα τα άτομα που όντως έχουν ανάγκη για στήριξη και ότι οι περικοπές θα μπορούσαν να ήταν πιο υψηλές από τα €200 εκατομ. Διερωτόμαστε, μήπως η εξοικονόμηση που «αναμένεται» από την επιβολή κριτηρίων για την παροχή δωρεάν παροχής ιατρικής περίθαλψης σε τουρκοκύπριους και αλλοδαπούς, που υπολογίζεται σε €50 εκατομ., θα καλυφτεί από τη μικρότερη μείωση στις άλλες κοινωνικές παροχές;
- ε) Είναι όντως ανησυχητικό το γεγονός ότι, σε μια περίοδο που γίνεται προσπάθεια να ελκύνουμε επενδυτές, με αφορμή το φυσικό αέριο και ταυτόχρονα να αντιμετωπίσουμε τις τουρκικές προκλήσεις στη ΑΟΖ μας, η αμυντική θωράκιση μας πάσχει από τα σχετικά μικρά ποσά (€95 εκατομ. μόνο) που διαθέτουμε στους προϋπολογισμούς μας.
- στ) Στην περίπτωση του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων, βλέπουμε μια αύξηση το 2013 της τάξης των €23 εκατομ., από €42,7 εκατομ. το 2012, σε €65 εκατομ., για επιχορήγηση των εταιρειών αστικών λεωφορείων. Εταιρείες που διαφήμιζε η κυβέρνηση ότι, με αυτές είχε λυθεί το συγκοινωνιακό πρόβλημα στις αστικές περιοχές. Σίγουρα αν δοθούν αρκετές επιχορηγήσεις, όλοι μας θα μπορούμε να λύσουμε τέτοια προβλήματα και μάλιστα με καλύτερο έλεγχο στη διαχείρισή τους. Διερωτόμαστε γιατί δεν μπορούσαν να αυξήσουν έστω και με ένα ή δύο ευρώ τα κόμιστρά τους; Ή μήπως αυτό θα ήταν η καπιταλιστική λύση του προβλήματος; Η θέση μας είναι να αφεθούν οι εταιρείες να διαμορφώνουν τις εργασίες τους, τις διαδρομές τους και τα κόμιστρα τους ως ιδιωτικές εταιρείες, με σκοπό να μην χρειάζονται κρατική ενίσχυση. Θα πρέπει να ζητηθεί από τη Βουλή να ενημερωθεί κατά πόσο οι εταιρείες αυτές είναι βιώσιμες.
- ζ) Σχετικά με το Γε.Σ.Υ. και τον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας, βλέπουμε κάτω από τις μεταβιβάσεις εσωτερικού ότι, ο οργανισμός θα πάρει το 2013 €3,7 εκατομ. για κάλυψη του προϋπολογισμού του. Δεδομένου ότι έχει εγερθεί από την τρόικα, θέμα νέας μελέτης για το Γε.Σ.Υ., θα πρέπει να ενημερωθεί η Βουλή προς τι θα στοχεύει αυτή η μελέτη και μέχρι να γίνει, τι θα κάνει ο οργανισμός; Πιστεύουμε ότι θα πρέπει η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας να αναλάβει την πιο στενή και λεπτομερή παρακολούθηση των εξελίξεων και τα κόστη των εργασιών και ενεργειών που λαμβάνονται για τη μελέτη και τη λειτουργία του Γε.Σ.Υ.

ΣΤ. Παρατηρήσεις του Κινήματος Οικολόγων Περιβαλλοντιστών

Αναγνωρίζουμε τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει η κυπριακή οικονομία και το κυπριακό κράτος αυτή την χρονική περίοδο. Είναι σαφές ότι μπαίνουμε σε εποχή ισχνών αγελάδων. Άλλο πράγμα όμως είναι η οικονομική περισυλλογή και άλλο η μονόπλευρη και ισοπεδωτική λιτότητα. Άλλο το κούρεμα και άλλο αποκεφαλισμός. Δυστυχώς, ο Προϋπολογισμός που κατέθεσε η κυβέρνηση είναι προϋπολογισμός ύφεσης, που αντικατοπτρίζει την έλλειψη στρατηγικής εξόδου από την κρίση. Περιλαμβάνει μέτρα κοινωνικής οπισθοδρόμησης αναπτυξιακής υποβάθμισης και εργασιακής οπισθοχώρησης. Είναι ένας προϋπολογισμός χωρίς τα τρία «Α», δηλαδή Ανάπτυξη, Ανταγωνιστικότητα και Αειφορία.

Οι λανθασμένοι χειρισμοί από πλευράς της κυβέρνησης έφεραν τη χώρα στη θέση να μην έχει περιθώρια χρόνου, και να καλείται η Βουλή να εξετάζει τον προϋπολογισμό του κράτους μέσα σε

ασφικτικά χρονοδιαγράμματα. Είναι καθαρή η ευθύνη της κυβέρνησης το γεγονός ότι ο χρόνος κατέστη παράγοντας που καθόρισε το περιεχόμενο της καταρχήν συμφωνίας, αφού τα οικονομικά της χώρας βρίσκονταν στο παρά πέντε της πλήρους στάσης πληρωμών και της χρεοκοπίας.

Ως αποτέλεσμα αυτής της ανεύθυνης στάσης της κυβέρνησης, τα οικονομικά δεδομένα έχουν επιδεινωθεί. Φτάσαμε να αντιμετωπίζουμε εξαιρετικά επαχθείς όρους για να αναγκαστεί φαίνεται τελικά η κυβέρνηση να αποδεχτεί σε μεγάλο βαθμό τις αρχικές απαιτήσεις της τρόικας.

Ο προϋπολογισμός αυτός, με την έμφαση στις τεράστιες περικοπές στις δαπάνες του κοινωνικού κράτους και την απόλυση ωρομίσθιων και εποχιακού προσωπικού οδηγεί σε μονόπλευρη λιτότητα και σε σφαγιασμό της ανάπτυξης και αύξηση της ανεργίας. Θα επιδεινώσει περαιτέρω τη κατάσταση της οικονομίας και να μεγαλώσει τη ψαλίδα μεταξύ φτωχών και πλουσίων. Ως Οικολόγοι, ιδιαίτερα επικίνδυνη για το φυσικό περιβάλλον και την ποιότητα ζωής τον περιορισμό των κονδυλίων για τη διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων, τον περιορισμό των χορηγιών των περιβαλλοντικών και φιλοζωικών οργανώσεων, το ψαλίδισμα των έργων αποκατάστασης του περιβάλλοντος σε λατομεία και μεταλλεία κ.ο.κ.

ΜΕΡΟΣ Δ΄

Παρουσιολόγιο συνεδριών της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για τη συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού του 2013

Ημερομηνία συζήτησης	Υπουργείο/ανεξάρτητη υπηρεσία	Παρόντες βουλευτές
Πέμπτη, 29 Νοεμβρίου 2012	<ul style="list-style-type: none"> Υπουργός Οικονομικών Ανάλυση κρατικών εσόδων Δημοσιονομικοί δείκτες Οικονομική πολιτική και δημοσιονομική κατάσταση <i>Υπουργός Οικονομικών:</i> <i>Βάσος Σιαρλή</i> Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου <i>Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου:</i> <i>Πανίκος Δημητριάδης</i> 	<p>Μέλη της επιτροπής: Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος Άγγελος Βότσης Μάριος Μαυρίδης Χάρης Γεωργιάδης Γιάννος Λαμάρης Πάμπτος Παπαγεωργίου Νίκος Νικολαΐδης Νίκος Κουτσού Γιώργος Περδίκης</p> <p>Μη μέλη της επιτροπής: Χρήστος Στυλιανίδης Ζαχαρίας Ζαχαρίου Κυριάκος Χατζηγιάννης Ευθύμιος Δίπλαρος Αντρέας Μιχαηλίδης Γιώργος Λουκαΐδης Ανδρέας Καυκαλιάς Χρίστος Μέσης Χριστάκης Τζιοβάνης Γιώργος Γεωργίου Δημήτρης Συλλούρης</p>

<p>Παρασκευή, 30 Νοεμβρίου 2012</p>	<p>Κεφάλαιο 18 - Υπουργείο Οικονομικών (Κατ' άρθρον συζήτηση)</p> <p>Κεφάλαιο 15 - Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Κατ' άρθρον συζήτηση)</p>	<p>Μέλη της επιτροπής: Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος Άγγελος Βότσης Μάριος Μαυρίδης Χάρης Γεωργιάδης Γιάννος Λαμάρης Νίκος Νικολαΐδης Γιώργος Πεردίκης</p> <p>Μέλη της επιτροπής: Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος Άγγελος Βότσης Μάριος Μαυρίδης Χάρης Γεωργιάδης Γιάννος Λαμάρης Νίκος Νικολαΐδης Γιώργος Πεردίκης</p> <p>Μη μέλη της επιτροπής: Ανδρέας Φακοντής Σκεύη Κούτρα Κουκουμά Πανίκκος Σταυριανός Χρήστος Στυλιανίδης Στέλλα Κυριακίδου</p>
<p>Δευτέρα, 3 Δεκεμβρίου 2012</p>	<p>Κεφάλαιο 12 - Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος (Κατ' άρθρον συζήτηση)</p>	<p>Μέλη της επιτροπής: Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος Άγγελος Βότσης Αβέρωφ Νεοφύτου Μάριος Μαυρίδης Χάρης Γεωργιάδης Πάμπος Παπαγεωργίου Νίκος Νικολαΐδης Νίκος Κουτσού Γιώργος Πεردίκης</p> <p>Μη μέλη της επιτροπής: Γιαννάκης Γαβριήλ Αντρέας Καυκαλιάς</p>

		<p>Μη μέλη της επιτροπής: Νίκος Τορναρίτης Ευθύμιος Δίπλαρος Γιώργος Λουκαΐδης Αντρέας Καυκαλιάς Αθηνά Κυριακίδου Γιώργος Βαρνάβα</p>
<p>Τετάρτη, 5 Δεκεμβρίου 2012</p>	<p>Κεφάλαιο 13 - Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως (Κατ' άρθρον συζήτηση)</p> <p>Κεφάλαιο 17 - Υπουργείο Εξωτερικών (Κατ' άρθρον συζήτηση)</p> <p>Κεφάλαιο 22 - Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων (Κατ' άρθρον συζήτηση)</p>	<p>Μέλη της επιτροπής: Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος Μάριος Μαυρίδης Χάρης Γεωργιάδης Νίκος Νικολαΐδης Γιώργος Πεردίκης</p> <p>Μη μέλη της επιτροπής: Ιωνάς Νικολάου Άριστος Δαμιανού Αντώνης Αντωνίου Σοφοκλής Φυττής Σκεύη Κούτρα Κουκουμά Πανίκκος Σταυριανός Ρούλα Μαυρονικόλα</p> <p>Μέλη της επιτροπής: Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος Αβέρωφ Νεοφύτου Μάριος Μαυρίδης Χάρης Γεωργιάδης Νίκος Νικολαΐδης Γιώργος Πεردίκης</p> <p>Μη μέλη της επιτροπής: Χρίστος Μέσης</p> <p>Μέλη της επιτροπής: Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος Χάρης Γεωργιάδης Νίκος Νικολαΐδης Γιώργος Πεردίκης</p>

		<p>Μη μέλη της επιτροπής: Αντώνης Αντωνίου Ανδρέας Μιχαηλίδης Αντρέας Φακοντής Κώστας Κώστα Χριστάκης Τζιοβάνης</p>
<p>Παρασκευή, 14 Δεκεμβρίου 2012</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Έγκριση προσχεδίου έκθεσης της επιτροπής • Έγκριση τροποποιήσεων του προϋπολογισμού του 2013 που κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών 	<p>Μέλη της επιτροπής: Νικόλας Παπαδόπουλος, πρόεδρος Άγγελος Βότσης Αβέρωφ Νεοφύτου Χάρης Γεωργιάδης Μάριος Μαυρίδης Γιάννος Λαμάρης Νίκος Νικολαΐδης Νίκος Κουτσού Γιώργος Περδίκης</p>

ΜΕΡΟΣ Ε΄

Πίνακες που αντικατοπτρίζουν τη δημοσιονομική κατάσταση

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	€ εκ.	€ εκ.	€ εκ.	€ εκ.	€ εκ.	€ εκ.	€ εκ.	€ εκ.
Ακαθάριστο Εγχώριον Προϊόν (τρέχουσες τιμές)	17.157,1	16.853,5	17.406,0	17.979,3	17.855,9	17.493,5	17.522,2	18.051,3
Ρυθμός Ανάπτυξης (%)	3,6	(1,9)	1,1	0,5	(2,4)	(3,5)	(1,3)	1,1
Ανεργία ΕΕΔ (%)	3,7	5,3	6,2	7,9	12,0	13,8	14,2	13,0
Πληθωρισμός (Εναρμονισμένος Δείκτης) (%)	4,4	0,2	2,6	3,5	3,4	1,5	1,4	1,5
Δημοσιονομικό Έλλειμμα	160,6	-1.011,1	-920,1	-1.132,4	-925,0	-765,0	-560,0	-290,0
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	0,9	-6,0	-5,3	-6,0	-5,2	-4,4	-3,2	-1,6
Πρωτογενές Έλλειμμα/Πλεόνασμα	647,2	-598,8	-528,8	-706,4	-390,1	-90,0	145,0	446,5
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	3,8	-3,6	-3,0	-3,9	-2,2	-0,5	0,8	2,5
Δημόσιες Αποταμιεύσεις	687,7	-323,4	-261,8	-500,0	-385,0	-280,0	-60,0	236,0
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	4,0	-1,9	-1,5	-2,8	-2,2	-1,6	-0,3	1,3
Κεφαλαιουχικές Δαπάνες	528,3	708,8	658,8	635,3	540,0	490,0	500,0	525,0
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	3,1	4,2	3,8	3,5	3,0	2,8	2,9	2,9
Ακαθάριστες Χρηματοδοτικές Ανάγκες	-1.295,1	-2.408,0	-2.112,2	-2.441,0	-3.250,0	-3.580,9	-2.120,0	-2.450,0
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	-7,5	-14,3	-12,1	-13,6	-18,2	-20,5	-12,1	-13,6
Δημόσιο Χρέος	8.388,1	9.864,5	10.652,6	12.777,0	15.320,0	16.090,0	16.750,0	17.145,0
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	48,9	58,5	61,2	71,1	85,8	92,0	95,6	95,0
Δημόσιο Εξωτερικό Χρέος	2.354,2	3.984,5	5.615,1	7.115,6	8.521,1	10.900,0	11.510,0	12.000,0
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	13,7	23,6	32,3	39,6	47,7	62,3	65,7	66,5
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών	-3.047,0	-1.318,8	-1.354,8	-1.200,2	-709,0	-253,5	-84,2	48,4
% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	-17,8	-7,8	-7,8	-6,7	-4,0	-1,4	-0,5	0,3

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΜΕΓΕΘΗ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΟΠΩΣ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΤΕΘΕΙ									
ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2005-2013 (σε εκατομμύρια ευρώ)									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ΕΣΟΔΑ	4.644,7	5.457,5	5.664,5	7.061,7	6.755,9	6.331,2	6.309,2	7.740,3	7.624,3
ΔΑΠΑΝΕΣ	6.074,1	6.627,3	6.954,0	7.509,6	8.131,6	8.626,8	8.861,8	8.770,3	9.458,4
ΕΛΛΕΙΜΜΑ	-1.429,5	-1.169,8	-1.289,5	-447,9	-1.375,7	-2.295,6	-2.552,6	-1.030,0	-1.834,2

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΠΕΡΙΛΗΨΗ-ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΣΟΔΩΝ (διαφορά) 2009-2013 (σε χιλιάδες ευρώ)

	Πραγματικά Έσοδα 2009	Πραγματικά Έσοδα 2010	Διαφορά	Πραγματικά Έσοδα 2011	Διαφορά	Προϋπολ. Έσοδα 2012	Διαφορά	Προϋπολ. Έσοδα 2013	Διαφορά
ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	1.892.917	1.902.583	9.666	2.085.738	183.155	2.185.000	99.262	2.155.940	-29.060
ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	2.709.479	2.749.993	40.514	2.757.192	7.199	2.708.300	-48.892	2.731.493	23.193
ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	214.669	237.178	22.509	222.805	-14.373	240.000	17.195	238.192	-1.808
ΕΝΟΙΚΙΑ, ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΠΡΟΣΟΔΟΙ	72.317	178.180	105.863	94.984	-83.196	135.000	40.016	219.568	84.568
ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	134.618	226.662	92.044	238.801	12.139	220.000	-18.801	235.757	15.757
ΑΛΛΑ ΕΣΟΔΑ	229.064	219.478	-9.586	180.507	-38.971	178.000	-2.507	105.114	-72.886
Έσοδα μη άλλως Κατατάξιμα	117.191	117.927	736	99.671	-18.256	99.800	129	24.098	-75.702
Έσοδα Αμυντικής Θωράκισης	479	396	-83	739	343	200	-539	200	0
Άλλα Λειτουργικά Έσοδα	57.339	53.682	-3.657	52.540	-1.142	55.000	2.460	58.416	3.416
Πρόσοδοι από Τόκους	49.857	43.659	-6.198	23.941	-19.718	20.000	-3.941	20.380	380
Πωλήσεις Παγίων/Μετοχών	4.198	3.814	-384	3.616	-198	3.000	-616	2.020	-980
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ Α	5.253.064	5.514.074	261.010	5.580.027	65.953	5.666.300	86.273	5.686.064	19.764
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	456.465	292.659	-163.806	1.746.699	1.454.040	2.331.739	585.040	1.938.218	-393.521
Σ Υ Ν Ο Λ Ο Ε Σ Ο Δ Ω Ν	5.709.529	5.806.733	97.204	7.326.726	1.519.993	7.998.039	671.313	7.624.282	-373.757

ΠΙΝΑΚΑΣ 3Α: ΠΕΡΙΛΗΨΗ-ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΣΟΔΩΝ (ποσοστιαία αναλογία) 2009-2013 (σε χιλιάδες ευρώ)

	Πραγματικά Έσοδα 2009	% αναλογία	Πραγματικά Έσοδα 2010	% αναλογία	Πραγματικά Έσοδα 2011	% αναλογία	Προϋπολ. Έσοδα 2012	% αναλογία	Προϋπολ. Έσοδα 2013	% αναλογία
ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	1.892.917	36,0	1.902.583	34,5	2.085.738	37,4	2.185.000	38,6	2.155.940	37,9
ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	2.709.479	51,6	2.749.993	49,9	2.757.192	49,4	2.708.300	47,8	2.731.493	48,0
ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	214.669	4,1	237.178	4,3	222.805	4,0	240.000	4,2	238.192	4,2
ΕΝΟΙΚΙΑ, ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΠΡΟΣΟΔΟΙ	72.317	1,4	178.180	3,2	94.984	1,7	135.000	2,4	219.568	3,9
ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	134.618	2,6	226.662	4,1	238.801	4,3	220.000	3,9	235.757	4,1
ΑΛΛΑ ΕΣΟΔΑ	229.064	4,4	219.478	4,0	180.507	3,2	178.000	3,1	105.114	1,8
Έσοδα μη άλλως Κατατάξιμα	117.191	2,2	117.927	2,1	99.671	1,8	99.800	1,8	24.098	0,4
Έσοδα Αμυντικής Θωράκισης	479	0,0	396	0,0	739	0,0	200	0,0	200	0,0
Άλλα Λειτουργικά Έσοδα	57.339	1,1	53.682	1,0	52.540	0,9	55.000	1,0	58.416	1,0
Πρόσοδοι από Τόκους	49.857	0,9	43.659	0,8	23.941	0,4	20.000	0,4	20.380	0,4
Πωλήσεις Παγίων/Μετοχών	4.198	0,1	3.814	0,1	3.616	0,1	3.000	0,1	2.020	0,0
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ Α	5.253.064	100,0	5.514.074	100,0	5.580.027	100,0	5.666.300	100,0	5.686.064	100,0
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	456.465		292.659		1.746.699		2.331.739		1.938.218	
Σ Υ Ν Ο Λ Ο Ε Σ Ο Δ Ω Ν	5.709.529		5.806.733		7.326.726		7.998.039		7.624.282	

ΠΙΝΑΚΑΣ 3B: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΣΟΔΩΝ 2009-2013 (σε χιλιάδες ευρώ)

	1	Μεταβολή	2	Μεταβολή	3	Μεταβολή	4	Μεταβολή	5	Μεταβολή
	Πραγματικά	2:1	Πραγματικά	2:1	Πραγματικά	3:2	Αναθεωρ.	4:3	Προϋπολ.	5:4
	Έσοδα	%	Έσοδα	%	Έσοδα	%	Έσοδα	%	Έσοδα	%
	2009		2010		2011		2012		2013	
A. ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	1.892.917	-15,2	1.902.583	0,5	2.085.738	9,6	2.185.000	4,8	2.155.940	-1,3
1. Φόρος Εισοδήματος- Φυσικά Πρόσωπα	571.346	8,7	593.030	3,8	634.132	6,9	642.400	1,3	582.000	-9,4
Υπάλληλοι	476.703	10,6	499.447	4,8	537.973	7,7	522.400	-2,9	486.000	-7,0
Υπάλληλοι - Υπεράκτιων Εταιρειών	32.926	5,3	34.328	4,3	41.082	19,7	50.000	21,7	41.000	-18,0
Αυτοεργοδοτούμενοι	61.717	-2,4	59.255	-4,0	55.077	-7,1	70.000	27,1	55.000	-21,4
2. Φόρος Εισοδήματος -Νομικά Πρόσωπα	739.527	-10,1	678.207	-8,3	767.563	13,2	778.000	1,4	710.000	-8,7
Εταιρικός Φόρος	404.993	-16,1	366.681	-9,5	378.068	3,1	348.000	-8,0	340.000	-2,3
Εταιρικός Φόρος-Υπεράκτιες Εταιρείες	334.185	-1,6	311.366	-6,8	324.587	4,2	365.000	12,5	300.000	-17,8
Άλλα	349	-39,6	160	-54,2	64.908	40467,5	65.000	0,1	70.000	7,7
3. Φόροι Περιουσίας	121.721	-68,8	143.850	18,2	118.060	-17,9	103.500	-12,3	161.500	56,0
Φόρος Κεφαλαιουχικών Κερδών	75.305	-75,3	87.699	16,5	71.260	-18,7	55.000	-22,8	50.000	-9,1
Φόρος επί Μερισμάτων	29	-42,0	12	-58,6	40	233,3	0	-100,0	0	
Δικαιώματα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας	34.076	-52,5	41.453	21,6	33.589	-19,0	22.000	-34,5	25.000	13,6
Άλλοι Φόροι Περιουσίας	12.311	-4,5	14.686	19,3	13.171	-10,3	26.500	101,2	86.500	226,4
4. Φόροι Μηχανοκινήτων Οχημάτων	83.334	-7,0	78.054	-6,3	75.724	-3,0	75.000	-1,0	63.300	-15,6
5. Άλλοι	376.989	-6,7	409.442	8,6	490.259	19,7	586.100	19,5	639.140	9,0
B. ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	2.709.479	-11,8	2.749.993	1,5	2.757.192	0,3	2.708.300	-1,8	2.731.493	0,9
Εισαγωγικοί Δασμοί	39.831	-29,8	36.464	-8,5	31.925	-12,4	25.000	-21,7	29.225	16,9
Φόροι Κατανάλωσης	575.259	-7,9	600.266	4,3	632.085	5,3	610.700	-3,4	671.352	9,9
Φόρος Προστιθεμένης Αξίας	1.747.038	-10,1	1.733.742	-0,8	1.718.346	-0,9	1.700.000	-1,1	1.635.000	-3,8
Δικαιώματα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας	67.646	-52,3	82.274	21,6	68.227	-17,1	45.000	-34,0	50.000	11,1
Φόροι Μηχανοκινήτων Οχημάτων	34.860	-2,7	33.210	-4,7	32.118	-3,3	31.800	-1,0	31.064	-2,3
Εισφορές στο Ταμείο Κοινωνικής Συνοχής	145.148	6,2	149.925	3,3	153.665	2,5	152.000	-1,1	170.000	11,8
Τέλη Χαρτοσήμων	45.727	-32,9	53.058	16,0	43.222	-18,5	40.000	-7,5	35.008	-12,5
Άλλοι	53.970	-16,9	61.054	13,1	77.604	27,1	103.800	33,8	109.844	5,8

Γ. ΠΩΛΗΣΗ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	214.669	-22,7	237.178	10,5	222.805	-6,1	240.000	7,7	238.192	-0,8
Δ. ΕΝΟΙΚΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΠΡΟΣΟΔΟΙ	72.317	-39,6	178.180	146,4	94.984	-46,7	135.000	42,1	219.568	62,6
Ενοίκια και Δικαιώματα	27.469	-62,5	50.883	85,2	54.557	7,2	95.000	74,1	157.768	66,1
Άλλοι Πρόσοδοι	44.848	-3,5	127.297	183,8	40.427	-68,2	40.000	-1,1	61.800	54,5
<i>Κέρδη Κεντρικής Τράπεζας</i>	<i>7.265</i>	<i>-15,8</i>	<i>92.357</i>	<i>1171,3</i>	<i>12.321</i>	<i>-86,7</i>	<i>13.241</i>	<i>7,5</i>	<i>10.000</i>	<i>-24,5</i>
<i>Άλλα Ωφελήματα από Επενδύσεις</i>	<i>0</i>		<i>0</i>		<i>0</i>		<i>0</i>		<i>0</i>	
<i>Κρατικό Λαχείο</i>	<i>37.209</i>	<i>-0,7</i>	<i>33.682</i>	<i>-9,5</i>	<i>27.479</i>	<i>-18,4</i>	<i>21.000</i>	<i>-23,6</i>	<i>51.000</i>	<i>142,9</i>
Ε. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	134.618	3,0	226.662	68,4	238.801	5,4	220.000	-7,9	235.757	7,2
Επιβαρύνσεις Φόρων και Τελών	50.537	-1,1	56.899	12,6	53.857	-5,3	20.000	-62,9	24.641	23,2
Πρόστιμα και Χρηματικές Ποινές	16.426	-13,6	21.419	30,4	21.899	2,2	15.000	-31,5	23.393	56,0
Τέλη Αεροπορικών Ταξιδιών	2	#DIV/0!	0	-100,0	11		0	-100,0	30	#DIV/0!
Εισφορές από τα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων	38.725	4,0	41.159	6,3	43.130	4,8	42.000	-2,6	45.775	9,0
Εισφορές Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης	11.106	79,6	12.505	12,6	12.415	-0,7	12.000	-3,3	10.562	-12,0
Άλλες	17.822	3,4	94.680	431,3	107.489	13,5	131.000	21,9	131.356	0,3
ΣΤ. ΑΛΛΑ ΕΣΟΔΑ	229.064	8,1	219.478	-4,2	180.507	-17,8	178.000	-1,4	105.114	-40,9
Έσοδα μη άλλως Κατατάξιμα	117.191	18,5	117.927	0,6	99.671	-15,5	99.800	0,1	24.098	-75,9
Έσοδα Αμυντικής Θωράκισης	479	-51,7	396	-17,3	739	86,6	200	-72,9	200	0,0
Άλλα Λειτουργικά Έσοδα	57.339	9,6	53.682	-6,4	52.540	-2,1	55.000	4,7	58.416	6,2
Πρόσοδοι από Τόκους	49.857	187,7	43.659	-12,4	23.941	-45,2	20.000	-16,5	20.380	1,9
Πωλήσεις Παγίων/Μετοχών	4.198	-90,1	3.814	-9,1	3.616	-5,2	3.000	-17,0	2.020	-32,7
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ Α	5.253.064	-13,1	5.514.074	5,0	5.580.027	1,2	5.666.300	1,5	5.686.064	0,3
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	456.465	139,6	292.659	-35,9	1.746.699	496,8	2.331.739	33,5	1.938.218	-16,9
Χορηγίες	85.834	137,6	92.013	7,2	117.643	27,9	120.000	2,0	174.034	45,0
Δάνεια	370.631	140,1	200.646	-45,9	1.629.056	711,9	2.211.739	35,8	1.764.184	-20,2
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	5.709.529	-8,4	5.806.733	1,7	7.326.726	26,2	7.998.039	9,2	7.624.282	-4,7

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΑΠΑΝΩΝ (ποσοστιαία ανολογία) 2009-2013 (σε χιλιάδες ευρώ)										
	Πραγματικές Δαπάνες 2009	% αναλογία	Πραγματικές Δαπάνες 2010	% αναλογία	Πραγματικές Δαπάνες 2011	% αναλογία	Προϋπολ. Δαπάνες 2012	% αναλογία	Προϋπολ. Δαπάνες 2013	% αναλογία
1. ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	2.395.260	30,9	2.500.430	32,4	2.625.867	32,8	2.748.991	34,3	2.603.080	27,5
α. Σύνολο αποδοχών	1.967.474	25,4	2.007.069	26,0	2.076.522	25,9	2.180.642	27,2	2.056.776	21,7
β. Συντάξεις και Φιλοδωρήματα	427.786	5,5	493.361	6,4	549.345	6,9	568.349	7,1	546.304	5,8
2. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	1.059.450	13,7	1.033.592	13,4	1.035.389	12,9	1.071.307	13,4	1.107.336	11,7
Λειτουργικές Δαπάνες	369.478	4,8	376.503	4,9	403.114	5,0	382.211	4,8	391.343	4,1
Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις	96.959	1,3	86.649	1,1	79.355	1,0	88.182	1,1	76.465	0,8
Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια/Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα	21.654	0,3	20.294	0,3	18.966	0,2	28.056	0,4	19.920	0,2
Συμβουλευτικές Υπηρεσίες	62.729	0,8	58.821	0,8	64.182	0,8	66.437	0,8	56.044	0,6
Εκδόσεις και Δημοσιότητα	20.847	0,3	19.650	0,3	15.950	0,2	18.256	0,2	15.097	0,2
Δαπάνες Άμυνας και Αστυνόμευσης	202.227	2,6	213.028	2,8	206.893	2,6	205.693	2,6	206.576	2,2
Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες και Αποθεματικό	0	0,0	0	0,0	0	0,0	60.803	0,8	72.000	0,8
Δαπάνες σε Σχέση με τα Έσοδα	285.556	3,7	258.647	3,4	246.929	3,1	221.669	2,8	269.891	2,9
3. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	2.219.127	28,6	2.314.242	30,0	2.402.814	30,0	2.250.462	28,1	2.057.641	21,8
Μεταβιβάσεις Εσωτερικού	776.068	10,0	822.776	10,7	852.246	10,6	796.260	9,9	740.539	7,8
Μεταβιβάσεις Εξωτερικού	228.211	2,9	217.429	2,8	218.848	2,7	245.384	3,1	242.559	2,6
Επιχορηγήσεις	73.750	1,0	68.135	0,9	87.638	1,1	80.440	1,0	101.793	1,1
Κοινωνικές Παροχές	1.115.595	14,4	1.191.974	15,4	1.233.196	15,4	1.115.327	13,9	962.760	10,2
Αποζημιώσεις και Έξοδα Αγωγών	25.503	0,3	13.928	0,2	10.886	0,1	13.051	0,2	9.990	0,1
4. ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ	50.419	0,7	49.546	0,6	44.583	0,6	123.298	1,5	127.266	1,3
5. ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	511.927	6,6	459.001	5,9	539.324	6,7	611.649	7,6	674.637	7,1
Εξυπηρέτηση Δημοσίου Χρέους	511.927	6,6	459.001	5,9	539.324	6,7	611.649	7,6	674.637	7,1
6. ΠΑΓΙΑ/ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	172.221	2,2	198.319	2,6	148.199	1,9	224.587	2,8	218.498	2,3
7. ΕΡΓΑ ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	441.214	5,7	404.235	5,2	389.428	4,9	419.080	5,2	225.782	2,4
8. ΔΑΝΕΙΑ	897.343	11,6	758.875	9,8	823.111	10,3	1.352.947	16,9	2.444.207	25,8
Έκδοση Δανείων	115.355	1,5	154.428	2,0	174.484	2,2	118.000	1,5	142.627	1,5
Αποπληρωμές Δανείων Εξωτερικού	66.490	0,9	64.088	0,8	57.855	0,7	609.013	7,6	1.475.786	15,6
Αποπληρωμές Δανείων Εσωτερικού	679.981	8,8	520.410	6,7	576.699	7,2	622.512	7,8	822.920	8,7
Συνεισφορά στα Εξοφλητικά Αποθέματα	35.517	0,5	19.949	0,3	14.073	0,2	3.422	0,0	2.874	0,0
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	7.746.961	100,0	7.718.240	100,0	8.008.715	100,0	8.802.321	109,9	9.458.447	100,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 4Α: ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΑΠΑΝΩΝ (ποσοστιαία μεταβολή) 2009-2013(σε χιλιάδες ευρώ)													
	1	2	Διαφορά	%	3	Διαφορά	%	4	Διαφορά	%	5	Διαφορά	%
	Πραγματικές Δαπάνες 2009	Πραγματικές Δαπάνες 2010	2-1	Μεταβολή 2:1	Πραγματικές Δαπάνες 2011	3-2	Μεταβολή 3:2	Προβπολ. Δαπάνες 2012	4-3	Μεταβολή 4:3	Προβπολ. Δαπάνες 2013	5-4	Μεταβολή 5:4
1.ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	2.395.260	2.500.430	105.170	4,4	2.625.867	125.437	5,0	2.748.991	123.124	4,7	2.603.080	-145.911	-5,3
α.Σύνολο αποδοχών	1.967.474	2.007.069	39.595	2,0	2.076.522	69.453	3,5	2.180.642	104.120	5,0	2.056.776	-123.866	-5,7
β.Συντάξεις και Φιλοδορήματα	427.786	493.361	65.575	15,3	549.345	55.984	11,3	568.349	19.004	3,5	546.304	-22.045	-3,9
2.ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	1.059.450	1.033.592	-25.858	-2,4	1.035.389	1.797	0,2	1.071.307	35.918	3,5	1.107.336	36.029	3,4
Λειτουργικές Δαπάνες	369.478	376.503	7.025	1,9	403.114	26.611	7,1	382.211	-20.903	-5,2	391.343	9.132	2,4
Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις	96.959	86.649	-10.310	-10,6	79.355	-7.294	-8,4	88.182	8.827	11,1	76.465	-11.717	-13,3
Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια/Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα	21.654	20.294	-1.360	-6,3	18.966	-1.328	-6,5	28.056	9.090	47,9	19.920	-8.136	-29,0
Συμβουλευτικές Υπηρεσίες	62.729	58.821	-3.908	-6,2	64.182	5.361	9,1	66.437	2.255	3,5	56.044	-10.393	-15,6
Εκδόσεις και Δημοσιότητα	20.847	19.650	-1.197	-5,7	15.950	-3.700	-18,8	18.256	2.306	14,5	15.097	-3.159	-17,3
Δαπάνες Άμυνας και Αστυνόμευσης	202.227	213.028	10.801	5,3	206.893	-6.135	-2,9	205.693	-1.200	-0,6	206.576	883	0,4
Δαπάνες Αμυντικής Θωράκισης	200.376	211.562	11.186	5,6	205.604	-5.958	-2,8	204.000	-1.604	-0,8	205.000	1.000	0,5
Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες και Αποθεματικό	0	0	0	#DIV/0!	0	0	#DIV/0!	60.803	60.803	#DIV/0!	72.000	11.197	18,4
Δαπάνες σε Σχέση με τα Έσοδα	285.556	258.647	-26.909	-9,4	246.929	-11.718	-4,5	221.669	-25.260	-10,2	269.891	48.222	21,8
Άλλες Λειτουργικές Δαπάνες	0	0	0		0	0		0	0		0	0	
3. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	2.219.127	2.314.242	95.115	4,3	2.402.814	88.572	3,8	2.250.462	-152.352	-6,3	2.057.641	-192.821	-8,6
Μεταβιβάσεις Εσωτερικού	776.068	822.776	46.708	6,0	852.246	29.470	3,6	796.260	-55.986	-6,6	740.539	-55.721	-7,0
Μεταβιβάσεις Εξωτερικού	228.211	217.429	-10.782	-4,7	218.848	1.419	0,7	245.384	26.536	12,1	242.559	-2.825	-1,2
Επιχορηγήσεις	73.750	68.135	-5.615	-7,6	87.638	19.503	28,6	80.440	-7.198	-8,2	101.793	21.353	26,5
Κοινωνικές Παροχές	1.115.595	1.191.974	76.379	6,8	1.233.196	41.222	3,5	1.115.327	-117.869	-9,6	962.760	-152.567	-13,7
Αποζημιώσεις και Έξοδα Αγωγών	25.503	13.928	-11.575	-45,4	10.886	-3.042	-21,8	13.051	2.165	19,9	9.990	-3.061	-23,5
4. ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ	50.419	49.546	-873	-1,7	44.583	-4.963	-10,0	123.298	78.715	176,6	127.266	3.968	3,2
5. ΒΕΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΠΟΧΡΩΣ	511.927	459.001	-52.926	-10,3	539.324	80.323	17,5	611.649	72.325	13,4	674.637	62.988	10,3
6. ΠΑΓΙΑ/ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	172.221	198.319	26.098	15,2	148.199	-50.120	-25,3	224.587	76.388	51,5	218.498	-6.089	-2,7
7. ΕΡΓΑ ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	441.214	404.235	-36.979	-8,4	389.428	-14.807	-3,7	419.080	29.652	7,6	225.782	-193.298	-46,1
8. ΔΑΝΕΙΑ	897.343	758.875	-138.468	-15,4	823.111	64.236	8,5	1.352.947	529.836	64,4	2.444.207	1.091.260	80,7
Έκδοση Δανείων	115.355	154.428	39.073	33,9	174.484	20.056	13,0	118.000	-56.484	-32,4	142.627	24.627	20,9
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	7.746.961	7.718.240	-28.721	-0,4	8.008.715	290.475	3,8	8.802.321	793.606	9,9	9.458.447	656.126	7,5

ΠΙΝΑΚΑΣ 4B: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ 2009-2013 (σε χιλιάδες Ευρώ)

	1	2		%	3		%	4		%	5		%
	Πραγματικές Δαπάνες 2009	Πραγματικές Δαπάνες 2010	Διαφορά 2-1	Μεταβολή 2:1	Πραγματικές Δαπάνες 2011	Διαφορά 3-2	Μεταβολή 3:2	Προβολ. Δαπάνες 2012	Διαφορά 4-3	Μεταβολή 4:3	Προβολ. Δαπάνες 2013	Διαφορά 5-4	Μεταβολή 5:4
1.ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	2.395.260	2.500.430	105.170	4,4	2.625.867	125.437	5,0	2.748.991	123.124	4,7	2.603.080	-145.911	-5,3
α.Σύνολο αποδοχών	1.967.474	2.007.069	39.595	2,0	2.076.522	69.453	3,5	2.180.642	104.120	5,0	2.056.776	-123.866	-5,7
Απολαβές προσωπικού	1.741.845	1.773.851	32.006	1,8	1.837.228	63.377	3,6	1.924.391	87.163	4,7	1.808.982	-115.409	-6,0
Αξιοματούχοι της Δημοκρατίας	9.058	9.080	22	0,2	9.710	630	6,9	10.081	371	3,8	9.878	-203	-2,0
Κρατικοί υπαλλήλοι	1.535.217	1.569.851	34.634	2,3	1.628.877	59.026	3,8	1.698.100	69.223	4,2	1.596.806	-101.294	-6,0
Ωρομίσθιο Κυβερνητικό Προσωπικό	197.570	194.920	-2.650	-1,3	198.641	3.721	1,9	216.210	17.569	8,8	202.298	-13.912	-6,4
Προσωπικό Εξωτερικών Υπηρεσιών	11.812	12.595	783	6,6	13.723	1.128	9,0	15.992	2.269	16,5	15.812	-180	-1,1
Συνεισφορές της Κυβέρνησης στο Τ.Κ.Α.	170.554	176.681	6.127	3,6	180.042	3.361	1,9	193.349	13.307	7,4	187.001	-6.348	-3,3
Συνεισφορές της Κυβέρνησης σε άλλα Ταμεία	8.365	8.464	99	1,2	8.734	270	3,2	9.798	1.064	12,2	9.379	-419	-4,3
Συνεισφορά της Κυβέρνησης στο Τ.Α.Θ.	7	2	-5	-5	0	-2	-2	20	20	20	20	0	0
Συνεισφορά της Κυβέρνησης στο Τ.Κ.Σ.	34.891	35.476	585	1,7	36.795	1.319	3,7	37.092	297	0,8	35.582	-1.510	-4,1
β.Συντάξεις και Φιλοδορήματα	427.786	493.361	65.575	15,3	549.345	55.984	11,3	568.349	19.004	3,5	546.304	-22.045	-3,9
2.ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	1.059.450	1.033.592	-25.858	-2,4	1.035.389	1.797	0,2	1.071.307	35.918	3,5	1.107.336	36.029	3,4
Λειτουργικές Δαπάνες	369.478	376.503	7.025	1,9	403.114	26.611	7,1	382.211	-20.903	-5,2	391.343	9.132	2,4
α. Οδοιπορικά	6.424	6.283	-141	-2,2	6.029	-254	-4,0	6.588	559	9,3	5.195	-1.393	-21,1
β.Λειτουργικά Έξοδα Γραφείου	41.686	46.701	5.015	12,0	50.469	3.768	8,1	50.853	384	0,8	51.503	650	1,3
γ.Λειτουργικά Έξοδα Μη Γραφειακών Χώρων	46.401	47.503	1.102	2,4	58.038	10.535	22,2	54.311	-3.727	-6,4	66.364	12.053	22,2
δ. Άλλα Λειτουργικά Έξοδα	28.040	29.710	1.670	6,0	22.928	-6.782	-22,8	34.684	11.756	51,3	24.635	-10.049	-29,0
ε. Αγορά Αναλώσιμων Γραφείου	10.376	10.445	69	0,7	9.402	-1.043	-10,0	9.905	503	5,3	8.444	-1.461	-14,8
στ. Αγορά Αναλώσιμων Μη Γραφειακών Χώρων	236.551	235.861	-690	-0,3	256.248	20.387	8,6	225.870	-30.378	-11,9	235.202	9.332	4,1
Αγορά Ύδατος	63.562	62.355	-1.207	-1,9	74.979	12.624	20,2	55.200	-19.779	-26,4	58.421	3.221	5,8
Αγορά Φαρμάκων	99.913	103.172	3.259	3,3	109.479	6.307	6,1	101.297	-8.182	-7,5	109.094	7.797	7,7
Άλλες Ιατρικές Προμήθειες	30.526	28.526	-2.000	-6,6	29.640	1.114	3,9	28.933	-707	-2,4	28.816	-117	-0,4
													-76465,0
Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις	96.959	86.649	-10.310	-10,6	79.355	-7.294	-8,4	88.182	8.827	11,1	76.465	-11.717	-13,3
α. Συντηρήσεις Κτιρίων και Γραφείων	26.720	21.709	-5.011	-18,8	14.977	-6.732	-31,0	19.075	4.098	27,4	11.360	-7.715	-40,4
β. Συντηρήσεις Έργων Υποδομής	39.937	33.647	-6.290	-15,7	32.047	-1.600	-4,8	32.752	705	2,2	27.444	-5.308	-16,2
γ. Συντηρήσεις Άλλων Χώρων	1.167	1.204	37	3,2	1.018	-186	-15,4	1.138	120	11,8	894	-244	-21,4
δ. Μηχανήματα, Μηχανολογικός και Άλλος Εξοπλισμός	19.854	19.589	-265	-1,3	20.115	526	2,7	21.441	1.326	6,6	22.668	1.227	5,7
ε. Τηλεπικοινωνιακός και Μηχανογραφικός Εξοπλισμός	9.053	10.299	1.246	13,8	11.004	705	6,8	13.484	2.480	22,5	13.932	448	3,3
στ.Άλλες Συντηρήσεις και Επιδιορθώσεις	228	201	-27	-11,8	194	-7	-3,5	292	98	50,5	167	-125	-42,8

Εκπαίδευση Προσωπικού/Συνέδρια/Σεμινάρια και Ά Γεγονότα	21.654	20.294	-1.360	-6,3	18.966	-1.328	-6,5	28.056	9.090	47,9	19.920	-8.136	-29,0
Συμβουλευτικές Υπηρεσίες	62.729	58.821	-3.908	-6,2	64.182	5.361	9,1	66.437	2.255	3,5	56.044	-10.393	-15,6
Εκδόσεις και Δημοσιότητα	20.847	19.650	-1.197	-5,7	15.950	-3.700	-18,8	18.256	2.306	14,5	15.097	-3.159	-17,3
Δαπάνες Αμυνας και Αστυνόμευσης	202.227	213.028	10.801	5,3	206.893	-6.135	-2,9	205.693	-1.200	-0,6	206.576	883	0,4
Δαπάνες Αμυντικής Θωράκισης	200.376	211.562	11.186	5,6	205.604	-5.958	-2,8	204.000	-1.604	-0,8	205.000	1.000	0,5
Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες και Αποθεματικό	0							60.803	60.803		72.000	11.197	18,4
Δαπάνες σε Σχέση με τα Έσοδα	285.556	258.647	-26.909	-9,4	246.929	-11.718	-4,5	221.669	-25.260	-10,2	269.891	48.222	-18,4
Επιστροφές Άμεσων Φόρων	41.916	27.507	-14.409	-34,4	28.082	575	2,1	28.810	728	2,6	28.714	-96	-0,3
Επιστροφές Έμμεσων Φόρων	242.318	229.415	-12.903	-5,3	217.294	-12.121	-5,3	190.272	-27.022	-12,4	239.730	49.458	26,0
Επιστροφές Τελών και Άλλων Προσόδων	1.322	1.725	403	30,5	1.553	-172	-10,0	2.587	1.034	66,6	1.447	-1.140	-44,1
Επιβαρύνσεις/Τόκοι σε επιστροφές	0	0	0	0,0	0	0	0,0	0	0	0,0	0	0	0,0
3. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ	2.219.127	2.314.242	95.115	4,3	2.402.814	88.572	3,8	2.250.462	-154.517	-6,3	2.057.641	206.894	-8,6
Μεταβιβάσεις Εσωτερικού	776.068	822.776	46.708	6,0	852.246	29.470	3,6	796.260	-55.986	-6,6	740.539	343.994	-7,0
Ημικρατικοί Οργανισμοί	272.944	297.556	24.612	9,0	326.858	29.302	9,8	287.619	-39.239	-12,0	236.781	-50.838	-17,7
Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης	151.607	152.302	695	0,5	142.436	-9.866	-6,5	120.154	-22.282	-15,6	112.296	-7.858	-6,5
Συμβούλια / Επιτροπές / Οργανώσεις	15.537	15.205	-332	-2,1	18.244	3.039	20,0	15.639	-2.605	-14,3	33.826	18.187	116,3
Άλλες Μεταβιβάσεις Εσωτερικού:	335.980	357.713	21.733	6,5	364.708	6.995	2,0	372.848	8.140	2,2	357.636	384.503	-4,1
(Γενική Κυβερνητική Εισφορά στο Τ.Κ.Α.)	302.765	319.936	17.171	5,7	327.021	7.085	2,2	342.000	14.979	4,6	329.000	-13.000	-3,8
Μεταβιβάσεις Εξωτερικού	228.211	217.429	-10.782	-4,7	218.848	1.419	0,7	245.384	26.536	12,1	242.559	-2.825	-1,2
Επιχορηγήσεις	73.750	68.135	-5.615	-7,6	87.638	19.503	28,6	80.440	-7.198	-8,2	101.793	21.353	26,5
Κοινωνικές Παροχές	1.115.595	1.191.974	76.379	6,8	1.233.196	41.222	3,5	1.115.327	-117.869	-9,6	962.760	-152.567	-13,7
Παροχές Παιδείας	243.259	232.909	-10.350	-4,3	245.601	12.692	5,4	203.701	-41.900	-17,1	187.892	-15.809	-7,8
Πολιτιστικές Παροχές	8.942	14.716	5.774	64,6	12.994	-1.722	-11,7	13.787	793	6,1	9.173	-4.614	-33,5
Παροχές Υγείας	64.917	69.354	4.437	6,8	69.681	327	0,5	59.128	-10.553	-15,1	50.751	-8.377	-14,2
Παροχές Στέγασης	95.037	95.356	319	0,3	97.355	1.999	2,1	82.651	-14.704	-15,1	56.801	-25.850	-31,3
Παροχές Κοινωνικής Πρόνοιας	617.006	686.429	69.423	11,3	713.546	27.117	4,0	654.172	-59.374	-8,3	567.286	-86.886	-13,3
Άλλες Κοινωνικές Παροχές	23.628	23.082	-546	-2,3	20.943	-2.139	-9,3	24.276	3.333	15,9	18.735	-5.541	-22,8
Ειδικά Ταμεία	62.806	70.128	7.322	11,7	73.076	2.948	4,2	77.612	4.536	6,2	72.122	-5.490	-7,1
Αποζημιώσεις και Έξοδα Αγωνών	25.503	13.928	-11.575	-45,4	10.886	-3.042	-21,8	13.051	0	0	9.990	-3.061	-23,5

4. ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ	50.419	49.546	-873	-1,7	44.583	-4.963	-10,0	123.298	78.715	176,6	127.266	3.968	3,2
5. ΑΛΛΑ ΕΞΟΔΑ	511.927	459.001	-52.926	-10,3	539.324	80.323	17,5	611.649	72.325	13,4	674.637	62.888	10,3
Εξυπηρέτηση Δημοσίου Χρέους	511.927	459.001	-52.926	-10,3	539.324	80.323	17,5	611.649	72.325	13,4	674.637	62.888	10,3
Τόκοι Εσωτερικού	342.525	214.484	-128.041	-37,4	187.218	-27.266	-12,7	356.926	169.708	90,6	343.137	-13.789	-3,9
Τόκοι Εξωτερικού	80.425	129.042	48.617	60,5	218.484	89.442	69,3	240.610	22.126	10,1	318.390	77.780	32,3
Ζημιές από συναλλαγές ECP								0			100		
Άλλοι Τόκοι Πληρωτέοι	83.733	110.424	26.691	31,9	129.621	19.197	17,4	7.667	-121.954	-94,1	7.040	-627	-8,2
Τραπεζικές Επιβαρύνσεις	5.244	5.051	-193	-3,7	4.001	-1.050	-20,8	6.446	2.445	61,1	5.970	-476	-7,4
6. ΠΑΓΙΑ/ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	172.221	198.319	26.098	15,2	148.199	-50.120	-25,3	224.587	76.388	51,5	218.498	-6.089	-2,7
Αγορά Γης και Κτιρίων	113.089	79.629	-33.460	-29,6	95.860	16.231	20,4	80.110	-15.750	-16,4	78.100	-2.010	-2,5
Αγορά Σταθερών και Κινητών Μηχανημάτων	31.213	50.581	19.368	62,1	22.988	-27.593	-54,6	43.486	20.498	89,2	33.992	-9.494	-21,8
Αγορά Εξοπλισμού	22.567	31.315	8.748	38,8	27.749	-3.566	-11,4	37.579	9.830	35,4	41.777	4.198	11,2
Κινητά Μηχανήματα	1.009	1.757	748	74,1	1.582	-175	-10,0	1.412	-170	-10,7	629	-783	-55,5
Επενδύσεις	4.343	35.037	30.694	706,7	20	-35.017	-99,9	62.000	61.980	309900,0	64.000	2.000	3,2
7. ΕΡΓΑ ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	441.214	404.235	-36.979	-8,4	389.428	-14.807	-3,7	419.080	29.652	7,6	225.782	-193.298	-46,1
Ανέγερση, Επεκτάσεις και Βελτιώσεις Κτιρίων	144.117	147.269	3.152	2,2	124.354	-22.915	-15,6	123.025	-1.329	-1,1	65.698	-57.327	-46,6
Δρόμοι	96.173	118.533	22.360	23,2	136.617	18.084	15,3	109.486	-27.131	-19,9	77.705	-31.781	-29,0
Έργα Υποδομής	117.903	69.319	-48.584	-41,2	68.260	-1.059	-1,5	92.442	24.182	35,4	33.980	-58.462	-63,2
Κατασκευαστικά Έργα	68.568	58.522	-10.046	-14,7	50.089	-8.433	-14,4	83.876	33.787	67,5	44.588	-39.288	-46,8
Άλλα Έργα	14.453	10.592	-3.861	-26,7	10.108	-484	-4,6	10.251	143	1,4	3.811	-6.440	-62,8
8. ΔΑΝΕΙΑ	897.343	758.875	-138.468	-15,4	823.111	64.236	8,5	1.352.947	529.836	64,4	2.444.207	1.091.260	80,7
Έκδοση Δανείων	115.355	154.428	39.073	33,9	174.484	20.056	13,0	118.000	-56.484	-32,4	142.627	24.627	20,9
Αποπληρωμές Δανείων Εξωτερικού	66.490	64.088	-2.402	-3,6	57.855	-6.233	-9,7	609.013	551.158	952,7	1.475.786	866.773	142,3
Αποπληρωμές Δανείων Εσωτερικού	679.981	520.410	-159.571	-23,5	576.699	56.289	10,8	622.512	45.813	7,9	822.920	200.408	32,2
Συνεισφορά στα Εξοφλητικά Αποθέματα	35.517	19.949	-15.568	-43,8	14.073	-5.876	-29,5	3.422	-10.651	-75,7	2.874	-548	-16,0
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	7.746.961	7.718.240	-28.721	-0,4	8.008.715	290.475	3,8	8.802.321	791.441	9,9	9.458.447	1.055.741	7,5

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2009 - 2013 (σε χιλιάδες Ευρώ)					
Δαπάνη κατά Κεφάλαιο	Πραγματικές Δαπάνες 2009 €	Πραγματικές Δαπάνες 2010 €	Πραγματικές Δαπάνες 2011 €	Προϋπολ. Δαπάνες 2012 €	Προϋπολ. Δαπάνες 2013 €
ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ	2.872,4	399,6	544,2	4.424,2	815,0
Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο	0,0	16,4	17,0	52,6	0,0
Υπουργικό Συμβούλιο	0,0	0,0	7,0	5,2	0,0
Βουλή των Αντιπροσώπων	1.637,3	342,0	497,8	1.314,7	814,7
Δικαστική Υπηρεσία	1.235,1	41,1	22,4	3.051,7	0,2
ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	50,7	61,8	51,2	132,1	49,8
Νομική Υπηρεσία	21,7	34,5	23,3	63,8	39,7
Ελεγκτική Υπηρεσία	28,9	21,6	27,3	52,6	10,1
Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας	0,0	5,8	0,6	15,7	0,0
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	29,1	93,5	76,9	132,6	45,8
Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας	0,0	1,8	11,9	7,8	0,0
Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως	5,6	21,9	1,2	0,1	0,1
Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού	0,0	10,6	4,5	23,0	10,1
Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα	3,6	4,8	9,2	6,1	0,1
Γραφείο Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων	0,0	0,0	0,2	6,6	0,1
Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου	17,8	50,7	27,4	88,9	35,4
Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών	0,0	0,0	1,1	0,0	0,0
Υπηρεσία Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Εταιρειών	2,0	3,6	21,4	0,1	0,1
Αναθεωρητική Αρχή Προσφώνων	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ	2,5	14,4	13,5	43,1	0,1
Υπουργείο Άμυνας - Διοίκηση	2,5	14,4	13,5	43,1	0,1
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	123.868,6	84.823,7	77.723,8	106.744,4	52.254,7
Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος - Διοίκηση	1.776,1	465,6	243,6	356,4	310,1
Τμήμα Γεωργίας	5.615,0	7.334,6	5.674,0	5.716,7	4.873,4
Κτηνιατρικές Υπηρεσίες	8.704,9	9.234,1	7.059,5	8.036,8	6.842,8
Τμήμα Δασών	7.314,3	6.652,5	5.182,3	6.606,7	5.671,5
Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων	89.876,6	44.958,5	46.627,8	71.298,9	23.828,7
Τμήμα Γεωλογικής Επισκοπήσεως	1.999,1	1.149,4	809,4	1.861,9	1.111,8
Μετεωρολογική Υπηρεσία	310,8	132,9	86,2	239,2	176,9
Τμήμα Αναδασμού	1.376,3	3.178,6	1.428,0	2.020,6	560,1
Μεταλλεία	298,2	261,4	269,7	262,4	271,1
Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών	2.381,1	2.591,6	2.242,2	2.665,7	2.104,4
Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών	4.216,2	7.161,3	6.677,3	5.958,8	5.462,4
Τμήμα Περιβάλλοντος	0,0	1.703,1	1.424,0	1.720,5	1.041,5

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ	21.798,5	42.742,6	18.338,2	16.130,8	16.520,1
Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως - Διοίκηση	335,4	309,6	315,9	396,9	150,1
Φυλακές	1.590,6	3.884,0	3.595,0	5.734,4	4.322,0
Αστυνομία	19.028,9	37.656,2	12.216,2	7.453,3	10.228,6
Πυροσβεστική Υπηρεσία	843,7	892,8	2.211,1	2.546,1	1.819,4
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	19.284,7	23.437,7	17.269,9	21.212,7	16.109,5
Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού - Διοίκηση	3.557,9	828,6	620,9	2.123,1	16.109,4
Υπηρεσίες Εμπορίου και Βιομηχανίας	15.726,8	22.609,1	16.649,1	19.036,1	0,0
Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη	0,0	0,0	0,0	53,6	0,1
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	17.123,1	18.506,3	23.558,4	31.888,6	23.469,0
Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Διοίκηση	2.476,3	2.070,5	4.168,7	4.455,1	2.843,1
Τμήμα Εργασίας	558,3	2.161,0	5.619,9	8.710,1	3.975,2
Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων	1,1	7,1	2,9	22,5	6,9
Υπηρεσίες Κοινωνικής Ενημερίας	11.363,8	10.249,3	9.053,7	10.497,8	10.015,0
Κέντρο Παραγωγικότητας	1.424,4	2.241,2	2.932,4	5.246,6	4.890,1
Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες	282,3	623,6	926,3	1.700,1	800,1
Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου	290,8	554,4	213,8	504,3	334,9
Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο	39,8	1,5	0,0	0,0	0,0
Υπηρεσία Βιομηχανικών Σχέσεων	8,6	0,0	251,9	500,1	400,1
Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας	677,7	597,8	388,9	252,1	203,6
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	292.799,4	256.837,4	266.408,2	297.280,3	223.607,9
Υπουργείο Εσωτερικών - Διοίκηση	48.496,9	35.436,4	26.739,7	66.768,4	42.316,7
Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας	16.565,5	14.744,3	14.449,1	14.127,1	9.391,6
Επαρχιακή Διοίκηση Αμμοχώστου	4.662,0	4.683,1	3.371,3	3.635,1	2.422,8
Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας	13.169,8	14.937,1	14.408,4	13.026,8	8.863,4
Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού	19.793,7	18.608,4	18.775,2	20.227,5	16.123,6
Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου	16.257,8	13.611,6	14.565,8	14.539,3	11.386,2
Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως	58.983,0	72.124,9	76.351,4	83.425,1	53.737,5
Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μεταναστεύσεως	84,0	1.119,4	1.191,5	0,0	0,0
Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας	113.616,3	79.603,0	94.494,4	80.800,1	78.804,0
Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών	518,0	475,8	425,8	473,6	298,5
Υπηρεσία Μέριμνας και Αποκαταστάσεως Εκτοπισθέντων	135,5	119,4	144,8	140,0	150,0
Πολιτική Άμυνα	190,6	648,9	54,7	117,4	113,5
Υπηρεσία Ασύλου	326,4	725,3	1.436,3	0,1	0,0

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	1.575,8	2.513,3	2.693,5	3.973,7	3.523,3
Υπουργείο Εξωτερικών - Διοίκηση	288,6	270,0	614,4	997,9	1.623,3
Εξωτερικές Υπηρεσίες	1.287,2	2.243,3	2.079,1	2.975,8	1.900,0
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	24.217,0	58.775,7	20.133,1	116.309,9	123.031,5
Υπουργείο Οικονομικών - Διοίκηση	4.472,9	35.675,8	141,6	64.456,3	64.405,2
Τελωνεία	354,6	1.635,3	452,9	408,2	310,2
Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων	18,9	14,1	47,6	106,1	30,1
Στατιστική Υπηρεσία	3.368,5	3.471,1	5.861,9	3.749,2	2.579,3
Τμήμα Κρατικών Αγορών και Προμηθειών	1,0	6,2	7,0	2,7	0,0
Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού	112,7	553,4	537,5	2.560,4	6,2
Τυπογραφείο	120,7	145,9	1.166,5	3.832,1	1.501,5
Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής	15.767,8	17.274,0	11.918,2	12.740,6	20.199,1
Μη Προβλεπόμενες Δαπάνες και Αποθεματικό - Αναπτυξιακές Δαπάνες	0,0	0,0	0,0	28.454,3	34.000,0
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ	45.317,1	32.586,7	25.946,4	69.326,9	80.745,0
Γραφείο Προγραμματισμού	43.538,0	32.014,9	25.756,3	69.172,0	80.720,0
Γενικό Λογιστήριο	1.779,1	571,7	190,2	154,9	25,0
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	235.890,3	246.944,1	224.517,2	216.995,8	165.992,9
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού - Διοίκηση	12.909,6	10.186,9	68.356,4	63.389,3	32.624,1
Ανώτερη και Ανώτατη Εκπαίδευση	118.004,8	135.104,9	138.306,7	120.385,8	113.600,0
Μέση Εκπαίδευση	32.539,7	29.595,2	910,1	1.023,1	584,7
Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση	2.358,6	3.695,3	427,8	714,7	409,7
Δημοτική Εκπαίδευση	39.062,0	43.102,5	788,0	1.141,0	1.123,1
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο	4.127,0	5.189,9	2.857,5	3.772,8	2.785,4
Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών	259,5	155,0	129,6	276,1	130,1
Πολιτιστικές Υπηρεσίες	26.629,2	19.914,4	12.741,2	26.293,1	14.735,9

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ	90.899,0	118.541,6	126.646,4	99.607,4	67.982,2
Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων - Διοίκηση	7.444,1	4.145,6	4.256,4	4.291,7	1.242,1
Τμήμα Δημοσίων Έργων	69.491,0	90.854,5	106.309,4	66.387,4	41.033,4
Τμήμα Ελέγχου	0,0	10.088,7	1.839,4	10.099,0	10.007,2
Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών	2.833,6	421,0	498,4	646,8	447,1
Τμήμα Αρχαιοτήτων	1.584,9	1.443,9	1.614,7	2.605,1	2.945,2
Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας	1.618,2	4.521,2	2.665,6	6.568,0	6.227,5
Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας	1.215,8	472,6	636,4	1.289,2	1.065,4
Τμήμα Ταχυδρομικών Υπηρεσιών	1.756,3	1.768,7	1.671,3	2.423,4	1.838,6
Τμήμα Οδικών Μεταφορών	2.764,7	2.988,3	3.057,5	3.533,7	3.141,7
Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών	2.190,4	1.837,0	4.097,3	1.763,0	34,1
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ	18.128,9	15.736,3	17.464,0	33.125,7	27.712,3
Υπουργείο Υγείας - Διοίκηση	7.177,3	4.064,5	5.770,2	6.778,9	7.852,1
Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας	9.027,5	9.114,0	9.594,5	22.860,4	18.049,7
Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	230,7	372,3	157,0	396,1	168,1
Οδοντιατρικές Υπηρεσίες	169,2	142,2	161,4	138,6	114,3
Φαρμακευτικές Υπηρεσίες	416,8	856,0	663,8	1.555,8	131,3
Γενικό Χημείο του Κράτους	1.107,2	1.187,2	1.117,1	1.395,9	1.396,8
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	893.857,0	902.014,8	821.385,1	1.017.328,1	801.859,0

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

**ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΘΕΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΚΡΑΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΟΠΩΣ
ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ 2013**

	<u>2012</u>	<u>2013</u>
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ		
1. ΑΞΙΩΜΑΤΟΥΧΟΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ	138	138
2. ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	15.862	15.202
3. ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	296	289
4. ΑΜΥΝΑ	4.362	4.353
5. ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	5.744	5.678
6. ΠΑΙΔΕΙΑ	11.535	11.521
	<u>37.937</u>	<u>37.181</u>

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ		
<u>ΣΥΝΟΛΟ ΘΕΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΚΡΑΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ (I+II)</u>	37.937	37.181
<u>I. ΑΞΙΩΜΑΤΟΥΧΟΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ</u>	138	138
Κεφάλαιο 01.01 - Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο	10	10
Κεφάλαιο 01.04 - Βουλή των Αντιπροσώπων	83	83
Κεφάλαιο 02.01.11 - Επίτροπος Νομοθεσίας και Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού	1	1
Κεφάλαιο 02.03 - Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας	5	5
Κεφάλαιο 03.01 - Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας	5	5
Κεφάλαιο 03.03 - Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού	5	5
Κεφάλαιο 03.04 - Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα	1	1
Κεφάλαιο 03.05 - Γραφείο Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων	1	1
Κεφάλαιο 03.06 - Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου	1	1
Κεφάλαιο 03.07 - Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών	5	5
Κεφάλαιο 03.08 - Υπηρεσία Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Εταιρειών	1	1
Κεφάλαιο 03.09 - Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων	3	3
Κεφάλαιο 11.01 - Υπουργείο Άμυνας, Διοίκηση	1	1
Κεφάλαιο 12.01 - Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, Διοίκηση	1	1
Κεφάλαιο 13.01 - Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Διοίκηση	1	1
Κεφάλαιο 14.01 - Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, Διοίκηση	1	1
Κεφάλαιο 15.01 - Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Διοίκηση	1	1
Κεφάλαιο 16.01 - Υπουργείο Εσωτερικών, Διοίκηση	1	1
Κεφάλαιο 17.01 - Υπουργείο Εξωτερικών, Διοίκηση	1	1

Κεφάλαιο 18.01 - Υπουργείο Οικονομικών, Διοίκηση	1	1
Υποδιαίρεση 14 - Εφοριακό Συμβούλιο	6	6
Κεφάλαιο 20.01 - Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Διοίκηση	1	1
Κεφάλαιο 21.01 - Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων, Διοίκηση	1	1
Κεφάλαιο 22.01 - Υπουργείο Υγείας, Διοίκηση	1	1
II. ΚΡΑΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ (Α+Β+Γ+Δ+Ε)	37.799	37.043
A. ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	15.862	15.202
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	832	773
Κεφάλαιο 01.01 - Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο	1	1
Κεφάλαιο 01.03 - Υπουργικό Συμβούλιο	12	12
Κεφάλαιο 01.04 - Βουλή των Αντιπροσώπων	121	102
Κεφάλαιο 02.01 - Νομική Υπηρεσία	129	127
Κεφάλαιο 02.02 - Ελεγκτική Υπηρεσία	119	113
Κεφάλαιο 02.03 - Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας	1	1
Κεφάλαιο 03.02 - Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως	21	21
Κεφάλαιο 03.03 - Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού	21	15
Κεφάλαιο 03.06 - Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου	34	28
Κεφάλαιο 03.08 - Υπηρεσία Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Εταιρειών	55	55
Κεφάλαιο 19.01 - Γραφείο Προγραμματισμού	68	65
Κεφάλαιο 19.02 - Γενικό Λογιστήριο	250	233
12 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	1.619	1.548
Κεφάλαιο 12.01 - Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, Διοίκηση	9	9
Κεφάλαιο 12.02 - Τμήμα Γεωργίας	405	386
Κεφάλαιο 12.04 - Κτηνιατρικές Υπηρεσίες	193	189
Κεφάλαιο 12.05 - Τμήμα Δασών	323	309
Κεφάλαιο 12.06 - Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων	305	279
Κεφάλαιο 12.07 - Τμήμα Γεωλογικής Επισκοπήσεως	52	50
Κεφάλαιο 12.08 - Μετεωρολογική Υπηρεσία	71	69
Κεφάλαιο 12.09 - Τμήμα Αναδασμού	70	69
Κεφάλαιο 12.10 - Μεταλλεία	11	11
Κεφάλαιο 12.11 - Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών	79	79
Κεφάλαιο 12.12 - Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών	69	66
Κεφάλαιο 12.13 - Τμήμα Περιβάλλοντος	32	32

13 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ	19	19
Κεφάλαιο 13.01 - Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Διοίκηση	19	19
14 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	246	235
Κεφάλαιο 14.01 - Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, Διοίκηση	5	168
Κεφάλαιο 14.02 - Υπηρεσίες Εμπορίου και Βιομηχανίας	165	0
Κεφάλαιο 14.04 - Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη	76	67
15 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	1.028	943
Κεφάλαιο 15.01 - Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Διοίκηση	6	5
Κεφάλαιο 15.02 - Τμήμα Εργασίας	98	95
Κεφάλαιο 15.03 - Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων	320	299
Κεφάλαιο 15.04 - Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας	400	351
Κεφάλαιο 15.05 - Κέντρο Παραγωγικότητας	40	36
Κεφάλαιο 15.06 - Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες	26	26
Κεφάλαιο 15.07 - Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου	20	18
Κεφάλαιο 15.09 - Τμήμα Εργασιακών Σχέσεων	35	34
Κεφάλαιο 15.10 - Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας	83	79
16 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	1.314	1.188
Κεφάλαιο 16.01 - Υπουργείο Εσωτερικών, Διοίκηση	122	89
Κεφάλαιο 16.08 - Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεων	266	227
Κεφάλαιο 16.09 - Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης	1	1
Κεφάλαιο 16.10 - Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας	791	740
Κεφάλαιο 16.11 - Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών	96	93
Κεφάλαιο 16.13 - Πολιτική Άμυνα	38	38
17 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	238	231
Κεφάλαιο 17.01 - Υπουργείο Εξωτερικών, Διοίκηση	32	25
Κεφάλαιο 17.02 - Εξωτερικές Υπηρεσίες	206	206
18 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	4.475	4.320
Κεφάλαιο 18.01 - Υπουργείο Οικονομικών, Διοίκηση	68	67

Υποδιαίρεση 16 - Υπηρεσίες Κρατικών Αγορών και Προμηθειών	0	73
Κεφάλαιο 18.03 - Τελωνεία	409	406
Υποδιαίρεση 11 - Υπηρεσία Φόρου Προστιθέμενης Αξίας	260	258
Κεφάλαιο 18.04 - Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων	350	339
Κεφάλαιο 18.05 - Στατιστική Υπηρεσία	119	116
Κεφάλαιο 18.06 - Τμήμα Κρατικών Αγορών και Προμηθειών	76	0
Κεφάλαιο 18.07 - Τμήμα Δημόσιας Διοικήσεως και Προσωπικού	48	48
Υποδιαίρεση 11 - Γενικό Διοικητικό Προσωπικό	367	359
Υποδιαίρεση 12 - Γενικό Γραμματειακό Προσωπικό	2.343	2.240
Υποδιαίρεση 13 - Γενικό Βοηθητικό Προσωπικό	176	161
Υποδιαίρεση 16 - Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης	13	13
Κεφάλαιο 18.08 - Τυπογραφείο	82	76
Κεφάλαιο 18.09 - Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής	164	164
21 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ	1.430	1.335
Κεφάλαιο 21.02 - Τμήμα Δημοσίων Έργων	350	312
Κεφάλαιο 21.03 - Τμήμα Ελέγχου	8	8
Κεφάλαιο 21.05 - Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών	17	13
Κεφάλαιο 21.08 - Τμήμα Αρχαιοτήτων	85	71
Κεφάλαιο 21.09 - Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας	322	322
Κεφάλαιο 21.10 - Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας	76	81
Κεφάλαιο 21.11 - Τμήμα Ταχυδρομικών Υπηρεσιών	347	327
Κεφάλαιο 21.12 - Τμήμα Οδικών Μεταφορών	123	110
Κεφάλαιο 21.13 - Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών	102	91
22 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ	4.661	4.610
Κεφάλαιο 22.01 - Υπουργείο Υγείας, Διοίκηση	3.126	3.119
Κεφάλαιο 22.02 - Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας	1.119	1.080
Κεφάλαιο 22.03 - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	92	92
Κεφάλαιο 22.04 - Οδοντιατρικές Υπηρεσίες	82	77
Κεφάλαιο 22.05 - Φαρμακευτικές Υπηρεσίες	151	151
Κεφάλαιο 22.06 - Γενικό Χημείο του Κράτους	91	91
B. ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	296	289
Κεφάλαιο 01.05 - Δικαστική Υπηρεσία	296	289

Γ. ΑΜΥΝΑ	4.362	4.353
Κεφάλαιο 11.01 - Υπουργείο Άμυνας, Διοίκηση	107	107
Κεφάλαιο 11.02 - Κυπριακός Στρατός	4.255	4.246
Δ. ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	5.744	5.678
Κεφάλαιο 13.02 - Φυλακές	404	370
Κεφάλαιο 13.03 - Αστυνομία	4.597	4.572
Κεφάλαιο 13.04 - Πυροσβεστική Υπηρεσία	743	736
Ε. ΠΑΙΔΕΙΑ	11.535	11.521
Κεφάλαιο 20.01 - Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Διοίκηση	283	276
Υποδιαίρεση 11 - Τεχνικές Υπηρεσίες	44	44
Υποδιαίρεση 12 - Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας	37	37
Κεφάλαιο 20.02 - Ανώτερη και Ανώτατη Εκπαίδευση	8	8
Κεφάλαιο 20.03 - Μέση Εκπαίδευση	5.541	5.539
Κεφάλαιο 20.04 - Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση	498	497
Κεφάλαιο 20.05 - Δημοτική Εκπαίδευση	5.056	5.055
Υποδιαίρεση 13 - Σχολή Τυφλών	6	6
Υποδιαίρεση 14 - Σχολή Κωφών	2	2
Κεφάλαιο 20.06 - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο	11	11
Κεφάλαιο 20.07 - Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών	8	5
Κεφάλαιο 20.08 - Πολιτιστικές Υπηρεσίες	14	14
Υποδιαίρεση 14 - Κυπριακή Βιβλιοθήκη	27	27

**ΣΥΝΟΛΟ ΘΕΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΚΡΑΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΓΙΑ ΤΟ 2013**

	2012	2013	Διαφορά
Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας	138	138	-
Κρατικοί Υπάλληλοι	37.799	37.423	756*
	37.937	37.181	756

Ίδρυση νέων θέσεων:

*Σύμφωνα με το Δεύτερο Πίνακα (Πρώτο Μέρος) του Προϋπολογισμού
(Ίδρυση νέων θέσεων)

5

Κατάργηση Θέσεων:

*Σύμφωνα με το Δεύτερο Πίνακα (Δεύτερο Μέρος) του Προϋπολογισμού
(Κατάργηση θέσεων)

761

756

ΠΙΝΑΚΑΣ 7 ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΟΥ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΟΣ ΕΝΑΛΛΑΞΙΜΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ / ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΓΔΠ	ΓΓΠ	ΓΒΠ	Σύνολο
ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΜΕΓΑΡΟ	2	41	1	44
ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ	2	11	1	14
ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ	1	22	0	23
ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	0	134	7	141
ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	1	64	4	69
ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΠ. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	1	1	0	2
ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	1	12	1	14
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	12	39	2	53
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	8	27	3	38
ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ	0	10	1	11
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ	0	10	0	10
ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΠΙΤΡ. ΠΡΟΣΤΑΣ. ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣ. ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ	7	6	0	13
ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΦΟΡΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ	2	0	0	2
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	1	6	0	7
ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ	1	6	1	8
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΥΝ/ΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ	0	12	1	13
ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ	16	5	0	21
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ	15	46	2	63
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	3	184	8	195
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ	17	47	0	64
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	9	117	9	135
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	25	207	21	253
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	168	669	44	881
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	10	71	4	85
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	33	573	16	622
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ	9	31	0	40
ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ	1	61	1	
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	30	149	9	188
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ	21	320	13	354
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ	18	344	15	377
ΣΥΝΟΛΟ	414	3225	164	3803

ΓΔΠ (Γενικό Διοικητικό Προσωπικό)

ΓΓΠ (Γενικό Γραμματειακό Προσωπικό)

ΓΒΠ (Γενικό Βοηθητικό Προσωπικό)

ΜΕΡΟΣ ΣΤ΄

Τροποποιήσεις στον κρατικό προϋπολογισμό του 2012, οι οποίες κατατέθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών μετά τη λήξη της κυρίως συζήτησης από την Επιτροπή

Τροποποίηση Αρ. 1

Άρθρο 16 του περί Προϋπολογισμού Νόμου του 2013

Σύμφωνα με το άρθρο 16 του νομοσχεδίου του περί Προϋπολογισμού του 2013 Νόμου, ουδεμία δαπάνη διενεργείται για την πρόσληψη Ωρομίσθιου Κυβερνητικού Προσωπικού και Ωρομίσθιου Κυβερνητικού Προσωπικού για κάλυψη εποχικών αναγκών με εξαίρεση τις ακόλουθες κατηγορίες εποχικού προσωπικού:

- (i) Πυροσβεστική Υπηρεσία (Εργάτες Πυρόσβεσης 120 άτομα).
- (ii) Επαρχιακές Διοικήσεις (Ναυαγοσώστες 132 άτομα).
- (iii) Τμήμα Δασών (Δασοπυροσβέστες 388 άτομα).

Πέραν της πρόσληψης του πιο πάνω ωρομίσθιου προσωπικού παρίσταται ανάγκη για πρόσληψη πρόσθετου ωρομίσθιου προσωπικού για κάλυψη έκτακτων αναγκών ως ακολούθως:

- (i) Τμήμα Δασών (πρόσθετα 70 άτομα), για εργασίες που αφορούν κυρίως καθαρισμό και συντήρηση της φυτείας στους αυτοκινητόδρομους, συντήρηση δασικών δρόμων.
- (ii) Τμήμα Αρχαιοτήτων (80 άτομα), για διεξαγωγή ανασκαφών.
- (iii) Υπουργείο Παιδείας-Αποθήκη (10 άτομα), για την έγκαιρη αποστολή βιβλίων και διδακτικών υλικών στα σχολεία.
- (iv) Κτηνιατρικές Υπηρεσίες (14 άτομα), για κάλυψη των αναγκών που προκύπτουν λόγω συνέχισης της εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης για την τρομώδη νόσο των αιγοπροβάτων, με βάση τις Κοινοτικές υποχρεώσεις της Κύπρου προς την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Σημειώνεται ότι στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2013 Νόμου υπάρχουν διαθέσιμες πιστώσεις για κάλυψη της δαπάνης του πρόσθετου ωρομίσθιου προσωπικού και ότι όλοι οι προαναφερόμενοι αριθμοί εποχικού ωρομίσθιου προσωπικού περιλήφθηκαν στα στοιχεία που δόθηκαν στην τρώικα.

Περαιτέρω αναφέρεται ότι, τηρουμένων των διατάξεων του περί της Διαδικασίας Πρόσληψης Εργοδοτούμενων Καθορισμένης Διάρκειας στη Δημόσια Υπηρεσία και για άλλα Συναφή Θέματα Νόμου, από τις διατάξεις του άρθρου 16 εξαιρείται η πρόσληψη εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας στις ακόλουθες Ανεξάρτητες Υπηρεσίες/Υπουργεία/Τμήματα/ Υπηρεσίες, με την προϋπόθεση ότι έχουν περιληφθεί οι αναγκαίες πιστώσεις στον προϋπολογισμό του 2013:

- i. Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο (14 εργοδοτούμενοι καθορισμένης διάρκειας (αρχαιολόγοι/οστεολόγοι/ανθρωπολόγοι), για την κάλυψη αναγκών στη Διερευνητική Επιτροπή για τους Αγνοούμενους (ΔΕΑ), στα πλαίσια εκταφής και ταυτοποίησης λειψάνων).
- ii. Τμήμα Δασών του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος (7 Δασικοί Λειτουργοί που αποφοίτησαν ή θα αποφοιτήσουν από το Δασικό Κολλέγιο Κύπρου).
- iii. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων [(Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας: 32 Λειτουργοί Κοινωνικών Υπηρεσιών), (Τμήμα Εργασίας: 7 Εργατικοί Λειτουργοί), (Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων: 2 Λειτουργοί Κοινωνικών Ασφαλίσεων και 10 Βοηθοί Ασφαλιστικοί Λειτουργοί) και (Τμήμα Εργασιακών Σχέσεων: 6 Επιθεωρητές Εργασιακών Σχέσεων)].
- iv. Στατιστική Υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών (ανώτατος αριθμός ανθρωπομηνών για εποχιακές ανάγκες, 1720).
- v. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (21 Επιμελητές σε πλήρη βάση απασχόλησης, 7 Επιμελητές σε μερική βάση απασχόλησης για κάλυψη αναγκών στα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης, 2 Επιμελητές σε μερική βάση απασχόλησης για κάλυψη αναγκών στα απογευματινά/βραδινά τμήματα των Τεχνικών Σχολών και 3 Εκπαιδευτικοί Ψυχολόγοι).

Πέραν της πρόσληψης των πιο πάνω εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας, παρίσταται ανάγκη για κάλυψη των πιο κάτω αναγκών:

- i. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (7 πρόσθετοι Επιμελητές σε πλήρη βάση απασχόλησης για σκοπούς κάλυψης των αναγκών των Σχολείων Μέσης και Τεχνικής Εκπαίδευσης και των Σχολικών Εφορειών και 3 πρόσθετοι Επιμελητές σε μερική βάση απασχόλησης για κάλυψη αναγκών στα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης). Σημειώνεται ότι ο ανώτατος αριθμός μόνιμων σε

ολόκληρη τη δομή θέσεων και εκτάκτων/εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας/δεκαπενθημέρων, δε θα υπερβαίνει τα 472 πρόσωπα σε πλήρη ή μερική βάση απασχόλησης.

- ii. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων-Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας πρόσληψη εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας Ιδρυματικών Λειτουργιών, για την κάλυψη αναγκών που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της απουσίας Ιδρυματικών Λειτουργιών ή/και Ιδρυματικών Λειτουργιών 1ης Τάξης με μακροχρόνια άδεια απουσίας (άδεια ασθένειας, άδεια μητρότητας), μέχρι του ανώτατου αριθμού των οκτώ (8) προσώπων.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 16 «σε περίπτωση αποχώρησης από την υπηρεσία για οποιοδήποτε λόγο, υπηρετούντων εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας στις Ανεξάρτητες Υπηρεσίες/Υπουργεία/Τμήματα/Υπηρεσίες που αναφέρονται στο (i) έως (v) πιο πάνω, δεν επιτρέπεται η αντικατάστασή τους».

Παρίσταται ανάγκη τροποποίησης του εν λόγω άρθρου, το οποίο θα αφορά τις Ανεξάρτητες Υπηρεσίες/Υπουργεία/Τμήματα/Υπηρεσίες που αναφέρονται στο (i) έως (iv) και δεν θα αφορά τις θέσεις Επιμελητή και Εκπαιδευτικού Ψυχολόγου.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 16, «τηρουμένων των διατάξεων του περί της Διαδικασίας Πρόσληψης Εργοδοτούμενων Καθορισμένης Διάρκειας στη Δημόσια Υπηρεσία και για άλλα Συναφή Θέματα Νόμου, από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου εξαιρείται η πρόσληψη εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας για την κάλυψη αναγκών που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της κένωσης μόνιμων θέσεων, της απουσίας με μακροχρόνια άδεια απουσίας (άδεια ασθένειας, άδεια μητρότητας) και της αποχώρησης υπηρετούντων εκτάκτων ή υπηρετούντων ατόμων καθορισμένης διάρκειας στο Υπουργείο Υγείας και στα τμήματα/υπηρεσίες του, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν περιληφθεί στον προϋπολογισμό του 2013 οι αναγκαίες πιστώσεις, όπως προβλέπεται ειδικότερα ως ακολούθως:

Υπουργείο Υγείας και τα τμήματα/υπηρεσίες του [(Διοίκηση: ανώτατος αριθμός μόνιμων σε ολόκληρη τη δομή θέσεων και εκτάκτων/εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας/δεκαπενθημέρων, 3272 πρόσωπα), (αναφορικά με τον ανώτατο αριθμό νοσηλευτικών λειτουργιών σε ολόκληρη τη δομή του Γενικού Νοσηλευτικού Κλάδου μόνιμων και/ή εκτάκτων/εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας/δεκαπενθημέρων, αυτός δεν μπορεί να υπερβαίνει ανά πάσα στιγμή των αριθμό των 2855 κατ' ανώτατο όριο) (Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας: ανώτατος αριθμός μόνιμων σε ολόκληρη τη δομή θέσεων και εκτάκτων/εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας/δεκαπενθημέρων, 1344 πρόσωπα), (Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας: ανώτατος αριθμός μόνιμων σε ολόκληρη τη δομή θέσεων και εκτάκτων/εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας/δεκαπενθημέρων, 129 πρόσωπα), (Οδοντιατρικές Υπηρεσίες: ανώτατος αριθμός μόνιμων σε ολόκληρη τη δομή θέσεων και εκτάκτων/εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας/δεκαπενθημέρων, 86,5 πρόσωπα), (Φαρμακευτικές Υπηρεσίες: ανώτατος αριθμός μόνιμων σε ολόκληρη τη δομή θέσεων και εκτάκτων/εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας/δεκαπενθημέρων, 217 πρόσωπα), (Γενικό Χημείο του Κράτους: ανώτατος αριθμός μόνιμων σε ολόκληρη τη δομή θέσεων Χημικού και Τεχνικού Χημείου και υπηρετούντων εκτάκτων/εργοδοτούμενων καθορισμένης διάρκειας/δεκαπενθημέρων, 115 πρόσωπα)]».

Κρίνεται αναγκαίο όπως στην πιο πάνω εξαίρεση περιληφθούν και οι θέσεις Επιμελητή και Εκπαιδευτικού Ψυχολόγου του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

Με βάση τα πιο πάνω παρίσταται ανάγκη τροποποίησης του Άρθρου 16 του περί Προϋπολογισμού Νόμου και ενσωμάτωσης των πιο πάνω ρυθμίσεων στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2013 Νόμου.

Τροποποίηση Αρ. 2

Νέο Άρθρο στο Βασικό Νόμο

Στο νομοσχέδιο του περί Προϋπολογισμού του 2013 Νόμου εκ παραδρομής δεν συμπεριλήφθηκε στο Βασικό Νόμο το ακόλουθο Άρθρο που αφορά τους δημοσιονομικούς στόχους και το ύψος της ετήσιας διόρθωσης του δημοσιονομικού ισοζυγίου κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου 2013-2015 όπως έχει συμφωνηθεί και περιληφθεί στο Μνημόνιο Συναντίληψης:

«Κάθε έκαστο έτος επιτυγχάνεται σταδιακή βελτίωση του πρωτογενούς δημοσιονομικού ισοζυγίου έτσι ώστε το 2013 το πρωτογενές έλλειμμα να μην ξεπερνά το 0,7% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος του ίδιου χρόνου σε τρέχουσες τιμές, το 2014 το πρωτογενές πλεόνασμα να είναι τουλάχιστον της τάξης του 1% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος του ίδιου χρόνου σε τρέχουσες τιμές και το 2015 το πρωτογενές πλεόνασμα να είναι τουλάχιστον της τάξης του 2,7% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος του ίδιου χρόνου σε τρέχουσες τιμές.

Η διόρθωση του δημοσιονομικού ισοζυγίου για την περίοδο 2013-2015 θα πρέπει να φθάσει τις 5% ποσοστιαίες μονάδες του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος του ίδιου χρόνου σε τρέχουσες τιμές. Η

ετήσια διόρθωση κατά την υπό αναφορά περίοδο καθορίζεται ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος του ίδιου χρόνου σε τρέχουσες τιμές ως ακολούθως:

- (i) Για το 2013 2½%
- (ii) Για το 2014 1¾%
- (iii) Για το 2015 1½%.»

Με βάση τα πιο πάνω παρίσταται ανάγκη περίληψης του πιο πάνω άρθρου στο Βασικό Νόμο του νομοσχεδίου του περί Προϋπολογισμού του 2013 Νόμου.

Τροποποίηση Αρ. 3

Με στόχο την επιτυχή υλοποίηση της Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης, κρίνεται αναγκαία η επαναδημιουργία των πιο κάτω θέσεων στη Διοίκηση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, με μηδενική πρόνοια:

- i. 4 θέσεις Ανώτερου Λειτουργού Εκπαιδευτικού Προγραμματισμού [Κλ. Α13(ι)],
- ii. 12 θέσεις Λειτουργού Εκπαιδευτικού Προγραμματισμού Α' [Κλ. Α11(ιι)],
- iii. 28 θέσεις Λειτουργού Εκπαιδευτικού Προγραμματισμού (Κλ. Α8, Α10 και Α11).

Οι θέσεις αυτές θα δεσμεύονται με σημείωση η οποία θα διαλαμβάνει ότι με την πλήρωσή τους τερματίζεται αριθμός αποσπάσεων Εκπαιδευτικών στο ΥΠΠ και κατ' επέκταση μειώνεται ο αριθμός έκτακτων Εκπαιδευτικών, ισόποσης εξοικονόμησης, από τα Κεφάλαια 20.03 «Μέση Εκπαίδευση», 20.04 «Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση» και 20.05 «Δημοτική Εκπαίδευση», ανάλογα με την περίπτωση.

Το Υπουργικό Συμβούλιο σε συνεδρία του στις 12 Δεκεμβρίου 2012 εξουσιοδότησε τον Υπουργό Οικονομικών να αποστείλει τις Τροπολογίες με Αριθμό 1-3 στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού με σκοπό την ενσωμάτωσή τους στον υπό ψήφιση Προϋπολογισμό του 2013.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Νικόλα Παπαδόπουλο, πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού.

Θα ήθελα να αναφέρω ότι τροπολογίες και δεσμεύσεις ειδικών κονδυλίων θα πρέπει να κατατεθούν μέχρι αύριο το πρωί, όπως προβλέπει ο κανονισμός της Βουλής.

Τώρα καλώ στο βήμα τον κ. Γιώργο Περδίκη εκ μέρους του Κινήματος Οικολόγων Περιβαλλοντιστών, για να καταθέσει την ομιλία του.

Γ. ΠΕΡΔΙΚΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Τα τελευταία δώδεκα χρόνια, ως εκπρόσωπος του μικρότερου αριθμητικά πολιτικού κινήματος στη Βουλή των Αντιπροσώπων, έχω το ιδιότυπο καθήκον να ανοίγω τον κύκλο των τοποθετήσεων επί του ετήσιου κρατικού προϋπολογισμού. Από αυτό λοιπόν το βήμα με έχετε ακούσει πολλές φορές να προσπαθώ να σας μεταφέρω τις οικολογικές μας θέσεις για την οικονομία και την ανάπτυξη. Πρέπει να θυμάστε πόσες φορές είχα προειδοποιήσει για τους κινδύνους της αλόγιστης και αχαλίνωτης ανάπτυξης. Οφείλετε να παραδεχτείτε ότι ως Οικολόγοι είχαμε σε ανύποπτο χρόνο προειδοποιήσει για τους κινδύνους που δημιουργούσε η υπερτροφική επέκταση ορισμένων τομέων της κυπριακής οικονομίας, όπως ο τομέας των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ή ο τομέας της ανάπτυξης γης.

Όταν εμείς ως Οικολόγοι μιλούσαμε για την ανάγκη ομοιόμορφης ανάπτυξης και προστασίας της πρωτογενούς και δευτερογενούς οικονομίας, δηλαδή της γεωργίας, της κτηνοτροφίας, της αλιείας, της βιοτεχνίας, της παραγωγής ενέργειας, μέσω της εφαρμογής νέων οικολογικών και πράσινων πολιτικών βασισμένων στις νέες τεχνολογίες, στην πληροφορική και την καινοτομία, αντιμετωπιστήκαμε από το πολιτικό και οικονομικό σύστημα με υπεροψία και άρνηση. Οι ιδέες και προτάσεις μας για μια νέα πολιτική πράσινης ανάπτυξης, βιώσιμης και αειφόρου, με επίκεντρο τον άνθρωπο και τη φύση χαρακτηρίστηκαν ως “ακραίες”, “οπισθοδρομικές” και “ουτοπικές”. Σας θυμίζω ότι για δεκαετίες επικρατούσα αντίληψη κυβερνήσεων, κομμάτων, τραπεζών και οικονομολόγων ήταν το “ανάπτυξη δίχως όρια”.

Δε μας ακούγατε! Τρέχατε με μανία, καβάλα στο αφηνιασμένο άλογο της αλόγιστης “ανάπτυξης”, γοητευμένοι απ’ τη μαγεία των αριθμών και τη γλύκα της κατανάλωσης των υλικών αγαθών. Παρασύρατε το λαό μας σε αυτή την κούρσα. Τον εκπαιδεύσατε να αγαπά το εύκολο κέρδος, να θαυμάζει τον αθέμιτο πλουτισμό, να κολυμπά στον καταναλωτισμό, να ανέχεται τη διαφθορά. Τα χρόνια που εσείς αναπαλείτε ως τις

καλές εποχές της ανάπτυξης, όταν τα κρατικά και προσωπικά ταμεία γέμιζαν με τα εύκολα κέρδη, ήταν οι εποχές που δημιούργησαν το σπάταλο κράτος, την αναξιοκρατία και την ανικανότητα, την ακόρεστη κερδοσκοπία των τραπεζών και μεγάλου μέρους των δημοσίων και ιδιωτικών επιχειρήσεων σε αυτή τη χώρα.

Η παγκόσμια κρίση, είπε ο κορυφαίος διανοούμενος της εποχής μας Νόαμ Τσόμσκι, δεν είναι μόνο η οικονομική, αλλά κυρίως είναι η κρίση των αξιών. Αν αυτό ισχύει μια φορά για την παγκόσμια κρίση, ισχύει δύο φορές για την περίπτωση της Κύπρου. Αν αναζητούμε λοιπόν την αλήθεια για τα βαθύτερα αίτια της οικονομικής καταστροφής, αν αναζητούμε τους πραγματικούς λόγους που βρισκόμαστε μπροστά σε έναν προϋπολογισμό που χαρακτηρίζεται κατά γενική ομολογία ως “αντιαναπτυξιακός”, πρέπει, κατά την άποψή μας, να αναγνωριστούν τα γενεσιουργά αίτια της κρίσης.

Κατά την άποψή μας, αυτό που πράγματι χρειαζόμαστε στην Κύπρο, αλλά και στο παγκόσμιο είναι μια *funditus*, δηλαδή εκ βάθρων, αλλαγή, που να αντικαταστήσει το κερδοσκοπικό και ανθρωποφάγο σύστημα της αλόγιστης και χωρίς όρια ανάπτυξης. Αν είστε έτοιμοι γι’ αυτή τη συζήτηση, εμείς, οι Οικολόγοι, έχουμε την πρόταση. Σας περιμένουμε!

Έχω όμως την υποψία ότι και πάλιν δε θα ανταποκριθείτε στα μηνύματά μας. Άλλωστε, εσείς είστε οι “μεγάλοι”. Και, όπως έγραψε και ο Αντουάν ντε Σαιντ-Εξυπερύ στο αριστούργημα της παγκόσμιας λογοτεχνίας “Ο μικρός πρίγκιπας”, οι μεγάλοι αγαπούν τα νούμερα. «Αν πεις στους μεγάλους ότι είδες ένα ωραίο σπίτι από τριανταφυλλιά τούβλα με γεράνια στα παράθυρα και περιστέρια στη στέγη, δεν καταφέρνουν να σχηματίσουν την παραμικρή ιδέα για το σπίτι αυτό. Πρέπει να πεις στους μεγάλους ότι είδες ένα σπίτι που κοστίζει δέκα χιλιάδες χρυσές λίρες. Θα τους ακούσεις τότε να αναφωνούν: “Τι όμορφο που είναι αυτό το σπίτι!”».

Ως μειοψηφία λοιπόν, ως οι μικροί και ταπεινοί οφείλουμε να υποδείξουμε με κάθε σεβασμό προς εσάς τους “μεγάλους” και “σοβαρούς”, εσάς που νομιμοποίησε με την πλειοψηφική του υποστήριξη ο κυπριακός λαός, εσάς που σας ανέθεσε την ευθύνη της διαχείρισης της τύχης του, ότι τα κάνατε μαντάρα! Με άλλα λόγια, αποτύχατε, κύριοι! Και με την αποτυχία σας έχετε καταστρέψει την Κύπρο! Όσα λίγα άφησε όρθια η τουρκική κατοχή, ο εμποικισμός και η παρατεταμένη διαίρεση του νησιού μας, τα ισοπεδώσατε. Και ξέρετε τι είναι αυτά τα λίγα; Λέγονται “αξιοπρέπεια”, “φρόνημα” και “ελπίδα”. Αυτό που δεν κατάφεραν οι “διεθνείς συνωμοσίες της CIA και του NATO”, αυτό που δεν πέτυχαν οι Αμερικανοί και οι Εγγλέζοι με την UNOPs και το Σχέδιο Ανάν, το καταφέρατε εσείς, αφού οδηγήσατε το λαό μας σε οικονομική και ιδεολογική εξαθλίωση.

Αν νομίζετε ότι υπερβάλλω, θέλω να σας ρωτήσω αν έχετε ξαναδεί τέτοιο παρατεταμένο ξέσπασμα οργής και πόνου σαν αυτό που ζούμε τα τελευταία δύο χρόνια, συνυπολογίζοντας βέβαια και τα γεγονότα που ακολούθησαν το έγκλημα στο Μαρί. Το άκρον άωτον του διασυρμού του πολιτικού συστήματος ήταν, όταν την περασμένη Τρίτη είδαμε για πρώτη φορά στην ιστορία της Δημοκρατίας μας να διαμαρτύρονται στους δρόμους με απόγνωση και πόνο τυφλοί, κωφοί, παραπληγικοί και πολλοί άλλοι ανήμποροι και δυσπραγούντες συνάνθρωποί μας. Πώς νιώθετε γι’ αυτό; Τι έχετε να πείτε για το πλήθος των εξαθλιωμένων ανθρώπων που συναθροίζονται καθημερινά διαμαρτυρόμενοι έξω από και μέσα στη Βουλή; Μήπως έχετε την εντύπωση ότι με το κλείσιμο της πόρτας με συρματοπλέγματα ή με τη διακοπή των εργασιών της Βουλής λόγω προεδρικών εκλογών -πράγμα καθόλου αναγκαίο, ιδιαίτερα υπό τις παρούσες συνθήκες- δραπετεύετε από τις ευθύνες σας; Την πόρτα της συνειδησής σας πώς θα την αμπαρώσετε; Πώς θα βάλετε ειδικούς αστυνομικούς να την προσέχουν; Πώς θα την αποκλείσετε με συρματοπλέγματα;

Μα, τι λέω; Εσείς είστε οι “μεγάλοι” και θα βρείτε ακόμα και σε αυτή την περίπτωση τρόπο να δικαιολογηθείτε! Αναπτύξατε ήδη -και μου φαίνεται ότι έχετε πείσει την πλειοψηφία του λαού- τη θεωρία της αδήριτης ανάγκης. Επειδή θέλετε να διαψεύσετε τον Κώστα Χατζή, που λέει ότι «συνείδηση στον κόσμο έχουν μόνο τα ανθρωπάκια», προβάλλετε την άποψη ότι λειτουργείτε υπό το εξής εκβιαστικό δίλημμα: χρεοκοπία ή μνημόνιο.

Εγώ νομίζω ότι πίσω απ’ αυτό το δίλημμα, που προβάλλεται κατά κόρον και από την πλειοψηφία των μέσων ενημέρωσης, χωράει να κρυφτούν οι πάντες. Για παράδειγμα, το δίλημμα προβάλλεται από όσους για μήνες αρνήθηκαν να αναγνωρίσουν το πρόβλημα και να λάβουν μέτρα, αλλά, αντ’ αυτού, έπαιζαν επικοινωνιακά παιγνίδια, έκαναν εικονικά εγκαίνια αναπτυξιακών έργων και αναζητούσαν ξένα δεκανίκια στις Μόσχες και στα Πεκίνα! Σας θυμίζω το τελευταίο δακρύβρεκτο διάγγελμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, όπου μας εξήγησε ότι φταίνε για όλα οι αχόρταγοι τραπεζίτες και ο πρώην Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας, αλλά πρέπει να θυσιάσει ο κυπριακός λαός, για να μην καταστραφεί το τραπεζικό σύστημα!

Η αντιπολίτευση, αφού εξηγεί τις ευθύνες του Προέδρου Χριστόφια και της κυβέρνησής του, παρασιωπά, ως και αποκρύβει, τις ευθύνες του τραπεζικού συστήματος και του μοντέλου “ανάπτυξης” που υποστηρίζει και υπηρετεί και οχυρώνεται πίσω από το ίδιο εκβιαστικό δίλημμα. Επικαλείται υπευθυνότητα, σοβαρότητα και πατριωτισμό, όπως άλλωστε και η κυβέρνηση, για να αποδεχθεί σχεδόν ασυζητητί τα νομοσχέδια που ετοίμασε η κατά τα άλλα “ανίκανη” κυβέρνηση.

Εγώ αμφισβητώ αυτό το δίλημμα! Το δίλημμα για μένα δεν είναι χρεοκοπία ή μνημόνιο. Το ερώτημα είναι τι είδους χρεοκοπία επιλέγουμε. Σκέτη οικονομική χρεοκοπία ή οικονομική χρεοκοπία που θα συνοδεύεται από μια χρεοκοπία των αξιών της δημοκρατίας, της αξιοπρέπειας, του ήθους και της λογικής;

Απαντώντας, θέλω καταρχάς να σημειωθεί ότι το μνημόνιο και η δανειακή σύμβαση δε συνεπάγονται κατευθείαν και αυτόματα αποφυγή της οικονομικής χρεοκοπίας. Ήδη πολλοί μιλούν για μη διαχειρίσιμο χρέος και αλληπάλληλα μνημόνια, ενώ διάχυτη είναι πλέον η εντύπωση ότι η υπόθεση αυτή εξελίσσεται σε ένα παιγνίδι διαπλεκόμενων συμφερόντων και πολιτικών των οικονομικών υπερδυνάμεων της Ευρώπης και της Αμερικής. «Η Κύπρος μετατράπηκε σε πειραματόζωο», είπε πρόσφατα ένας έγκριτος δημοσιογράφος, προσθέτοντας πολύ εύστοχα, κατά την άποψή μου, το εξής: «Τα πειραματόζωα συνήθως τα σκοτώνουν στο τέλος!».

Είμαστε στο μνημόνιο, γιατί έχουμε χρεοκοπήσει ή, καλύτερα, μας έχουν χρεοκοπήσει. Και πρέπει να κατανοήσουμε τους κινδύνους και τις συνέπειες αυτής της χρεοκοπίας.

Ας μην παρασυρθείτε, παρακαλώ, από εικόνες και καταστάσεις άλλων χωρών και δη της πλέον κοντινής μας, της Ελλάδας. Στην Κύπρο δε χρειάζεται και δεν μπορεί να χωριστούμε σε μνημονιακούς και αντιμνημονιακούς! Δεν έχουμε να επιλέξουμε άλλη οδό εκτός μνημονίου επί του παρόντος, τουλάχιστον. Η γνωστή πρόταση για εκμετάλλευση των δικαιωμάτων ανάπτυξης του Οικοπέδου 12 αξίζει να μελετηθεί επισταμένα και ιδιαίτερα προσεκτικά, αλλά το σίγουρο είναι ότι δεν μπορεί επί του παρόντος να αντικαταστήσει το ξένο δανεισμό και να μας σώσει από την τρόικα.

Η κυπριακή Βουλή όμως δεν κλήθηκε να ψηφίσει μία συνολική δεσμευτική συμφωνία, αυτό που λέμε με μια λέξη “μνημόνιο”, ώστε να μπορούμε οι πολιτικές δυνάμεις ή οι βουλευτές να τοποθετηθούμε επί των αρχών της, όπως συνέβη σε άλλες χώρες. Αντίθετα, τίθεται ενώπιόν μας μια σειρά νομοσχεδίων, τα οποία δεν είναι όλα συνδεδεμένα με το μνημόνιο, αφού πολλά από αυτά αποτελούν συνήθεις εναρμονιστικές υποχρεώσεις της Κύπρου και ετοιμάστηκαν βιαστικά και τροχάδην από την κυβέρνηση. Τα περισσότερα από αυτά αφορούν τον ορθολογισμό των χρηματοπιστηριακών συναλλαγών και είναι καθολικά καλοδεχούμενα. Άλλα νομοσχέδια αφορούν αναγκαίες αλλαγές στο σύστημα δημόσιας διοίκησης και επίσης είναι καλοδεχούμενα. Τέλος, υπάρχει και μια σειρά νομοσχεδίων που επιβάλλουν νέες φορολογίες ή αυξάνουν τις υφιστάμενες, μειώνουν τις αποδοχές των εργαζομένων ή τις κοινωνικές παροχές, μεταφέροντας τα βάρη στην κοινωνία και στους ανυπεράσπιστους ανθρώπους.

Εγώ λέω ότι, αφού μας έφεραν, κυβέρνηση, τράπεζες, εποπτική αρχή, πολιτική και οικονομική ηγεσία, σ’ αυτή την άθλια κατάσταση, τίθεται θέμα διαχείρισης μιας δύσκολης και επικίνδυνης πλεύσης μέσα από τις συμπληγάδες. Από τη μια είναι η Σκύλλα της οικονομικής χρεοκοπίας και από την άλλη η Χάρυβδη της συνολικής χρεοκοπίας. Η συνολική χρεοκοπία, που είναι η οδός που φαίνεται ότι επέλεξε το πολιτικό προσωπικό της χώρας, στηρίζεται στην υιοθέτηση αντιδημοκρατικών πρακτικών, όπως τα υπουργικά διατάγματα για αυξήσεις φόρων κατανάλωσης, οι διαδικασίες εξπρές κοινοβουλευτικού ελέγχου, η παραγνώριση των κοινωνικών συνόλων και των πολιτών. Με βάση το ίδιο σενάριο, αυτό δηλαδή της συνολικής χρεοκοπίας, θα επιτρέπεται σε εξωτερικούς παράγοντες να καθορίζουν την πολιτική διαχείρισης του φυσικού αερίου, αλλά και τον ετήσιο προϋπολογισμό.

Είναι λοιπόν ορατός ο κίνδυνος της επιβολής μιας νέας μορφής ξένης επικυριαρχίας, που στο πολιτικό λεξικό αναφέρεται ως “χρεοκρατία”. Πρόκειται για μια νέα μορφή αποικιοκρατίας, όπου οι χώρες και οι λαοί χάνουν την ανεξαρτησία τους και τον απόλυτο έλεγχο της διαχείρισης των φυσικών τους πόρων μέσα από παράλογες και υπερβολικές δανειακές συμβάσεις που συνάπτουν με τους δήθεν σωτήρες τους.

Επιπλέον, οι συμβάσεις της χρεοκρατίας προβλέπουν σκληρή λιτότητα για τους μισθωτούς, τους εργαζομένους και τους δυσπραγούντες, ενώ ισοπεδώνεται κάθε ελπίδα ανάπτυξης. Το τελευταίο είναι πολύ σημαντικό στοιχείο στους σχεδιασμούς της χρεοκρατίας, αφού η ύφεση επιδεινώνει τη σχέση ΑΕΠ-χρέους, με αποτέλεσμα η χώρα να εισέρχεται σε ένα φαύλο κύκλο και πιο βαθιά στα χρέη.

Η συνταγή είναι γνωστή και έπρεπε οι “μεγάλοι” μας να τα ήξεραν όλα αυτά. Έπρεπε, αντί να σπαταλούν χρόνο και δυνάμεις σε αντιπαραθέσεις και κορορομαχίες και σε ανέξοδες διακηρύξεις για κόκκινες γραμμές, που ξεπλύθηκαν και έγιναν ροζ, να είχαν προετοιμαστεί για μια επιτυχή διαπραγμάτευση που να περιορίζει το άλγος του κυπριακού γολγοθά και, το πιο σημαντικό, να προετοιμάζει την ανέναντα, διότι κακώς θεωρείται από όλους σχεδόν ότι η ανέναντα μας θα έρθει αυτομάτως και ουρανοκατέβατη λόγω της εκμετάλλευσης του φυσικού αερίου. Η χρεοκρατία που επιχειρούν να επιβάλουν στον κυπριακό λαό μπορεί να έχει πολύ σοβαρές αρνητικές συνέπειες στο σύνολο των εθνικών μας θεμάτων. Κρούω τον κώδωνα του κινδύνου για σχεδιασμούς που αποστερούν από τον κυπριακό λαό τον πλήρη έλεγχο της διαχείρισης του ενεργειακού του κεφαλαίου ή ακόμα και για τον κίνδυνο να βρεθούμε ενώπιον μιας ατιμωτικής και μη βιώσιμης διευθέτησης του Κυπριακού.

Είπαμε λοιπόν να διαβούμε το δρόμο του μνημονίου, να ανεβούμε τον κυπριακό γολγοθά, αλλά να το πράξουμε με αξιοπρέπεια και προσοχή, να χρησιμοποιήσουμε τις ικανότητές μας και να προστατεύσουμε τις αξίες μας. Με σοβαρότητα, υπευθυνότητα, αλλά και διεκδικητικότητα οφείλουμε να εγκύψουμε στα νομοσχέδια και στον προϋπολογισμό, για να κάνουμε τις σωστές υπό τις περιστάσεις επιλογές. Οφείλουμε να δημιουργήσουμε, μέσα στα στενά πλαίσια της λιτότητας, νησίδες ανάπτυξης. Αυτές οι νησίδες ανάπτυξης θα δώσουν δουλειά σε νέους ανθρώπους και κυρίως ελπίδα για ανάκαμψη και πρόοδο. Θα είναι ανάσες ελπίδας και προοπτικής μέσα στην ασφυξία που προκαλεί η ύφεση και η στασιμότητα της δανειακής σύμβασης.

Περιθώρια αλλαγών φάνηκε ότι υπάρχουν. Εμφανές παράδειγμα, πέραν της υπόθεσης του φόρου ακίνητης περιουσίας, η περίπτωση της φορολογίας των πούρων. Θυμίζουμε ότι η εισήγηση των Οικολόγων απορρίφθηκε καταρχάς από την πλειοψηφία, γιατί βρισκόταν τάχα εκτός του μνημονίου, για να γίνει αποδεκτή σε λίγες μέρες άρον άρον από όλες σχεδόν τις πολιτικές ομάδες.

Σε μια πλειάδα άλλων νομοσχεδίων φάνηκε από τον, έστω κι ελλιπή, κοινοβουλευτικό έλεγχο ότι υπάρχουν περιθώρια αλλαγών. Δυστυχώς, για όσα αφορούσαν περικοπές κοινωνικών παροχών, με ευθύνη των μεγάλων κομμάτων εφαρμόστηκε ο εκβιασμός μνημόνιο ή χρεοκοπία. Αυτό αποτελεί δείγμα χρεοκοπίας της λογικής, χρεοκοπίας της κοινωνικής αλληλεγγύης, χρεοκοπίας της δικαιοσύνης, χρεοκοπίας της δημοκρατίας! Όλα αυτά, κατά την άποψή μου, είναι χειρότερα από την οικονομική χρεοκοπία. Είναι οιωνός χρεοκρατίας!

Τώρα κατατίθενται εκ των υστέρων προτάσεις νόμων και ιδέες που επιχειρούν να περιορίσουν τους κινδύνους και να προστατεύσουν τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, αν φυσικά συμφωνήσουν και οι δανειστές μας. Καλοδεχούμενες πρωτοβουλίες. Θα τις υποστηρίξουμε, αν και θυμίζουν το γνωστό «κάψε με και ύστερα βάλ' μου λάδι».

Κυρίες και κύριοι,

Με τα πιο πάνω επιχειρήσα να θέσω το γενικό πλαίσιο της πολιτικής τοποθέτησης των Οικολόγων για τον κρατικό προϋπολογισμό του 2013, του πρώτου κρατικού προϋπολογισμού της εποχής της τρόικας. Αναγνωρίζουμε τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν η κυπριακή οικονομία και το κυπριακό κράτος αυτή τη χρονική περίοδο. Είναι σαφές ότι μπαίνουμε σε μια εποχή ισχνών αγελάδων. Άλλο πράγμα όμως είναι η οικονομική περισυλλογή και άλλο η μονόπλευρη και ισοπεδωτική λιτότητα, άλλο το κούρεμα και άλλο ο αποκεφαλισμός! Δυστυχώς, ο προϋπολογισμός που έχουμε ενώπιόν μας είναι προϋπολογισμός ύφεσης, που αντικατοπτρίζει την έλλειψη στρατηγικής και οράματος για έξοδο από την κρίση. Περιλαμβάνει μέτρα κοινωνικής οπισθοδρόμησης, αναπτυξιακής υποβάθμισης και εργασιακής υποχώρησης. Πρόκειται δηλαδή για προϋπολογισμό λαιμητόμο!

Ο προϋπολογισμός αυτός, που έχει ως κύρια χαρακτηριστικά τις τεράστιες περικοπές στις δαπάνες του κοινωνικού κράτους και τις απολύσεις εργαζόμενων του δημοσίου τομέα, οδηγεί σε μονόπλευρη λιτότητα, σε σφαγιασμό της ανάπτυξης και αύξηση της ανεργίας. Θα επιδεινώσει περαιτέρω την κατάσταση της οικονομίας και θα μεγαλώσει την ψαλίδα μεταξύ φτωχών και πλουσίων.

Με ιδιαίτερη απαρέσκεια σημειώνουμε ότι την ίδια αυτή ώρα των αιματηρών αποκοπών συνεχίζονται οι σπατάλες και οι υπερβολικές δαπάνες. Και εξηγούμε: Πώς είναι δυνατό να μας ζητάτε με την ψήφο μας να εγκρίνουμε περικοπές σε μικρά και μεγάλα αναπτυξιακά έργα και ταυτόχρονα αύξηση των λειτουργικών δαπανών, ήτοι αύξηση της κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος και καυσίμων στη δημόσια υπηρεσία; Αναμένετε αλήθεια από εμάς να ψηφίσουμε περικοπή 9% στο επίδομα των τυφλών και των ατόμων με βαριά αναπηρία και την ίδια ώρα να αμείβονται τα μέλη του Εφοριακού Συμβουλίου με €60.000 ευρώ το χρόνο ο καθένας για πέντε-έξι ή καμιά δεκαριά συνεδριάσεις; Θέλετε να εγκρίνουμε πλουσιοπάροχα επιδόματα παραστάσεως εξωτερικού για τους αξιωματούχους του κράτους και ταυτόχρονα να στερηθούν της εργασίας τους εκατοντάδες συμβασιούχοι εκπαιδευτικοί και εννιάμισι ενενήντα δύο εποχιακοί ωρομίσθιοι; Αλήθεια, θέλετε να αποκεφαλίσουμε την πολύτεκνη οικογένεια και ταυτόχρονα να εγκρίνουμε την αγορά πολυτελών αυτοκινήτων για αξιωματούχους και για τον απερχόμενο Πρόεδρο της Δημοκρατίας; Αυτά και άλλα πολλά, που παραλείπονται για οικονομία χρόνου, περιλαμβάνει ο προϋπολογισμός σας, που μας καλείτε να υπερψηφίσουμε!

Επιπλέον, ως Οικολόγοι καταγράφουμε καθκόντως τη δραστική περικοπή όλων των δράσεων του δημόσιου τομέα που αφορούν ζωτικούς τομείς της περιβαλλοντικής πολιτικής. Σημειώνουμε με ιδιαίτερη ανησυχία τον περιορισμό των κονδυλίων για τη διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων, τον περιορισμό των χορηγιών των περιβαλλοντικών και φιλοζωικών οργανώσεων, το ψαλίδισμα των έργων αποκατάστασης του περιβάλλοντος σε λατομεία και μεταλλεία.

Οι συντάκτες του προϋπολογισμού και όσοι θα τον ψηφίσουν αγνοούν φαίνεται ότι βρισκόμαστε σε μια εποχή που ακόμα και οι πιο συντηρητικοί οικονομολόγοι παραδέχονται ότι οι επενδύσεις στην προστασία του περιβάλλοντος και στην ποιότητα ζωής, στην παραγωγή πράσινης ενέργειας, στον ποιοτικό τουρισμό και στη βιολογική γεωργία αποτελούν ελκυστικούς τομείς για βιώσιμη και αειφόρο ανάπτυξη.

Σας πληροφορώ ότι και οι τρεις Υπουργοί Οικονομικών της απερχόμενης κυβέρνησης έλαβαν ογκώδεις φακέλους γεμάτους προτάσεις από τους Οικολόγους για μέτρα πράσινης και καινοτόμου ανάπτυξης. Η τύχη τους αγνοείται! Όχι των υπουργών, των φακέλων!

Κυρίες και κύριοι,

Εδώ τελειώνει η τοποθέτηση των Οικολόγων. Αν σας έχει ενοχλήσει ο κοφτερός μας λόγος και οι σκληρές αλήθειες, δεν απολογούμαστε! Εδώ που μας έχετε οδηγήσει, μας κυριαρχούν η οργή και ο θυμός. Θυμώνουμε, γιατί μας έχετε φέρει στην εποχή της φτώχειας και της δυστυχίας. Θυμώνουμε, γιατί φαίνεται ότι μας οδηγείτε στην εποχή της χρεοκρατίας. Θυμώνουμε, γιατί υποψιαζόμαστε ότι, παρά τις μεταξύ σας

αλληλοκατηγορίες, τελικά κανένας δε θα τιμωρηθεί για το μεγαλύτερο έγκλημα κατά του λαού μας μετά το 1974.

Αν δε σας μιλούμε σήμερα για ωραία σπίτια «με τριανταφυλλιά τούβλα, με γεράνια στα παράθυρα και περιστέρια στην στέγη», είναι γιατί είμαστε μικροί. Μας παίζει άγρια παιγνιδάκια η συνειδησή μας, όπως λέει ο Κώστας Χατζής. «Τι να τα κάνω τα τραγούδια σας; Ποτέ δε λένε την αλήθεια! Ο κόσμος υποφέρει και πονά και εσείς τα ίδια παραμύθια!», όπως αλλιώς λέει και ο Σαββόπουλος.

Καλά Χριστούγεννα και καλή ανάσταση!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Περδίκη.

Καλώ τώρα στο βήμα τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κόμματος κ. Δημήτρη Συλλούρη.

Δ. ΣΥΛΛΟΥΡΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κύριοι συνάδελφοι,

Εμείς του Ευρωπαϊκού Κόμματος θα μπορούσαμε να είμαστε οι πλέον επικριτικοί έναντι αυτής της κυβέρνησης, αυτής της κατάστασης και αυτού του προϋπολογισμού, όμως έχουμε συνειδητοποιήσει ότι η εποχή άλλαξε και δε χρειάζεται να απλώνουμε δίχτυα για ψάρεμα ψήφων, αλλά ευθύνη. Ευθύνη έναντι του τόπου μας, ευθύνη έναντι της Κύπρου.

Να ξαναθυμίσουμε ότι, ναι, ζούμε την περίοδο της οικονομικής κρίσης, αλλά υπάρχει και ένα άλυτο κυπριακό πρόβλημα. Υπάρχει μια κατεχόμενη πατρίδα. Σήμερα στο Κυπριακό έχουμε οδηγηθεί με την προσέγγιση του Δημήτρη Χριστόφια στη στασιμότητα, με πολλές υποχωρήσεις, από τις οποίες θα πιεστούμε να ξεκινήσουμε μετά τις εκλογές μια νέα διαδικασία επίλυσης του Κυπριακού. Ζούμε για έξι μήνες και πλέον την περίοδο της μυστικής ή, ακόμα χειρότερα, της σκοτεινής διπλωματίας, με πρωτεργάτη ή με μόνο παίχτη, θα έλεγα, τον κ. Ντάουνερ, ο οποίος παίζει κυρίαρχο ρόλο. Ο Ντάουνερ έπρεπε να είχε φύγει από καιρό. Δε ζητήσαμε την απομάκρυνσή του. Θα έπρεπε τουλάχιστον να ζητούσαμε την απομάκρυνσή του, όταν πριν έξι μήνες η Τουρκία δήλωνε ότι δεν προσέρχεται -και συνειδητά λέω η Τουρκία δεν προσέρχεται, γιατί επιτέλους πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι είναι η Τουρκία που κατέχει την Κύπρο και είναι η Τουρκία που κρατά όλα τα σχοινιά- δεν προσέρχεται στις συνομιλίες, γιατί η Κυπριακή Δημοκρατία θα προεδρεύει της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτός ήταν λόγος να ζητήσουμε την απομάκρυνση του κ. Ντάουνερ, όχι να τον αφήνουμε για έξι μήνες ανενόχλητο να σχεδιάζει μακριά από εμάς -και ελπίζω μακριά από εμάς!- τα όσα θα ήθελε να φέρει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων μετά τις εκλογές. Όταν η Τουρκία αποκαλύφθηκε πλήρως, της έπεσε ο φερετζές, θα έπρεπε εμείς να την εκθέσουμε και όχι να αφήνουμε τον κ. Ντάουνερ όχι μόνο να προωθεί τις τουρκικές θέσεις, αλλά να καλύπτει και επικοινωνιακά την Τουρκία, ισχυριζόμενος σε διάφορους κύκλους ότι έξι μήνες δεν πάνε χαμένοι, γιατί γίνονται διάφορες προεργασίες. Αντί να εκθέτουμε την Τουρκία, αφήσαμε τη στασιμότητα να λειτουργεί στα σκοτεινά εις βάρος της Κύπρου με πρωτεργάτη τον κ. Ντάουνερ.

Έρχομαι τώρα στο φυσικό αέριο. Καταρχάς, θέλω να δώσω τα εύσημα και στους τρεις Προέδρους, το Γλαύκο Κληρίδη, που ξεκίνησε τη διαδικασία με τη συμφωνία με την Αίγυπτο, τον Τάσσο Παπαδόπουλο, που έκανε πάρα πολλά βήματα και την ολοκλήρωσε ουσιαστικά, και το Δημήτρη Χριστόφια, που, παρ' όλες τις διαφωνίες που έχουμε, την προχώρησε. Είναι κάτι το οποίο μπορεί και πρέπει να μας ενώσει, αλλά χρειάζεται πολλή μεθοδικότητα, πάρα πολλή προσοχή, πολύ μυαλό και όχι επιπολαιότητες. Και θεωρώ επιπολαιότητα την προσέγγιση, για όσους την είχαν, ότι το φυσικό αέριο μπορεί να λύσει το Κυπριακό. Οποιαδήποτε αναφορά εν σχέσει με το Κυπριακό και το φυσικό αέριο μετατρέπεται αυτό το μεγάλο στρατηγικό εργαλείο, τον πολύ πλούτο, το μέλλον της Κύπρου και των παιδιών μας σε δικαιοδική διαφορά. Ήδη έγινε πολλή ζημιά και κάνω έκκληση να το ξανασκεφτούν όσοι κάνουν αναφορά στο Κυπριακό εν σχέσει με το φυσικό αέριο. Δε μείναμε όμως εκεί. Θυμηθήκαμε το φυσικό αέριο και πάλι σαν από μηχανής θεό, για να αντιμετωπίσουμε την τρόικα, περίπου να μην κάμουμε καμιά περικοπή από κανέναν, να μη δεχθούμε μνημόνιο, γιατί θα μας τα λύσει όλα το φυσικό αέριο. Μια παλιά συνηθισμένη μας ψευδαίσθηση ότι θα ξεγελάσουμε τους κουτόφραγκους, να τους πουλήσουμε αέρα στο γιαλό! Και αυτό άνοιξε τα μάτια στους κουτόφραγκους, αν τα είχαν κλειστά, και κινδυνεύουμε να έχουμε στη δανειακή σύμβαση -το αποφύγαμε σχετικά στο μνημόνιο- πρόνοιες ελέγχου του φυσικού αερίου από την τρόικα. Ας το προσέξουμε!

Για τον προϋπολογισμό που έχουμε μπροστά μας νομίζω ότι δεν ωφελεί ούτε να θυμίσω τις πολλές μας εισηγήσεις ούτε να απαριθμήσω τα πολλά λάθη της κυβέρνησης ούτε να θυμίσω ότι προσπαθήσαμε με μεγάλη αγωνία να πείσουμε τους πάντες ότι χρειαζόταν ένα κυπριακό μνημόνιο αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης, για να μη μας έρθει η τρόικα. Και αν γινόταν τότε το κυπριακό μνημόνιο, θα ήταν ένα μνημόνιο που θα έλυσε τα δημοσιονομικά προβλήματα και θα αντιμετώπιζε το θέμα των τραπεζών ξεχωριστά, διότι έγκαιρα αυτά που μας είπε η τρόικα και ίσως και με καλύτερο τρόπο θα μπορούσαμε να τα κάνουμε εμείς. Τώρα και καθυστερήσαμε και τα αφήσαμε όλα μαζί.

Θεωρώ επίσης αχρείαστο στην ομιλία μου να ασχοληθώ εξειδικευμένα με τον προϋπολογισμό. Καταθέσαμε τις θέσεις μας και είναι στην έκθεση, στα πρακτικά. Τα τριάντα νομοσχέδια και τόσα, πόσα θα γίνουν στο τέλος, που έχουμε ψηφίσει μετατοπίζουν και το βάρος και τη σημασία του προϋπολογισμού. Θα ασχολούμαστε ενδελεχώς με τον προϋπολογισμό, αν η πρόταση του Ευρωπαϊκού Κόμματος, που έγινε προς όλες τις πολιτικές δυνάμεις, για τετραετή προϋπολογισμό γινόταν αποδεκτή. Έναν προϋπολογισμό που να αντιμετωπίζει τα νέα δεδομένα, έναν τετραετή προϋπολογισμό με όραμα, μακράς πνοής, έναν τετραετή προϋπολογισμό με στόχους, έναν τετραετή προϋπολογισμό με πρόγραμμα, έναν τετραετή προϋπολογισμό που θα διασφάλιζε και τη συναίνεση και την ενότητα που χρειαζόμαστε τα επόμενα χρόνια, ανεξάρτητα ποιος θα εκλεγεί Πρόεδρος. Χρειαζόμαστε έναν προϋπολογισμό μακράς πνοής, που να σχεδιάζει δράσεις πέρα και έξω από το μνημόνιο, να ενισχύει την πραγματική οικονομία, να ενισχύει την ανάπτυξη, με στόχο τη μείωση του χρόνου της επίδρασης του μνημονίου στον τόπο μας. Έναν τετραετή προϋπολογισμό, ένα μακρόπνοο προϋπολογισμό, που να φέρνει την αναγκαία μεταρρύθμιση του κράτους όχι με οδηγίες της τρόικας, με δικό μας προγραμματισμό και ορθολογισμό, για να γίνει το κράτος μας πιο λειτουργικό, πιο παραγωγικό, πιο αποδοτικό, φιλικό προς τους επενδυτές, ξένους και ντόπιους. Χρειαζόμαστε δράσεις πέρα και έξω από το μνημόνιο, για να προσελκύσουμε και να ενθαρρύνουμε επενδυτές. Χρειαζόμαστε μεταρρύθμιση του κράτους στη βάση της νέας εποχής με ηλεκτρονική διακυβέρνηση και ας ξεκινήσουμε πρώτα από τη Βουλή. Σ' αυτή τη βάση το Ευρωπαϊκό Κόμμα δεσμεύεται το Μάρτιο να έχουμε έτοιμη πρόταση για τη νέα εποχή. Ξέρετε, οι προθέσεις μπορεί να είναι όλων καλές, αλλά χωρίς αποτέλεσμα παραμένουν κούφια λόγια. Οι επικοινωνιακές τοποθετήσεις είναι πλέον αχρείαστες, γιατί ο λαός ξύπνησε. Χρειαζόμαστε προτάσεις, χρειαζόμαστε συναίνεση, σύνεση, αποτελεσματικότητα, στόχευση, ορθολογισμό.

Αν ήμασταν μεγάλο κόμμα σε μέγεθος, θα μπορούσα να προτείνω, να πάρω πρωτοβουλία, να σας καλέσω όλους, έστω και τώρα πριν από τις εκλογές ή την επομένη των εκλογών, για να κουβεντιάσουμε όλοι μαζί πώς θα αντιμετωπίσουμε τη νέα κρίση. Επιτρέψτε μου απλά, σεμνά, με ευθύνη, να σας καλέσω να νιώσουμε την αγωνία των νέων, την απόγνωση των ανέργων. Να σας καλέσω να νιώσουμε τη θλίψη των ηλικιωμένων. Να σας καλέσω να νιώσουμε την απογοήτευση των φοιτητών. Να σας καλέσω να νιώσουμε την αγανάκτηση των αναπήρων. Να σας καλέσω να νιώσουμε την αβεβαιότητα των παιδιών μας, των δικών μας παιδιών! Μιλάτε με τα παιδιά σας! Να σας καλέσω να νιώσετε την ανασφάλεια των οικογενειών. Επιτρέψτε μου ακόμα με πολλή σεμνότητα να κάμω μια έκκληση, με συναίνεση και πίστη στην Κύπρο, να ενωθούμε όλοι μαζί, να μετατρέψουμε τις προθέσεις σε σχέδιο σωτηρίας και ανάταξης της Κύπρου. Πιο συγκεκριμένος θα γίνω το Μάρτιο. Λίγα όμως για σήμερα.

Σε σχέση με τις τράπεζες, θα πρέπει να προχωρήσουμε τώρα! Ήδη καθυστερήσαμε, ήδη εγκρίναμε €6 δις στις τράπεζες χωρίς τους αναγκαίους όρους και εισηγούμαι να προχωρήσουμε τάχιστα, τώρα, σε ένα τραπεζικό μνημόνιο. Δεν μπορούμε να δίνουμε στήριξη στις τράπεζες χωρίς ένα πλαίσιο, χωρίς ένα τραπεζικό μνημόνιο, που να πετυχαίνει τη ρευστότητα με χαμηλά επιτόκια, τη μείωση των υψηλών απολαβών, την επιμήκυνση του χρόνου αποπληρωμής των δανείων, όταν κόβουμε μισθούς και απολαβές, όταν ο κόσμος μπαίνει στην ανεργία! Θα πρέπει να το δούμε και τούτο. Δεν μπορεί να λειτουργούν οι τράπεζες και να ενδιαφερόμαστε μόνο για τη στήριξη των τραπεζών! Οι τράπεζες είναι εκεί, για να στηρίξουν την κοινωνία, τους πολίτες, την ανάπτυξη, αυτούς που έχουν ανάγκη. Θα πρέπει το τραπεζικό μνημόνιο να περιλαμβάνει εισηγήσεις, για να αλλάξει και η προσέγγισή τους σήμερα, που έχουν ανάγκη από ρευστότητα, διευκόλυνσης άμεσων πληρωμών. Αν πάει ένας σήμερα στην τράπεζα να πληρώσει έγκαιρα, γιατί βγήκε πρόωρα υπό τις συνθήκες από την εργασία του και πήρε το εφάπαξ του, θα τουβάλουν και πρόστιμο! Σήμερα, που οι τράπεζες έχουν ανάγκη από ρευστότητα! Δεν είναι λογικό, δεν είναι ορθολογιστικό! Δεν μπορούμε να ζητήσουμε αντίθετα, αν κάποιος χρωστέι εκατό χιλιάδες σήμερα και πάει να τις πληρώσει, να του χαρίσουν και ένα 10%; Νομίζω σε άλλες χώρες κάτι τέτοια γίνονται. Δεν ξέρω αν εμείς αντιγράφουμε μόνο μερικώς ή αλά καρτ τι συμβαίνει στην ελεύθερη οικονομία! Θα πρέπει να κάνουμε ένα πρόγραμμα και θα είμαι, επαναλαμβάνω, πιο συγκεκριμένος το Μάρτη, αλλά αυτό δεν περιμένει, είναι το πρώτο· πρέπει να επέλθει η κάθαρση στο τραπεζικό σύστημα.

Η επιτροπή Θεσμών και Αξιών εργάστηκε και θα συνεχίσει να εργάζεται με συναίνεση σ' αυτό το κεφάλαιο. Θα προχωρήσουμε την έρευνα, θα κατατεθούν και θα δημοσιοποιηθούν ονόματα, με πρώτα τα δικά μας, με πρώτο το δικό μου και αυτό δε σημαίνει ότι καλώ οποιοδήποτε άλλο συνάδελφο. Και δεσμεύομαι ότι μετά από τη δημοσιοποίηση ονομάτων θα ανακοινώσω δημόσια και όλους τους τραπεζικούς μου λογαριασμούς, για να αξιολογηθούμε και να αξιολογηθούν τα πάντα, γιατί πρέπει να κερδίσουμε και εμείς, όχι μόνο οι τράπεζες, την εμπιστοσύνη του λαού. Το πολιτικό σύστημα σείεται συθέμελα για πολύ κακούς λόγους, αλλά όχι μόνο και, κύριοι συνάδελφοι, εδώ πρέπει να προσέξουμε. Το ζήσαμε, το ζούμε καθημερινά, εμείς της επιτροπής Θεσμών το ζήσαμε καλύτερα, όταν κάναμε αυτή τη βελτίωση του νόμου, ότι δεν είναι όλοι που ενδιαφέρονται, για να βελτιωθεί το πολιτικό σύστημα. Έχει πολλούς που ενδιαφέρονται να χαλάσουν το πολιτικό σύστημα και αυτοί είναι αντίπαλοι της δημοκρατίας, όσο και αν νομίζουμε ότι είναι οι πιο ευαίσθητοι σκεπτόμενοι πολίτες σ' αυτό τον τόπο. Μας μιλούν για ρουσφέτι και υπάρχει ρουσφέτι και το καταδικάσαμε, αλλά δεν καταφέραμε, γιατί είναι μια Λερναία Ύδρα, να το σκοτώσουμε. Ε, δεν ανέχομαι προσωπικά -και είναι προσωπική μου δήλωση- να μου κάμνουν μαθήματα εναντίον του ρουσφετιού, εναντίον της διαπλοκής άνθρωποι που μπορεί να μην άφησαν κομματικό γραφείο που δεν το επισκέφθηκαν, για να κάμουν ρουσφέτι

για τον εαυτό τους. Και όταν παρακολουθείτε κάποιους απ' εκεί και απ' εδώ, είμαι βέβαιος ότι θα θυμηθείτε όλοι σας και όλα τα κόμματα συναντήσεις στα γραφεία σας.

Καλοδεχόμενη είναι η κριτική, καλοδεχόμενες είναι οι εισηγήσεις, για να στήσουμε τη Δημοκρατία μας, για να εκσυγχρονίσουμε τη Δημοκρατία μας, για να βελτιώσουμε τη Δημοκρατία μας, όχι για να υποσκάψουμε τους θεσμούς, τη Βουλή, τους βουλευτές, τους υπουργούς. Και αυτό είναι ένα φαινόμενο το οποίο θα δρατζιάσει τωρά με την κρίση και σας καλώ όλους, επαναλαμβάνω, με την πολλή μου πείρα στη Βουλή και το μικρό μέγεθος του κόμματός μου, να το δούμε όλοι μαζί.

Στην προσέγγισή μας για ένα νέο κυπριακό σχεδιασμό για την αντιμετώπιση της κατάστασης της Κύπρου, για μεταρρύθμιση του κράτους, πρέπει άμεσα να εφαρμόσουμε το ΓΕΣΥ. Στην περίοδο οικονομικής κρίσης μάς χρειάζεται πιο πολύ ένα γενικό σχέδιο υγείας. Έχουν καταρρεύσει ήδη πολλά και ιδιωτικά νοσηλευτήρια είναι προ των πυλών και θα καταρρεύσει και το κρατικό σύστημα. Οι λόγοι είναι εύλογοι, ο καθένας σας τους ξέρει. Ήρθε η ώρα όμως για αποτέλεσμα, όχι για θεωρίες. Πρέπει άμεσα, τώρα, και αυτό δεν αντέχει το Μάρτιο, πριν τα Χριστούγεννα... Καλώ την κυβέρνηση σήμερα -και είναι ευτυχές γεγονός ίσως που είναι και η αρμόδια υπουργός παρούσα- τον εθελοντισμό, τη φιλανθρωπία του λαού μας να επέμβει το κράτος, για να την ενισχύσει και να την οργανώσει. Τώρα σ' αυτές τις μέρες δεν μπορεί να αφήσουμε τους ανάπηρους, τους αδύναμους, που μπορεί να μην τους στηρίζει ο προϋπολογισμός, να τους κοιτάζουν μόνο η Εκκλησία και κάποιες εθελοντικές οργανώσεις. Υπάρχουν δράσεις κρατικές, συντονισμός κρατικός, που μπορεί και πρέπει να γίνει, και είμαστε στη διάθεση της κυβέρνησης και για δουλειά και για εισηγήσεις.

Για τους ανέργους χρειαζόμαστε ένα σχέδιο και μια δράση άμεση και αυστηρή εφαρμογή όλων των εργασιακών νόμων. Έγινε πρόοδος δεν είναι αρκετή.

Για τους νέους επιχειρηματίες χρειάζεται να τρέξουμε και να ενημερώσουμε για ευρωπαϊκά προγράμματα, αλλά ταυτόχρονα να γίνουν και οι έλεγχοι. Πόσα από τα λεφτά των ευρωπαϊκών προγραμμάτων πραγματικά πάνε στις επιχειρήσεις; Πόσα στους μεσάζοντες; Αυτά θα πρέπει να τα δούμε μέσα σε ένα καινούριο πλαίσιο.

Πρέπει να έχετε αντιληφθεί ότι δε χρησιμοποίησα ούτε το μισό του χρόνου μου, γιατί δεν είναι η ώρα για λόγια, είναι η ώρα για πράξεις. Και η πράξη γίνεται, πρώτον, με τη συνειδητοποίηση του προβλήματος, δεύτερον, με τη συνειδητοποίηση ότι η εποχή αλλάζει. Το πλαίσιο, η πολιτική ατζέντα που έχουμε μπροστά μας είναι άλλη από αυτή που είχαμε πέρσι έτσι καιρό. Και επίσης με σωστό προγραμματισμό... Δε μας χαρακτηρίζει η προληπτική δράση. Τωρά που εκόψαμε μέσα, ας κάτσουμε όλοι γύρω από ένα τραπέζι. Όχι στις τηλεοράσεις, για να παίζουμε επικοινωνιακά! Μπορεί μεταξύ μας να κουβεντιάσουμε και να βρούμε λύσεις καλύτερες από την τρόικα και πιο ευαίσθητες από αυτές της τρόικας.

Ξέρετε, το Ευρωπαϊκό Κόμμα ουδέποτε ψήφισε τους προϋπολογισμούς του Δημήτρη Χριστόφια, αυτής της κυβέρνησης. Αυτή τη φορά θα ψηφίσω τους προϋπολογισμούς, όχι διότι εγκρίνω την οικονομική του πολιτική, αλλά, όπως έχω εξηγήσει, οι προϋπολογισμοί είναι πλέον ουσιαστικά και ποιοτικά ένα μικρό κομμάτι συγκριτικά με τα μνημονιακά νομοσχέδια που ψηφίσαμε και θα είναι αντίφαση, θα είναι παιχνίδι φτηνό επικοινωνιακό, κατά την άποψή μου, εγώ -ο καθένας έχει το δικαίωμα- να κάνω αυτή τη διαπίστωση και να καταψηφίζω τους προϋπολογισμούς. Ούτε η ψήφος μου υπέρ των προϋπολογισμών είναι δήλωση στήριξης της οικονομικής πολιτικής. Νομίζω αυτά τα είπαμε πέρσι, τα είπαμε πρόπερσι, τα είπαμε πριν τρία χρόνια προληπτικά. Δεν εισακουστήκαμε! Είμαστε εδώ και η ευθύνη επιβάλλει να αντιληφθούμε τις πραγματικές ανάγκες του τόπου μας.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Δημήτρη Συλλούρη. Να πω ότι δεν έχει χρησιμοποιήσει ολόκληρο το χρόνο που εδικαιούτο με βάση τη διευθέτηση. Έχει εξοικονομήσει δεκαπέντε και πλέον λεπτά.

Καλώ στο βήμα τώρα τον κ. Γιώργο Βαρνάβα εκ μέρους του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ.

Γ. ΒΑΡΝΑΒΑ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η φετινή συζήτηση του κρατικού προϋπολογισμού διεξάγεται μέσα σε βαρύ κλίμα και πολύ σοβαρά γεγονότα, τα οποία σείουν συθέμελα την κυπριακή οικονομία και πολύ περισσότερο την κυπριακή κοινωνία.

Το συνεχιζόμενο αδιέξοδο στο Κυπριακό, η οικονομική κρίση την οποία βιώνει η Κύπρος με όλες τις τραγικές της συνέπειες, η κατάρρευση της ελληνικής οικονομίας που άμεσα έχει επηρεάσει το δικό μας χρηματοπιστωτικό σύστημα, τα επώδυνα, σκληρά μέτρα τα οποία καλείται ο λαός μας να επωμισθεί είναι τα βασικότερα χαρακτηριστικά της χρονιάς που διανύουμε, όπως και της επόμενης, και τα οποία επηρεάζουν άμεσα τη ζωή και το μέλλον του λαού και της πατρίδας μας.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ο αχαλίνωτος καπιταλισμός της αγοράς αποδείχθηκε οικονομικά πολυδάπανος και κοινωνικά καταστροφικός. Διέβρωσε την αμοιβαία πίστη και εμπιστοσύνη, την αλληλεγγύη και τους κοινωνικούς δεσμούς στους οποίους στηρίχτηκαν οι ελεύθερες δημοκρατικές κοινωνίες και από τους οποίους εξαρτάται η επιβίωσή τους. Υπονόμευσε τις βάσεις της κοινωνικής συνοχής και τις πηγές της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Εμείς οι σοσιαλιστές απέναντι σε μια απάνθρωπη παγκοσμιοποίηση αντιπαραβάλλουμε τον εξανθρωπισμό της. Προτάσσουμε την αλληλεγγύη, την ανακατανομή του πλούτου, τη δημοκρατία, την κρατική εποπτεία και ρύθμιση των αγορών, την υποταγή της οικονομίας της αγοράς στις ανάγκες της κοινωνίας και των ανθρώπων, την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τη βιώσιμη ανάπτυξη απέναντι στην ανατροπή της οικολογικής ισορροπίας, την κοινωνική λογοδοσία απέναντι στα φαινόμενα διαφθοράς και αδιαφάνειας.

Χρέος μας να υπερασπιστούμε με επιτυχία τις βασικές ανθρώπινες αξίες με εγκατάλειψη δογμάτων, ιδεολογημάτων και αγκυλωμένων αντιλήψεων του παρελθόντος. Η θέση της ΕΔΕΚ, η θέση του Κόμματος των Ευρωπαίων Σοσιαλιστών είναι σαφής. Ο μόνος δρόμος είναι αυτός της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς, με αλληλεγγύη, ελευθερία, ισότητα, κοινωνική δικαιοσύνη, με δημοκρατικό έλεγχο, με ισότητα ευκαιριών για πρόοδο και δημιουργία.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η Κύπρος βιώνει τη χειρότερη οικονομική κρίση από το 1974. Η άλλοτε ανθούσα κυπριακή οικονομία βρίσκεται στον αναπνευστήρα. Επισημαίνουμε τις ευθύνες της κυβέρνησης για τη σημερινή δεινή κατάσταση της κυπριακής οικονομίας, τις αναστολές, τους δισταγμούς και την αναβλητικότητα που επέδειξε στη λήψη μέτρων. Έπρεπε να κρέμεται το τραπεζικό σύστημα από μια κλωστή, για να συνειδητοποιήσει η κυβέρνηση την κατάσταση. Υπενθυμίζουμε τον ανεδαφικό ισχυρισμό που προέβαλλε ότι η κυπριακή οικονομία είναι αλώβητη και επαρκώς θωρακισμένη.

Επισημαίνουμε επίσης τις εγκληματικές ευθύνες του τραπεζικού συστήματος για την αλόγιστη και ασυλλόγιστη επένδυση στα ελληνικά ομόλογα, όπως και για τις λανθασμένες αποφάσεις που λάμβαναν τα σημαίνοντα στελέχη των τραπεζών με τις οποίες οδήγησαν το χρηματοπιστωτικό μας σύστημα στην κατάρρευση. Ως ΕΔΕΚ από την πρώτη στιγμή καλέσαμε το Γενικό Εισαγγελέα να εμπλακεί αυτεπάγγελα στην έρευνα την οποία διεξήγαγε η Κεντρική Τράπεζα σε σχέση με τις τράπεζες, ώστε βάσει των πορισμάτων της έκθεσης Σταυρινάκη, η οποία καταλογίζει ευθύνες, να διωχθούν οι υπαίτιοι αυτών των εγκληματικών πράξεων και να τιμωρηθούν. Καλούμε το Υπουργικό Συμβούλιο να προχωρήσει σε διορισμό ποινικών ανακριτών, ώστε και με βάση την έκθεση Alvarez & Marsal να προχωρήσουν σε ανάλογες ενέργειες.

Ο λαός δικαιολογημένα διαμαρτύρεται, γιατί σήμερα καλείται να αναλάβει στους ώμους του το βάρος όλων των ευθυνών της κυβέρνησης και των ιθυνόντων των τραπεζών, αλλά και δικαιολογημένα ζητά την τιμωρία τους. Βρισκόμαστε μπροστά σε μια δύσκολη για τον τόπο κατάσταση με τρομερά διλήμματα. Η διολίσθηση των δημοσιονομικών δεικτών και η έκθεση των κυπριακών τραπεζών σε ελληνικά ομόλογα και επισφαλή δάνεια, όπως επίσης η μη προνοητικότητα, η υπεροψία και γενικά η ανικανότητα της κυβέρνησης να διαχειριστεί την οικονομική κρίση με τη λήψη σωστών μέτρων οδήγησαν την κυπριακή οικονομία στο Μηχανισμό Στήριξης και στην ανάγκη σύναψης του μνημονίου. Ο λαός παρακολουθεί με αγωνία το απρόβλεπτο μέλλον και καλείται να επωμισθεί σκληρά μέτρα λιτότητας, αφού αυτοί που του υποσχέθηκαν ένα καλύτερο αύριο, μια δικαιότερη κοινωνία και καλύτερες μέρες δεν μπόρεσαν να ανταποκριθούν στις δεσμεύσεις τους.

Από τα τέλη του 2008 προειδοποιούσαμε ότι η παγκόσμια οικονομική ύφεση βρισκόταν προ των πυλών. Δεν εισακουστήκαμε. Να υπενθυμίσω την από το επίσημο βήμα της Βουλής των Αντιπροσώπων δήλωση του πρώην Υπουργού Οικονομικών κ. Χαρίλαου Σταυράκη το Δεκέμβριο του 2010 κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού του 2011, δήλωση την οποία επανέλαβε και ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μετά από μερικές μέρες, ότι η οικονομία της Κύπρου είναι αλώβητη και ότι το 2011 θα ήταν έτος ανάπτυξης;

Όμως ο ερασιτεχνικός τρόπος χειρισμού της όλης κατάστασης από την κυβέρνηση μας έφερε στη δύσκολη θέση που βρισκόμαστε σήμερα. Η Κύπρος από τους αξιοθαύμαστους δείκτες του 2008 βρέθηκε στο Μηχανισμό Στήριξης του 2012 και με 12,9% ανεργία και 29% ανεργία ανάμεσα στους νέους κάτω των 25 χρόνων, με προβλέψεις να φτάσει το 2013 στο 13,7% και το 2014 στο 14,2%. Μια σύγκριση των αριθμών των ανέργων της πενταετίας της διακυβέρνησης αυτής μιλά από μόνη της. Το 2008, τέτοια περίοδο, οι άνεργοι έφταναν τους 12 073, το 2012 έφτασαν τους 39 510. Η απογοήτευση των νέων μας καθημερινά μετατρέπεται σε οργή, σε απαξίωση του συστήματος και σε πλήρη απογοήτευση. Μια πορεία που είναι απρόβλεπτη, αφού καθημερινά περισσότεροι συμπολίτες μας χάνουν τις εργασίες τους και μικρομεσαίες επιχειρήσεις κλείνουν η μια μετά την άλλη.

Η όλη απογοητευτική εικόνα ενισχύεται από το γεγονός της απώλειας της εργασίας των Κυπρίων, ενώ στη θέση τους προσλαμβάνονται ξένοι εργάτες, φθηνό εργατικό προσωπικό. Όταν από τους συνολικά 386 000 εργαζόμενους περίπου το 30% είναι κοινοτικοί ή αλλοδαποί οικονομικοί μετανάστες, δηλαδή ένας στους τρεις εργαζόμενους δεν είναι Κύπριος, τότε το πρόβλημα είναι πολύ μεγάλο. Όταν επίσης υπολογίζεται ότι τριάντα μέχρι πενήντα χιλιάδες είναι ο αριθμός των λαθρομεταναστών, τότε το πρόβλημα αποκτά τεράστιες διαστάσεις.

Ασφαλώς πρέπει να τηρούμε τόσο τις σχετικές πρόνοιες της ευρωπαϊκής νομοθεσίας όσο και τις σχετικές διεθνείς συμβάσεις. Όμως πρέπει να βρεθούν τρόποι προστασίας των Κυπρίων εργαζομένων. Όταν οι άνεργοι ξεπερνούν το 13%, το πρώτο καθήκον είναι η προστασία του δικαιώματος εργασίας των Κυπρίων.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η αδυναμία της κυβέρνησης να αντιληφθεί την κατάσταση, η αλόγιστη διαχείριση των τραπεζών, οι αστόχευτες δαπάνες, η ευκαιριακή βραχυπρόθεσμη στρατηγική όσον αφορά το δημόσιο χρέος οδήγησαν τη χώρα κοντά στο ενδεχόμενο της στάσης πληρωμών. Εδώ να υπενθυμίσω ότι η Κύπρος βρισκόταν στις αγορές μέχρι το Δεκέμβριο του 2010, μπορούσε δηλαδή να δανειζεται με χαμηλά επιτόκια. Τα προβλήματα των τραπεζών άρχισαν στο τέλος του 2011, μετά την απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για το κούρεμα του ελληνικού χρέους. Εδώ καταρρέει και ο ισχυρισμός των κυβερνήσεων και των υποστηρικτών τους ότι μόνο οι τράπεζες φέρουν ευθύνες για τη σημερινή οικονομική κατάσταση. Τι έκαναν τα τρία πρώτα χρόνια της διακυβέρνησής τους, για να ανακόψουν τη λαίλαπα της οικονομικής ύφεσης και της ανεργίας; Σχεδόν τίποτα.

Η κυβέρνηση επέλεξε μια ευκαιριακή βραχυπρόθεσμη πολιτική δανεισμού, με αποτέλεσμα να συγκεντρώσει όλες τις λήξεις ομολόγων την περίοδο 2012-2014. Από το Μάιο του 2011 η Κύπρος βρέθηκε εκτός αγορών. Γιατί; Διότι έχασε την οικονομική της αξιοπιστία, διότι το δημοσιονομικό έλλειμμα και το δημόσιο χρέος ξέφυγαν, παρά τις προειδοποιήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και παρά το γεγονός ότι η κυβέρνηση Δημήτρη Χριστόφια παρέλαβε το 2008 από την κυβέρνηση του Τάσσου Παπαδόπουλου πλεόνασμα 3,5% και δημόσιο χρέος δεκατρείς ολόκληρες μονάδες κάτω από το όριο του Μάαστριχτ.

Οι υποβαθμίσεις διαδέχονται η μια την άλλη, τα ελλείμματα διογκώνονται, η οικοδομική βιομηχανία βρίσκεται σε παράλυση, τα επιτόκια και οι ανάγκες εξυπηρέτησης του χρέους αυξάνονται. Το 2011 το δημοσιονομικό έλλειμμα έφτασε το 6,3%, ενώ για το 2012 αναμένεται να κυμανθεί γύρω στο 5,5%, ακόμη και μετά την εφαρμογή των μνημονιακών περικοπών. Ο δείκτης δανεισμού σε σχέση με το ΑΕΠ παρουσίασε αυξητικές τάσεις και έφτασε στο 85% με ορατό τον κίνδυνο το δημόσιο χρέος να καταστεί μη βιώσιμο με τη συμπερίληψη του ποσού που απαιτείται για την ανακεφαλαίωση των τραπεζών και τη στήριξη των δημόσιων οικονομικών.

Η κατάσταση στον τραπεζικό τομέα με την έλλειψη ρευστότητας από την αγορά και τα υψηλά επιτόκια έπνιξαν τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες είναι περίπου το 95% των επιχειρήσεων της Κύπρου και οι οποίες κλείνουν η μια μετά την άλλη. Η ραχοκοκαλιά της κυπριακής οικονομίας καταρρέει. Και, αν το σώμα δε διατηρεί υγιή ραχοκοκαλιά, έχει ως αποτέλεσμα την παράλυση. Ως αποτέλεσμα, η επενδυτική πρωτοβουλία βρίσκεται στον πάτο και ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων και το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν συρρικνώνονται, εκτινάσσοντας το ποσοστό της ανεργίας στα ύψη. Χαρακτηριστικό είναι το ότι η δαπάνη για το ανεργιακό επίδομα ξεπερνά τα €100 εκατομ.

Χωρίς αμφιβολία η κυπριακή οικονομία αντιμετωπίζει σοβαρά διαρθρωτικά προβλήματα, τα οποία αποτυπώνονται ανάγλυφα στα ελλείμματα του δημόσιου τομέα και του ισοζυγίου πληρωμών. Τα προβλήματα αυτά, που μόνο στη βάση μιας ολοκληρωμένης οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής μπορούν να αντιμετωπισθούν, είναι κατά την εκτίμησή μας τα ακόλουθα:

1. Το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας και η χαμηλή παραγωγικότητα της οικονομίας.
2. Η κρίση που αντιμετωπίζει το μοντέλο ανάπτυξης.
3. Η συρρίκνωση της παραγωγής και η τεχνολογική υστέρηση στον τομέα της μεταποιητικής βιομηχανίας.
4. Η υποβάθμιση του τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης της καινοτομίας και η αδυναμία ενσωμάτωσης των σύγχρονων τεχνολογιών στην παραγωγική διαδικασία.
5. Η γραφειοκρατία στην κρατική μηχανή και η αδυναμία της δημόσιας διοίκησης να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής.

Ο αποκλεισμός της Κύπρου από τις αγορές και η ένταξη στο Μηχανισμό Στήριξης με τη σύναψη του μνημονίου, ενός μνημονίου που αλλάζει άρδην την καθημερινότητα του Κύπριου πολίτη και διαβρώνει το βιοτικό του επίπεδο, είναι το αποτέλεσμα των λανθασμένων αποφάσεων και ενεργειών της κυβέρνησης, των διοικήσεων των τραπεζών και της εποπτικής αρχής.

Ως ΕΔΕΚ δηλώσαμε ξεκάθαρα τη θέση μας ότι το μνημόνιο, δανειακή σύμβαση, θα πρέπει να διασφαλίσει τα κυριαρχικά δικαιώματα της Κυπριακής Δημοκρατίας και να προστατεύσει την κοινωνική συνοχή.

Ως ΕΔΕΚ καταθέσαμε ολοκληρωμένες, συγκεκριμένες και λεπτομερείς προτάσεις προς την κυβέρνηση για τη διαπραγμάτευση με την τρόικα, προτάσεις οι οποίες αποσκοπούσαν στη διαφύλαξη των πιο πάνω.

Ταυτόχρονα, θέλουμε να επισημάνουμε την ανάγκη αλλαγής των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την ανάπτυξη και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Οι πολιτικές της τρόικας σε Ελλάδα, Πορτογαλία και άλλες χώρες έχουν οδηγήσει σε πιο βαθιά ύφεση, σε μαζική φτώχεια και σε καλπάζουσα ανεργία. Τα ευρωπαϊκά σοσιαλιστικά κόμματα υποστηρίζουμε ότι οι πολιτικές της σκληρής δημοσιονομικής πειθαρχίας και της μονόπλευρης λιτότητας έχουν αποτύχει και ότι ο μόνος δρόμος για την έξοδο από την κρίση είναι εκείνος των πολιτικών ανάπτυξης και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

Έχουμε ένα οικονομικό σύστημα που χρειάζεται αναθεώρηση. Πρέπει η πραγματική οικονομία να συγκρουστεί με την οικονομία του άκρατου κέρδους. Είναι ανάγκη να επιστρέψει ο δημοκρατικός έλεγχος και οι ηθικοί κανόνες στον κόσμο της οικονομίας. Να επιστρέψει η δημοκρατία στο χώρο της οικονομικής διακυβέρνησης, στον οποίο σήμερα κυριαρχούν οι αγορές. Είναι ανάγκη οι δημοκρατικοί νομιμοποιημένοι θεσμοί, τα κοινοβούλια, οι κυβερνήσεις να επιστρέψουν στο χώρο της οικονομικής διακυβέρνησης. Όσον αφορά το χάσμα της Ευρώπης των δύο ταχυτήτων, του Βορρά και του Νότου, αυτή δεν είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση που οραματιζόμαστε. Η Ευρώπη χρειάζεται επείγοντως αλλαγή πορείας, μια νέα κατεύθυνση, για να πείσει ότι η Ευρώπη δεν είναι το πρόβλημα αλλά η λύση των προβλημάτων.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Σήμερα ως κοινοβούλιο, ως το κατεξοχήν απευθείας εκλεγμένο από το λαό σώμα, καλούμαστε να υιοθετήσουμε τη συμφωνία μεταξύ κυβέρνησης και τρόικας. Η κυβέρνηση μας ζητά να προχωρήσουμε στην αύξηση του ΦΠΑ, στους φόρους κατανάλωσης, στην αλλαγή του συστήματος φορολόγησης της ακίνητης ιδιοκτησίας, να υιοθετήσουμε τις μεγάλες αλλαγές στο συνταξιοδοτικό, την κατάργηση και μείωση επιδομάτων, που αγγίζουν ακόμη και τις πολύτεκνες οικογένειες, τους ανάπηρους, τους τυφλούς, όπως και άλλες ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Μας ζητά να ψηφίσουμε οριζόντιες αποκοπές 3% από το 2014 πέραν των κλιμακωτών και άλλα πολλά, με έκκληση να μην προχωρήσουμε στη διαφοροποίηση της οποιασδήποτε πρότασης, βάζοντάς μας στον κρόταφο το πιστόλι και τη δαμόκλειο σπάθη να επικρέμαται πάνω από την κεφαλή μας, δηλώνοντας ότι η οποιαδήποτε τροποποίησή τους θα επαναφέρει την τρόικα, θα επαναρχίσουν οι διαπραγματεύσεις και με αυτό θα καταρρεύσει η οικονομία του τόπου.

Πρώτα απ' όλα να πω ότι η οικονομία του τόπου έχει καταρρεύσει εδώ και καιρό και οι ευθύνες της κυβέρνησης είναι τεράστιες και βαριές. Ο ισχυρισμός ότι δεν πρέπει να διαφοροποιήσουμε απολύτως τίποτα κατέρρευσε από την περασμένη Τετάρτη, όταν οι ίδιοι ζήτησαν μια βδομάδα αναβολή για το νομοσχέδιο που διαφοροποιεί τη φορολόγηση της ακίνητης ιδιοκτησίας, παραδεχόμενοι ότι σε αυτό συμπεριλαμβάνονται αρκετά λάθη τα οποία ήθελαν να διορθώσουν και να αλλάξουν. Ερωτώ: Μήπως σε αυτή την περίπτωση θα επανέλθει η τρόικα και θα επαναρχίσει συζήτηση; Δηλαδή ο διοριζόμενος υπουργός και οι τεχνοκράτες του υπουργείου έχουν το κάθε δικαίωμα της τροποποίησης, της διόρθωσης, αλλά εμείς οι αντιπρόσωποι του λαού όχι;

Εκ μέρους του κινήματός μας εκφράζω βαθιά ανησυχία και αγωνία για τις εξελίξεις που αφορούν στην υιοθέτηση νομοθεσιών ενόψει της συνομολόγησης μνημονίου και δανειακής σύμβασης μεταξύ της κυβέρνησης και της τρόικας. Έχουμε δηλώσει ως ΕΔΕΚ ότι θα ενεργήσουμε με σωφροσύνη, πατριωτισμό, σοβαρότητα και υψηλό αίσθημα ευθύνης για την αποτροπή του κινδύνου μιας πιθανής χρεοκοπίας.

Θέλω όμως να καταστήσω σαφές αυτό που εξαρχής δηλώσαμε, ότι θα στηρίζαμε μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης και διαρθρωτικών αλλαγών στην κυπριακή οικονομία. Θα συναινέσαμε σε οδυνηρά μέτρα περικοπών εισοδημάτων, προκειμένου να εξυπηρετηθεί η δανειακή σύμβαση. Ωστόσο δεν ήμασταν και δεν είμαστε διατεθειμένοι να συμφιλιωθούμε με μια λογική εκβιαστικών διλημάτων, άκριτης και ισοπεδωτικής αποδοχής κάθε μέτρου, χωρίς δυνατότητα διατύπωσης άποψης, διαφορετικής εκτίμησης και τοποθέτησης. Αυτό αποδείξαμε την περασμένη Τετάρτη, όταν ζητήσαμε αναβολή για τρία νομοσχέδια που απέκοπταν το επίδομα μάνας και μείωναν τα επιδόματα τέκνου και φοιτητικής χορηγίας, γιατί πιστεύαμε και πιστεύουμε ότι θα έπρεπε να υπάρξει διόρθωση. Θα έπρεπε να επανεκτιμηθεί η όλη κατάσταση και να υπάρξει διόρθωση κατανέμοντας κάπου αλλού τις αποκοπές αυτές. Δυστυχώς, η πλειοψηφία της Βουλής αποφάσισε διαφορετικά. Εμείς τα καταψηφίσαμε.

Η θέση μας και η τοποθέτησή μας θα συνεχίσουν να είναι ξεκάθαρες πολύ περισσότερο για τα μέτρα και τις συμφωνίες της κυβέρνησης με την τρόικα, για τα οποία ούτε ενημερωθήκαμε ούτε ρωτηθήκαμε ούτε συναινέσαμε, όπως για παράδειγμα ποτέ δε συναινέσαμε στη μη επαναπρόσληψη 992 έκτακτων ωρομίσθιων εργατών. Ποτέ δε συναινέσαμε στην αύξηση των ωρών διδασκαλίας, ώστε από του χρόνου 800 εκπαιδευτικοί να μένουν χωρίς εργασία. Ποτέ δε συναινέσαμε να μειωθούν επιδόματα ευάλωτων ομάδων, όπως οι ανάπηροι και οι τυφλοί. Δε συναινέσαμε και δε θα συναινέσουμε υπό το κράτος εκβιασμού σε πολιτικές και μέτρα που θα οδηγούν σε μαζική φτώχεια, ανέχεια, καλπάζουσα ανεργία, βάθεμα της ύφεσης και καθήλωση κάθε αναπτυξιακής προοπτικής. Θέματα που σχετίζονται με την πληρότητα και την ποιότητα της παιδείας, της υγείας, της άμυνας και της ελάχιστης εξασφάλισης διαβίωσης ευπαθών ομάδων του πληθυσμού είναι για μας

ύψιστης σημασίας. Δυστυχώς, τα δείγματα γραφής από τα νομοσχέδια που κατατέθηκαν και εγκρίθηκαν από την πλειοψηφία της Βουλής είναι εξόχως ανησυχητικά.

Περαιτέρω, θέλω να προειδοποιήσω: Εισάγονται ρυθμίσεις, πρόνοιες και διατάξεις που προσομοιάζουν σε ολοκληρωτικά καθεστώτα και όζουν αυταρχισμού και παράκαμψης του κοινοβουλίου, που αποτελεί το κατεξοχήν όργανο λαϊκής κυριαρχίας. Η νομοθετική ρύθμιση για εκχώρηση κατ' αποκλειστικότητα σε υπουργούς, με αποκλεισμό της Βουλής, της εξουσίας αύξησης των φόρων κατανάλωσης συνιστά επικίνδυνη εξέλιξη για τη δημοκρατία. Παραβιάζει στοιχειώδεις κανόνες του πολιτεύματος και ανοίγει το δρόμο για εκτροπές. Η ΕΔΕΚ θα καταψηφίσει κάθε νομοσχέδιο που θα αφαιρεί εξουσίες από τη Βουλή.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ως ΕΔΕΚ θα επιμένουμε στην εφαρμογή συγκεκριμένων ρυθμίσεων, ακόμη και μετά την υπογραφή του μνημονίου, για την προστασία των υπερχρεωμένων νοικοκυριών και της πρώτης κατοικίας, όπως έγινε στην Ελλάδα και την Πορτογαλία. Θα επιμένουμε στη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, όπως επίσης και στο γεγονός ότι μετά την ανακεφαλαίωση των τραπεζών οι τράπεζες θα πρέπει να κατανοήσουν ότι ο λαός σήμερα έχει αναλάβει στους ώμους του τα τεράστια δικά τους λάθη, γι' αυτό και θα πρέπει να επιδείξουν την ίδια ευαισθησία, μειώνοντας όσο γίνεται τα επιτόκια.

Τα μέτρα που προτείνει η τρόικα οδηγούν σε μεγαλύτερη ύφεση, τουλάχιστον κατά την περίοδο της δημοσιονομικής προσαρμογής, αφού στους όρους εντολής της δε συμπεριλαμβάνεται η ανάπτυξη. Γι' αυτό και θα πρέπει ως χώρα να λάβουμε μέτρα ώθησης προς την ανάπτυξη. Επίσης, δηλώσαμε έτοιμοι να συνδράμουμε στη διαμόρφωση αντιπροτάσεων, όμως παραμείναμε χωρίς ενημέρωση για μεγάλο χρονικό διάστημα. Η ενημέρωση που είχαμε για τις αντιπροτάσεις της κυβέρνησης ήταν ελλιπής, αφού απουσίαζε ο τραπεζικός τομέας, τα διαρθρωτικά μέτρα και οι πολιτικές ώθησης της ανάπτυξης. Ακόμα και μετά το αίτημα για ένταξη στο μηχανισμό, η κυβέρνηση κατέδειξε μια πρωτόγνωρη καθυστέρηση, ακροβατώντας με το ενδεχόμενο της στάσης πληρωμών.

Στρατηγικός στόχος της οικονομικής πολιτικής της ΕΔΕΚ είναι να βγει η χώρα από την κρίση και να θεθούν οι βάσεις για τις μεγάλες τομές που θα επαναφέρουν την Κύπρο σε τροχιά ανάπτυξης, σταθερότητας και κοινωνικής συνοχής με μέτρα όπως τα ακόλουθα:

1. Επίσπευση της διαδικασίας για την επιβεβαίωση και την εξόρυξη του φυσικού αερίου. Όσο γρηγορότερα γίνει τόσο το συντομότερο θα καταφέρουμε να εξέλθουμε από την οικονομική ύφεση.
2. Δημοσιονομική πειθαρχία και εξυγίανση με τη μείωση των μη παραγωγικών δαπανών και την ενίσχυση των φορολογικών εσόδων.
3. Ώθηση της ανάπτυξης και παροχή κινήτρων, βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, μείωση της γραφειοκρατίας, βελτίωση και αναμόρφωση του τρόπου λειτουργίας των ημικρατικών οργανισμών, ενίσχυση του εποπτικού πλαισίου του χρηματοπιστωτικού τομέα, στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ενίσχυση της ρευστότητας στην αγορά και μείωση των επιτοκίων.
4. Μέτρα κοινωνικής προστασίας που θα διασφαλίζουν την κοινωνική συνοχή και το επίπεδο των πολιτών, χωρίς οριζόντιες περικοπές, και προστασία των υπερχρεωμένων νοικοκυριών που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Μειώσεις μισθών και νέες φορολογίες θα πρέπει να υιοθετούνται κλιμακωτά με τέτοιο τρόπο, ώστε να μην πλήττονται τα χαμηλά εισοδηματικά στρώματα και η επιχειρηματική πρωτοβουλία.
5. Προστασία και ενίσχυση της απασχόλησης και αντιμετώπιση της ανεργίας.

Ως ΕΔΕΚ εκφράζουμε επίσης την ανησυχία μας για την αναβολή που παρατηρείται στην υλοποίηση του ΓΕΣΥ, κάτι το οποίο διαφαίνεται και στην τροποποίηση του κειμένου της τρόικας, που, ενώ θεωρούσε επιβεβλημένη την εφαρμογή του ΓΕΣΥ, τώρα ζητά την επανεξέτασή του μέσω μελέτης. Οι ανησυχίες αυτές επιτείνονται ακόμη περισσότερο από την τρομακτική αύξηση των δαπανών για τη δημόσια υγεία, τον αποκλεισμό 140 000 δικαιούχων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, αλλά και την αδυναμία των δημόσιων νοσηλευτηρίων να ανταποκριθούν στις αυξημένες ανάγκες των πολιτών. Γι' αυτό το λόγο προτείνεται η άμεση εφαρμογή του σχεδίου της πρωτοβάθμιας περίθαλψης, ώστε να αποσυμφορηθούν τα εξωτερικά ιατρεία των νοσοκομείων, να βελτιωθεί και να επιταχυνθεί η προσφορά περίθαλψης στους δικαιούχους και, τέλος, να προετοιμασθεί η συνολική εισαγωγή του σχεδίου υγείας στο πλαίσιο καθορισμένου χρονοδιαγράμματος.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ως πολιτική δύναμη που δώσαμε αγώνες για την ελευθερία και τη δημοκρατία σ' αυτό τον τόπο, που στηρίξαμε εργατικούς αγώνες και μαζί με τους εργαζόμενους δώσαμε κοινούς αγώνες για μια δικαιότερη κοινωνία αναγνωρίζουμε πλήρως τη δυσκολία των καιρών. Εκφράζουμε την αισιόδοξη πεποίθηση ότι ο λαός

μας με τις αστείρευτες δυνάμεις και δυνατότητές του θα μπορέσει να ξαναζωντανέψει τις προοπτικές της κυπριακής οικονομίας, όπως μπόρεσε να το πράξει μετά την εθνική τραγωδία του 1974, όταν με την απώλεια του 70% των πλουτοπαραγωγικών πόρων ξαναδημιούργησε ένα ζηλευτό επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας.

Το θέμα σήμερα δεν είναι η αντιδικία για το πόση ευθύνη έχουν οι τράπεζες και πόση η δημοσιονομική διαχείριση της κυβέρνησης τα τελευταία πέντε χρόνια. Τα ζητήματα αυτά είναι αυτόδηλα και πασιδηλα. Αυτό που τώρα έχει σημασία είναι ασφαλώς να διασωθεί η χώρα από μια ανεξέλεγκτη χρεοκοπία με τη διαφύλαξη των αρχών λειτουργίας της δημοκρατίας, της διάκρισης των συντεταγμένων εξουσιών, της κυριαρχίας του κράτους, της στοιχειώδους προστασίας του κοινωνικού ιστού και της διατήρησης ανοικτής της αναπτυξιακής προοπτικής, ώστε να βγει η οικονομία από την κρίση, την ύφεση και τη στασιμότητα. Η ΕΔΕΚ διαβεβαιώνει το λαό μας ότι θα ανταποκριθεί με αίσθημα ευθύνης σε αυτή της την υποχρέωση.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Δυστυχώς, η οικονομική καταστροφή η οποία έχει επέλθει στον τόπο μας έχει τοποθετήσει το κυπριακό πρόβλημα στη δεύτερη θέση προτεραιότητας του λαού μας. Αυτό διαφαίνεται μέσα από τις δημοσκοπήσεις. Είμαι όμως βέβαιος ότι όπως εμείς έτσι και ο λαός συνεχίζει να αξιολογεί το κυπριακό πρόβλημα ως πρόβλημα προτεραιότητας και εθνικής επιβίωσης.

Σε δύο μήνες ολοκληρώνεται η θητεία του Προέδρου Χριστόφια, ο οποίος στήριξε την εκλογή του πάνω στο σύνθημα "Πρόεδρος της λύσης". Η διαχείριση του Κυπριακού τα τελευταία χρόνια έχει οδηγήσει σε δραματικά αδιέξοδα και φοβερούς κινδύνους. Οι συνομιλίες βρίσκονται σε τέλμα, αδιέξοδο και σε χειμερία νάρκη εξαιτίας της τουρκικής κακοπιστίας και αδιαλλαξίας. Οι "γενναιόδωρες προσφορές" για την εκ περιτροπής προεδρία, τη σταθμισμένη ψήφο, την παραμονή 50 000 εποίκων και οι απαράδεκτες θέσεις της πλευράς μας για το περιουσιακό και η παραχώρηση των τεσσάρων ελευθεριών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε Τούρκους υπηκόους υπάρχει κίνδυνος να αποτελέσουν οριστικό κεκτημένο για την τουρκική πλευρά, ιδιαίτερα μετά την κωδικοποίηση στην οποία θα προβούν τα Ηνωμένα Έθνη και την πιθανή επανέναρξη των διαπραγματεύσεων μετά τις προεδρικές εκλογές.

Οι πολίτες δικαιούνται να γνωρίζουν τι ακριβώς συμβαίνει, ποιες είναι οι πραγματικές προοπτικές, αλλά και ποιες είναι οι προτάσεις κάθε πολιτικής δύναμης. Βασική και θεμελιώδης θέση υπήρξε και είναι το ότι το Κυπριακό αποτελεί πρόβλημα εισβολής και κατοχής και εθνικού ξεκαθαρίσματος από την Τουρκία και μαζικής παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών. Αντίπαλη πλευρά είναι η κατοχική δύναμη. Τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, οι συμφωνίες υψηλού επιπέδου του '77 και '79 και οι διεθνείς και ευρωπαϊκές συμβάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών συνιστούν το πλαίσιο εντός του οποίου θα πρέπει να επιδιωχθεί η λύση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Βρισκόμαστε ενώπιον μιας οδυνηρής πραγματικότητας. Η αυταπάτη της πολιτικής της λεγόμενης "ευελιξίας" που δήθεν θα μας έβγαζε από το αδιέξοδο και η αυταπάτη της "κυπριακής λύσης" έχουν αποδειχθεί εφιάλης και ανεδαφικές. Προειδοποιούμε το λαό για τους κινδύνους που βρίσκονται σε εξέλιξη. Καλούμε σε επαγρύπνηση, συστράτευση και κινητοποίηση για την ανακοπή της επικίνδυνης πορείας. Τα περιθώρια έχουν εξαντληθεί. Η πορεία που ακολουθούμε είναι λανθασμένη. Η επιβαλλόμενη εθνική συνεννόηση απουσιάζει, ενώ η συμμετοχή σε συνδιαμόρφωση αποφάσεων δεν υπάρχει.

Εμείς θα επιμένουμε στην απόσυρση των απαράδεκτων προτάσεων της δικής μας πλευράς, στην επαναφορά του κυπριακού προβλήματος στη σωστή του βάση, που δεν είναι άλλη από την εισβολή και κατοχή και το διεθνή χαρακτήρα του. Ο λαός δεν μπορεί να ζησει για δεύτερη φορά προτάσεις λύσης παρόμοιου τύπου Σχεδίου Ανάν. Γι' αυτό το λόγο, από αυτό το επίσημο βήμα της Βουλής των Αντιπροσώπων, διακηρύσσουμε ότι δεν πρόκειται να συμφιλιωθούμε με αυτή την επικίνδυνη και ζημιολογική πορεία που έχει σήμερα το κυπριακό πρόβλημα. Είμαστε αποφασισμένοι να συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε για λύση λειτουργική και βιώσιμη, στηριγμένη στις αρχές του διεθνούς και του ευρωπαϊκού δικαίου, στις συμφωνίες υψηλού επιπέδου '77 και '79, λύση που θα διασφαλίζει τη φυσική και εθνική επιβίωση του κυπριακού ελληνισμού.

Για την επίτευξη του στόχου αυτού απαραίτητη είναι η ενότητα. Η ενότητα ωστόσο προϋποθέτει συλλογική διαβούλευση για συνδιαμόρφωση αποφάσεων στρατηγικού και τακτικού χαρακτήρα. Προϋποθέτει ακόμα ανοχή και αντοχή στη διαφορετική άποψη και την κριτική. Προϋποθέτει συμμόρφωση προς τη λαϊκή βούληση και την απαίτηση για απόσυρση προτάσεων που βρίσκουν αντίθετη τη μεγάλη πλειοψηφία του λαού μας και αναδιαμόρφωση της στρατηγικής μας, για να αποφύγουμε τους εξόφθαλμους κινδύνους, να αποκαταστήσουμε τον πραγματικό χαρακτήρα του κυπριακού προβλήματος και να επανατοποθετήσουμε την Τουρκία στο εδώλιο του κατηγορουμένου ως παραβάτη του διεθνούς και του ευρωπαϊκού δικαίου.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το πραξικόπημα και η τουρκική εισβολή το 1974 δημιούργησαν 200 000 πρόσφυγες, οι οποίοι σηκώνουν αποκλειστικά το οικονομικό βάρος της τουρκικής εισβολής και συνεχιζόμενης κατοχής του 37% του κυπριακού εδάφους. Το κράτος είχε και έχει την υποχρέωση να στηρίξει αυτό τον προσφυγικό κόσμο. Έχει την υποχρέωση να δώσει ελπίδα σε αυτούς τους ανθρώπους μέχρι την πολυπόθητη μέρα του γυρισμού στις πατρογονικές μας εστίες. Σε αυτό τον τομέα υπάρχει στάση πληρωμών από πλευράς της κυβέρνησης. Δεν ανεγείρονται καινούριες κατοικίες, δεν παραχωρούνται τα ποσά των χορηγιών που ήδη έχουν εγκριθεί για τα προσφυγικά ζευγάρια, δίνονται οικόπεδα στον κόσμο πάνω στα σχέδια, όμως δεν προχωρούν στο διαχωρισμό τους, αφού δεν υπάρχουν τα ανάλογα κονδύλια. Όπως καταλαβαίνετε, όλα βρίσκονται σε στασιμότητα.

Προχώρησαν και έδωσαν τα μισά δικαιώματα στα εκ μητρογονίας παιδιά πρόσφυγες, δικαίωμα διεκδίκησης προσφυγικής κατοικίας σε κυβερνητικό οικισμό και δικαίωμα διεκδίκησης οικοπέδου αυτοστέγασης. Δώρο άδωρο, αφού ούτε κατοικίες υπάρχουν, αλλά ούτε και ανεγείρονται τα τελευταία χρόνια, όπως επίσης ούτε οικόπεδα διαχωρίζονται. Άμεσα θα πρέπει να αναγνωριστούν τα πλήρη δικαιώματα των εκ μητρογονίας παιδιών προσφύγων, ώστε να αποκατασταθεί η ίση μεταχείριση που καταστρατηγείται τόσα χρόνια. Με απλά λόγια η προσφυγική πολιτική αυτής της κυβέρνησης έχει ακολουθήσει το γενικότερο κανόνα της οικονομίας μας και έχει πτωχεύσει. Αυτό φαίνεται και μέσα από τους προϋπολογισμούς. Οι αριθμοί μιλούν από μόνοι τους. Προϋπολογισμοί για προσφυγική πολιτική:

1. 2011: 142 εκατομ. ευρώ,
2. 2012: 113 εκατομ. ευρώ,
3. 2013: προϋπολογιζόμενο ποσό 71 εκατομ. ευρώ -και όχι το ποσό που έχει υλοποιηθεί- δηλαδή 37% μείωση σε σχέση με το '12 και 50% μείωση σε σχέση με το '11.

Στο Φορέα Ισότητας Κατανομής Βαρών τα πράγματα είναι πολύ χειρότερα, πολύ πιο τραγικά. Η κάθετη μείωση του προϋπολογισμού του δυσχεραίνει πολύ περισσότερο τη δανειοδότηση των προσφύγων. Να υπολογίσετε ότι η εξέταση μιας αίτησης για στεγαστικό δάνειο έχει ξεπεράσει πλέον τα πέντε χρόνια. Αιτήσεις για επαγγελματικά δάνεια δε γίνονται αποδεκτές και τα σπουδαστικά δάνεια έχουν ξεπεράσει τους δώδεκα μήνες. Απλά να υπογραμμίσω ότι για το σπουδαστικό έτος 2012-2013 όλοι οι δικαιούχοι φοιτητές έχουν πάρει μόνο το 50% του δανείου με βάρκα την ελπίδα σε σχέση με το υπόλοιπο 50%. Η εικόνα αυτή σίγουρα είναι καταθλιπτική. Αντί στο τέλος της ημέρας ο Φορέας Ισότητας Κατανομής Βαρών να αποδίδει την ελάχιστη κατανομή των βαρών, γίνεται ένα πραγματικό βάρος ο ίδιος για τον προσφυγικό κόσμο.

Όσο υπάρχουν κατοχικά στρατεύματα και έποικοι, θα υπάρχουν πρόσφυγες. Μέχρι την ημέρα της απελευθέρωσης και της επιστροφής, το κράτος είναι υποχρεωμένο να βρίσκεται δίπλα στον προσφυγικό κόσμο, ιδιαίτερα σε αυτούς τους πρόσφυγες οι οποίοι δεν έχουν στον ήλιο μοίρα. Τα προβλήματα είναι πάρα πολλά, όπως η φερεγγυότητα, η επαγγελματική αποκατάσταση και η δραστηριοποίηση των ιδίων και των παιδιών τους, όπως η εκπαίδευση και φυσικά η στέγασή τους.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Εκ της θέσεώς μου ως προέδρου της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Άμυνας και εκ μέρους της ΕΔΕΚ δηλώνω ότι, όσο συνεχίζεται η τουρκική κατοχή, όσο η τουρκική απειλή είναι παρούσα, η άμυνα πρέπει να αποτελεί κορυφαία παράμετρο της εθνικής μας στρατηγικής. Βασικός μας στόχος θα πρέπει να είναι το αξιόμαχο της Εθνικής Φρουράς και αυτό μπορούμε να το πετύχουμε με τη διατήρηση υψηλού φρονήματος και ηθικού στα στελέχη της Εθνικής Φρουράς, όπως επίσης καλού, σύγχρονου, αξιόπιστου και ικανοποιητικού στρατιωτικού εξοπλισμού.

Η μέχρι σήμερα μη κατάθεση στη Βουλή των Αντιπροσώπων νομοθετημάτων και κανονισμών τα οποία να αποσκοπούν στην αναθεώρηση των νομοθεσιών που διέπουν τους αξιωματικούς, τους υπαξιωματικούς και τους ΕΠΥ για την επίλυση των διαφόρων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν δημιουργεί μεγάλα και αλυσιδωτά προβλήματα. Η υπομονή μας έχει εξαντληθεί. Η Εθνική Φρουρά βρίσκεται ενώπιον κινδύνου παράλυσης.

Ταυτόχρονα, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια συνεχής μείωση ή σταθεροποίηση στο ίδιο επίπεδο των αμυντικών δαπανών σε βαθμό που να δημιουργείται το εύλογο ερώτημα κατά πόσο υπάρχει πράγματι συνείδηση της τουρκικής απειλής ή μήπως έχει δημιουργηθεί η ψευδαίσθηση ότι αυτή η απειλή έχει πάψει να υπάρχει.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Άμυνας στις εκθέσεις της τα τελευταία χρόνια και ακόμα πιο έντονα φέτος εκφράζει ανησυχία, χωρίς ωστόσο να υπάρχει η αναγκαία ανταπόκριση από πλευράς της κυβέρνησης. Ακόμα και η οικονομική κρίση δε θα πρέπει να επηρεάζει την αναγκαία ενίσχυση της αμυντικής ικανότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Το γεγονός και μόνο ότι η κυβέρνηση ανέχθηκε παρέμβαση της τρόικας μέσα στις ένοπλες δυνάμεις αποκόπτοντας ή μειώνοντας επιδόματα που έχουν σχέση με την επικινδυνότητα της υπηρεσίας και ιδιαίτερα το επίδομα των Εθελοντών Πενταετούς Υποχρέωσης, το οποίο δεν είναι σύννηθες

επίδομα όπως τα υπόλοιπα αλλά είναι συμπλήρωμα της μισθοδοσίας, όπως επίσης και παρέμβαση για αύξηση του ορίου αφυπηρέτησης, το λιγότερο που μπορούν να χαρακτηρισθούν είναι ως απαραίτητα.

Ως ΕΔΕΚ στηρίζουμε ολόψυχα την αμυντική θωράκιση ως μια κορυφαία παράμετρο της εθνικής μας στρατηγικής, γι' αυτό και έχουμε την άποψη ότι, όσο παραμένει η τουρκική κατοχή, θα πρέπει να διαθέτουμε ένοπλες δυνάμεις υψηλής αποτρεπτικής ισχύος για λόγους διατήρησης της αμυντικής ικανότητας της πατρίδας μας, αλλά και για την ενίσχυση της διαπραγματευτικής ικανότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Σήμερα καλούμαστε να ψηφίσουμε για πρώτη φορά στην ιστορία της Κυπριακής Δημοκρατίας έναν προϋπολογισμό ο οποίος πρώτα απ' όλα είναι προϋπολογισμός κάτω από τον έλεγχο της τρόικας. Είναι προϋπολογισμός ο οποίος ενισχύει περισσότερο την οικονομική ύφεση αντί την ανάπτυξη, η οποία παραμένει μοναδική μας ελπίδα να βγούμε από το αδιέξοδο που βρισκόμαστε.

Σε αυτή την κορυφαία, αλλά και δύσκολη κοινοβουλευτική διαδικασία θέλω από μέρους της ΕΔΕΚ να διαβεβαιώσω ότι θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε για το αύριο με τη συμμετοχή της κοινωνίας, με έλεγχο από τους πολίτες, με αλληλεγγύη προς τις αδύνατες ομάδες του πληθυσμού, αλλά και με αξιοποίηση της γνώσης, της ικανότητας και του δυναμισμού των ανθρώπων. Θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε για συνεχή αναμόρφωση του κράτους και έλεγχο κάθε εξουσίας, για πάταξη φαινομένων διαφθοράς, για μια υγιή και ανταγωνιστική οικονομία, για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, για να προχωρήσουν οι τομείς της έρευνας και της νέας τεχνολογίας, για την κοινωνική συνοχή, για αξιοπρεπείς συντάξεις, για την αγροτική και περιφερειακή ανάπτυξη, για την προστασία του περιβάλλοντος, για την πολιτιστική ανάπτυξη. Αυτό είναι το συμβόλαιό μας με το λαό, το όραμά μας για το μέλλον, μια στρατηγική ανάπτυξης με αλληλεγγύη και επίκεντρο τον άνθρωπο και τις ανάγκες του.

Θέλουμε να δώσουμε μια ελπίδα στις αυριανές γενιές. Μετά από κάθε καταιγίδα βγαίνει η ηλιαχτίδα και οι νέες γενιές έχουν το δικαίωμα, αλλά και εμείς την υποχρέωση να τους διατηρήσουμε αυτό το δικαίωμα για την ηλιαχτίδα του αύριο.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η ΕΔΕΚ θα υπερψηφίσει τον κρατικό προϋπολογισμό. Η στήριξη αυτή δεν είναι προφανώς εν λευκώ στήριξη των οικονομικών επιλογών της κυβέρνησης και της τρόικας. Αντίθετα, αυτή η ψήφιση έχει χαρακτήρα έντονα κριτικό. Διατηρούμε ακέραιες τις διαφωνίες μας για την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης, για την ελλιπή διαπραγμάτευση που έκανε η κυβέρνηση με την τρόικα, χωρίς να δημιουργεί την οποιαδήποτε αναπτυξιακή προοπτική που θα έδινε ώθηση στην πραγματική οικονομία του τόπου. Υπερψηφίζουμε τον προϋπολογισμό, γιατί σε αυτή τη δύσκολη οικονομική συγκυρία της κρίσης και της ύφεσης θεωρούμε χρέος μας να στηρίζουμε πάνω απ' όλα το κράτος και τις λειτουργίες του. Αναμένουμε η κριτική, οι απόψεις και οι προτάσεις μας στο μέλλον να τύχουν της κατάλληλης προσοχής και αξιοποίησης για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, την ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Βαρνάβα, ο οποίος μίλησε ακριβώς σαράντα λεπτά.

Ορίστε. Ο κ. Κατσουρίδης, παρακαλώ.

Ν. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, αντιλαμβάνομαι ότι οι μικροφωνικές αντικατέστησαν τον τηλεβόα και ο τηλεβόας τον ντελάλη! Εδώ με τους πρώτους τρεις ομιλητές έχω πρόβλημα! Νομίζω ότι, αν μιλούν πιο χαμηλόφωνα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να παρακαλέσω τις υπηρεσίες της Βουλής να χαμηλώσουν την ένταση των μικροφώνων.

Τώρα καλώ στο βήμα τον πρόεδρο του Δημοκρατικού Κόμματος κ. Μάριο Καρογιάν για την κατάθεση της ομιλίας του.

Μ. ΚΑΡΟΓΙΑΝ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Κυρία υπουργέ,

Βρίσκομαι σήμερα στο βήμα της συζήτησης για τον προϋπολογισμό με την απόλυτη σιγουριά ότι όλοι όσοι βρίσκονται σήμερα στην αίθουσα του κοινοβουλίου μας έχουν πλήρη συνείδηση της κρισιμότητας των περιστάσεων προ των οποίων βρίσκεται η πατρίδα μας.

(Θόρυβος στην αίθουσα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ! Ησυχία, παρακαλώ!

Ωραία!

Να αυξηθεί η ένταση κάπως.

Μ. ΚΑΡΟΓΙΑΝ:

Είναι η πρώτη φορά μετά την τουρκική εισβολή του 1974 που η Κύπρος βρίσκεται αντιμέτωπη με κινδύνους που απειλούν την ανεξαρτησία της, την κυριαρχία της, την ακεραιότητά της, την ασφάλειά της, την υπόστασή της, που απειλούν το μέλλον της. Προτού προχωρήσω στη διατύπωση των απόψεων, των προβληματισμών και των εισηγήσεων του Δημοκρατικού Κόμματος για τον προϋπολογισμό του 2013 και βεβαίως για την όλη κατάσταση της κυπριακής οικονομίας, να μου επιτρέψετε να σας υπενθυμίσω ένα μικρό απόσπασμα της ομιλίας μας κατά την περσινή συζήτηση για τον προϋπολογισμό.

Δυστυχώς, τα λόγια μας εκείνα, εκείνη η κραυγή αγωνίας, εκείνες οι προειδοποιήσεις, εκείνες οι εισηγήσεις, εκείνες οι εκκλήσεις συνάντησαν ώτα μη ακουόντων. Λέγαμε τα εξής πέρσι τέτοιες μέρες: «Ας μην έχουμε την αυταπάτη ότι η οικονομική κρίση είναι μια μπόρα που θα περάσει και όλα θα ξεχαστούν κάτω από το φως της λιακάδας που θα ακολουθήσει». «Η κακοκαιρία», λέγαμε, «θα έχει διάρκεια. Πόσο μεγάλη θα είναι αυτή δεν μπορεί αυτή τη στιγμή να το πει κανείς. Το μόνο που μπορεί να πει είναι ότι η διάρκειά της εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη δική μας αποφασιστικότητα, από τη δική μας πειθαρχία. Το σίγουρο είναι ότι χρειαζόμαστε μια νέα οικονομική πολιτική που θα βάλει τέλος στα διαχρονικά υψηλά ελλείμματα». Λέγαμε τότε «το σίγουρο είναι ότι αυτό το πρόταγμα της δημοσιονομικής μας εξυγίανσης δεν μπορεί να γίνει πράξη, αν ορισμένοι εξακολουθούν να θέλουν να γίνονται αρεστοί σ' αυτούς στους οποίους απευθύνονται αλλά όχι χρήσιμοι για τα συμφέροντα του λαού μας». «Το σίγουρο», λέγαμε, «είναι ότι με ημίμετρα, δισταγμούς, ατολμίες, έλλειψη αποφασιστικότητας, αναβολές και αναποτελεσματικότητες δεν παράγονται βιώσιμες λύσεις». «Το σίγουρο», επίσης λέγαμε, «τέλος, είναι ότι η πραγματικότητα δεν αλλάζει, αν δεν την κοιτάξουμε κατάματα, αν, εκτός από ευχολόγια, δεν κάνουμε και αυτά που πρέπει να κάνουμε, για να ξαναπατήσουμε πάνω σε στέρεο και δυναμικό έδαφος».

Δυστυχώς, κάποιοι δεν κοίταξαν κατάματα την πραγματικότητα, με αποτέλεσμα σήμερα να βρισκόμαστε, ένα χρόνο μετά, μπροστά σε μια ακόμα πιο σκληρή πραγματικότητα. Η κατάρρευση της οικονομίας μας δεν αμφισβητεί μόνο την ανάπτυξη και την ευημερία μας, υπονομεύει κυριολεκτικά το εθνικό μας μέλλον. Εξαρχής η οικονομία μας ήταν το συγκριτικό μας πλεονέκτημα, το ισχυρότερο διαπραγματευτικό μας όπλο, το βάθρο και η εγγύηση για μια δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού. Η οικονομία, λέγαμε όλοι, ήταν η δύναμή μας. Σήμερα δυστυχώς έγινε η αχίλλειος πτέρνα μας. Σήμερα είναι ο αδύνατος κρικός της εθνικής μας στρατηγικής και της κοινωνικής μας συνοχής.

Πριν από τρία περίπου χρόνια το Δημοκρατικό Κόμμα σήμαινε συναγερμό, καταθέτοντας ολοκληρωμένη δέσμη προτάσεων για τη δημοσιονομική εξυγίανση και τη σωτηρία της οικονομίας μας. Δεν εισακούσθηκε. Και, όταν άρχισε να εισακούγεται από τη σημερινή κυβέρνηση, ήταν ήδη πολύ αργά. Τα δειλά βήματα που έγιναν προς την κατεύθυνση της λήψης στοχευμένων μέτρων και της προώθησης θαρραλέων μεταρρυθμίσεων δεν ήταν αρκετά, για να προλάβουν την επερχόμενη ραγδαία επιδείνωση της κατάστασης. Σήμερα ζούμε τον εφιάλητη που πολλοί μέχρι προ ολίγου απέδιδαν στη φαντασία αυτών που κατηγορούσαν ότι έπαιζαν το ρόλο των Κασσάνδρων της καταστροφολογίας.

Δεν είναι όμως η στιγμή της αναζήτησης και του καταλογισμού ευθυνών, είναι πρωτίστως η στιγμή για μια εθνική συστράτευση για τη συνένωση των δυνάμεων εθνικής σωτηρίας, για την εφαρμογή προγραμμάτων έκτακτης ανάγκης, για μια εθνική συνεννόηση που θα οδηγήσει στη δημιουργία ενός ισχυρού, αρραγούς και αξιόπιστου εσωτερικού μετώπου για την υπέρβαση της κρίσης και την ανάκαμψη της οικονομίας μας. Είναι η ώρα για ένα εθνικό σχέδιο ανασυγκρότησης. Δεν είναι η ώρα για μισές αλήθειες, φρούδες ελπίδες, μάταιες προσπάθειες. Είναι η ώρα να κοιτάξουμε την πραγματικότητα κατάματα, να πούμε τα πράγματα με τ' όνομά τους, να πάρουμε τις αποφάσεις που επιβάλλει η ανασυγκρότηση του κράτους και της οικονομίας μας και η διάσωση του μέλλοντος των παιδιών μας. Προπαντός, δεν είναι η ώρα για φθηνές δικαιολογίες, για αβαθείς ερμηνείες που δεν αποκαλύπτουν και δεν αγγίζουν τη ρίζα των προβλημάτων μας και το διαρθρωτικό χαρακτήρα τους.

Όσο ακριβές κι αν είναι το ότι η κυπριακή οικονομία υφίσταται τις συνέπειες του κουρέματος του ελληνικού δημόσιου χρέους, άλλο τόσο αληθές είναι το ότι η έκθεση της κυπριακής οικονομίας στα ελληνικά ομόλογα δεν είναι ο μόνος λόγος που σήμερα βρισκόμαστε μπροστά στον κίνδυνο μιας δικής μας χρεοκοπίας. Όσο ακριβές κι αν είναι το ότι υπάρχουν αναμφισβήτητες ευθύνες που βαρύνουν τις ηγεσίες του

χρηματοπιστωτικού μας συστήματος και τις εποπτικές αρχές τους, άλλο τόσο είναι αληθές το ότι υπάρχουν οι πολιτικές ευθύνες που ανήκουν στην πολιτική ηγεσία, στην κυβέρνηση που επέμενε μέχρι πρόσφατα να θεωρεί την κυπριακή οικονομία πλήρως θωρακισμένη απέναντι στη διεθνή οικονομική κρίση.

Το γραφειοκρατικό κράτος, οι δημόσιες σπατάλες, οι αντιπαραγωγικές συμπεριφορές, οι συνεχιακές αντιλήψεις και οι πελατειακές σχέσεις είναι οι κύριες αιτίες παραγωγής ελλειμμάτων και σώρευσης χρεών. Το ίδιο ισχύει και για τις πολιτικά ευλογούμενες καταναλωτικές συνήθειες που υπερχρέωσαν τα κυπριακά νοικοκυριά και τα φέρνουν σήμερα σε απόγνωση για την εξυπηρέτηση των δανείων τους υπό συνθήκες μειωμένης χρηματοπιστωτικής ρευστότητας. Αν αυτά τα αίτια δεν εξαλειφθούν με αλλαγή νοοτροπίας και ριζικές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, κανένα μνημόνιο και καμία συντηρητική θεραπεία δεν πρόκειται να αποφέρει τα ποθούμενα αποτελέσματα, για να ξαναγεννηθεί η ελπίδα σε αυτό τον τόπο, να ανακάμψει η οικονομία μας και να αξιοποιηθούν οι δυνατότητές μας, που πολλαπλασιάζονται με την αξιοποίηση των νέων φυσικών μας πόρων.

Η αλλαγή του μοντέλου ανάπτυξης και του τρόπου διακυβέρνησης πρέπει να γίνουν εδώ και τώρα τα βασικά χαρακτηριστικά ενός νέου οράματος για την πατρίδα μας. Η ευθύνη για την υλοποίησή του είναι και ατομική και συλλογική. Ούτε κατάρτες χρειάζονται για την κατάσταση της οικονομίας μας ούτε ευχολόγια για την ανάκαμψή της. Με κατάρτες, εξορκισμούς και ευχολόγια η κρίση δεν ξεπερνιέται. Χρειάζονται αποφάσεις, χρειάζονται δύσκολες αποφάσεις, τολμηρές αποφάσεις, αποφάσεις που ενδεχομένως πονάνε. Χρειάζονται αποφάσεις με τις οποίες θα θεμελιώνεται μια νέα ισχυρή βιώσιμη και αειφόρα ανάπτυξη πάνω σε μια στέρεη δημοσιονομική βάση. Η υπόθεση της διάσωσης της κυπριακής οικονομίας είναι εθνική και τα καθήκοντά μας πατριωτικά.

Οι μέρες που περνούμε έχουν αναδείξει ακόμα πιο έντονα τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης στην κυπριακή οικονομία. Βρεθήκαμε και βρισκόμαστε ακόμη προ του κινδύνου κατάρρευσης του τραπεζικού μας συστήματος. Μέχρι την υπογραφή του μνημονίου και των όρων της δανειακής σύμβασης, δηλαδή μέχρι την οριστικοποίηση της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών μας, ο κίνδυνος αυτός θα συνεχίσει να επικρέμαται ως δαμόκλειος σπάθη.

Αντιμετωπίσαμε και αντιμετωπίζουμε ακόμη τον κίνδυνο στάσης πληρωμών. Η Κύπρος, που μέχρι πριν λίγα χρόνια ήταν ένας τόπος ευμάρειας και ευδαιμονίας, γέμισε συσσίτια, κοινωνικά παντοπωλεία, φτώχεια, ένδεια, δυστυχία. Οι στρατιές των ανέργων μεγαλώνουν από μέρα σε μέρα, δεκάδες μικρομεσαίες επιχειρήσεις κλείνουν κάθε μέρα, πληθαίνουν καθημερινά οι οικογένειες που αδυνατούν να αντεπεξέλθουν στις οικονομικές ανάγκες για αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας, όλο και περισσότερες οικογένειες αδυνατούν να ανταποκριθούν στις οικονομικές απαιτήσεις για συνέχιση των σπουδών των παιδιών τους, η μεσαία τάξη οδηγείται στα όρια της φτώχειας, το τραπεζικό σύστημα καταρρέει, η αξιοπιστία της κυπριακής οικονομίας βρίσκεται κάτω από το μηδέν, η οικονομική ύφεση βαθαίνει. Αυτή δυστυχώς είναι η εικόνα της Κύπρου σήμερα, μελανή και ζοφερή.

Θα κατορθώσουμε να προλάβουμε και να αποτρέψουμε τα χειρότερα; Θα κατορθώσουμε να ξαναστήσουμε, να εξυγιάνουμε και να ενδυναμώσουμε την οικονομία μας; Θα κατορθώσουμε να ξαναζωντανέψουμε τις ελπίδες και τα όνειρα των νέων μας, που ξαφνικά είδαν τις προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης και οικονομικής προόδου να εκμηδενίζονται; Θα κατορθώσουμε να ξεπεράσουμε την κρίση και να ξαναδημιουργήσουμε συνθήκες προόδου, ανάπτυξης και ευημερίας;

Είμαστε αναγκασμένοι, είμαστε καταδικασμένοι να πετύχουμε. Πρέπει να τα καταφέρουμε. Πρέπει να αποτρέψουμε την κατάρρευση της κυπριακής οικονομίας, την κατάρρευση του κράτους μας, την κατάρρευση της ελπίδας. Πώς όμως θα το κατορθώσουμε; Με θυσίες, με αλλαγές, με οδύνες, με σκληρά και δραστηκά μέτρα. Δεν υπάρχει δυστυχώς ανώδυνος τοκετός. Και ο τοκετός από τον οποίο πρέπει να γεννηθεί ένα καλύτερο, δυναμικότερο και πιο αισιόδοξο αύριο πρέπει να πραγματοποιηθεί υπό συνθήκες που θα εξασφαλίζουν την υγεία της οικονομίας μας, δημόσιας και ιδιωτικής.

Ήδη οι διαπραγματεύσεις με την τρόικα για τους όρους της δανειακής σύμβασης μας δίνουν μια εικόνα του τι μας αναμένει. Τα σχετικά νομοθετήματα που εγκρίναμε την περασμένη βδομάδα κάνουν ακόμα πιο σκληρή την πραγματικότητα που έχουμε ενώπιόν μας. Η ύφεση βαθαίνει δυστυχώς συνεχώς. Το βιοτικό επίπεδο καθημερινά υποβαθμίζεται. Οι οικονομικές ανάγκες της κυπριακής κοινωνίας γίνονται ολοένα και πιο έντονες. Επαναλαμβάνω, φτάσαμε σε αυτό το σημείο, σε αυτή τη δραματική κατάσταση, γιατί υπήρξε απρονοησία, απερισκεψία, αλλά και γιατί λανθασμένες εκτιμήσεις και λανθασμένες ενέργειες, ολέθρια σφάλματα επιδείνωσαν την κατάσταση της οικονομίας μας. Όσο χρόνο κι αν αφιερώσουμε, με όση ένταση κι αν κάνουμε συζητήσεις περί ευθυνών, δε θα λύσουμε το πρόβλημα. Πρέπει να αναζητήσουμε και να αποδώσουμε τις ευθύνες για το παρελθόν, όπου κι αν ανήκουν. Πρέπει όμως πρωτίστως να αναλάβουμε τις ευθύνες που μας αναλογούν για το σήμερα και το αύριο. Πρέπει δηλαδή να δώσουμε και να εφαρμόσουμε λύσεις. Οι λύσεις απαιτούν πολιτική βούληση, στρατηγικό σχέδιο και μια συλλογική υπερπροσπάθεια από πολλούς, απ' όλους.

Είναι η ώρα της συλλογικής ευθύνης και του συλλογικού καθήκοντος. Αυτή την τόσο κρίσιμη ώρα δεν μπορούν να υπάρξουν λιγότερο ή περισσότερα πατριώτες, λιγότερο ή περισσότερο συνετοί, λιγότερο ή

περισσότερο υπεύθυνοι ούτε είναι η ώρα για λαϊκισμό και δημαγωγία, για ψέματα και ψευδαισθήσεις, για εύχρα συνθήματα και παχιά λόγια. Στη θέση των παλιών διχασμών δεν πρέπει και δεν μπορούμε να δημιουργήσουμε καινούριους. Ο διαχωρισμός μεταξύ μνημονιακών και αντιμνημονιακών είναι απαράδεκτος και κυριολεκτικά επικίνδυνος. Το ζητούμενο δεν είναι να ταχθούμε υπέρ ή κατά του μνημονίου. Το ζητούμενο είναι να ταχθούμε υπέρ ή κατά του μέλλοντος, υπέρ ή κατά του σχεδίου που θα το κάνει καλύτερο και θα το φέρει κοντύτερα, υπέρ ή κατά των αλλαγών και των μεταρρυθμίσεων που θα μας αποκολλήσουν από τις παθογένειες του παρελθόντος και που θα ανοίξουν νέες προοπτικές για την ανάπτυξή μας.

Πρέπει να δράσουμε με πίστη στις δυνάμεις μας και με αυτοπεποίθηση για τις ικανότητές μας. Πρέπει να υπερασπιστούμε τα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα, διασώζοντας για παράδειγμα το χρηματοπιστωτικό μας σύστημα. Πρέπει όμως ταυτόχρονα να καταστήσουμε κατανοητές τις ιδιαιτερότητές μας και να μην υποχωρήσουμε στην εφαρμογή λάθος συνταγών, που θα μας εμπλέξουν στο φαύλο κύκλο της ύφεσης και της φτώχειας. Μαγικές συνταγές δυστυχώς δεν υπάρχουν. Εύκολες και ανώδυνες λύσεις δεν υπάρχουν ούτε από μηχανής θεοί υπάρχουν. Εμείς με τη συλλογική σοφία μας, την κοινή βούλησή μας και την κοινή προσπάθειά μας θα αντιμετωπίσουμε την κρίση, εμείς και μόνο εμείς. Οι κανόνες του παιχνιδιού στη σημερινή παγκοσμιοποιημένη οικονομία των φανερών, των κρυφών και των σκληρών και ανελέητων ανταγωνισμών δεν αφήνουν περιθώρια πραγμάτωσης ηθικών αρχών και ηθικών κανόνων, όπως είναι η αρχή της κοινοτικής αλληλεγγύης, που ως θεωρία, όχι δυστυχώς ως πράξη, αποτελεί θεμέλιο λίθο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ενώπιον ενωπίους λοιπόν πρέπει να δούμε κατάματα την πραγματικότητα, να κατανοήσουμε την πικρή και σκληρή αλήθεια και να πάρουμε την τύχη μας και το μέλλον μας στα δικά μας χέρια. Ναι, είναι η ώρα της εθνικής συστράτευσης, της εθνικής συνεννόησης, της εθνικής σωτηρίας. Η Κύπρος ή θα κατορθώσει να βγει από τη σημερινή οικονομική και γενικότερη κρίση ή θα οδηγηθεί στην καταστροφή ή θα βγει ενωμένη από την κρίση ή δε θα βγει καθόλου. Έχουμε την άποψη ότι μπορούμε να δούμε τα πράγματα από μια αισιόδοξη οπτική γωνία. Η Κύπρος θα βγει από την κρίση και θα πάρει τη μοίρα της στα χέρια της. Σύντομα θα κλείσει ο φαύλος κύκλος της ύφεσης και θα ξαναμπούμε στο δρόμο της ανάπτυξης, της δημιουργίας και της προόδου. Θα ξαναφέρουμε την ευημερία, την ελπίδα, αλλά και το χαμόγελο στο λαό μας. Ναι, μπορούμε να βλέπουμε με αισιοδοξία το μέλλον, γιατί στα χέρια μας είναι να ξανακάνουμε την Κύπρο αξιόπιστη και σεβαστή, να ξανακάνουμε την κυπριακή οικονομία ισχυρή και ανταγωνιστική.

Φυσικά, για να πάρουν τα πράγματα αυτή την πορεία, πρέπει σταθερά και αποφασιστικά να εργαστούμε για την εξυγίανση και τον εξορθολογισμό των δημόσιων οικονομικών, για την προώθηση των απαραίτητων διαρθρωτικών αλλαγών, για τον εκσυγχρονισμό του κράτους και των θεσμών και για την επικράτηση των αρχών της κοινωνικής δικαιοσύνης και της κοινωνικής συνοχής. Πρέπει να τολμήσουμε, να τολμήσουμε να αντιμετωπίσουμε αποφασιστικά, μη υπολογίζοντας πολιτικό κόστος και χωρίς να μας φοβίζουν οι κίνδυνοι που μας απειλούν. Πρέπει να συμφωνήσουμε και όλοι μαζί να δεσμευτούμε ότι θα εργαστούμε, ώστε τα επώδυνα μέτρα που αναγκάζομαστε να πάρουμε να είναι τα πρώτα και τα τελευταία, ότι θα αξιοποιήσουμε με σύνεση και ορθολογικό σχεδιασμό τα στρατηγικά πλεονεκτήματα της Κύπρου και της οικονομίας μας, ότι θα βάλουμε το μαχαίρι βαθιά στη σπατάλη, τα προνόμια, τη διαπλοκή, τη διαφθορά.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Κύριε Πρόεδρε,

Η επιδείνωση των δημόσιων οικονομικών οφείλεται κυρίως στην οικονομική κρίση, οφείλεται όμως και στις μακροχρόνιες παθογένειες της οικονομίας μας, καθώς και στην ολιγωρία που παρατηρήθηκε στην αντιμετώπισή της. Η οικονομική κρίση έφερε στην επιφάνεια τις πραγματικές αδυναμίες της κυπριακής οικονομίας. Διέλυσε παράλληλα και χρόνιες ψευδαισθήσεις για τις πραγματικές αντοχές της οικονομίας μας. Έγιναν όμως και τραγικά λάθη. Δε θα αναφερθώ σε αυτά, γιατί αυτή τη στιγμή προέχει η αναζήτηση λύσεων και όχι η αναζήτηση και ο εντοπισμός ευθυνών για λάθη και παραλείψεις του χθες. Ενδεικτικά μόνο αναφέρομαι σε ένα λάθος σε μια κρίσιμη στιγμή. Σωστά λέγεται ότι οι τράπεζες έχουν ευθύνη για την υπερβολική έκθεσή τους στα ελληνικά ομόλογα, όπως αλήθεια είναι και το γεγονός ότι το κούρεμα των ελληνικών ομολόγων δεν ήταν μια λογιστική πράξη αλλά μια πολιτική απόφαση για την οποία η δική μας πλευρά και κατ' ακρίβειαν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας φέρει και ο ίδιος μεγάλη ευθύνη. Και αυτό, γιατί οι κυπριακές τράπεζες στη βάση των αξιολογήσεων, τα λεγόμενα "stress tests", από τους οίκους αξιολόγησης αξιολογούνταν θετικά. Στη βάση αυτών των αξιολογήσεων τον Ιούλιο του 2011 υπήρχε πρόβλεψη για κούρεμα των ελληνικών ομολόγων μέχρι 14%, ενώ στο τέλος του ίδιου μήνα η πρόβλεψη αυξήθηκε στο 21%. Ακολούθως, στη σύνοδο κορυφής τον Οκτώβριο του 2011, ενώ συζητούνταν αρχικά κούρεμα 50%, για το οποίο και σε αυτή την περίπτωση οι κυπριακές τράπεζες δε χρειαζόνταν κρατική στήριξη, η σύνοδος κατέληξε σε κούρεμα της τάξης του 85%. Είναι εδώ ακριβώς που η κυβέρνηση όφειλε να αντιδράσει. Αν ήταν σωστά προετοιμασμένη, έπρεπε να ζητήσει την ανακεφαλαιοποίηση των κυπριακών τραπεζών, όπως έπραξε και η Ελλάδα. Αποτέλεσμα της απόφασης της συνόδου κορυφής ήταν οι κυπριακές τράπεζες να βρεθούν σε αυτή τη δυσμενέστατη θέση.

Επειδή η κυβέρνηση επιμένει -προφανώς στα πλαίσια της επικοινωνιακής πολιτικής της- να παραπέμπει μόνο στις ευθύνες των τραπεζών, θέλω να σημειώσω και τα ακόλουθα: Είναι γεγονός ότι μεγάλο μέρος του δανείου από την τρόικα αφορά την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών. Ο ισχυρισμός όμως ότι από το ποσό

του δανείου μόνο το €1,5 δις αφορά το δημόσιο τομέα είναι εντελώς λανθασμένος, γιατί, εκτός του ότι το μεγαλύτερο μέρος των €6 δις -€8,5 δις, αν χρειαστεί να αναχρηματοδοτήσουμε και το ρωσικό δάνειο-προέρχεται από τα ελλείμματα της τελευταίας πενταετίας, υπάρχει και το άλλο €1,5 δις, που είναι οι ανάγκες που θα έχουμε μετά από την εισαγωγή όλων αυτών των επαχθών μέτρων. Χωρίς αυτά τα μέτρα οι ανάγκες μας μόνο για κάθε χρόνο θα ήταν πέραν του €1,2 δις και στην επόμενη πενταετία πέραν των €8 δις. Προσθέστε σε αυτά τα άλλα €8,5 δις για την αναχρηματοδότηση και θα δείτε τις ευθύνες της κυβέρνησης. Ας μην μπω και στον πειρασμό να υπολογίσω πόσο θα ήταν το ποσό στα τριάντα χρόνια της αποπληρωμής του δανείου και να συνυπολογίσω τις ζημιές που προέκυψαν από το κούρεμα των ελληνικών ομολόγων, που ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας με τους κατάλληλους χειρισμούς μπορούσε να περιορίσει.

Τώρα όμως βρισκόμαστε ενώπιον σοβαρών κινδύνων. Το δίλημμα δυστυχώς είναι πολύ πιο σκληρό: Είτε να αποδεχθούμε τους όρους της δανειακής σύμβασης και τα επαχθή και άδικα μέτρα είτε να αφήσουμε το κράτος και την οικονομία μας να χρεοκοπήσουν. Τραγικά καταστροφική για την Κυπριακή Δημοκρατία, την κυπριακή οικονομία και κατά συνέπεια τον κυπριακό λαό η χρεοκοπία. Μπροστά σ' αυτό το σκληρό δίλημμα, που δυστυχώς δεν είναι επίπλαστο, ενσυνείδητα επιλέξαμε να διασώσουμε την κρατική οντότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας, να διασώσουμε την οικονομία μας και τα ζωικά και κυριαρχικά δικαιώματα της πατρίδας μας.

Τώρα πρωταρχικός στόχος είναι η αποκατάσταση της αξιοπιστίας της κυπριακής οικονομίας, ώστε με αργά μεν αλλά σταθερά βήματα να αρχίσει η σταδιακή ανάκαμψη της οικονομίας μας. Ως εκ τούτου, πρωταρχικός στόχος πρέπει να είναι η παραγωγή πρωτογενών πλεονασμάτων με τη δραστική μείωση των κρατικών δαπανών και με σταθερό στόχο τη μείωση του δημόσιου χρέους. Πρέπει επίσης να απελευθερωθούν περισσότερα κονδύλια για ενθάρρυνση της ανάπτυξης. Για να γίνει κάτι τέτοιο, ο κρατικός προϋπολογισμός πρέπει να στοχεύει στην εξισορρόπηση των εσόδων και των δαπανών του κράτους. Ο ισοσκελισμός του προϋπολογισμού αποτελεί μείζον και κρίσιμο στοιχείο.

Απαραίτητα στοιχεία για την προώθηση και εφαρμογή ενός εθνικού σχεδίου διάσωσης και ανάκαμψης της κυπριακής οικονομίας είναι τα ακόλουθα:

1. Η μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος κυρίως μέσω της περιστολής των δαπανών.
2. Η ενίσχυση της φοροεισπρακτικής ικανότητας του κράτους με ιδιαίτερη έμφαση στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, που υπάρχει και πρέπει να κτυπηθεί.
3. Η λήψη των αναγκαίων μέτρων τόνωσης της οικονομίας μέσα από την αξιοποίηση κοινοτικών πόρων και πόρων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.
4. Η αξιοποίηση της περιουσίας του δημοσίου. Δεν εννοούμε φυσικά αποξένωση της κρατικής περιουσίας.
5. Η επιτάχυνση των διαρθρωτικών αλλαγών, ώστε να εξορθολογιστούν οι κρατικές δαπάνες και να αξιοποιηθούν οι αναπτυξιακές δυνατότητες της χώρας.
6. Η επένδυση στη γνώση, στην έρευνα και στην καινοτομία.
7. Η ενίσχυση και διευκόλυνση της επιχειρηματικότητας και ο περιορισμός της γραφειοκρατίας.
8. Η δημιουργία ενός σύγχρονου κοινωνικού κράτους με τη βελτίωση της ποιότητας των θεσμών και με στόχευση των κοινωνικών παροχών.
9. Η αξιοποίηση των στρατηγικών και ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της χώρας μας.

Ωστόσο, με τα μέτρα της δανειακής σύμβασης ασφαλώς και δεν ολοκληρώνεται η απαιτούμενη δημοσιονομική εξυγίανση. Απαιτείται παράλληλα συνεπής εφαρμογή των μέτρων αυτών, αλλά και εγρήγορση για τη λήψη ενδεχόμενων πρόσθετων μέτρων εκεί και όπου απαιτείται. Το στοιχείο λοιπόν είναι να βγει η οικονομία από την ύφεση και να δημιουργηθούν άμεσα συνθήκες ανάπτυξης και προόδου. Μόνο με αυτό τον τρόπο θα μπορεί να εξυπηρετείται το δημόσιο χρέος και ως εκ τούτου να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητά του. Πρέπει να καταβάλουμε το άπαν των δυνάμεών μας, ώστε να αποτραπεί η ενεργοποίηση άλλων προνοιών του μνημονίου, όπως παράδειγμα η λήψη πρόσθετων μέτρων, όπως για παράδειγμα η εφαρμογή πρόσθετων περικοπών που να αντιστοιχούν στο 2% επί του ΑΕΠ ή η ενεργοποίηση της πρόνοιας για ιδιωτικοποίηση των κερδοφόρων ημικρατικών οργανισμών.

Δυστυχώς, εν μέσω βαθιάς ύφεσης της οικονομίας ο βαθμός υλοποίησης των αναπτυξιακών δαπανών βρίσκεται σε πολύ χαμηλό επίπεδο. Είναι της τάξης του 50% μόνο, ενώ, σύμφωνα με τα κατατεθέντα στοιχεία, οι αναπτυξιακές δαπάνες για το 2013 προϋπολογίζονται στα €802 εκατομ., σε σύγκριση με το €1 δις το 2012, παρουσιάζοντας μείωση της τάξης του 21,2%. Εδώ λοιπόν είναι ακριβώς που χρειάζεται ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης, ένα μοντέλο ανάπτυξης μακριά από δογματισμούς και αγκυλώσεις. Το νέο μοντέλο ανάπτυξης θα πρέπει να ενθαρρύνει την επιχειρηματικότητα, να δίνει έμφαση στην έρευνα και την καινοτομία, να στηρίζει την ιδιωτική πρωτοβουλία και να ενισχύει τον ανταγωνισμό, με απλουστευμένες διαδικασίες και χωρίς γραφειοκρατικές περιπλοκές.

Η επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης μέσα σε συνθήκες δημοσιονομικής σταθερότητας από μόνη της θα βοηθήσει στη μείωση της ανεργίας, που μαστίζει ειδικά τους νέους, και θα προωθήσει την κοινωνική συνοχή. Η εξασφάλιση πολιτικής σταθερότητας, που αποτελεί βασική προϋπόθεση για την κεφαλαιοποίηση και αξιοποίηση των πολλών συγκριτικών πλεονεκτημάτων του τόπου, είναι κύριο ζητούμενο, γιατί η πολιτική σταθερότητα αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη συλλογική συνδιαμόρφωση ενός νέου οράματος και μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής υπέρβασης της κρίσης. Ενός νέου οράματος για την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος, την ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, την ενίσχυση του τομέα της εμπορικής ναυτιλίας, την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, την ανάδειξη της Κύπρου σε διεθνές εκπαιδευτικό, ιατρικό και ερευνητικό κέντρο, τη μετατροπή της Κύπρου σε ενεργειακό κόμβο ευρωπαϊκής σημασίας, πρότυπο πράσινης ανάπτυξης, παράδειγμα χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, πόλο έλξης νέων επενδύσεων, χώρο παραγωγής προϊόντων υψηλής ποιότητας και προστιθέμενης αξίας. Ενός οράματος για μια πραγματικά ισχυρή και ανταγωνιστική οικονομία, βασισμένη στην πρωτοβουλία και την εργασία όλων των δημιουργικών δυνάμεων και κυττάρων του λαού, τη διαρκή καινοτομία, τις νέες τεχνολογίες και τις αξίες μιας αιεφόρου ανάπτυξης.

Η Κύπρος έχει τη δυνατότητα να εξελιχθεί σε ενεργειακό κέντρο, σε ιατρικό κέντρο, σε εκπαιδευτικό κέντρο, σε κέντρο τηλεπικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένων και των τηλεπικοινωνιακών δορυφόρων, σε περιφερειακό εμπορικό κέντρο και σε κέντρο παροχής υπηρεσιών οιονεί δικαστικής φύσεως (διαμεσολαβήσεις, δημοπρασίες πλοίων κ.λπ.). Τα αεροδρόμιά μας μπορούν να καταστούν διαμετακομιστικοί σταθμοί και τα λιμάνια μας κέντρο κρουαζιέρας και διαμετακομιστικού εμπορίου. Ακόμα, το τουριστικό μας προϊόν θα πρέπει να εμπλουτιστεί.

Η τεχνολογία, αγαπητές συνάδελφοι και αγαπητοί συνάδελφοι, και η παγκοσμιοποίηση ενοποιούν τις εθνικές οικονομίες, υποβοηθούν τη διακρατική κινητικότητα των κεφαλαίων και γενικότερα διαφοροποιούν τη φύση του παγκόσμιου ανταγωνισμού. Σε αυτό το ταχύτατα εξελισσόμενο σκηνικό χρειαζόμαστε νέες και κυρίως αποτελεσματικές πολιτικές και νέες προσεγγίσεις, προσαρμοσμένες στα νέα δεδομένα. Απαιτούνται ρήξεις με παρωχημένες πολιτικές, νέα εργαλεία παρέμβασης, ταχύτητα και ευελιξία στις διαδικασίες και αποτελεσματική αντιμετώπιση των στρεβλώσεων που έχουν δημιουργηθεί στην οικονομία μας. Η έμφαση λοιπόν πρέπει να δοθεί στην ανάπτυξη, στα πλαίσια βεβαίως δημοσιονομικής και νομισματικής σταθερότητας. Μόνο έτσι θα οδηγήσουμε την κυπριακή οικονομία σε επανεκκίνηση, θα δημιουργήσουμε νέες θέσεις εργασίας, θα βελτιώσουμε το βιοτικό επίπεδο του λαού μας και γενικότερα θα μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε τις κοινωνικές επιπτώσεις της ύφεσης και της κρίσης των τελευταίων χρόνων, αλλά και να επιλύσουμε και το δημοσιονομικό μας πρόβλημα πάνω σε μόνιμη βάση.

Ανάμεσα στα μέτρα που προτείνουμε, με στόχο να προωθήσουν την ανάπτυξη, για να λυθεί επιτέλους το πρόβλημα της ανεργίας, είναι τα εξής:

1. Δημιουργία μηχανισμού εντόπισης και προώθησης επενδυτικών ευκαιριών.
2. Μονοθυριδική πρόσβαση για επιχειρήσεις, φορολογικά κίνητρα.
3. Φορολογικά κίνητρα:
 - α. Μη φορολόγηση κερδών που επαναεπενδύονται.
 - β. Στοχευμένη επέκταση της επιταχυνόμενης απόσβεσης.
 - γ. Φορολογικά κίνητρα και φορολογική αμνήστευση επαναπατριζόμενων κεφαλαίων, νοουμένου ότι αυτά θα επενδυθούν.
 - δ. Άμεση αμνήστευση υφιστάμενων κτιρίων που δεν έχουν τίτλους ιδιοκτησίας.
4. Πολεοδομικά κίνητρα για ανάπτυξη:
 - α. Εισαγωγή πολεοδομικής έννοιας για τα επιχειρηματικά πάρκα για μόνιμη εγκατάσταση μεγάλων εταιρειών στην Κύπρο.
 - β. Παροχή πολεοδομικών κινήτρων, ώστε να καταστούν συμφέρουσες οι επενδύσεις.
5. Συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.
Πρωώθηση συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για υλοποίηση μεγάλων και εφικτών αναπτυξιακών έργων.
6. Ναυτιλία, τουρισμός και υπηρεσίες.
Χάραξη εθνικής πολιτικής για την παραπέρα ανάπτυξη της κυπριακής εμπορικής ναυτιλίας και γενικά της ναυτιλιακής βιομηχανίας, καθώς και προσφορά ουσιαστικών πολεοδομικών, οικονομικών και φορολογικών κινήτρων για αναβάθμιση και εμπλουτισμό του τουριστικού μας προϊόντος.
7. Η Κύπρος περιφερειακό κέντρο παροχής υπηρεσιών.

Ίδρυση συντονιστικού συμβουλευτικού φορέα μελέτης των διεθνών τάσεων και εξελίξεων και επέκταση του δικτύου συμφωνιών για την αποφυγή διπλής φορολογίας.

8. Αναδιάρθρωση αγροτικού τομέα/απασχόληση νέων.

Να επιδιωχθεί η αναδιάρθρωση του αγροτικού τομέα και η απασχόληση των νέων στον τομέα αυτό με την εισαγωγή πλέγματος κινήτρων που θα προωθούν προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας, όπως είναι και τα βιολογικά.

9. Δραστική ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων και πολλά άλλα.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Όλοι αντιλαμβανόμαστε ότι ο προϋπολογισμός του κράτους για το 2013 είναι ένας προϋπολογισμός ύφεσης. Κινείται κατ' ανάγκην στον αστερισμό της τρόικας και του μνημονίου. Έχουμε την άποψη ότι δεν έχουμε ιδιαίτερα περιθώρια για αλλαγές και βελτιώσεις. Είμαστε σχεδόν παγιδευμένοι σε αυτά που προνοεί ο προϋπολογισμός που έχει καταθέσει η κυβέρνηση.

Ας προσπαθήσουμε τουλάχιστον με τον προϋπολογισμό που θα εγκρίνουμε να αποτρέψουμε ένα δεύτερο μνημόνιο. Φυσικά, η αποτροπή ενός δεύτερου μνημονίου δεν εξαρτάται μόνο από τον προϋπολογισμό, εξαρτάται από πολλά πράγματα που πρέπει να κάνουμε, προκειμένου να καταστήσουμε την κυπριακή οικονομία αξιόπιστη και ανταγωνιστική. Κυρίως πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι η πορεία της λιτότητας, της περισυλλογής και του εξορθολογισμού είναι μονόδρομος, ένας τραχύς μονόδρομος που απαιτεί θυσίες. Το ζητούμενο όμως είναι οι θυσίες του σήμερα να μπορούν να αποδώσουν σύντομα αύριο καρπούς. Ο φαύλος κύκλος της λιτότητας και της ύφεσης πρέπει να κλείσει το συντομότερο και θα κλείσει, μόνο αν εμείς κατορθώσουμε να τον κλείσουμε. Αυτή η ευθύνη πέφτει στους ώμους όλων μας, όλων. Είμαστε όλοι χρεωμένοι και είμαστε συνάμα όλοι καταδικασμένοι αυτό το χρέος να το ξοφλήσουμε στο ακέραιο.

Είναι η ώρα λοιπόν που πρέπει όλοι να καταλήξουμε σε μια εθνική συμφωνία επί τούτου, σε μια συμφωνία ότι όλοι θα ανταποκριθούμε στις ευθύνες μας και θα οδηγήσουμε την κυπριακή οικονομία σε έξοδο από τη σημερινή κρίση που σήμερα την ταλανίζει. Βέβαια, για να γίνουν όλα αυτά, χρειάζεται να επιλυθεί το άμεσο πρόβλημα, που είναι η υπογραφή της δανειακής σύμβασης, χωρίς επιπρόσθετους επαχθείς όρους. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, αντί να παραπονιέται και να κατηγορεί τους πάντες εντός και εκτός Κύπρου, θα πρέπει να ξεκινήσει άμεσα εκστρατεία επίτευξης του στόχου αυτού όσο το δυνατόν πιο σύντομα γίνεται.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Μια κοινή εθνική προσπάθεια απαιτείται και για την προώθηση του μέγιστου θέματος της εθνικής αναπτυξιακής μας στρατηγικής, την υπόθεση του φυσικού αερίου. Όχι αυτοσχεδιασμοί, όχι προχειρότητες. Με σύνεση και συλλογικότητα πρέπει να αξιοποιήσουμε τις μεγάλες ευκαιρίες που μας δίνει ο εντοπισμός φυσικού αερίου στην κυπριακή αποκλειστική οικονομική ζώνη. Να σχεδιάσουμε και να δρομολογήσουμε μια αξιόπιστη και πειστική, κυρίως αποτελεσματική, ενεργειακή πολιτική, που να συνδυάζει την ενεργειακή αυτάρκεια της χώρας με την ασφάλειά της και την οικονομική της ανάπτυξη. Δυστυχώς, οι αυτοσχεδιασμοί, οι κινήσεις εντυπώσεων, η ατέρμονη φιλολογία και παραφιλολογία γύρω από το θέμα, οι διάφορες θεωρίες και συνταγές ειδικών και μη, αρμόδιων και αναρμόδιων δεν οδηγούν πουθενά. Είναι η ώρα που πρέπει να αφήσουμε κατά μέρος τακτικές και τακτικισμούς και να χαράξουμε μια μακρόπνοη στρατηγική διαχείρισης του εθνικού μας πλούτου προς όφελος του κυπριακού λαού, αλλά κυρίως των μελλοντικών γενιών.

Η αξιοποίηση του εθνικού μας πλούτου δεν εξαντλείται με τις αδειοδοτήσεις και μόνο. Είναι μια σύνθετη διαδικασία που συνδυάζεται με σύνθετες ενέργειες και συνέργειες. Απαιτείται ένα ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο, διαφάνεια και ορθολογική διαχείριση των κοιτασμάτων φυσικού αερίου. Πρόκειται για εθνική περιουσία που πρέπει να την αξιοποιήσουμε σωστά και που παράλληλα σημαντικό μέρος της πρέπει να κληροδοτηθεί στις μελλοντικές γενιές.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η οικονομική κρίση και οι δραματικές συνέπειές της βιώνονται ήδη από τον κυπριακό λαό έντονα, σκληρά, με αποτέλεσμα τα θέματα της οικονομίας να κυριαρχούν στη σκέψη και την έγνοια του. Αλίμονο όμως, αν ξεχάσουμε έστω και προς στιγμή, αν αδιαφορήσουμε έστω και προς στιγμή για το μείζον θέμα μας, το μείζον πρόβλημά μας, το εθνικό μας θέμα. Μετά την τουρκική εισβολή του 1974 η καθεχρονική συζήτηση στη Βουλή των Αντιπροσώπων των προϋπολογισμών του κράτους περιλαμβάνει ως κύριο θέμα το κυπριακό πρόβλημα και τις εξελίξεις του. Μπορεί η φεινή συγκυρία να μη δίνει ιδιαίτερη έκταση στη συζήτηση του Κυπριακού, η ένταση όμως της έγνοιας μας πρέπει να παραμείνει υψηλά. Πρέπει συνεχώς να βρισκόμαστε σε επαγρύπνηση, αλλά και εγρήγορση, σε μια περίοδο που η τουρκική αδιαλλαξία, η βουλιμία και ο εστειλισμός

της Άγκυρας βρίσκονται στη κορύφωσή τους. Οφείλουμε να αγρυπνούμε και να είμαστε έτοιμοι να υπερασπιστούμε και να διεκδικήσουμε τα εθνικά μας δίκαια με μια διεκδικητική στρατηγική, με συλλογικότητα, αποφασιστικότητα και σθένος.

Η διαπραγματευτική διαδικασία που άρχισε μετά τις προεδρικές του 2008 οδηγήθηκε σε πλήρες αδιέξοδο, λόγω βεβαίως της τουρκικής αδιαλλαξίας, αλλά και λόγω του μπιόκοτάζ που εφάρμοσε η Τουρκία στη διάρκεια της εξάμηνης Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την Κυπριακή Δημοκρατία. Είναι αναμενόμενο ότι μετά τις προεδρικές εκλογές τα Ηνωμένα Έθνη και η διεθνής κοινότητα θα επιχειρήσουν να δώσουν μια συνέχεια στη διαδικασία αναζήτησης λύσης του κυπριακού προβλήματος. Πολύ πιθανόν τα Ηνωμένα Έθνη να επιδιώξουν συνέχιση της παρούσας διαδικασίας στη βάση κάποιων παλαιότερων ή νεότερων σεναρίων.

Έχουμε την άποψη ότι αμέσως μετά τις προεδρικές το Εθνικό Συμβούλιο πρέπει να επεξεργαστεί ένα κοινό πλαίσιο διαχείρισης του κυπριακού προβλήματος, καθώς και ένα κοινό πλαίσιο αρχών για μια δίκαιη, λειτουργική και βιώσιμη λύση. Πρέπει να διαφυλαχθεί ο χαρακτήρας του κυπριακού προβλήματος ως ενός κατεξοχήν προβλήματος ξένης εισβολής, συνεχιζόμενης κατοχής και παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά παράβαση του διεθνούς δικαίου.

Το Δημοκρατικό Κόμμα στη βάση των πάγιων διαχρονικών του θέσεων έχει καταλήξει στο διάλογό του τόσο με τις υπόλοιπες δυνάμεις του ενδιάμεσου χώρου όσο και με το Δημοκρατικό Συναγερμό και τον κοινό υποψήφιο για την προεδρία της Δημοκρατίας Νίκο Αναστασιάδη σε ένα συμφωνημένο πλαίσιο αρχών για τη λύση του Κυπριακού, που πιστεύουμε ότι μπορεί να αποτελέσει τη βάση μιας κοινής στρατηγικής.

Για να ενδυναμώσουμε τη θέση μας στη διαδικασία λύσης του εθνικού μας θέματος, πρέπει να καταστήσουμε πιο ισχυρή και πιο αξιόπιστη την εξωτερική μας πολιτική, αξιοποιώντας σωστά τα νέα γεωστρατηγικά και γεωπολιτικά δεδομένα. Μια πιο αξιόπιστη και πιο αποτελεσματική εξωτερική πολιτική και μια πιο αποτελεσματική διεκδικητική στρατηγική στο Κυπριακό προϋποθέτουν βεβαίως ένα αξιόπιστο κράτος και ένα αξιόπιστο κράτος προϋποθέτει μια ισχυρή οικονομία, το άμεσο ζητούμενο αυτή την περίοδο.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Πολύ φοβάμαι ότι δεν έχουμε να κάνουμε μόνο με μια σοβαρή οικονομική κρίση. Αντιμετωπίζουμε μια βαθύτερη και πιο σύνθετη κρίση, κρίση αρχών και αξιών, κρίση αξιοπιστίας του κράτους και των θεσμών του, κρίση αξιοπιστίας του πολιτικού συστήματος, μια γενικότερη κρίση. Υπάρχει η άποψη ότι βρισκόμαστε σε μια περίοδο παρακμής. Πρόκειται για μια άποψη που σηκώνει πολλή συζήτηση. Πρέπει πάντως να κάνουμε μερικές ειλικρινείς διαπιστώσεις και παραδοχές. Ως κράτος και ως κοινωνία δίνουμε πολλές φορές την εντύπωση ότι έχουμε χάσει την αυτοπεποίθησή μας. Παρουσιάζουμε την εικόνα ενός φοβισμένου και "χαμένου" λαού, ενός κράτους δυσλειτουργικού και αναποτελεσματικού. Γενικά παρουσιάζουμε μια εικόνα που δημιουργεί αισθήματα απογοήτευσης, ανασφάλειας και αβεβαιότητας.

Με τέτοια ψυχολογία δε θα οδηγηθούμε σε καλύτερες μέρες. Με τέτοια συμπεριφορά δε θα πάμε μπροστά. Πρέπει να οπλιστούμε με κουράγιο. Πρέπει κυρίως να παράξουμε αποτελέσματα, να σχεδιάσουμε και να εφαρμόσουμε τα εργαλεία με τα οποία θα πείσουμε για τις δυνατότητες της πατρίδας μας. Ούτε μοιρολατρική αποδοχή της ασθένειάς μας ούτε κομπογιαννίτικη αντιμετώπισή της θα φέρουν τη σωστή θεραπεία. Το μοιραίο θα επέλθει με βεβαιότητα, κυρίως αν εκδηλώσουμε συμπεριφορές και τάσεις αυτοκτονίας και αυτοχειρίας.

Την τελευταία περίοδο άρχισαν να παρουσιάζονται στον τόπο φαινόμενα κοινωνικών εκρήξεων. Βρίσκεται ενδεχομένως εν δυνάμει ένας εσωτερικός σπαραγμός. Αν δεν ισχυροποιήσουμε τις αντοχές μας, αν δεν οπλιστούμε με υπομονή και καρτερικότητα, ίσως να μην κατορθώσουμε να φθάσουμε σε μια όαση. Σε όαση θα φθάσουμε με μια συντεταγμένη, πειθαρχημένη πορεία που θα χαράξουμε, μετατρέποντας την κρίση σε μεγάλη ευκαιρία για ένα νέο ξεκίνημα. Τα καταφέραμε σε δυσκολότερες περιστάσεις. Είμαι βέβαιος ότι θα τα καταφέρουμε και τώρα κάνοντας ευκολότερες τις περιστάσεις που προκαλούν τον πατριωτισμό μας και αξιοποιώντας τις αποδεδειγμένες ικανότητές μας να αναγεννιόμαστε από τις στάχτες μας, να είμαστε δημιουργικοί απέναντι στους κινδύνους, ευρηματικοί απέναντι στα προβλήματά μας, να είμαστε με άλλα λόγια παραγωγικοί, δημιουργικοί και όχι φοβικοί, σίγουροι για τον εαυτό μας, περήφανοι για την πατρίδα μας.

Καταλήγοντας, κύριε Πρόεδρε, αναφέρω ότι το Δημοκρατικό Κόμμα θα τηρήσει την ίδια υπεύθυνη στάση που από της ίδρυσής του τηρεί κατά την ψήφιση των προϋπολογισμών. Θα υπερψηφίσουμε τον προϋπολογισμό του 2013 και παράλληλα θα καταθέσουμε συγκεκριμένες τροποποιητικές προτάσεις στη βάση της δικής μας πολιτικής και της δικής μας φιλοσοφίας. Για να προλάβω οποιαδήποτε παρερμηνεία της ψήφου μας, σημειώνω ότι η υπερψηφίση του προϋπολογισμού δεν μπορεί να ερμηνευτεί ως έγκριση της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης. Όσα έχω εξάλλου αναφέρει στην ομιλία μου αναδεικνύουν μια σαφή διάσταση.

Προτού εγκαταλείψω το βήμα, κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θέλω να ευχηθώ σε όλους καλά Χριστούγεννα και καλή χρονιά! Όμως πάνω απ' όλα θέλω να ευχηθώ στον κυπριακό λαό με τη νέα

χρονιά να ανατείλει η ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο, το αύριο που αξίζει στον τόπο, που αξίζει στην κοινωνία, που αξίζει στον κάθε Κύπριο πολίτη!

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον πρόεδρο του Δημοκρατικού Κόμματος κ. Μάριο Καρογιάν για την ομιλία του.

Καλώ τώρα στο βήμα το γενικό γραμματέα του ΑΚΕΛ κ. Αντρο Κυπριανού για την κατάθεση της δικής του ομιλίας.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρία υπουργέ,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Προτού προχωρήσω στην ομιλία μου, να πω από την αρχή ότι συμμερίζομαι την πρόταση που έχει καταθέσει ο κ. Συλλούρης για τη διεξαγωγή ενός διακομματικού προβληματισμού και συζήτησης για τα μείζονα ζητήματα τα οποία απασχολούν τον τόπο μας και τα οποία έχουν συσσωρευτεί στην κυπριακή κοινωνία. Ως ΑΚΕΛ θα αναλάβουμε και εμείς δράση προς αυτή την κατεύθυνση μετά από τις προεδρικές εκλογές.

Η ολομέλεια της Βουλής καλείται να συζητήσει και να εγκρίνει τον κρατικό προϋπολογισμό μέσα σε πολύ αρνητικό πλαίσιο τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό. Το πλαίσιο διαμορφώνεται κυρίως από τις συνέπειες της καπιταλιστικής κρίσης που προκλήθηκαν διεθνώς και επηρεάζουν και την Κύπρο.

Προτού όμως προχωρήσω στα ζητήματα της οικονομίας, θα 'θελα να αναφερθώ στο Κυπριακό. Για πρώτη φορά στο δημόσιο διάλογο τα ζητήματα της οικονομίας τίθενται πάνω από αυτό. Όμως δεν πρέπει να ξεχνούμε πως, όση ευημερία και ανάπτυξη και αν πετύχουμε, τίποτα δε θα είναι χτισμένο πάνω σε στέρεα βάση, ενόσω διαρκεί η κατοχή, ενόσω παραμονεύει ο εφιάλτης της διχοτόμησης.

Όσο καιρό στην ελληνοκυπριακή κοινότητα ήμαστε απασχολημένοι με τις διαπραγματεύσεις με την τρόικα, υπογράφηκε το λεγόμενο "οικονομικό πρωτόκολλο" Τουρκίας-ψευδοκράτους για την περίοδο 2013-2015. Αυτό είναι γεμάτο με σχεδιαζόμενες ιδιωτικοποιήσεις και ασφυκτικές πολιτικές ηγεμονίας της Τουρκίας σε βάρος των Τουρκοκυπρίων. Ένα σημείο των εξελίξεων στις δύο κοινότητες που πρέπει να μας προβληματίσει: Στους παράλληλους βίους που η τουρκική κατοχή μάς επέβαλε να ζούμε ούτε οι Ελληνοκύπριοι ούτε οι Τουρκοκύπριοι δε βρήκαμε αυτό που αναζητούσαμε, την ασφάλεια και την ευημερία. Η αντίληψη που καλλιεργήθηκε από τη μια πλευρά ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα ήταν κοινωνία αγγέλων που θα μας προστάτευε, θα βοηθούσε στην επίτευξη δίκαιων στόχων και θα μας χορηγούσε αφειδώλευτα οφέλη αποδεικνύεται σήμερα φρούδα. Η δε αντίληψη που καλλιεργήθηκε από την άλλη πλευρά ότι στην αγκαλιά της Τουρκίας οι Τουρκοκύπριοι θα ένιωθαν ασφαλείς και θα ευημερούσαν αποδεικνύεται αδιέξοδη. Αυτές οι εξελίξεις στα κατεχόμενα πρέπει να μας προβληματίσουν και να μας ανησυχήσουν. Η Τουρκία με το "οικονομικό πρωτόκολλο" σφίγγει περισσότερο τη θηλιά στο λαιμό των Τουρκοκυπρίων. Την ίδια ώρα εμβαθύνει την οικονομική παρουσία και επιβολή της στα κατεχόμενα, εκτός από τη στρατιωτική. Ασφάλεια και ευημερία για τον κυπριακό λαό δεν μπορεί να υπάρξει δίχως να αλλάξουν οι προσεγγίσεις της Τουρκίας. Όσο αυτή επιμένει προκλητικά να μη συμμορφώνεται με το διεθνές και το ευρωπαϊκό δίκαιο, έχοντας την ανοχή μερίδας της διεθνούς κοινότητας, δεν μπορούμε να είμαστε αισιόδοξοι.

Παρ' όλες τις πολλές και συνεπείς προσπάθειες και πρωτοβουλίες που ανέλαβε ο Πρόεδρος Χριστόφιας από την ανάληψη της προεδρίας της Δημοκρατίας, δυστυχώς το Κυπριακό παραμένει άλυτο. Ήταν μήπως λάθος η πολιτική που ακολουθήθηκε; Ο Πρόεδρος Χριστόφιας δεν ανέλαβε να διαχειριστεί το Κυπριακό στο κενό· ανέλαβε να το διαχειριστεί σε μια φάση που το κλίμα διεθνώς ήταν αδικώς σε βάρος μας και η τουρκική πλευρά προωθούσε την αναβάθμιση του ψευδοκράτους. Λόγω των πρωτοβουλιών που πήρε από την αρχή, κατάφερε τότε να ανατρέψει το κλίμα. Κατάφερε να πιστωθεί η ελληνοκυπριακή πλευρά με ειλικρινή επιθυμία λύσης. Πέτυχε η πλειοψηφία της διεθνούς κοινότητας να στέκεται στο πλευρό της Κύπρου. Ο ΟΗΕ σε σειρά δηλώσεων και ψηφισμάτων του, αλλά και άλλοι, υιοθέτησε τις δίκαιες θέσεις της ελληνοκυπριακής πλευράς. Να υπενθυμίσω τη δήλωση του κ. Μπαρόζο κατά τη διάρκεια της επίσκεψής του στην Τουρκία, όπου δήλωσε «είναι η σειρά της Τουρκίας να αποδείξει ότι θέλει λύση», επίσης τις θετικές δηλώσεις του κ. Μεντβέντεφ και της κ. Μέρκελ και πολλών άλλων ηγετών ξένων κρατών, όταν επισκέφθηκαν την Κύπρο. Ό,τι και να υποστηρίζεται διαφορετικό, ο Πρόεδρος Χριστόφιας δέσμευσε από την αρχή, έστω φραστικά, την τουρκική πλευρά στις συμφωνίες του 1977 και του 1979. Ήταν η πρώτη φορά που η τουρκοκυπριακή πλευρά αποδέχθηκε τη μία και μόνη κυριαρχία, διεθνή προσωπικότητα και ιθαγένεια, καθώς και το περιεχόμενο που αποδίδει ο ΟΗΕ στην πολιτική ισότητα.

Από το 2008 και μετά, όσες προσπάθειες κι αν έκαναν η Τουρκία και η τουρκοκυπριακή κοινότητα, δεν κατάφεραν να αναβαθμίσουν το ψευδοκράτος. Όσο έντονα και αν αντέδρασε η Τουρκία, όσο κι αν απείλησε, δεν κατάφερε να εμποδίσει την έναρξη γεωτρήσεων από την Κυπριακή Δημοκρατία για την ανακάλυψη και

εξόρυξη φυσικού αερίου στα χωρικά της ύδατα. Ο κάθε καλόπιστος και αντικειμενικός κριτής μπορεί να αναγνωρίσει πως αυτό συνιστά κορυφαία επιτυχία της Κύπρου, που έγινε κατορθωτή, επειδή προηγουμένως αναπτύχθηκε ορθή και πολυεπίπεδη εξωτερική πολιτική. Αυτό διαπίστωσε εξάλλου και ο Έλληνας Πρωθυπουργός, λέγοντας «η Κύπρος έχει να μας διδάξει πολλά στην άσκηση των κυριαρχικών της δικαιωμάτων και στην εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών της πηγών και βρίσκεται ήδη μπροστά από εμάς».

Αυτή τη στιγμή, κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί συνάδελφοι και συναδέλφισσες, η διαδικασία στο Κυπριακό έχει σταματήσει λόγω της στάσης της Τουρκίας. Αρνείται να συνεχίσει τις διαπραγματεύσεις εξαιτίας της άσκησης της Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την Κυπριακή Δημοκρατία. Η επιτυχής άσκηση της οδήγησε στην ενίσχυση της αξιοπιστίας και του κύρους της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ο τρόπος άσκησης της Προεδρίας απέσπασε εξαιρετικά σχόλια από όλους εκτός Κύπρου. Δυστυχώς, στην Κύπρο δεν επιδείχθηκε η στοιχειώδης μεγαλοψυχία από την αντιπολίτευση, για να πιστώσει αυτή την επιτυχία στην κυβέρνηση Χριστόφια.

Η πρόκληση, αγαπητοί φίλοι και φίλες, για λύση είναι ενώπιόν μας. Δυστυχώς, οι προσπάθειες που καταβλήθηκαν δεν οδήγησαν σε σημείο που να μας επιτρέπει να αισιοδοξούμε. Να αποδεχθούμε μοιρολατρικά τις εξελίξεις; Σίγουρα, όχι. Οφείλουμε να αντισταθούμε με όλες μας τις δυνάμεις, ώστε η συνείδηση του κυπριακού λαού να μη συμβιβαστεί με την κατοχή. Αν συμφιλιωθούμε με αυτήν, την επόμενη μέρα θα ανοίξουμε την πόρτα στη διχοτόμηση, στη δικαίωση δηλαδή της Τουρκίας και του ιμπεριαλισμού, που εγκλημάτησαν σε βάρος της Κύπρου το 1974, με στόχο να διχοτομήσουν την πατρίδα μας. Στην ίδια κατάληξη θα φτάσουμε κι αν παραδοθούμε σε επικίνδυνες συνταγές, είτε αυτές υποβάλλουν χαλαρή ομοσπονδία και διευρυμένες συνομιλίες είτε διαπραγμάτευση του Κυπριακού από μηδενική βάση είτε λίγο από όλα.

Είναι πολύ απογοητευτικό το γεγονός ότι και σε αυτές τις εκλογές το Κυπριακό μπήκε στη δίνη των προεκλογικών παζαριών. Πώς αλλιώς εξηγείται το γεγονός ότι με τη μεγαλύτερη ευκολία ο κ. Λιλλήκας, υποστηριζόμενος από την ΕΔΕΚ, προτείνει «να καθαρίσουμε το τραπέζι των συνομιλιών», πετώντας ίσως στα σκουπίδια τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών, σβήνοντας τα όσα συμφωνήσαμε με τη διεθνή και την τουρκοκυπριακή κοινότητα, ακόμα και αυτή τη Συμφωνία της 8^{ης} Ιουλίου, για την οποία μας έλεγε κάποτε πως ο αείμνηστος Τάσσος Παπαδόπουλος έδωσε μάχη μέσω της για τη διζωνική δικοινοτική ομοσπονδία;

Πώς αλλιώς εξηγείται το γεγονός ότι, ενώ ο κ. Αναστασιάδης παλαιότερα παρέδιδε μαθήματα σε άλλους, λέγοντας πως πρέπει να παραμείνουμε προσηλωμένοι στη διζωνική δικοινοτική ομοσπονδία, την ξέχασε εντελώς, όταν συμφωνούσε τις προεκλογικές του θέσεις με το ΔΗΚΟ; Μάλιστα, παραδέχθηκε δημόσια πως δεν έγινε αναφορά στην ομοσπονδία, για να πειστεί και το ΕΥΡΩΚΟ να στηρίξει την υποψηφιότητά του. Πώς αλλιώς εξηγείται το γεγονός ότι σήμερα δεσμεύεται, αν εκλεγεί, να αποσύρει τις προτάσεις του Προέδρου Χριστόφια από το τραπέζι την επόμενη ημέρα; Δεν ήταν ο κ. Αναστασιάδης που μας έλεγε πως θέλει να είναι έντιμος και υπενθύμιζε πως «επιστολές και θέσεις προκατόχων παραμένουν στο τραπέζι»; Τι άλλαξε σήμερα;

Στο θέμα της παραμονής 50 000 εποίκων ο αείμνηστος Τάσσος Παπαδόπουλος αναφέρεται ρητώς στο έγγραφο, ημερομηνίας 30 Μαρτίου 2004, που περιείχε τις τελικές θέσεις της πλευράς μας λίγο πριν την υποβολή του τελικού Σχεδίου Ανάν. Ο Πρόεδρος Χριστόφιας δεν έπραξε τίποτα περισσότερο από τον Πρόεδρο Τάσσο Παπαδόπουλο, υπογραμμίζοντας μάλιστα στο σχετικό έγγραφο που κατέθεσε ότι ο εποικισμός ήταν και παραμένει έγκλημα πολέμου.

Ο αείμνηστος Τάσσος Παπαδόπουλος μετά το 2004 δε συμπεριέλαβε την εκ περιτροπής προεδρία στα θέματα που έπρεπε να αποσύρει η πλευρά μας. Κανένας τότε δεν τον κατηγορήσε. Γιατί σήμερα θεωρούν ότι θα πρέπει αυτή η θέση να αποσυρθεί; Με την πρόταση του Προέδρου Χριστόφια ξεκαθαρίστηκε από την αρχή ότι ο Πρόεδρος έπρεπε να εκλέγεται από το λαό στο σύνολό του. Ο κ. Έρογλου απέρριψε τη διασταυρούμενη ψήφο και ο Πρόεδρος ξεκαθάρισε ότι σε αυτή την περίπτωση η τουρκοκυπριακή πλευρά πρέπει να αρκестεί σε μόνιμο Τουρκοκύπριο Αντιπρόεδρο. Αυτή η θέση είναι καταγεγραμμένη και στο περίγραμμα θέσεων της πλευράς μας. Αν αποσύρουμε εμείς την πρόταση, το αναπόφευκτο αποτέλεσμα θα είναι να επωμισθούμε εμείς την ευθύνη.

Κύριε Πρόεδρε, εν γίνεται να χαμηλώσει λλίον η ένταση των μικροφώνων; Έν' πολλά δυνατή τζιαι δυσκολεύκει με εμένα τον ίδιο, πόσω μάλλον τους συναδέλφους!

(Κατά τη διάρκεια της αγόρευσης του κ. Άντρου Κυπριανού τον Πρόεδρο της Βουλής αντικατέστησε στην έδρα ο κ. Αδάμος Αδάμου.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Α. ΑΔΑΜΟΥ)

Παρακαλώ, οι υπηρεσίες της Βουλή να το φροντίσουν.

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Θα απεγκλωβίσουμε δωρεάν την τουρκική πλευρά, επιτρέποντάς της να θέτει ανενόχλητη τη θέση της για εκ περιτροπής προεδρία χωρίς διασταυρούμενη ψήφο και χωρίς να είναι αναγκασμένη να πληρώσει τίμημα για τη στρεψοδικία της;

Όσο για το ζήτημα των τεσσάρων ελευθεριών, υπενθυμίζω τα εξής: Άλλο πράγμα είναι οι τέσσερις ελευθερίες στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλο οι τρεις ελευθερίες που αφορούν μόνο πολίτες του κράτους, που τις εφαρμόζει όπως αυτές κατοχυρώνονται στα σύμφωνα του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και άλλες διεθνείς συμφωνίες. Οι τέσσερις ελευθερίες της ενιαίας αγοράς συμπίπτουν με τις τρεις βασικές ελευθερίες μόνο σε ένα σκέλος, εκείνο της ελεύθερης διακίνησης, αλλά και σε αυτό μόνο μερικώς. Η Συνθήκη Εγκαθίδρυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας του 1960 ρυθμίζει το θέμα της πολιτογράφησης Ελλήνων και Τούρκων πολιτών σε αναλογία 4 προς 1. Δε ρυθμίζει, ούτε και θα μπορούσε να ρυθμίσει, το ζήτημα της εφαρμογής των τεσσάρων ελευθεριών, που εμφανίστηκε πολύ αργότερα και αφορά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(Χαμηλώνει η ένταση των μικροφώνων.)

Είτε στο ένα άκρο είτε στο άλλο, κύριε Πρόεδρε! Εν υπάρχει μέση οδός; Να ακούγεται η φωνή μου, αλλά να μην υπάρχει αντίπαλος!

Καλωσόρισες, κύριε Αναστασιάδη!

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Νομίζεις πως άκουσα τίποτε;

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Εκλείσαν τα μικρόφωνα, μόλις εμπήκες στην αίθουσα!

Γ. ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Εμίλαν για το ύψος τζιαι το βάθος τζιαι εμπήκες μέσα!

(Γέλια)

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Το ζήτημα της μόνιμης εγκατάστασης και πολιτογράφησης Ελλήνων και Τούρκων πολιτών στην Κύπρο ρυθμιζόταν στο Σχέδιο Ανάν, που προνοούσε για περιορισμό τους στο 5% του ελληνοκυπριακού και τουρκοκυπριακού πληθυσμού αντίστοιχα για περίοδο δεκαεννέα χρόνων. Το σχέδιο δεν έκανε καμία αναφορά στο ζήτημα των τεσσάρων ελευθεριών. Αυτό σήμαινε με απλά λόγια ότι με την τότε προβλεπόμενη λύση του Κυπριακού οι Τούρκοι πολίτες θα αποκτούσαν αυτόματα όλα τα σχετικά δικαιώματα που τους παραχωρεί η συμφωνία τελωνειακής ένωσης, ενώ με την πιθανή ένταξη της Τουρκίας θα ασκούσαν χωρίς κανένα περιορισμό τις τέσσερις ελευθερίες, όπως ακριβώς γίνεται ήδη με όλους τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο κ. Αναστασιάδης, που σε κάποια φάση είχε κατηγορήσει τον Πρόεδρο Χριστόφια για τουρκοποίηση της Κύπρου, αυτό το πράγμα το είχε προσυπογράψει, αποδεχόμενος το Σχέδιο Ανάν.

Αυτό που ο Πρόεδρος Χριστόφιας έθεσε είναι πως με τη λήξη μιας μεταβατικής περιόδου θα ασκούνται πλήρως και χωρίς κανένα απολύτως περιορισμό οι βασικές ελευθερίες όλων των Κυπρίων σε όλο το νησί. Συζήτησε οροφή μόνο στον τρόπο άσκησης των πολιτικών δικαιωμάτων, έτσι που, αν οι Ελληνοκύπριοι που θα εγκαθίστανται στην υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση περιοχή υπερβούν ένα ποσοστό που θα συμφωνηθεί, όσοι το υπερβαίνουν να ασκούν τα πολιτικά τους δικαιώματα ως Ελληνοκύπριοι και όχι ως κάτοικοι της τουρκοκυπριακής ομόσπονδης μονάδας. Τέθηκε επίσης από τον Πρόεδρο σειρά προϋποθέσεων, αποδοχή των βασικών ελευθεριών για τους Κυπρίους, όπως προαναφέρεται, διαβούλευση με την Ελλάδα, συμφωνημένη κατάληξη στο ζήτημα των εποίκων, διατήρηση του περιορισμού 4 προς 1 στην εγκατάσταση Ελλήνων και Τούρκων πολιτών και επέκταση του περιορισμού στο ζήτημα των τεσσάρων ελευθεριών. Αυτό με απλά λόγια σημαίνει περιορισμό όχι μόνο στην εγκατάσταση και πολιτογράφιση, αλλά και στην προσωρινή διαμονή Τούρκων πολιτών στο νησί για σκοπούς άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας.

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Ο προεκλογικός οίστρος έχει παρασύρει ορισμένους στον κατήφορο. Δεν μπορεί όμως η αγωνία του οποιουδήποτε να αναρριχηθεί στην προεδρική καρέκλα να παραπλανεί την κοινή γνώμη. Για παράδειγμα, η συντριπτική πλειοψηφία των κομμάτων στο Εθνικό Συμβούλιο συμφωνούσε σε ένα πράγμα, πως δεν πρέπει να γίνουν διευρυμένες συνομιλίες. Το Σεπτέμβριο ο κ. Αναστασιάδης κατάρτισε προεκλογική συμφωνία με το ΔΗΚΟ. Μετά από αυτήν τονίστηκε προς κάθε κατεύθυνση πως ο Δημοκρατικός Συναγερμός εγκαταλείπει τη θέση του για διευρυμένες συνομιλίες, 25 του Σεπτεμβρίου έγινε η συμφωνία. Στις 2 του Νοβέμβρη, από το Λονδίνο, ο κ. Αναστασιάδης επέμενε σε αυτή του τη θέση. Είναι με αυτή την αξιοπιστία και με αυτή τη συνέπεια σε θέσεις και αρχές που διεκδικεί την προεδρία της Δημοκρατίας; Με την ίδια αξιοπιστία λειτουργεί και ο κ.

Λιλλήκας. Μέχρι το 2007 υποστήριζε τη λύση διζωνικής δικαιοδικής ομοσπονδίας. Το 2008, σε βιβλίο που έγραψε για το Κυπριακό, εισηγήθηκε να μελετήσουμε το ενδεχόμενο της χαλαρής ομοσπονδίας. Σήμερα, ενόψει των προεδρικών εκλογών, εισηγείται την εγκατάλειψη του συμφωνημένου πλαισίου λύσης και διατύπωση μαξιμαλιστικών απαιτήσεων γι' αυτή.

Στα θέματα εξωτερικής πολιτικής ο κ. Αναστασιάδης προτείνει την ένταξη μας στο νατοϊκό πρόγραμμα "Συνεταιρισμός για την Ειρήνη", θέση την οποία υιοθετεί και ο κ. Λιλλήκας. Προεκτείνοντας την πρότασή του, ο κ. Αναστασιάδης λέει ότι, αν εκλεγεί, θα ξεκινήσει διαβουλεύσεις για ένταξη μας στο ΝΑΤΟ. Ας μην ξεετάσουμε το ότι θα αποταθούμε στους ηθικούς αυτουργούς του εγκλήματος του 1974, για να τους ζητήσουμε να γίνουν δικαστές και να αποδώσουν δικαιοσύνη! Ας προβληματιστούμε όμως: Θα αποταθούμε, για να ζητήσουμε το δίκαιό μας, σε έναν οργανισμό όπου η Τουρκία βαφτίζεται από τον ίδιο το γενικό του γραμματέα "πολύτιμος σύμμαχος", για τον οποίο το ΝΑΤΟ δηλώνει πρόθυμο να κάνει οτιδήποτε, για να τον υπερασπιστεί; Θα αποταθούμε σε έναν οργανισμό που καταστρατηγεί το διεθνές δίκαιο εδώ και δεκαετίες, για να του ζητήσουμε να επέμβει προς όφελος της Κύπρου; Το μόνο που θα πετύχουμε θα είναι να διολισθησει το Κυπριακό από τα πλαίσια του ΟΗΕ στα πλαίσια του ΝΑΤΟ.

Υπάρχει όμως και μια άλλη πτυχή. Ειδικά αυτή την περίοδο, που είμαστε αναγκασμένοι να περιστέλλουμε το κοινωνικό κράτος εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, θα αναγκάσουμε τον κυπριακό λαό να δίνει κάθε χρόνο εκατομμύρια, για να εισφέρουμε στις δαπάνες του ΝΑΤΟ; Το παράδειγμα της Ελλάδας είναι δίπλα μας. Ο ελληνικός λαός διέρχεται κρισιμότητα οικονομική φάση, όμως η Ελλάδα εξακολουθεί να πληρώνει από 22,4 μέχρι 28 εκατομ. δολάρια ετησίως στις δαπάνες του ΝΑΤΟ. Αυτοί που προτείνουν ένταξη στο Συνεταιρισμό για την Ειρήνη και ένταξη στο ΝΑΤΟ όχι μόνο θα βάλουν την Κύπρο στο στόμα του λύκου, αλλά θα την αναγκάσουν να τον ταιΐζει κιόλας! Γι' αυτό την επόμενη φορά που ο κ. Αναστασιάδης θα προτάξει εύηχες υποσχέσεις, όπως είναι η πρόθεσή του, αν εκλεγεί, να μειώσει το μισθό του κατά 25%, θα πρέπει να πει στον κυπριακό λαό πως θα γλιτώσει μερικές χιλιάδες από τον προεδρικό μισθό, αλλά θα πληρώσει εκατομμύρια για τις επιχειρήσεις του ΝΑΤΟ!

Ο επόμενος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας...

(Μη ευκρινή σχόλια από την πτέρυγα του Δημοκρατικού Συναγερμού)

Κύριε Αναστασιάδη, εσείς λέτε μας καθημερινά τόσα και τόσα και εμείς ακούμε με υπομονή! Πρέπει, αφού θέλετε να παρουσιάσετε ως ο επόμενος Πρόεδρος, συλλογικός μάλιστα, της Κυπριακής Δημοκρατίας, να έχετε υπομονή, να ακούετε τη διαφορετική άποψη.

Ακούω τα σχόλια που κάνετε, κύριε Αναστασιάδη...

N. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Δεν έκαμα κανένα απολύτως σχόλιο, κύριε Κυπριανού! Φαίνεται άλλους ακούετε και άλλοι νομίζετε ότι μιλούν!

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Να 'στε καλά! Ακούω πολύ καλά, κύριε Αναστασιάδη!

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Ο επόμενος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας δε θα έχει να διαχειριστεί μόνο το Κυπριακό. Θα έχει να διαχειριστεί και τα ζητήματα της οικονομίας, στα οποία επικεντρώθηκε ο δημόσιος διάλογος εδώ και καιρό. Πρόσφατα η κ. Μέρκελ δήλωσε συγκρατημένα αισιόδοξη για υποχώρηση της ύφεσης στην Ευρωζώνη, προσθέτοντας όμως πως δεν μπορεί να άρει πλήρως την κατάσταση συναγερμού. Τι έχει βάλει σε κατάσταση συναγερμού ολόκληρη την Ευρώπη; Πρώτα και κύρια το γεγονός ότι δεν κατάφεραν, όπως παραδέχθηκε ο ίδιος ο κ. Μπαρόζο, να προβλέψουν πόσο έντονη και βαθιά θα ήταν η κρίση. Δεύτερον, δεν κατάφεραν, όπως ήταν αναμενόμενο, να την αντιμετωπίσουν με τις πολιτικές λιτότητας, που επιμένουν να επιβάλλουν. Ως αποτέλεσμα, σήμερα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat για το τρίτο τρίμηνο του 2012, δέκα από τις δεκαεπτά χώρες της Ευρωζώνης βρίσκονται σε ύφεση. Είναι επίσης χαρακτηριστικό ότι από την ύφεση δεν προβλέπεται να γλιτώσουν ούτε οι ισχυρότερες οικονομίες, όπως η γαλλική, η οποία έχει ξεπεράσει το 90% του ΑΕΠ σε χρέος το πρώτο εξάμηνο του 2012. Πώς λοιπόν θα μπορούσε η μικρή και εξωστρεφής κυπριακή οικονομία να ξεπεράσει την ύφεση, τη στιγμή που ολόκληρη η Ευρωζώνη βρίσκεται σε ύφεση;

Γράφτηκαν πολλά και λέχθηκαν ακόμα περισσότερα για το ποιος ευθύνεται για το γεγονός ότι η Κύπρος υποχρεώθηκε να αποταθεί στο Μηχανισμό Στήριξης. Αυτό όμως που το σύνολο της αντιπολίτευσης στην Κύπρο υποβάθμισε συνειδητά είναι το γεγονός ότι η ρίζα της σημερινής οικονομικής κατάστασης είναι η συστημική κρίση. Αυτό αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι η κρίση επηρέασε την Ελλάδα, την Ιταλία, την Ισπανία, την Ιρλανδία, την Πορτογαλία και άλλες, όπου δεν κυβέρνησε ο Δημήτρης Χριστόφιας! Από σχετικές δηλώσεις Ευρωπαίων αξιωματούχων αποδεικνύεται επίσης ότι η κρίση είναι συστημική.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Είναι καταγεγραμμένο στη συνείδηση του κάθε Κύπριου, ανεξαρτήτως της κομματικής του τοποθέτησης, πως το ΑΚΕΛ ουδέποτε θα συζητούσε τις προτάσεις της τρόικας κάτω από άλλες περιστάσεις. Μπορεί κάποιος να ισχυριστεί το ίδιο και για το Δημοκρατικό Συναγερμό; Μήπως η θέση της τρόικας για ιδιωτικοποιήσεις των ημικρατικών οργανισμών δεν ήταν εδώ και χρόνια και θέση του Δημοκρατικού Συναγερμού; Το 2010 ο Δημοκρατικός Συναγερμός είχε δημοσιοποιήσει και λίστα ημικρατικών τους οποίους εισηγείτο να αποκρατικοποιηθούν και να ιδιωτικοποιηθούν. Τη θέση του μάλιστα για ιδιωτικοποίηση της Αρχής Τηλεπικοινωνιών την επανέφερε κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων με την τρόικα διά στόματος του ίδιου του προέδρου του Συναγερμού. Μήπως η θέση της τρόικας για επέκταση του ορίου αφυπηρέτησης δεν ήταν και θέση του ΔΗΣΥ; Ήταν ο αναπληρωτής πρόεδρος του συναγερμού που αρθρογραφούσε για επέκτασή του μέχρι το 67^ο έτος και διασύνδεσή του με το προσδόκιμο ζωής. Μήπως η οριζόντια μείωση των κοινωνικών παροχών κατά 15% δεν ήταν πρόταση την οποία υπέβαλαν στη Βουλή ή ήθελαν να υποβάλουν στη Βουλή τον περασμένο Δεκέμβριο οι συνάδελφοι από το ΔΗΚΟ και το Δημοκρατικό Συναγερμό; Ας μην επαναφέρει κανένας το αστήρικτο επιχείρημα «αν μας άκουγε ο Πρόεδρος Χριστόφιας και λάμβανε τα μέτρα που εισηγούμασταν, δε θα φτάναμε ως εδώ», γιατί κάτι τέτοιο δεν ισχύει και το γνωρίζουν όλοι πολύ καλά. Ακόμα και να παίρναμε αυτά τα αντιλαϊκά μέτρα από τότε, σε καμία περίπτωση η οποιαδήποτε κυβέρνηση δε θα είχε έτοιμο ένα μαξιλάρι €10 δις, για να καλύψει το χρέος που δημιούργησαν οι τράπεζες.

Κάνω μια παρένθεση, για να πω ότι το πρόβλημα με τις υποβαθμίσεις της κυπριακής οικονομίας ξεκίνησε από το Μάρτη του 2010 και πάντοτε σε όλες τις αξιολογήσεις των διαφόρων οίκων καταγραφόταν ότι η υποβάθμιση οφειλόταν στην έκθεση των κυπριακών τραπεζών στην ελληνική οικονομία. Ο ίδιος ο αναπληρωτής γενικός διευθυντής Οικονομίας και Χρηματοοικονομικών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Μάρτεν Βέρβεϊκ, εκπρόσωπος της Κομισιόν στην τρόικα, στο συνέδριο του Economist, τον περασμένο Οκτώβρη, είπε: «Οι λαοί της Ευρώπης πληρώνουν το κόστος της κρίσης στην Ευρωζώνη, που στην ουσία της είναι συστημική κρίση και σε μεγάλο μέρος προκλήθηκε από αποφάσεις των τραπεζών. Είναι παραπλανητική η άποψη ότι πρόκειται για μια κρίση χρέους. Ναι, στην Ελλάδα πρόκειται μερικώς για κρίση χρέους, λόγω προβλημάτων στη διαχείριση. Αλλά τα κύρια προβλήματα αναφορικά με τις αιτίες της κρίσης βρίσκονται στις αποφάσεις των τραπεζών. Όπως στην Ισπανία και την Ιρλανδία έτσι και στην Κύπρο». Όμως η κυπριακή αντιπολίτευση, παρ' όλη τη συμπάθεια που τρέφει στις Βρυξέλλες, επιμένει να ισχυρίζεται τα αντίθετα από τα όσα είπε ο κ. Βέρβεϊκ.

Ως ΑΚΕΛ είχαμε επίσης υποδείξει πως, αν οι κυπριακές τράπεζες και ο τέως Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας δεν είχαν στραφεί στην αγορά των ελληνικών ομολόγων, αν δεν είχαν επιτρέψει να εκτεθούμε σε τεράστιο βαθμό στην ελληνική οικονομία, η Κύπρος δε θα αναγκαζόταν να προσφύγει στο Μηχανισμό. Το χειρότερο από όλα είναι ότι τα αγόρασαν τα ομόλογα στη δευτερογενή αγορά από τη Γερμανία και εκπρόθεσμα, ενώ προηγουμένως είχαν πωλήσει όσα κατείχαν. Η αντιπολίτευση όμως επιμένει να μην παραδέχεται πως, αν η κυβέρνηση δεν υποχρεωνόταν να φορτωθεί τα "εγκληματικά λάθη των τραπεζών", όπως τα χαρακτήρισε πολύ εκ των υστέρων ο κ. Νεοφύτου, δε θα υπήρχε ανάγκη να προσφύγει στο Μηχανισμό Στήριξης. Το είπαμε και το επαναλαμβάνουμε: Ακόμα και να μην πρόσθετε καθόλου στο δημοσιονομικό έλλειμμα και στο δημόσιο χρέος η κυβέρνηση Χριστόφια, η τρόικα πάλι θα ερχόταν εξαιτίας των λανθασμένων αποφάσεων που έλαβαν οι τράπεζες και του ελλειμματικού ελέγχου του τέως Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας. Κάτι ανάλογο έγινε την Ιρλανδία.

Δεν έχω αμφιβολία πως θα σπεύσουν όλοι να ρωτήσουν με στόμφο «πώς είναι δυνατό η οικονομία της Κύπρου να καταγράψει επί σειρά ετών δημοσιονομικά ελλείμματα, η ανεργία να αυξάνεται και το ΑΚΕΛ να συνεχίζει τις εμμονές περί τραπεζών και να υποστηρίζει ότι η κυβέρνηση είναι αμέτοχη ευθυνών;». Πριν απαντήσω σε αυτό, θα πρέπει να πω ότι η κυβέρνηση δεν έδρασε σε ένα εξαρχής διαμορφωμένο πλαίσιο. Κλήθηκε να αντιμετωπίσει μια συνεχώς μεταβαλλόμενη κατάσταση. Αναγκάστηκε να σταθμίζει και να αναμορφώνει τη στρατηγική της ανάλογα με τις διεθνείς εξελίξεις και τις επιδράσεις που δεχόταν η κυπριακή οικονομία από εξωγενείς παράγοντες. Η κυπριακή οικονομία, επηρεαζόμενη από τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης, βρέθηκε αντιμέτωπη με διαχρονικά προβλήματα και ανισότητες. Αυτά θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με κάποια πρόσθετα μέτρα, εξού και από το 2009 η κυβέρνηση έλαβε δυο μεγάλα πακέτα μέτρων για την ανάπτυξη και για τα δημοσιονομικά. Είναι ενδεικτικό ότι ακόμα και μετά τα μέτρα που λήφθηκαν το Δεκέμβρη του 2011, με σκοπό να διορθωθούν διαρθρωτικά προβλήματα και δημοσιονομικές αστάθειες της οικονομίας, υπήρξε εκ νέου υποβάθμιση, η οποία οφειλόταν αποκλειστικά στον τραπεζικό τομέα. Λάθη και παραλείψεις έγιναν από την κυβέρνηση, όπως άλλωστε συμβαίνει σε κάθε διακυβέρνηση. Ωστόσο, τα λάθη και οι παραλείψεις δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να ταυτιστούν με τα λάθη που έγιναν στον τραπεζικό τομέα.

Το λένε και το ξαναλένε με κάθε ευκαιρία όλα τα πολιτικά κόμματα, πως ο Πρόεδρος Χριστόφιας είπε ότι η Κύπρος θα παραμείνει αλώβητη από την οικονομική κρίση. Λέχθηκε και σήμερα από αυτό εδώ το βήμα. Τι είπε ο Πρόεδρος Χριστόφιας; Και λέω κατά λέξη τι είπε: «Μακάρι να μην κτυπήσει αυτή η κρίση τον τόπο μας! Στο παρόν στάδιο νιώθουμε αλώβητοι και θέλω να πιστεύω ότι η ανάκαμψη διεθνώς θα αφήσει την Κύπρο αλώβητη. Εμείς θα κάνουμε έναν προβληματισμό και θα δούμε πολύ συγκεκριμένα τα ζητήματα με τον Υπουργό Οικονομικών». Μήπως υπήρξε ανάκαμψη διεθνώς και μόνο η Κύπρος παρέμεινε σε κρίση; Την ίδια περίοδο που τα έλεγε αυτά ο Πρόεδρος Χριστόφιας, το ΚΕΒΕ δήλωνε «η κυπριακή οικονομία διαθέτει υγιείς

βάσεις και χαρακτηρίζεται από τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης ανάμεσα στην Ευρωζώνη». Ο κ. Παπαδόπουλος δήλωνε «θα έχουμε επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία αλλά όχι στο χρηματοπιστωτικό μας σύστημα, που είναι από τα πιο ισχυρά στον κόσμο». Συνεπώς, αν θα μιλήσουμε για λανθασμένες προβλέψεις, θα πρέπει να εξετάσουμε τι έλεγαν όλοι εκείνη την περίοδο.

Αν όμως πρέπει να κατηγορείται νυχθημερόν ο Πρόεδρος Χριστόφιας για εκείνη τη δήλωση, γιατί πρέπει να μένει στο απυρόβλητο ο κ. Ορφανίδης για τις δηλώσεις του το 2011, πως «οι κυπριακές τράπεζες αντέχουν ακόμα και ένα μεγάλο κούρεμα στα ελληνικά ομόλογα», ή για τη συνέντευξή του στο διεθνές πρακτορείο "Reuters", την ίδια περίοδο, στην οποία δήλωνε ότι οι τράπεζές μας όχι μόνο έχουν τα απαραίτητα κεφάλαια να καλύψουν ζημιές των ελληνικών ομολόγων, αλλά και ότι η ίδια η Κεντρική Τράπεζα, όταν διαπιστώσει αυξημένο κίνδυνο σε επενδύσεις, καλεί τις τράπεζες να αυξήσουν την κεφαλαιακή τους επάρκεια, για να αντισταθμίσουν τους κινδύνους; Το πλέον παράδοξο είναι πως η αντιπολίτευση ζητούσε την κεφαλή του Προέδρου Χριστόφια επί πίνακι, επειδή δεν μπορούσε να προβλέψει κάτι που κανένας άλλος δεν είχε προβλέψει σε ολόκληρη την υφήλιο, το εύρος, την ένταση και τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης. Όμως για τον κ. Ορφανίδη, ο οποίος ως Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας, μέλος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και με πολλές άλλες διασυνδέσεις διεθνώς, γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει τι επιπτώσεις θα είχε για τις τράπεζές μας το κούρεμα των ελληνικών ομολόγων, όλα τα κόμματα, εκτός από το ΑΚΕΛ, όχι μόνο δε ζητούσαν την απομάκρυνσή του, αλλά απαιτούσαν επίμονα τον επαναδιορισμό του. Και τα γεγονότα, όσο και να τα αρνούνται κάποιοι, επιβεβαιώνουν τα πιο πάνω.

Επιρρίπτονται ευθύνες στην κυβέρνηση ότι δεν έχει εξασφαλίσει αντισταθμιστικά μέτρα από το ελληνικό κούρεμα. Υποστηρίζουν ότι σε μια περίοδο που το ευρώ κρεμόταν από μια κλωστή, η Ελλάδα ήταν προ του φάσματος της πτώχευσης και Γερμανία και Γαλλία δεν ήταν έτοιμες να δεχτούν παραχωρήσεις η Κυπριακή Δημοκρατία είχε τη δυνατότητα να επιβάλει όρους για την έγκριση του πακέτου διάσωσης της ελληνικής οικονομίας. Πρόκειται, να μου επιτρέψετε να πω, περί δημαγωγίας του χειρίστου είδους, που ούτε ως αστέιο δεν μπορεί να λέγεται, που παρεμπιπτόντως ανακαλύφθηκε μετά που δεν επαναδιορίστηκε στη θέση του ο κ. Ορφανίδης. Μέχρι τότε ούτε λέξη για το συγκεκριμένο θέμα.

Επιπλέον, ενώ κατηγορείται η κυβέρνηση για μέγιστη προδοσία στο θέμα του ελληνικού χρέους, τα συναισθήματα δε φαίνεται να είναι τόσο έντονα για τις ενέργειες του Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας. Πέντε μήνες μετά, και ενώ ήταν ήδη γνωστή η τρύπτα που άφησε το κούρεμα του ελληνικού χρέους στις τράπεζες, δόθηκε η συγκατάθεσή του για μεταφορά της θυγατρικής της Marfin Egnatia ως παραρτήματος της Λαϊκής. Η ενέργεια αυτή πρόσθεσε ακόμα μερικά δισεκατομμύρια ευρώ στο ποσό για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών. Πώς μπορεί να χαρακτηριστεί αυτή η πράξη;

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Είναι κρίσιμο και επιτακτικό οι έρευνες να αναδείξουν τις ευθύνες όλων όσοι με τις αποφάσεις και τις παραλείψεις τους οδήγησαν στο τραπεζικό χρέος. Εξίσου κρίσιμο και επιτακτικό είναι να αναδειχθούν οι πολιτικές ευθύνες όλων όσοι έδωσαν κάλυψη και στήριξη, για να ανθήσει αυτή η πολιτική προσέγγιση, στην οποία βασίστηκε ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας και άλλοι, αλλά και σειρά αποφάσεων που συνέβαλαν στην απελευθέρωση του δανεισμού χωρίς εξασφαλίσεις εντός και εκτός Κύπρου, αποφάσεων που καλλιέργησαν ψευδείς προσδοκίες στους πολίτες ως προς την εξασφάλιση απεριόριστου δανεισμού από επιχειρήσεις και νοικοκυριά.

Η προσφυγή στους ευρωπαϊκούς μηχανισμούς τόσο για ανακεφαλαιοποίηση του τραπεζικού τομέα όσο και για αναχρηματοδότηση του δημόσιου χρέους ήταν αναπόφευκτη. Η καταρχήν συμφωνία από πλευράς κυβέρνησης με την τρόικα λήφθηκε υπό το βάρος των δεδομένων που έχουν δημιουργηθεί στην οικονομία. Το συνολικό πακέτο των μέτρων περιλαμβάνει επώδυνα μέτρα για τους εργαζομένους, που αναμένεται να επηρεάσουν το εισόδημα όλων των μελών της κοινωνίας. Σε αντίθεση με τις υπόλοιπες περιπτώσεις υπογραφής μνημονίων, η κυβέρνηση επεδίωξε μέσα από διαπραγμάτευση να διασφαλίσει ορισμένες θεμελιώδεις αρχές. Σε αντίθεση με τα όσα έλεγε το σύνολο των πολιτικών κομμάτων, πλην του ΑΚΕΛ, για άμεση υπογραφή μνημονίου με το όποιο περιεχόμενο, η προσπάθεια της κυβέρνησης ήταν η διασφάλιση των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας στο δημόσιο πλούτο και η όσο το δυνατό ηπιότερη υπό τις περιστάσεις εφαρμογή των μέτρων εξορθολογισμού των δημόσιων οικονομικών.

Η κυβέρνηση κλήθηκε να καταθέσει ένα ολοκληρωμένο πακέτο αντιπροτάσεων ως απάντηση στα όσα ζητήθηκαν από πλευράς τρόικας, η οποία επέμενε πεισματικά στις απαιτήσεις της. Ως εκ τούτου, η καταρχήν συμφωνία που έχει επιτευχθεί δεν αποτελεί πρόταση που ξεκίνησε από το μηδέν. Αντιθέτως, επιδιώκοντας να καλύψει τις απαιτήσεις της τρόικας, η κυβέρνηση φρόντισε να διασφαλίσει τα πιο κάτω κύρια σημεία:

- Να επεκτείνει το χρονικό ορίζοντα δημοσιονομικής προσαρμογής μέχρι το 2016, δηλαδή κατά ένα χρόνο περισσότερο, ώστε η εφαρμογή του μνημονίου να είναι ηπιότερη.
- Να διασφαλίσει περίοδο χάριτος για την έναρξη αποπληρωμής των δόσεων του δανείου.

- Να διασφαλίσει την κυριαρχία της Κυπριακής Δημοκρατίας στο θέμα της διαχείρισης του φυσικού αερίου και της εκμετάλλευσης των εσόδων που θα προκύψουν από αυτό.
- Να διατηρήσει το θεσμό της ΑΤΑ, που αποτελεί τη μεγαλύτερη κατάκτηση των εργαζομένων.
- Να διατηρήσει το θεσμό του 13^{ου} μισθού, προστατεύοντας τους εργαζομένους και στηρίζοντας ταυτόχρονα την αγορά και την κατανάλωση.
- Να αποφύγει σε μεγάλο βαθμό τις οριζόντιες περικοπές με κλιμακωτά μέτρα, που λαμβάνουν υπόψη το δικαιότερο επιμερισμό των βαρών στα μέλη της κοινωνίας ανάλογα με τις δυνατότητές τους.
- Να μην υιοθετήσει την πρόταση της τρόικας για ιδιωτικοποιήσεις και εκποιήσεις κρατικής περιουσίας.

Και, ενώ ανέμενε κανείς ότι η κυβέρνηση θα έβρισκε συμμάχους σε αυτή την προσπάθεια, αυτό που εισέπραξε ήταν μια εξοντωτική πίεση για άμεση υπογραφή δίχως καμία διαπραγμάτευση για εξασφαλίσεις. Σχεδόν αναμενόμενη στάση, πρέπει να πω, ειδικά από τον υποψήφιο για την προεδρία και πρόεδρο του Δημοκρατικού Συναγερμού Νίκο Αναστασιάδη. Εμείς βρισκόμαστε στην αντίπερα όχθη. Η δική μας προσπάθεια είναι η κατάθεση πολιτικής πρότασης για ευημερία και ανάπτυξη. Είναι γεγονός πως το ξεπέρασμα της κρίσης δεν αφορά μόνο την Κύπρο και δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί αποσπασματικά από εμάς. Απέναντι στη διαρκή λιτότητα, επιδίωξή μας θα πρέπει να είναι η κοινωνική συνοχή και η ανάπτυξη.

Προς αυτή την κατεύθυνση ο επόμενος Πρόεδρος θα έχει να διαχειριστεί και την τεράστια προοπτική που άνοιξε για τον τόπο ο Πρόεδρος Χριστόφιας με το φυσικό αέριο. Η δρομολόγηση των εξελίξεων για εξόρυξη φυσικού αερίου, που θα καταστήσει την Κύπρο ενεργειακό κέντρο, σίγουρα δημιουργεί προοπτική και για την επίλυση του κυπριακού προβλήματος και για την ανάκαμψη της κυπριακής οικονομίας. Αν η Κύπρος σήμερα έχει αυτή την τεράστια προοπτική, αυτό οφείλεται στο θετικό τρόπο με τον οποίο έτυχε διαχείρισης το θέμα των συμφωνιών για την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη και της εξόρυξης υδρογονανθράκων. Οφείλεται στην αποφασιστική δουλειά της κυβέρνησης Χριστόφια και στην προσωπική διαχείριση του Προέδρου, ο οποίος με ορθή πολιτική και διαφανείς διαδικασίες πέτυχε, κόντρα στις απειλές της Τουρκίας, να διασφαλίσει τα κυριαρχικά δικαιώματα και το φυσικό πλούτο της Κύπρου, πέτυχε κάτι που για οποιοδήποτε άλλο ημικατεχόμενο τόπο θα ήταν αδιανόητο. Και σε αυτό το σημείο δυστυχώς οφείλω να υπενθυμίσω πως η αντιπολίτευση δε βρήκε ένα θετικό λόγο να πει.

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Η πρόταση που καταθέτει ο Σταύρος Μαλάς, και στηρίζει το ΑΚΕΛ, ενώπιον του λαού, με στόχο να δοθεί ελπίδα και προοπτική μέσω της ανάκαμψης της οικονομίας, θέτει σε προτεραιότητα την όσο το δυνατό συντομότερη αξιοποίηση του φυσικού μας πλούτου. Λέγοντας "αξιοποίηση", σίγουρα εμείς δεν εννοούμε να βγάλουμε σε πλειστηριασμό την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη μας, όπως ατυχώς και μάλλον δίχως δεύτερη σκέψη πρότεινε ο κ. Λιλλήκας. Αυτό που προτείνεται είναι να αξιοποιήσουμε το φυσικό μας πλούτο προς όφελος του λαού, δημιουργώντας ανάπτυξη μέσα από τις υποδομές και νέες θέσεις εργασίας. Η πρόταση Μαλά καθορίζει τη στρατηγική της χώρας μας για τα επόμενα δέκα χρόνια και τη δημιουργία δομών σωστού σχεδιασμού και πολιτικής και την υλοποίηση αναπτυξιακής πολιτικής, έχοντας κατά νου το τρίπτυχο "προσέλκυση ξένων επενδύσεων, εξυγίανση του τραπεζικού τομέα και δημοσιονομική αναπροσαρμογή".

Επιπρόσθετα, προτείνονται τα ακόλουθα:

- Η δημιουργία θέσεων εργασίας σε παρεμφερείς με το φυσικό αέριο τομείς, όπως η αποθήκευση και η μεταφορά ενέργειας και η δημιουργία ερευνητικής κοινότητας στον τομέα της ενέργειας.
- Η δημιουργία θέσεων εργασίας για τους νέους επιστήμονες, συνδέοντάς τες με τη χρηματοδότηση των ερευνητικών προγραμμάτων.
- Ο περαιτέρω εμπλουτισμός του τουριστικού μας προϊόντος, εισάγοντας καινοτόμες ιδέες.
- Η αξιοποίηση ευκαιριών χρηματοδότησης στον τομέα της γνώσης και της έρευνας, για να μετατρέψουμε την Κύπρο σε ερευνητικό κόμβο της περιοχής μας.
- Η εισαγωγή της οικονομίας της γνώσης και της τεχνολογίας στην ανάπτυξη, αξιοποιώντας καινούρια οικονομικά πεδία, όπως το ηλεκτρονικό εμπόριο και τις ψηφιακές τεχνολογίες.
- Η μείωση του υπέρμετρου κόστους δανεισμού από πλευράς των τραπεζών και των υπερβολικών χρεώσεων για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.
- Η εισαγωγή του αφορολόγητου για κάθε νέο μέχρι 35 χρόνων που ξεκινά την επιχείρησή του για πέντε χρόνια στις πόλεις και δέκα χρόνια στην ύπαιθρο.
- Η προώθηση κατά προτεραιότητα έργων με μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία και ένταση εργασίας, ώστε να εξασφαλίζονται περισσότερες θέσεις εργασίας.

- Η εκπόνηση συγκροτημένου σχεδιασμού για καθολική αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων της νέας προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Το βέβαιο είναι πως ως ΑΚΕΛ δεν είμαστε καθόλου ευτυχείς που η Κύπρος υποχρεώνεται να υπαχθεί σε μνημόνιο με την τρόικα. Για εμάς αυτό συνιστά αρνητική εξέλιξη. Είναι τουλάχιστον αμετροέπεια να κατηγορείται από την αντιπολίτευση το ΑΚΕΛ πως θέλει να επιτεθεί μέσα από το μνημόνιο σε κεκτημένα και σε δικαιώματα. Όταν το ΑΚΕΛ άνοιγε δρόμους, για να στηθεί το κοινωνικό κράτος και να κατακτηθούν εργασιακά δικαιώματα, άλλοι είτε δεν υπήρχαν καν είτε είχαν αναλάβει τον άχαρο ρόλο του απεργασπιάστη είτε έκαναν πλάτες στην αποικιοκρατία ή στο ντόπιο κεφάλαιο! Είναι γι' αυτό εξάλλου που η πολιτική που είχαν ακολουθήσει χθες είναι αυτή που μπορεί να καταδείξει και την πολιτική που τυχόν θα ακολουθήσουν αύριο. Γι' αυτό θα πρέπει να είναι πιο σεμνοί και με όσα λένε και με όσα κάνουν. Μέχρι χθες, όταν το ΑΚΕΛ στήριζε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, για να διασώσει την ΑΤΑ και το 13^ο και τις χιλιάδες θέσεις εργασίας στους ημικρατικούς, αυτοί ροκάνιζαν μέρα με τη μέρα, δήλωση με τη δήλωση, τη διαπραγματευτική θέση του Προέδρου. Γι' αυτό ας μην παραδίδουν μαθήματα. Εμείς θα παραμείνουμε όρθιοι και θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε, παρ' όλα τα εμπόδια και παρ' όλες τις δυσκολίες, για να προστατέψουμε τα συμφέροντα του κυπριακού λαού, για να καταφέρουμε να ξεπεράσουμε τις δυσκολίες και να κοιτάξουμε το μέλλον με αισιοδοξία, με πίστη στις δυνάμεις του λαού μας, στη δύναμή του να κερδίσει ένα καλύτερο αύριο για την επανένωση και την ευημερία της Κύπρου και του κυπριακού λαού.

Καλές γιορτές σε όλους, καλά Χριστούγεννα, καλή χρονιά! Με την ευχή ο νέος χρόνος επιτέλους να μας φέρει ένα βήμα πιο κοντά στη λύση του Κυπριακού και να μπούμε σε πορεία ανάκαμψης της κυπριακής οικονομίας!

Ευχαριστώ.

(Κατά τη διάρκεια της αγόρευσης του κ. Άντρου Κυπριανού ο Πρόεδρος της Βουλής επανήλθε στην έδρα.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Άντρο Κυπριανού.

Καλώ τώρα στο βήμα τον πρόεδρο του Δημοκρατικού Συναγερμού το Νίκο Αναστασιάδη για την κατάθεση της δικής του ομιλίας.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Κύριε Μιχαηλίδη,

Κυρία υπουργέ, ευχαριστούμε διά την υπομονή, αλλά και διά την εκπροσώπηση,

Θα μπορούσε να πω ξεκινώντας ότι ως δικηγόρος υπεράσπισης ο κ. Άντρος Κυπριανού δεν τα πήγε και άσχημα. Τουλάχιστον προσπάθησε ο άνθρωπος!

Φίλες και φίλοι,

Συνάδελφοι,

Η συζήτηση για τον κρατικό προϋπολογισμό αποτελεί χωρίς αμφιβολία μια από τις κορυφαίες λειτουργίες του κοινοβουλίου. Είναι η ευκαιρία να συνεκτιμήσουμε με τρόπο θετικό ή αρνητικό το σύνολο της κυβερνητικής πολιτικής είτε μέσα από τα πεπραγμένα είτε μέσα από όσα αντικατοπτρίζονται στον προϋπολογισμό, που τίθεται προς ψήφιση ενώπιον της Βουλής.

Η φετινή συζήτηση συμπίπτει με τη συμπλήρωση της πενταετούς κυβερνητικής θητείας και συνεπώς η κοινοβουλευτική ομάδα του Δημοκρατικού Συναγερμού, ακολουθώντας την πάγια κοινοβουλευτική πρακτική, θα προβεί κατά τη διάρκεια της αυριανής ημέρας σε μια τεκμηριωμένη και δίκαιη αξιολόγηση των επιδόσεων της απερχόμενης κυβέρνησης. Η φετινή όμως συζήτηση αποκτά μια εντελώς διαφορετική σημασία, λόγω των περιστάσεων που πλέον αντιμετωπίζει η πατρίδα μας. Η Κύπρος βρίσκεται δυστυχώς στην πιο δύσκολη θέση που βρέθηκε ποτέ από ιδρύσεως της Κυπριακής Δημοκρατίας με εξαίρεση την καταστροφή του 1974.

Η χθεσινή παραδοχή, ότι το κράτος μας βρίσκεται στα όρια της στάσης πληρωμών, αποτυπώνει με τρόπο ξεκάθαρο, αλλά και δραματικό την πραγματική έκταση της οικονομικής κρίσης. Πρόκειται για μια κρίση που δυστυχώς αφέθηκε να διογκωθεί και να διευρυνθεί, για να οδηγηθούμε τελικά στην ανάγκη να ζητούμε τη βοήθεια των εταίρων μας. Πρόκειται για μια κρίση που μας φέρνει καθημερινά αντιμέτωπους με πιεστικά διλήμματα. Πρόκειται κυρίως για μια κρίση που έχει επιβαρύνει τον κάθε πολίτη και την κάθε οικογένεια, που έχει δημιουργήσει ασφυκτικά και πρωτόγνωρα κοινωνικά αδιέξοδα.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το τελευταίο διάστημα είχα την ευκαιρία να έρθω σε επαφή με χιλιάδες συμπολίτες μας και θέλω από το βήμα της Βουλής να αναγνωρίσω το αίσθημα της αγωνίας, το αίσθημα της ανασφάλειας και της αβεβαιότητας που διαχέεται σε ολόκληρη την κυπριακή κοινωνία. Θέλω ακόμα να συμμεριστώ τη δικαιολογημένη απογοήτευση αλλά πολλές φορές και την οργή των συμπολιτών μας, γιατί είναι ακριβώς και δική μου άποψη πως αυτή η κρίση μπορούσε και να απεφεύγετο. Η Κύπρος δε θα έπρεπε ποτέ να είχε οδηγηθεί σε αυτή τη δραματική κατάσταση.

Και, επειδή δεν ήταν στις προθέσεις μου, αλλά και πάλι με απόλυτα ήπιο τρόπο θα απαντήσω εις τον κ. Κυπριανού, θέλω να σας υπενθυμίσω απλά, φίλε γενικό γραμματέα του ΑΚΕΛ, ότι το Δεκέμβριο του 2009 κατά την ανάπτυξη των θέσεων του για τον προϋπολογισμό του 2010 ο τότε Υπουργός Οικονομικών μάς έλεγε επί λέξει: «Έχουμε κερδίσει το στοίχημα, ξεπεράσαμε την κρίση, μπαίνουμε σε ρυθμούς ανάπτυξης το 2010». Καθόριζε μάλιστα τους ρυθμούς ανάπτυξης σε 1,8%. Επομένως, το να προσπαθείτε να πείτε ότι άλλα είπε ο Πρόεδρος για το αλώβητο... Εγώ σας λέω το τι έλεγε ο υπουργός της κυβερνήσεως εκφράζοντας βεβαίως τις θέσεις του Προέδρου και τον προϋπολογισμό της κυβερνήσεως. Δυστυχώς, για να ακολουθήσει αμέσως μετά, το Γενάρη ή Φεβράρη, η αυστηρή επιτήρηση της Κύπρου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτές ήταν οι προβλέψεις και οι εκτιμήσεις σας, γι' αυτό δυστυχώς και δεν κατορθώθηκε να λάβετε τα μέτρα έγκαιρα και την ώρα που επεβάλλετο να ληφθούν. Ούτε θέλω να ενθυμίσω τις συμφωνίες του Ιουλίου του 2011 που ανετράπησαν σε μόνο μία εβδομάδα εις το Υπουργείο Οικονομικών!

Θέλω την ίδια ώρα να θυμίσω πως πριν από δέκα χρόνια τέτοιες μέρες ακριβώς, στη λήξη της διακυβέρνησης Γλαύκου Κληρίδη, η Κύπρος πετύχαινε με τις καλύτερες επιδόσεις την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Να υπενθυμίσω ακόμα πως πριν από πέντε χρόνια τέτοιες μέρες ακριβώς στη λήξη της διακυβέρνησης του αείμνηστου Τάσου Παπαδόπουλου η Κύπρος πετύχαινε και πάλι με τις άριστες επιδόσεις της την ένταξή της στη Ζώνη του Ευρώ, ενώ, όταν σας παρέδιδε βεβαίως την εξουσία, παρέδιδε ένα πλεόνασμα 3,5% και ένα δημόσιο χρέος που μόλις έφτανε το 48%. Παρά τα όποια διαρθρωτικά προβλήματα, είχαμε πάντοτε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, διαχρονικά χαμηλή ανεργία, θετικές αξιολογήσεις από το εξωτερικό, αλλά και σημαντικές προοπτικές μπροστά μας.

Η Κύπρος είχε δηλαδή όλες τις προϋποθέσεις, για να αντιμετωπίσει τη διεθνή κρίση με έναν τρόπο που θα περιόριζε ή τουλάχιστον θα απαμβλυνε τις συνέπειες για τους πολίτες και την οικονομία. Αυτό έπραξαν εξάλλου και πλείστα άλλα ευρωπαϊκά κράτη, πολλά από τα οποία υστερούσαν σε οικονομικές επιδόσεις σε σχέση με την Κύπρο, πλείστα όμως εξ αυτών είναι εξ εκείνων που σήμερα μας δανείζουν. Δυστυχώς, στην Κύπρο οι αγωνιώδεις προειδοποιήσεις και εκκλήσεις από πλευράς της αντιπολίτευσης για λήψη έγκαιρων μέτρων δεν εισακουστήκαν ποτέ. Και η εκπνερασμένη διάθεση της αντιπολίτευσης να στηρίξει δύσκολες αλλά αναγκαίες αποφάσεις παρέμεινε μέχρι τέλους, θα πρέπει να το πω, ανεκμετάλλευτη.

Σήμερα κάποιοι προσπαθούν να δικαιολογήσουν τα αδικαιολόγητα. Κάποιοι προσπαθούν να αποσείσουν την όποια ευθύνη από πάνω τους. Θέλω να πω είναι δικαίωμά τους. Ας έχουν όμως υπόψη ότι τελικός κριτής δεν είναι άλλος παρά ο πολίτης.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θα είχα πολλά να πω υπό μορφή κριτικής για το πώς φτάσαμε εδώ που φτάσαμε. Θα είχα πολλά να πω για τα λάθη και τις παραλείψεις πρώτα και κύρια της κυβέρνησης αλλά σίγουρα και των τραπεζικών αρχών, λάθη και παραλείψεις που συνέτειναν στο να οδηγηθεί η Κύπρος στο οικονομικό αδιέξοδο που βιώνουμε. Θεωρώ όμως πως αυτό που προέχει σήμερα δεν είναι η κριτική, δεν είναι η κριτική γι' αυτά που έγιναν ή δεν έγιναν, αλλά ο σχεδιασμός για το τι δέον γενέσθαι. Αυτό περιμένουν οι πολίτες από εμάς. Δε θέλουν αντιπαραθέσεις, θέλουν θέσεις. Εξάλλου, οφείλουμε να αναγνωρίσουμε πως οι μεγάλες δυσκολίες και οι κίνδυνοι είναι ακόμη μπροστά μας. Το τραπεζικό μας σύστημα απέφυγε την υστάτη τον κίνδυνο κατάρρευσης, αλλά παραμένει πιεστική η ανάγκη της ανακεφαλαιοποίησης και της σταθεροποίησης. Το δε κράτος με το χθεσινό ανορθόδοξο και εσπευσμένο δανεισμό του από τα ταμεία συντάξεων των μεγάλων ημικρατικών οργανισμών απλώς κέρδισε ελάχιστο χρόνο ακόμα.

Η ανάγκη για ολοκλήρωση της δανειακής σύμβασης είναι φαίνεται εκ των ων ουκ άνευ και βεβαίως, για να μην κατηγορείται η αντιπολίτευση, απλώς επισημαίνουμε εμείς την ανάγκη, αλλά η διαπραγμάτευση και η ευθύνη της διαπραγμάτευσης είναι πάντοτε στην κυβέρνηση. Εμείς ζητήσαμε να συνδράμουμε τις προσπάθειες της κυβέρνησης. Δεν είμαστε εμείς -και εδώ απαντώ σε κάτι που είπατε, κύριε Κυπριανού- που διαπραγματευτήκαμε, για να κατηγορείτε την αντιπολίτευση ότι τάχα ηθέλησε να στερήσει το δέκατο τρίτο ή ότι τάχα ηθέλησε να καταργήσει την ΑΤΑ ή ότι τάχα ζήτησε την ιδιωτικοποίηση ή μετοχοποίηση ημικρατικών οργανισμών. Εμείς μπορεί να έχουμε τις απόψεις μας, αλλά, μετά τη συμφωνία με το Δημοκρατικό Κόμμα και το διάλογο που είχαμε με το Ευρωπαϊκό Κόμμα και τους Οικολόγους, έχουμε διαμορφώσει ένα πρόγραμμα το οποίο δε διακρίνεται από τη διάσταση απόψεων αλλά από τις συγκλίσεις θέσεων. Και τουλάχιστον σ' αυτό που συγκλίνουμε είναι ότι υπάρχουν και θέματα που δεν είναι προτεραιότητας, έτσι ώστε να αποτελούν και κώλυμα εις το σχηματισμό μιας αυριανής κυβέρνησης εθνικής σωτηρίας. Αυτό που θα έπρεπε να σας προβληματίσει

είναι ότι ακόμα προχθές η υπεύθυνη αντιπολίτευση, το σύνολό της, ψήφισε όλα όσα συμφωνήσατε με την τρόικα και τα φέρατε υπό μορφή νομοσχεδίων ενώπιον της Βουλής. Δεν είναι εμείς που τα καταθέσαμε, δεν είναι εμείς που καλέσαμε την τρόικα, δεν είναι εμείς που διαπραγματευτήκαμε με την τρόικα! Εσείς είσατε, η κυβέρνηση σας, αν θέλετε ορθότερα, κύριε Κυπριανού, και συνεπώς...

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Αναφέρεστε συνεχώς σε μένα προσωπικά, κύριε Αναστασιάδη...

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Δεν είναι προσωπική επίθεση. Απλώς, επειδή τα είπατε, σας απαντώ!

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ:

Αναφέρεστε προσωπικά! Θα μπορούσα συνεχώς να παρεμβαίνω για προσωπικό θέμα και να καταστρέψω την ολομέλεια. Δε θα το πράξω σεβόμενος την ολομέλεια. Και λέω απλώς θα σας απαντήσουν για όλα οι συνάδελφοί μου από την κοινοβουλευτική ομάδα.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Και εσάς σέβομαι και την ολομέλεια σέβομαι!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ωραία. Προχωρήστε, κύριε Αναστασιάδη.

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Ναι, κύριε Πρόεδρε.

Όταν στην όλη ομιλία σας ο Αναστασιάδης ήτο στις αναφορές σας περισσότερο απ' ό,τι ο Πρόεδρος Χριστόφιας, αντιλαμβάνεστε ότι θα σας απαντήσει ο Αναστασιάδης. Αν σας στενοχωρώ, λυπούμαι, δεν ήταν η πρόθεσή μου. Καλύτερα ήταν να αποφεύγετε τις αναφορές.

Όμως επανέρχομαι σ' ένα κείμενο το οποίο δεν το διακρίνει η κριτική, δεν το διακρίνει η όξυνση, αντίθετα. Και θα μπορούσε να ήμουν οξύς και αρκετά αυστηρός, κύριε Κυπριανού. Η ανάγκη, έλεγα προηγουμένως, για ολοκλήρωση της δανειακής σύμβασης είναι δυστυχώς εκ των ων ουκ άνευ και στην κυβέρνηση εναπόκειται η ευθύνη της διαπραγμάτευσης του συνόλου των όρων, αλλά και των προϋποθέσεων που αναπόφευκτα θα τη συνοδεύουν. Ο καταρτισμός ενός ολοκληρωμένου και αξιόπιστου σχεδίου δράσης πέρα και πάνω από όλα είναι το ζητούμενο. Μόνο έτσι θα δημιουργήσουμε προϋποθέσεις για ανάκαμψη και ανάπτυξη. Και μόνο έτσι θα μπορέσουμε να διορθώσουμε το συντομότερο λάθη, αλλά και αδικίες. Με μια στάση σοβαρή και υπεύθυνη και σίγουρα όχι με το λαϊκισμό και τη δημαγωγία που σερβίζουν κάποιοι.

Αυτό που απασχολεί σήμερα την κοινωνία είναι οι τρόποι με τους οποίους θα μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε τα υπαρκτά προβλήματα που έχουμε ενώπιόν μας, τα πρωτόγνωρα αυτά για τον τόπο προβλήματα που απειλούν να γκρεμίσουν τα όσα με κόπο κτίσαμε τις περασμένες δεκαετίες. Και κανένας δεν αρνείται ότι και εσείς βεβαίως συμβάλατε προς αυτή την κατεύθυνση και μιλώ για την αριστερά! Η τραγωδία είναι άλλη, ότι δυστυχώς είστε εκείνοι σήμερα που τα κατακρημνίζετε.

Αυτό που απασχολεί σήμερα τους πολίτες είναι η αποτελεσματική αντιμετώπιση μιας κρίσης που έχει οδηγήσει πέραν των 40 000 συμπατριωτών μας στην ανεργία, ποσοστό που πλησιάζει το 13%, και πολύ περισσότερους στην εργασιακή ανασφάλεια, που έχει οδηγήσει στη συρρίκνωση των εισοδημάτων των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, αλλά και στη μείωση του βιοτικού επιπέδου χιλιάδων νοικοκυριών. Είναι αδιανόητο μέσα από τη Στατιστική Υπηρεσία να αναγγώθει κανένας ότι 200 000 συμπατριώτες βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας. Και γι' αυτό δεν ευθύνεται βεβαίως η αντιπολίτευση.

Η δική μας πρόταση απαντά ακριβώς στις προκλήσεις που έχουμε μπροστά μας. Απαντά με βαθιές τομές και μεταρρυθμίσεις, τολμηρά βήματα και πρωτοβουλίες που θα ανατρέπουν τα κατεστημένα δεκαετιών. Η δική μας απάντηση θα προέλθει από μια ριζοσπαστική μεταρρύθμιση που στόχο θα έχει τη δημιουργία ενός νέου οικονομικού, αλλά και αναπτυξιακού μοντέλου. Το κρατικό σύστημα που διαμορφώθηκε τα τελευταία πενήντα χρόνια -το έχω πει και άλλοτε, το επαναλαμβάνω και σήμερα- έπαψε πια να εξυπηρετεί τον πολίτη και τον τόπο. Θα πρέπει να κινηθούμε ταχύτατα και να δώσουμε έμφαση στα μόνιμα διαρθρωτικά μέτρα που θα οδηγήσουν στο οριστικό νοικοκύρεμα των δημόσιων οικονομικών, που θα δημιουργήσουν τις δομές μιας βιώσιμης οικονομικής πολιτικής, η οποία θα μας επιτρέψει να χρηματοδοτήσουμε τις βασικές μας ανάγκες, χωρίς να στηριζόμαστε στην κηδεμονία κανενός τρίτου. Χρειαζόμαστε μέτρα που την ίδια ώρα όμως θα δίνουν την απαραίτητη αναπτυξιακή ώθηση στην οικονομία μας και θα συμβάλλουν αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση της ανεργίας. Προς αυτή την κατεύθυνση το πρόγραμμα διακυβέρνησης που έχουμε συμφωνήσει με το Δημοκρατικό Κόμμα ύστερα από το διάλογο και με άλλες πολιτικές παρατάξεις, όπως το προτείνουμε, περιλαμβάνει τη νομοθετική θέσπιση της δημοσιονομικής πειθαρχίας με ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς και κατάρτιση μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού πλαισίου. Περιλαμβάνει την εισαγωγή του

δημοσιονομικού κανόνα με τον οποίο θα τίθενται συγκεκριμένοι στόχοι για την υλοποίηση του προϋπολογισμού ανά τρίμηνο. Εάν υπάρχουν αποκλίσεις, τότε θα πρέπει αυτομάτως να λαμβάνονται έγκαιρα μέτρα, ώστε να συγκρατούνται τα ελλείμματα. Έτσι ο κανόνας θα λειτουργεί ως μέτρο αυτοεπιτήρησης. Με την εφαρμογή του θα θεσμοθετείται η δημοσιονομική πειθαρχία και θα ενισχύεται η αξιοπιστία του κράτους.

Οι συμπληρωματικοί προϋπολογισμοί θα επιτρέπονται τότε και μόνο εις εξαιρετικές και κατεπείγουσες περιπτώσεις. Κατά τη διαδικασία έγκρισης του προϋπολογισμού και βάσει νομοθεσίας -και θέλω να το υπογραμμίσω, γιατί δε θα μείνουμε απλά εις τις αόριστες δεσμεύσεις- θα παρουσιάζεται επίσης λεπτομερής έκθεση σχετικά με την εφαρμογή των κατά περίπτωση συστάσεων της τελευταίας έκθεσης της Ελεγκτικής Υπηρεσίας του κράτους. Για εμάς η Ελεγκτική Υπηρεσία ως ανεξάρτητος θεσμός αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του θεσμικού ελέγχου της πολιτείας και θα πρέπει να αποκτήσει περισσότερο ρόλο και επιρροή στους μηχανισμούς άσκησης εξουσίας. Ταυτόχρονα, πρόθεσή μας είναι η ίδρυση συμβουλίου δημοσιονομικής πολιτικής στα πρότυπα άλλων ανεπτυγμένων χωρών όπως έχει προταθεί από τον οικονομολόγο και νομπελίστα Χριστόφορο Πισσαρίδη. Το συμβούλιο θα συντάσσει ετήσιες εκθέσεις και θα διενεργεί μελέτες και ελέγχους επί των επιπτώσεων όλων των δημοσιονομικών πολιτικών τόσο στην οικονομία όσο και στην ευρύτερη κοινωνία. Θα διασφαλίζει με αυτό τον τρόπο ότι οι δημόσιες δαπάνες, οι οποίες προέρχονται από το υστέρημα του φορολογημένου, θα είναι πραγματικά αποδοτικές και ωφέλιμες. Ένας τέτοιος θεσμός θα συμβάλει την ίδια ώρα και στην ενίσχυση της επενδυτικής εμπιστοσύνης, αφού λαμβάνεται σοβαρά υπόψη από τους ξένους επενδυτές εκεί και όπου εφαρμόζεται.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η υιοθέτηση ορισμένων από αυτά τα μέτρα πηγάει και από τις υποχρεώσεις μας ως κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επιβάλλεται όμως και από την οικονομική λογική. Αποτελεί τη μόνη οδό που θα μας επιτρέψει να δημιουργήσουμε πρωτογενές πλεόνασμα στον προϋπολογισμό και να ανακόψουμε τη συνεχιζόμενη εδώ και χρόνια πορεία δημιουργίας νέου χρέους. Ενός χρέους που αναπόφευκτα οδηγεί -και αυτό δεν αποτελεί κινδυνολογία αλλά μια εκ των πραγμάτων επώδυνη πραγματικότητα- στη μείωση του βιοτικού επιπέδου του λαού μας, υποθηκεύει τους κόπους των εργαζομένων, το μέλλον των παιδιών μας και δημιουργεί βεβαίως νέους άνεργους. Η οικονομική εξυγίανση και η πιο αποτελεσματική χρήση των δημόσιων πόρων αποτελεί για εμάς απαραίτητη προϋπόθεση, προϋπόθεση, για να εξέλθουμε από την ύφεση και για να επανέλθουμε στην τροχιά μιας βιώσιμης ανάπτυξης.

Είναι κοινά παραδεκτό, κύριε Πρόεδρε, ότι από μόνα τους ούτε η μείωση των δαπανών ούτε οι νέες φορολογίες μπορούν να οδηγήσουν σε αύξηση της ευημερίας και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Δεν μπορούμε να μιλάμε για πραγματική προοπτική ανάπτυξης, αν δεν ενθαρρύνουμε την επιχειρηματική δραστηριότητα και αν δεν προσελκύνουμε νέες επενδύσεις. Η κυπριακή οικονομία θα πρέπει επιτέλους να απελευθερωθεί από τις διαρθρωτικές στρεβλώσεις και τις γραφειοκρατικές αγκυλώσεις, από τις πολύπλοκες διαδικασίες που δυσκολεύουν, αντί να βοηθούν, τις επιχειρήσεις και την ανάπτυξη. Θα πρέπει να δημιουργήσουμε ένα περιβάλλον ευνοϊκό για τις επενδύσεις, αφού όλοι συμφωνούμε ότι εκεί θα δοθεί η βασική μάχη για την ανάπτυξη. Και ο ρόλος του κράτους στη βελτίωση του περιβάλλοντος για τις επιχειρήσεις είναι ή θα έπρεπε να είναι καθοριστικός. Σήμερα υπάρχουν πολλά θεσμικά και λειτουργικά κωλύματα που υπονομεύουν την ιδιωτική πρωτοβουλία και κοστίζουν, αν θέλετε, χιλιάδες θέσεις εργασίας. Δεν αποδίδω την ευθύνη στην παρούσα κυβέρνηση. Μιλώ για τα διαχρονικά προβλήματα που δημιούργησε το κράτος της πενταετίας που φεύγει. Τα εμπόδια αυτά, τα οποία κατατάσσουν τη χώρα μας πολύ χαμηλά στην ευκολία του επιχειρείν, δεν οφείλονται ούτε στην οικονομική κρίση βεβαίως ούτε σε λανθασμένες τραπεζικές επενδύσεις· οφείλονται σε στρεβλώσεις του κανονιστικού πλαισίου και στην αναποτελεσματικότητα της κρατικής μηχανής, για τούτο και θα πρέπει να αντιμετωπιστούν άμεσα, αλλά και αποτελεσματικά. Εντός τριών μηνών -και είναι δέσμευση ενώπιον του κοινοβουλίου- εάν ο λαός μάς τιμήσει με την ψήφο του, με την ανάληψη της διακυβέρνησης θα καταρτιστεί ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης με συγκεκριμένα μέτρα που θα δημιουργούν ένα νέο επιχειρηματικό περιβάλλον, μέτρα που θα αφορούν τον περιορισμό της γραφειοκρατίας, την απλοποίηση των δαιδαλωδών σήμερα διαδικασιών σε σχέση με την αδειοδότηση και τη λειτουργία των επιχειρήσεων, αλλά και την προώθηση των επενδύσεων. Ταυτόχρονα, θα προωθηθεί τάχιστα η ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Σε σύντομο χρονικό διάστημα θα γίνει εφικτή η ηλεκτρονική εξυπηρέτηση των πολιτών και των επιχειρήσεων για όλες τις εργασίες και συναλλαγές τους με τον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Η ανάπτυξη θα προέλθει όμως και μέσα από κίνητρα. Η δική μας πρόταση περιλαμβάνει τον προσδιορισμό φορολογικών, πολεοδομικών και διοικητικών κινήτρων. Τα κίνητρα αυτά όμως θα είναι διαθέσιμα όχι μόνο σε ξένους επενδυτές, αλλά και στους Κυπρίους επιχειρηματίες, κίνητρα όπως το μέτρο της μη φορολόγησης κερδών που επανεπενδύονται, ένα μέτρο που θα πρέπει να ομολογήσω ότι έχει θεσπιστεί πρόσφατα αλλά σε προσωρινή βάση και για το οποίο εμάς λέμε ότι θα πρέπει να καταστεί μόνιμη φορολογική ρύθμιση. Την ίδια ώρα προτείνουμε τη στοχευόμενη επέκταση της επιταχυνόμενης απόσβεσης, ένα μέτρο που και στο παρελθόν αξιοποιήθηκε με επιτυχία. Επιπρόσθετα φορολογικά κίνητρα αφορούν τη φορολογική αμνηστευση επαναπατριζόμενων κεφαλαίων υπό έναν όρο: αν και εφόσον τα εν λόγω κεφάλαια θα επενδύονται σε εγχώριες επενδύσεις για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Ταυτόχρονα, επιβάλλεται η αναθεώρηση και η απλοποίηση στη φορολογία ακινήτων με στόχο την ενίσχυση της ελκυστικότητας και την ενθάρρυνση των επενδύσεων. Παράλληλα, θα πρέπει να απλουστευθούν οι φορολογίες στις συναλλαγές με

τρόπο που θα ενισχύεται η εμπορευσιμότητα των ακινήτων, αλλά και η δραστηριότητα στην κατασκευαστική βιομηχανία. Είναι για τους ίδιους ακριβώς λόγους που απαιτείται να κοιτάξουμε και το τι μέσα από την πρόσφατη περί ακινήτου περιουσίας φορολογία πλήξαμε ή θα πλήξουμε και τον τουριστικό τομέα, έναν άλλο από τους βασικούς πυλώνες ανάπτυξης του τόπου.

Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, τα φορολογικά κίνητρα εννοώ, θεωρούμε πως η καταβολή μεταβιβαστικών τελών πρέπει να καταργηθεί πλήρως τουλάχιστον εκεί που επιβάλλεται ΦΠΑ ή να περιοριστεί, αν θέλετε, στην ανάκτηση ενός ελάχιστου διοικητικού κόστους. Τα κίνητρα για την ανάπτυξη δεν είναι μόνο φορολογικά, όπως είπα, είναι και πολεοδομικά. Προς τούτο προτείνουμε την εισαγωγή πολεοδομικής έννοιας για τα επιχειρηματικά πάρκα για μόνιμη εγκατάσταση μεγάλων εταιρειών στην Κύπρο, όπως επίσης και την παροχή πολεοδομικών κινήτρων ή πλεονεκτημάτων, ώστε να καταστούν συμφέρουσες οι επενδύσεις και να προωθηθούν σε ευρεία κλίμακα αναπτύξεις. Ο σκοπός είναι να βελτιωθεί η βιωσιμότητα της επένδυσης και να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη, να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη, για να έχουμε νέες θέσεις εργασίας, κυρίες και κύριοι. Για παράδειγμα, σκοπεύουμε να εφαρμόσουμε την κλιμακωτή αύξηση του συντελεστή δόμησης για επενδυτικά έργα μεγάλης αξίας τα οποία θα προσδώσουν στο κράτος σημαντικά ποσά σε ΦΠΑ και θα δημιουργήσουν σημαντικό αριθμό νέων θέσεων εργασίας.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η προώθηση της ανάπτυξης δεν μπορεί να επιτευχθεί, αν στη δύσκολη περίοδο που διανύουμε δε στηρίζουμε τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, αλλά και τους πολίτες που έχουν πραγματικά ανάγκη. Ως πολιτεία, έχουμε την υποχρέωση να χαράξουμε τις πολιτικές εκείνες που θα βοηθήσουν τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά να αντέξουν και να ξεπεράσουν την κρίση, ιδιαίτερα την ώρα που το εισόδημά τους θα συρρικνωθεί ακόμη περισσότερο από τα επιπρόσθετα μέτρα τα οποία θα εφαρμοστούν λόγω της δανειακής σύμβασης.

Εδώ αποσκοπεί και η πρότασή μας όπως σε συνεργασία με την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου και τις εμπορικές τράπεζες επιτευχθεί συμφωνία για επιμήκυνση της περιόδου αποπληρωμής δανείων νοικοκυριών και επιχειρήσεων που αδυνατούν να ανταποκριθούν στην αποπληρωμή των δόσεων λόγω της συρρίκνωσης του εισοδήματός τους. Η ρύθμιση προνοεί και το ενδεχόμενο καταβολής μόνο των τόκων του δανείου για συγκεκριμένο διάστημα ή ακόμη και την εισαγωγή σχεδίου κλιμακωτής αύξησης των δόσεων για τα επόμενα δύο χρόνια με την αύξηση των δόσεων να γίνεται σταδιακά, καθώς θα βελτιώνεται το οικονομικό κλίμα. Το σχέδιο θα αφορά δάνεια που καλύπτονται από εμπράγματα εξασφαλίσεις και επομένως δε δημιουργούν πιστοδοτικούς κινδύνους. Πρόκειται για ένα πλήρως αιτιολογημένο υπό τις συνθήκες μέτρο ανακούφισης των πολιτών και των επιχειρήσεων την ώρα της κρίσης και το ελάχιστο, αν θέλετε, που πρέπει να αποδώσουν οι τράπεζες στους Κυπρίους φορολογουμένους για όσα καλούνται να πληρώσουν για σφάλματα και παραλείψεις που έχουν διαπράξει.

Και την ώρα της κρίσης, για να επιτύχουμε την ανάπτυξη, δεν μπορούμε να παραμείνουμε προσκολλημένοι, να το ξεκαθαρίσω, σε ιδεολογικές αγκυλώσεις, σε εμμονές ή σε δόγματα. Εμείς αναγνωρίζουμε ότι η λειτουργία καζίνο από μόνη της δε θα λύσει τα προβλήματα της οικονομίας μας. Είναι όμως και αυτή μια σημαντική προοπτική που θα πρέπει επιτέλους να προωθηθεί και να αξιοποιηθεί, όπως και η δημιουργία θεματικών πάρκων, μαρίνων, γηπέδων γκολφ και άλλων επενδύσεων που θα οδηγήσουν σε εμπλουτισμό του τουριστικού μας προϊόντος.

Θα πρέπει όμως επιτέλους να αξιοποιηθεί αποτελεσματικά και η κρατική περιουσία. Είναι αδιανόητο να βάζουμε χέρι στην περιουσία και το εισόδημα των πολιτών, τη στιγμή που κρατική περιουσία δισεκατομμυρίων παραμένει αναξιοποίητη! Και ελπίζω να μην ακούσω και καμιά κριτική, διότι κατ' επιλογή ήμαστε έτοιμοι να δώσουμε ένα από τα σημαντικότερα τεμάχια της κρατικής περιουσίας, προκειμένου να ενθαρρύνουμε μία ξένη επένδυση. Αυτό ήτο μία κίνηση προς τη σωστή κατεύθυνση, θα πρέπει να πω. Επομένως, θα πρέπει να την αξιοποιήσουμε και για άλλα τεμάχια ή την ακίνητη περιουσία. Για να προστατεύσουμε όμως και για να επιτύχουμε το στόχο μας, προτείνουμε τη δημιουργία ενιαίας αρχής διαχείρισης και αξιοποίησης κρατικής περιουσίας με εντολή την αξιοποίησή της με διαφανείς και αξιόπιστες διαδικασίες και ακόμα και σε σύμπραξη και με τον ιδιωτικό τομέα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θέλω να είμαι απόλυτα σαφής. Όταν μιλάμε για ένα νέο μοντέλο κράτους, όταν μιλάμε για ένα νέο πρότυπο ανάπτυξης, δεν εννοούμε μόνο την οικονομική ανάπτυξη, εννοούμε την ανάπτυξη των θεσμών, της δημόσιας υπηρεσίας, της πολιτείας. Η λειτουργία άλλωστε των θεσμών, αλλά και της δημόσιας υπηρεσίας είναι άρρηκτα συνυφασμένη με την κοινωνική συνοχή, την ανάπτυξη, αλλά και την ευημερία. Αναπόσπαστο κομμάτι αυτής της προσπάθειας αποτελεί και η μεταρρύθμιση της δημόσιας υπηρεσίας.

Εδώ θέλω να ξεκαθαρίσω πως η δημόσια υπηρεσία θα σταματήσει εκ των πραγμάτων να αποτελεί μόνο το όραμα για εργοδότηση των νέων μας. Είναι πια απ' όλους κατανοητό, ιδιαίτερα με τη θεσμοθέτηση του θέματος, τέσσερις αφυπηρετήσεις, μία πρόσληψη. Αυτή την πραγματικότητα οφείλουμε όμως να τη

μετατρέψουμε, αν θέλετε, σε πρόκληση και ευκαιρία, ευκαιρία, για να μπορέσουν οι νέοι μας να δοκιμάσουν τις δικές τους δημιουργικές δυνάμεις και να αξιοποιήσουν τα δικά τους ξεχωριστά συγκριτικά πλεονεκτήματα σε όλους τους τομείς και σε όλο το εύρος της κοινωνίας και της οικονομίας μας. Σε αυτή όμως τη δημιουργική πρόκληση η πολιτεία θα πρέπει να είναι αρωγός, γι' αυτό και, προκειμένου να στηρίξουμε έμπρακτα τη νέα γενιά, εμείς προτείνουμε την αύξηση που θα φτάνει το 1%, μέσα από αναδιανομή κονδυλίων των δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού, για πολιτικές που αφορούν τους νέους, την ενθάρρυνση ή τη συγκρότηση συγκεκριμένων προγραμμάτων επιχειρηματικής νεανικότητας. Κύρια στόχευσή μας θα είναι οι τομείς της απασχόλησης, της κατάρτισης και, όπως είπα και προηγουμένα, της νεανικής επιχειρηματικότητας. Αυτή θα είναι μια από τις καλύτερες επενδύσεις στη νέα γενιά.

Τη δημόσια υπηρεσία θα πρέπει επιτέλους να σταματήσουμε να τη θεωρούμε ως ευκαιρία εργοδότησης, αλλά να την αξιοποιήσουμε προς όφελος της κοινωνίας και της οικονομίας μας. Και αυτό είναι απόλυτα εφικτό, γιατί για εμάς η δημόσια υπηρεσία αποτελεί ένα από τα μεγάλα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα, γιατί οι δημόσιοι λειτουργοί μας συγκρίνονται ευνοϊκά σε μόρφωση, προσόντα και διάθεση προσφοράς ακόμη και με τις καλύτερες δημόσιες υπηρεσίες στην Ευρώπη. Νομίζω ότι αυτό αποδείχτηκε πολύ πρόσφατα με την κατά τα άλλα επιτυχή Προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επομένως, τα καλά πρέπει να λέγονται.

N. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Δηλαδή οι δημόσιοι υπάλληλοι έκαναν την πετυχημένη Προεδρία;

N. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Κάτω από την καθοδήγηση πάντοτε μιας κυβερνήσεως! Εξυπακούεται, κύριε!

Αποτελούν όμως και αυτοί οι ικανότατοι υπάλληλοι θύματα ενός αναχρονιστικού μοντέλου διοίκησης, η οποία δεν τους επιτρέπει να αξιοποιήσουν τη δυναμική τους. Εμείς αυτή τη δυναμική, αυτή την προοπτική, την ιεραρχούμε υψηλά και είμαστε αποφασισμένοι να την εκμεταλλευτούμε. Με την ανάληψη της διακυβέρνησης, αν και εφόσον, το επαναλαμβάνω, ο λαός μάς τιμήσει με την ψήφο του, θα καταρτιστεί λεπτομερές σχέδιο δράσης που θα αφορά συνένωση αρμοδιοτήτων και συγχωνεύσεις των διάσπαρτων σήμερα υπηρεσιών του δημόσιου τομέα. Το σχέδιο θα περιλαμβάνει μέτρα για τον περιορισμό της γραφειοκρατίας και την απλοποίηση των διαδικασιών στις σχέσεις των πολιτών με το δημόσιο.

Άλλες εκσυγχρονιστικές ρυθμίσεις θα περιλαμβάνουν την εφαρμογή σε ευρεία κλίμακα του θεσμού της εναλλαξιμότητας, προκειμένου το ανθρώπινο δυναμικό του κράτους να κατανέμεται με τον ωφελιμότερο τρόπο και ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες ανάγκες, αλλά και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος αξιολόγησης των δημόσιων υπαλλήλων, που είναι ένα από τα σημαντικότερα, ούτως ώστε αυτό να διακρίνει και να αναδεικνύει αξιοκρατικά την αποδοτικότητα του καθενός. Με αυτό τον τρόπο θα έχουμε μια πιο αποτελεσματική, πιο φιλική για τον πολίτη και με λιγότερο λειτουργικό κόστος δημόσια υπηρεσία. Το νέο μοντέλο κράτους θα πρέπει την ίδια ώρα να είναι ένα κράτος απαλλαγμένο από τη διαπλοκή και την κατάχρηση της δημόσιας υπηρεσίας, τις καταχρήσεις εννοώ ή της μη χρηστής διοίκησης από κάποιους. Εμείς θεωρούμε ότι η διαφθορά είναι ένα φαινόμενο το οποίο βρίσκει ερείσματα στους μηχανισμούς του μοντέλου διακυβέρνησης. Είναι αυτούς τους μηχανισμούς που θέλουμε να αλλάξουμε προτείνοντας τη θέσπιση αυστηρών κανόνων ελέγχου και διαφάνειας, κανόνων που θα καθιστούν εξαιρετικά δύσκολη την καλλιέργεια των όποιων πελατειακών σχέσεων από το πολιτικό κατεστημένο, που θα αποκαθιστούν την αναγκαιότητα για την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας εμπιστοσύνη των πολιτών. Προς αντιμετώπιση αυτής της μεγάλης για τον τόπο μας πρόκλησης έχουμε παραθέσει σειρά προτάσεων.

Έχουμε εισηγηθεί την αλλαγή του τρόπου διορισμού των μελών σε νευραλγικές επιτροπές του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Και θέλω έτσι να με ακούσετε, για να ξεπεράσουμε και κάποιες ανησυχίες ή αμφιβολίες ότι τάχα «ξέρετε, ενδεχόμενα, αν επικρατήσει ο άλφα ή ο βήτα, θα επαναφέρει το κομματικό κράτος». Τι εισηγούμαστε: Ο διορισμός των μελών της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας, της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, καθώς και ο διορισμός ή ο καταρτισμός μιας επιτροπής διορισμών και προαγωγών για τους ημικρατικούς οργανισμούς, των διοικητικών συμβουλίων των ημικρατικών οργανισμών ή και των όποιων άλλων οργανισμών που αποτελούν προνόμιο του Προέδρου της Δημοκρατίας ή του Υπουργικού Συμβουλίου, να γίνονται με βάση αντικειμενικά κριτήρια που θα αφορούν τα σχετικά με τη θέση προσόντα και πείρα. Ο διορισμός να γίνεται κατόπιν ανοικτής ακρόασης και διαβούλευσης με τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Προτείνουμε την ίδια ώρα, το έχω πει προηγουμένως, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, για τους διορισμούς στους ημικρατικούς οργανισμούς, έτσι ώστε να απαλλάξουμε τα βαρίδια που βάρυναν όλους μας κατά καιρούς... Το να διορίζει κανείς την πλειοψηφία του διοικητικού συμβουλίου από μέλη, φίλους, υποστηρικτές του, για να μπορούν να διορίζουν και να προάγουν τους δικούς του, ε, αυτό καταργείται πλέον, διότι θα είναι άλλη επιτροπή. Και συνεπώς τα διοικητικά συμβούλια θα είναι απαλλαγμένα από διορισμούς και προαγωγές, θα επικεντρώνουν την προσοχή τους στη διαχείριση της κρατικής επιχείρησης που καλούνται να διαχειριστούν. Ταυτόχρονα, οι κανονισμοί που διέπουν τη λειτουργία των εν λόγω επιτροπών θα εκσυγχρονιστούν, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η διαφάνεια και η χρηστή διοίκηση. Για παράδειγμα, οι ανεξάρτητες επιτροπές...

Κύριε Κατσουρίδη, αν θέλετε, προσέξτε, έχει σημασία!

N. ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ:

Ακούω την κάθε λέξη που λες, κύριε Αναστασιάδη!

N. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ:

Οι ανεξάρτητες επιτροπές διορισμού, προαγωγής και μεταθέσεων θα υποχρεούνται να γνωστοποιούν σε κάθε ενδιαφερόμενο πλήρη και αιτιολογημένη απόφαση σε όσες περιπτώσεις ο υπάλληλος θεωρεί ότι έχει αδικηθεί. Θα πρέπει να αιτιολογείται γιατί δεν προήχθη εκείνος που είχε την πείρα, τα προσόντα αντί κάποιου άλλου λόγω της κομματικής του ταυτότητας. Με τον ίδιο τρόπο θα δημοσιοποιούνται με πλήρη αιτιολόγηση όλες οι αποφάσεις για κατακύρωση των προσφορών στο δημόσιο και τον ημιδημόσιο τομέα. Όποιος οργανισμός κατακυρώνει προσφορές θα πρέπει και δημόσια να αιτιολογεί γιατί κατακυρώθηκε στην άλφα και όχι στη βήτα εταιρεία.

Η λογοδοσία και η υπευθυνότητα των δημόσιων λειτουργιών θα διασφαλίζεται με τη θεσμοθέτηση αυστηρότερων ποινικών και αστικών ευθυνών για τις περιπτώσεις εκείνες όπου, κατά παράβαση των κανόνων χρηστής διοίκησης, λειτουργοί του δημοσίου επιφέρουν από αμέλεια ζημιά ή ενέχονται σε πράξεις διαφθοράς. Σε κάθε υπουργείο θα δημιουργηθεί την ίδια ώρα επιτροπή ελέγχου η οποία θα είναι υπεύθυνη για τη διασφάλιση της χρηστής διοίκησης και την υλοποίηση των σχετικών συστάσεων της Ελεγκτικής Υπηρεσίας του κράτους. Δεν μπορεί κάθε χρόνο να παίρνουμε τις εκθέσεις της Γενικής Ελεγκτού και απλώς να λέμε «επαναλαμβάνει τα ίδια που είπε και τα προηγούμενα χρόνια». Κάποια ώρα κάποιος θα κληθούν να πληρώσουν το τίμημα για τα σφάλματα και τη διασπάθιση εκατομμυρίων που καταγγέλλονται, αλλά αδυνατεί το κράτος να αναλάβει τις ευθύνες του. Καθοριστικό όρο για την πάταξη της διαφθοράς αποτελεί επίσης και η ανανέωση, γι' αυτό και στις προτάσεις μας περιλαμβάνεται ο περιορισμός των θητειών των εκλεγμένων πολιτειακών αξιωματούχων, όπως γίνεται και σε άλλες πολιτικά ώριμες χώρες.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Έχω αφήσει για το τέλος της ομιλίας μου το Κυπριακό, το οποίο όμως παραμένει για τον κυπριακό ελληνισμό το κορυφαίο σε ιεράρχηση θέμα. Αφορά την εθνική μας επιβίωση και ως τέτοιο μας απασχολεί βεβαίως όλους. Τα όσα ανέφερα πιο πριν όμως βρίσκονται σε συνάρτηση και με τη διαπραγματευτική μας ισχύ. Σχετίζονται με τη δυνατότητά μας να διεκδικήσουμε μια δίκαιη και βιώσιμη λύση στην εθνική μας υπόθεση.

Αποτελεί κοινή πεποίθησή μας ότι η συνεχιζόμενη κατοχή μεγάλου μέρους της πατρίδας μας και η έλλειψη προόδου οφείλονται κατά κύριο λόγο στην τουρκική αδιαλλαξία. Αυτή όμως η διαπίστωση δεν πρέπει να συνεχίσει να αποτελεί άλλοθι για την απουσία μιας δικής μας ολοκληρωμένης στρατηγικής για το Κυπριακό, μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής που στόχο θα έχει την άσκηση πίεσης, προκειμένου να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η απaráδεκτη αυτή συμπεριφορά μιας αλαζονικής Τουρκίας.

Εμείς προτείνουμε να αντιμετωπίσουμε την εθνική αυτή υπόθεση με μια νέα πολιτική διαχείρισης του Κυπριακού, μια πολιτική που θα βασίζεται στη συλλογικότητα, στην επιστημονικότητα και στο στρατηγικό σχεδιασμό. Πιστεύω ακράδαντα ότι οι μονομερείς χειρισμοί στην εθνική μας υπόθεση θα πρέπει να ανήκουν οριστικά και αμετάκλητα στο παρελθόν, γιατί έχει δυστυχώς περίτρανα αποδειχθεί πως ανάλογες συμπεριφορές οδηγούν με μαθηματική ακρίβεια στην αποτυχία. Και εμείς -θέλω να το τονίσω- δεν έχουμε την πολυτέλεια να αποτύχουμε, γιατί θα μας καταδικάσει η ιστορία, αλλά και οι επόμενες γενιές.

Προς διασφάλιση της συλλογικότητας, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, και της από κοινού διαχείρισης της εθνικής μας υπόθεσης έχουμε καταθέσει σωρεία προτάσεων, έχουμε προτείνει το διορισμό κοινά αποδεκτού διαπραγματευτή, ο οποίος θα είναι υπόλογος στον Πρόεδρο και στο συμβούλιο των αρχηγών. Το συμβούλιο των αρχηγών θα βρίσκεται σε διαρκή σύνοδο σε περιόδους των διαπραγματεύσεων και θα ενημερώνεται ανελλιπώς τόσο από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας όσο και από το συνομιλητή για την πρόοδο του διαλόγου.

Ταυτόχρονα, πιστεύουμε πως έφτασε η ώρα για την ουσιαστική αναβάθμιση του Εθνικού Συμβουλίου. Προς τούτο εισηγούμαστε τη σύσταση υποεπιτροπών του Εθνικού Συμβουλίου, οι οποίες με τη συμβολή και εμπειρογνομόνων θα ετοιμάζουν εισηγήσεις για το καθένα των υπό διαπραγμάτευση κεφαλαίων. Το Εθνικό Συμβούλιο θα συνέρχεται κατά τακτά χρονικά διαστήματα ή εκτάκτως, εάν τούτο κρίνεται αναγκαίο, ενώ οι αποφάσεις των κομμάτων που εκπροσωπούν την πλειοψηφία του εκλογικού σώματος σε ποσοστό 75% θα θεωρούνται δεσμευτικές για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Η ιστορία του τόπου μας έχει αποδείξει πέραν πάσης αμφιβολίας ότι, για να υπάρξει προοπτική επανένωσης της πατρίδας μας, θα πρέπει ο κυπριακός ελληνισμός να είναι σύμφωνος με το περιεχόμενο της προτεινόμενης λύσης. Αυτό όμως θα το επιτύχουμε μόνο με την επεξεργασία με συλλογικό και επιστημονικό τρόπο ενός συνολικού πλαισίου προτάσεων λύσης του Κυπριακού, ενός πλαισίου προτάσεων που θα βασίζεται στον αδήριτη ανάγκης συμβιβασμό κατά τις συμφωνίες κορυφής του 1977-79 της διζωνικής δικαιοδικής ομοσπονδίας, αλλά και δε θα επιτρέπει την ίδια ώρα στους Ευρωπαίους πολίτες της Κύπρου να υστερούν σε ανθρωπίνια δικαιώματα των υπόλοιπων Ευρωπαίων συμπολιτών τους, που θα απαλλάσσει την Κύπρο από τα κατοχικά στρατεύματα και θα επανένει τη χώρα και το λαό, μίας λύσης που θα βασίζεται μεταξύ άλλων στις αποφάσεις του ΟΗΕ, στα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας, στη Συμφωνία της 8^{ης}

Ιουλίου, στο ευρωπαϊκό κεκτημένο, στις αποφάσεις των ευρωπαϊκών δικαστηρίων και στις ομόφωνες θέσεις του Εθνικού Συμβουλίου, όπως αποτυπώθηκαν και στο κοινό ανακοινωθέν του Εθνικού Συμβουλίου της 18^{ης} Σεπτεμβρίου 2009.

Και θέλω να ξεκαθαρίσω ότι η ετοιμασία του πλαισίου προτάσεων θα γίνει προ της έναρξης της όποιας νέας διαπραγμάτευσης για λύση του Κυπριακού, γιατί μόνο με αυτό τον τρόπο θα επιτύχουμε τη συστράτευση της συντριπτικής πλειοψηφίας των πολιτικών δυνάμεων, αλλά και του λαού γύρω από έναν κοινό στόχο. Ταυτόχρονα, μόνο με αυτό τον τρόπο θα έχουμε τη δυνατότητα να προβάλουμε με πειστικότητα την επιθυμία της πλευράς μας για λύση, αλλά και να μπορέσουμε μέσα από τις προτάσεις μας να ανακαλέσουμε τις όποιες ανεπιθύμητες δεσμεύσεις του παρελθόντος. Πέρα όμως από το περιεχόμενο της επιδιωκόμενης λύσης, ένα άλλο σημαντικό στοιχείο είναι και η διαδικασία, γι' αυτό και θα πρέπει να εξευρεθεί και η αποτελεσματική διαδικασία που θα δημιουργεί την προοπτική εξεύρεσης λύσης. Είναι πλέον κοινά παραδεκτό ότι, για να αρχίσει ένας νέος κύκλος συνομιλιών, αυτός θα πρέπει να είναι ουσιαστικός, θα πρέπει να δημιουργεί την προοπτική της επιτυχούς κατάληξης, αφού μια ενδεχόμενη νέα αποτυχία, μπορεί να σημαίνει και την οριστική διχοτόμηση της Κύπρου. Η όποια νέα διαδικασία θα πρέπει παράλληλα να διασφαλίζει και την ενεργό εμπλοκή της Ευρωπαϊκής Ένωσης πάντα κάτω υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών και να καθιστά την κατοχική δύναμη την ίδια ώρα υπόλογο για τις όποιες προτάσεις θα καταθέτει η άλλη πλευρά.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη διεκδίκηση μιας δίκαιης και βιώσιμης λύσης αποτελεί και ο επαναπροσδιορισμός της εξωτερικής μας πολιτικής. Απαιτείται η χάραξη μιας πραγματικά αξιόπιστης και ολοκληρωμένης εξωτερικής πολιτικής, που δε θα διακρίνεται από ιδεοληψίες, δογματισμούς ή ψευδαισθήσεις, μιας πολιτικής που θα εκμεταλλεύεται το νέο γεωστρατηγικό ρόλο που αποκτά η Κύπρος με την εξεύρεση υδρογονανθράκων στην αποκλειστική οικονομική μας ζώνη. Ο ρόλος αυτός θα πρέπει να αναδειχθεί με κινήσεις και χειρισμούς που θα επιτρέπουν την ένταξη αυτής της προοπτικής σε έναν ευρύτερο πολιτικό σχεδιασμό, σε έναν πολιτικό σχεδιασμό που θα επιτρέψει την ταύτιση των ενεργειακών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων τρίτων χωρών με τα δικά μας συμφέροντα, που θα ενισχύσει τη διαπραγματευτική μας ισχύ και θα ενδυναμώνει και την προοπτική λύσης του Κυπριακού.

Χρειαζόμαστε μια εξωτερική πολιτική που θα αξιοποιεί καλύτερα τη συμμετοχή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εμείς θα επιδιώξουμε την αξιόπιστη, ισότιμη και συνεπή συμμετοχή της Κυπριακής Δημοκρατίας σε όλους τους πυλώνες, πολιτικές και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ναι, θα επαναλάβω αυτό που, πλην του ΑΚΕΛ, κατά τα άλλα ομόφωνα η Βουλή αποφάσισε: Θα υποβάλουμε άμεσα αίτηση για ένταξη της Κύπρου στο Συνεταιρισμό για την Ειρήνη και, αν η πλειοψηφία των κομμάτων, δήλωσα, το επιθυμούσε, θα υποβάλλαμε και αίτηση ένταξης στο ΝΑΤΟ. Βεβαίως, αντιλαμβάνομαι, σας απασχολούν τάχα κάποια εκατομμύρια που θα καταβάλλουμε. Δηλαδή, αν ήταν δωρεάν, θα αποδέχονταν;

(Γέλια)

Εν πάση όμως περιπτώσει, αυτό που θα επιδιώξουμε είναι να βελτιώσουμε τις σχέσεις μας με το ΝΑΤΟ. Ταυτόχρονα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα επιδιώξουμε σύναψη συμμαχιών με χώρες που μπορούν να ασκήσουν επιρροή στην Τουρκία, αλλά και την εμβάθυνση σχέσεων με χώρες που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε σημαντικά κέντρα αποφάσεων. Η συμμετοχή, η συνέπεια, η αξιοπιστία και ο στρατηγικός σχεδιασμός αποτελούν τη μόνη οδό που θα διασφαλίσει τα εθνικά μας συμφέροντα τόσο σε διεθνές όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Οι κρίσιμες για την πατρίδα μας ώρες προδιαγράφουν τις ευθύνες και τις συμπεριφορές όλων μας. Τις προηγούμενες μέρες αποδείξαμε με τη στάση μας έναντι των κυβερνητικών νομοσχεδίων ότι ιεραρχούμε το εθνικό καλό και τις κοινωνικές ανάγκες πάνω από το κομματικό συμφέρον και πάνω από τον όποιο υπολογισμό πολιτικού κόστους. Είναι η ίδια στάση ευθύνης που προδιαγράφει την τοποθέτησή μας και έναντι του κρατικού προϋπολογισμού που έχουμε ενώπιόν μας. Δεν είναι ένας προϋπολογισμός, θα πρέπει να ομολογήσω, που μας ικανοποιεί ούτε και είναι ένας προϋπολογισμός που ανταποκρίνεται στο βαθμό που εμείς θα θέλαμε στις ανάγκες της οικονομίας και των πολιτών. Δε μας βρίσκει καθόλου σύμφωνους για παράδειγμα η δραματική μείωση των αναπτυξιακών δαπανών κατά 21%. Φαίνεται κάποιοι χρησιμοποιούν την ανάπτυξη μόνο ως σύνθημα. Για μας η ανάπτυξη είναι η μόνη απάντηση και διέξοδος από την κρίση. Οι όποιες όμως αδυναμίες και υστερήσεις του προϋπολογισμού ειδικά αυτή τη χρονιά περνούν σε δεύτερη μοίρα κοντά στην ανάγκη να μεταδώσουμε ένα μήνυμα συλλογικής δράσης και κοινής ευθύνης. Εξάλλου, γνωρίζουμε πολύ καλά πως η ψήφιση του προϋπολογισμού αποτελεί προϋπόθεση και για την ολοκλήρωση της δανειακής μας σύμβασης. Τα μηνύματα θα παν στις Βρυξέλλες και όπως υπεύθυνα έχουμε θεσπίσει νομοσχέδια με τα οποία ενδεχόμενα να διαφωνούμε έτσι και για φέτος θα είναι θετική η ψήφος μας στον προϋπολογισμό της κυβερνήσεως για το 2013.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Τελειώνω με ένα αισιόδοξο μήνυμα. Πιστεύω ότι, αν γίνει κατορθωτό να συμπράξουμε όλοι σε μια κυβέρνηση εθνικής σωτηρίας, έχουμε τη δυνατότητα να δημιουργήσουμε τις προοπτικές το συντομότερο δυνατό, για να ξεπεράσουμε την κρίση, να ξαναδώσουμε ελπίδα, να δημιουργήσουμε προοπτικές αποκατάστασης της αξιοπρέπειας και του αυτοσεβασμού του κάθε Κυπρίου πολίτη, να δημιουργήσουμε προοπτικές για τη νέα γενιά.

Σας ευχαριστώ θερμά.

Εύχομαι καλά Χριστούγεννα και ό,τι καλύτερο με τον καινούριο χρόνο!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ τον κ. Αναστασιάδη για την ομιλία του, η οποία ολοκληρώνει τη σημερινή συζήτηση.

Να υπενθυμίσω, παρακαλώ, ξανά ότι μέχρι αύριο το πρωί θα πρέπει να κατατεθούν στις υπηρεσίες της Βουλής οι όποιες τροποποιήσεις και οι όποιες προτάσεις για δεσμεύσεις κονδυλίων, ούτως ώστε κατά την ψηφοφορία αύριο το βράδυ να υπάρξει ευταξία και να μην παρατηρηθούν φαινόμενα μη κατανόησης του τι ψηφίζουμε.

Εδώ τελειώνει η σημερινή συνεδρία της Βουλής, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι.

Η επόμενη συνεδρία της Βουλής των Αντιπροσώπων ορίζεται για αύριο Τετάρτη, 19 Δεκεμβρίου 2012, στις 9.00 το πρωί, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ:

Νομοθετική εργασία

Ο περί Προϋπολογισμού του 2013 Νόμος του 2012.

(Αρ. Φακ. 23.01.053.221-2012).

(Συνέχιση της συζήτησης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ:

Κηρύσσω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

(Ωρα λήξης: 8.15 μ.μ.)

Παρόντες βουλευτές

Αδάμου Αδάμος	Λαμάρης Γιάννος
Αναστασιάδης Νίκος	Λουκαΐδης Γιώργος
Αντωνίου Αντώνης	Μαυρονικόλα Ρούλα
Βαρνάβα Γιώργος	Μέσης Χρίστος
Βότσης Άγγελος	Μητσόπουλος Τάσος
Γαβριήλ Γιαννάκης	Μιχαηλίδης Ανδρέας
Γεωργιάδης Χάρης	Νεοφύτου Αβέρωφ
Γεωργίου Γεώργιος	Νικολαΐδης Νίκος
Γεωργίου Γιώργος	Νικολάου Ιωνάς
Δαμιανού Άριστος	Παπαγεωργίου Πάμπος
Δημητρίου Μισιαούλη Στέλλα	Παπαδόπουλος Νικόλας
Δίπλαρος Ευθύμιος	Περδίκης Γιώργος
Ζαχαρίου Ζαχαρίας	Πιτσιλλίδης Ανδρέας
Καρογιάν Μάριος	Προκοπίου Γεώργιος
Κατσουρίδης Νίκος	Σταυριανός Πανίκκος
Καυκαλιάς Αντρέας	Συλλούρης Δημήτρης
Κουκουμά Κούτρα Σκεύη	Τάσου Γεώργιος
Κουλίας Ζαχαρίας	Τζιοβάνης Χριστάκης

Κουτσού Νίκος	Τορναρίτης Νίκος
Κυπριανού Ανδρέας	Φακοντής Αντρέας
Κυπριανού Άντρος	Φυττής Σοφοκλής
Κυριακίδου Στέλλα	Χαραλαμπίδου Ειρήνη
Κωνσταντίνου Νεόφυτος	Χατζηγιάνης Κυριάκος
Κώστα Κώστας	Χριστοφόρου Λευτέρης

Παρόντες αντιπρόσωποι θρησκευτικών ομάδων

Μαχτεσιάν Βαρτέκς

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Αναφορά του Προέδρου της Βουλής στο θάνατο του πρώην βουλευτή Κίκη Γιάγκου και τήρηση μονόλεπτης σιγής στη μνήμη του.
2. Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί του Προϋπολογισμού του 2013 Νόμος του 2012» και αγορεύσεις (Γ. Περδίκης, Δ. Συλλούρης, Γ. Βαρνάβα, Μ. Καρογιάν, Άντρος Κυπριανού, Ν. Αναστασιάδης).

Τιμή: €3,50